

2016 – 2025

PLANUL REGIONAL DE ACȚIUNE PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT

PRAI

infraed

REGIUNEA DE DEZVOLTARE **SUD - EST**

PLANUL REGIONAL DE ACȚIUNE PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT (PRAI)

2016 - 2025

**REGIUNEA DE DEZVOLTARE
SUD - EST**

Experții care au elaborat PRAI al Regiunii de Dezvoltare Sud – Est, 2016-2025:

Florin Gheorghe Mărginean – expert coordonator
Daniela Turcu – expert pentru învățământul profesional și tehnic
Daniela Condei – expert pentru învățământul profesional și tehnic
Marian Chivu - expert pentru învățământul superior
Ionel Vlad – expert tehnic

Cuprins

Cuvânt înainte	6
1. Rezumat.....	7
2. Contextul european, național și regional	11
2.1. Contextul european	11
2.2. Contextul național.....	13
2.3. Contextul regional	17
3. Aspecte demografice.....	19
3.1. Evoluții și situația actuală	19
3.1.1. Statistica recensământului populației 2011	19
3.1.2. Structura pe grupe de vârstă.....	19
3.1.3. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural).....	21
3.1.4. Distribuția pe sexe.....	21
3.1.5. Structura etnică	22
3.1.6. Mișcarea migratorie.....	24
3.1.7. Nivelul de trai	25
3.2. Proiecții demografice la orizontul anului 2060	27
3.3. Principalele concluzii din analiza demografică. Implicații pentru IPT	28
4. Profilul economic regional	30
4.1. Evoluții și situația actuală. Principalii indicatori economici.....	30
4.1.1. Evoluția produsul intern brut (PIB) și a valorii adăugate brute (VAB)	30
4.1.2. Dinamica generală a firmelor din Regiune - unități locale active	34
4.1.3. Dinamica generală a firmelor din regiune – investiții	35
4.1.4. Demografia întreprinderilor - întreprinderilor active nou create	37
4.2. Proiecția principalilor indicatori economici	40
4.3. Alte informații și informații parțiale	41
4.3.1. Cercetarea – dezvoltare	41
4.3.2. Industria	42
4.3.3. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu	43
4.3.4. Agricultură	46
4.3.5. Turismul	46
4.4. Principalele concluzii din analiza mediului economic. Implicații pentru ÎPT	47
5. Piața muncii la nivel regional.....	49
5.1. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform anchetei forței de muncă în gospodării (AMIGO)	49
5.1.1. Structura populației, după participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă, sexe și medii	49
5.1.2. Structura populației ocupate, după nivelul de educație, pe grupe de vârstă, sexe și medii	51
5.1.3. Șomajul de lungă durată	52
5.2. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform balanței forței de muncă (BFM)	53

5.2.1. Structura populației după participarea la activitatea economică	53
5.2.2. Structura populației ocupate civilă pe principalele activități ale economiei naționale	54
5.3. Evoluții și situația curentă privind șomerii înregistrați	55
5.4. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante.....	56
5.4.1. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe activități ale economiei naționale	57
5.4.2. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe grupe majore de ocupații	57
5.5. Evoluții și situația curentă - efectivul salariaților la sfârșitul anului, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei	58
5.6. Proiecția principalilor indicatori ai pieței muncii (Comisia Națională de Prognoză)	59
5.6.1. Proiecția numărului mediu de salariați.....	59
5.6.2. Proiecția șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului	60
5.6.3. Proiecția ratei șomajului înregistrat	60
5.7. Prognoze privind cererea și oferta de locuri de muncă.....	61
5.7.1. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale la nivel European – CEDEFOP	61
5.7.2. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale naționale	62
5.7.3. Anchete în firme.....	71
5.8. Principalele concluzii din analiza pieței muncii. Implicații pentru ÎPT.....	75
6. Învățământul profesional și tehnic din regiune	78
6.1. Indicatori de intrare în IPT.....	78
6.1.1. Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență.....	78
6.1.2. Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)	80
6.1.3. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională	81
6.1.4. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional.....	83
6.1.5. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal.....	85
6.1.6. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2016-2017.....	85
6.1.7. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017	87
6.1.8. Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional.....	88
6.1.9. Parteneriatul cu operatorii economici	89
6.1.10. Rețeaua unităților școlare IPT	89
6.1.11. Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși în anul școlar 2016-2017 la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi.....	90
6.1.12. Resursele umane din ÎPT.....	90
6.1.13. Infrastructura unităților școlare din IPT	92
6.1.14. Cheltuieli publice pentru educație.....	93
6.2. Indicatori de proces.....	95

6.2.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT	95
6.2.2. Asigurarea calității în ÎPT	96
6.2.3. Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar	97
6.2.4. Serviciile de orientare și consiliere	98
6.3. Indicatori de ieșire	98
6.3.1. Absolvenți pe niveluri de educație	98
6.3.2. Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED	99
6.3.3. Rata de tranziție la următorul nivel de educație.....	101
6.3.4. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED	101
6.3.5. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație	103
6.3.6. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA).....	103
6.3.7. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET).....	104
6.3.8. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)	104
6.4. Indicatori de impact	105
6.4.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului	105
6.4.2. Inserția profesională a absolvenților IPT la 6/12 luni de la absolvire, pe niveluri de educație	105
6.5. Concluzii din analiza ÎPT	106
6.5.1. Ținte pe termen mediu pentru oferta IPT pe niveluri de formare profesională și domenii de pregătire.....	108
6.5.2. Adaptarea ofertei IPT la țintele pe termen mediu (eșalonare anuală).....	108
7. Monitorizarea implementării PRAI	108
7.1. Procesul de monitorizare	108
7.2. Evaluarea progresului în implementarea PRAI.....	109
8. Analiza SWOT a corelării ofertei de formare profesională cu cererea.....	109
9. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri.....	110
10. Planul de măsuri	113
11. Contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională	126

Cuvânt înainte

Planificarea strategică¹ a ofertei de formare profesională prin învățământ profesional și tehnic (IPT) are caracter național și este realizată în raport cu obiectivele asumate de România ca stat membru al Uniunii Europene.

Obiectivul major al planificării strategice a IPT constă în creșterea contribuției învățământului profesional și tehnic la tranziția rapidă și eficientă către o economie competitivă bazată pe inovare și cunoaștere, participativă și inclusivă.

Învățământul profesional și tehnic, prin obiectivele sale, este subsumat dublului rol al educației: economic și social. Prin urmare IPT nu poate răspunde, în sens restrâns, cerințelor imediate ale unui loc de muncă, el trebuie să asigure pregătirea pentru o carieră de succes care presupune integrare socio - profesională. În aceste condiții învățământul profesional și tehnic trebuie văzut ca o etapă în procesul învățării pe parcursul întregii vieți, care este imediat urmată de învățarea la locul de muncă în vederea adaptării la cerințele acestuia.

Iată de ce prognoza ofertei IPT realizată în corelare cu o cerere previzionată a forței de muncă și tranziția de la școală la viața activă devin elemente strategice pentru o planificare performantă.

Modelul propus și implementat începând cu anul 2003 urmărește asigurarea unei oferte de formare profesională prin IPT **relevantă** în raport cu nevoile previzionate ale pieței muncii

Relevanța ofertei de formare profesională se referă atât la aspectul cantitativ (deficitul de competențe și calificări de pe piața muncii) cât și la aspectul calitativ (teritorialitatea ofertei și calitatea rezultatelor învățării)

Modelul de planificare strategică se caracterizează prin:

- descentralizarea deciziei și distribuirea acesteia pe mai multe niveluri decizionale, respectiv național, regional, județean și local
- realizarea exercițiului participativ bazat pe acțiunea colectivă a partenerilor economici și sociali multipli (Consortii regionale, Comitete Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social, Consilii de Administrație al unității de învățământ)
- combinarea fluxului decizional de sus în jos cu cel de jos în sus
- elaborarea, implementarea și monitorizarea instrumentelor de planificare strategică: Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) - nivel regional ; Planul Local de Acțiune pentru Învățământ (PLAI) - nivel județean; Planul de Acțiune al Școlii (PAS) - nivelul comunității din aria de acțiune a școlii

Scopul Planului Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) este de a îmbunătăți corelarea dintre oferta învățământului profesional și tehnic și nevoile de dezvoltare socio-economică la nivel regional și de a crește contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională, în perspectiva anului 2025. **PRAI** cuprinde:

- ✓ analiza contextului regional din punct de vedere al evoluțiilor și previziunilor demografice, de piață a muncii și economice;
- ✓ analiza capacității sistemului învățământului profesional și tehnic de a răspunde nevoilor identificate prin analiza contextului regional;
- ✓ prioritățile, țintele și acțiunile pentru dezvoltarea învățământului profesional și tehnic la nivel regional ca răspuns la nevoile identificate;
- ✓ contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională.

Rolul PRAI este de a furniza cadrul de referință și de a facilita documentarea pentru elaborarea și armonizarea documentelor strategice de la nivel județean și local (PLAI, PAS)

¹ Termenul „planificare strategică” este utilizat cu semnificația de „prognoză” pe termen mediu de 5 – 7 ani a ofertei IPT realizată în contextul modelului propus de CNDIPT.

1. Rezumat

➤ Analiza demografică indică un declin general al populației, în mod deosebit pentru grupele tinere de vârstă, însoțit de îmbătrânirea populației. De asemenea, se rețin din analiza demografică, nivelul scăzut de educație al populației, diversitatea etnică, ponderea semnificativă a populației rurale, nivelul de trai scăzut.

➤ **Scăderile înregistrate în ultimii ani la populația cu vârsta între 0-14 dar și scăderile prognozate pentru populația de vârstă școlară, la toate grupele de vârstă, la orizontul anului 2030,** impun optimizarea ofertei de formare profesională inițială prin:

- Concentrarea pregătirii în școli identificate ca viabile din punct de vedere al potențialului local și zonal de dezvoltare socio-economică;
- Eliminarea paralelismului nejustificat în oferta de formare profesională inițială pentru școli apropiate;
- Diversificarea ofertelor de formare profesională inițială a școlilor pentru a acoperi nevoile locale și regionale;
- Colaborarea școlilor în cadrul rețelelor de școli pentru utilizarea eficientă a resurselor și acoperirea teritorială a nevoilor de educație și formare profesională inițială;

➤ **Creșterea previzionată a populației cu vârsta de 65 de ani și peste,** apreciem că va conduce la sporirea nevoilor din domeniul asistenței sociale și medicale, învățământul fiind chemat să răspundă prin oferta de formare la această realitate, atât prin planurile de școlarizare cât și prin curriculum adaptat;

➤ **Ponderea mare a populației cu vârsta între 30-64 ani** va conduce la o creșterea a nevoilor de formare continuă. Acest fapt reprezintă o importantă oportunitate pentru unitățile școlare interesate în compensarea diminuării populației școlare.

➤ Într-un mediu concurențial tot mai pronunțat, unitățile școlare vor trebui să pună accent pe calitate **în formarea profesională, certificată prin inserția socio-profesională a absolvenților.** În acest context, este necesară dezvoltarea parteneriatului cu agenții economici pentru asigurarea unei pregătiri în concordanță cu nevoile acestora.

➤ **Ponderea mare a populației cu vârsta școlară din mediul rural,** în toate județele regiunii, ridică problema adaptării rețelei școlare de formare profesională inițială și a adoptării unor măsuri eficiente pentru asigurarea accesului acestei categorii de populație școlară la educație și formare profesională, cu asigurarea egalității șanselor. Oferta de formare profesională inițială a școlilor va trebui să susțină valorizarea patrimoniului cultural specific și a resurselor naturale din mediul rural.

➤ **Diversitatea etnică caracteristică regiunii** impune soluții pentru asigurarea accesului la educație și formare profesională și sprijinirea grupurilor etnice defavorizate, în special pentru populația rromă.

➤ **Deschiderea pieței muncii din întreaga Uniune Europeană, are ca efecte, datorită migrației externe, un important deficit de forță de muncă.** Fenomenul este deja sesizat în Regiunea Sud Est în special în industria construcțiilor navale și în construcții. Se impun măsuri de creștere a atractivității locurilor de muncă și de stimulare a angajării proaspeților absolvenți de învățământ profesional și tehnic, măsuri la care să contribuie toți factorii de la nivel național și local.

➤ **Preponderența populației feminine,** inclusiv la categoria de vârstă 0-14 ani, apreciem că are implicații în structura ofertei de formare inițială. Este necesară adaptarea ofertei prin calificări specifice atât populației școlare de sex masculin cât și feminin

➤ **Nivelul de trai din Regiunea Sud-Est, cel mai scăzut între toate regiunile de dezvoltare ale României**, nivel apreciat prin rata deprivării materiale severe și rata riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROPE), este un factor de influență important în abandonul școlar și nivelul scăzut de educație al unei importante părți din populație. Se impune continuarea și amplificarea măsurilor de sprijinire a elevilor din familiile cu nivel de trai scăzut pentru continuarea studiilor (burse școlare, susținere financiară pentru cazare și masă la internate școlare, asigurare/ decontarea transportului, etc.)

➤ **Structura populației pe nivele de educație** arată nevoia ca atât școala cât și factorii responsabili să acționeze pentru crearea condițiilor și a motivației în deplină egalitate a șanselor pentru continuarea studiilor de către absolvenții de învățământ primar și gimnazial diminuând în acest fel procentul de populație cu nivel de pregătire primar, gimnazial sau fără școală absolvită. În același sens, apreciem că școlii îi revine o importantă sarcină de a aborda forme de învățământ pentru adulți în condițiile în care cerințele pieței muncii vor afecta și mai mult categoriile de populație cu nivel scăzut de educație.

➤ **Din analiza profilului economic al regiunii se poate aprecia că domeniile de formare profesională inițială prioritare sunt: comerț, turism și alimentație, construcții, mecanica prin calificări ce se adresează industriei navale, agricultura și industria alimentară.**

➤ Adaptarea formării profesionale inițiale la schimbările tehnologice și organizaționale din economie impun o serie de direcții de acțiune:

- Adaptări ale curriculum-ului în dezvoltare locală realizate în parteneriat cu agenții economici
- Dezvoltarea parteneriatului cu agenții economici pentru asigurarea condițiilor de desfășurare a instruirii practice și dezvoltarea formării continue a cadrelor didactice prin stagii la agenți economici
- Asigurarea îndeplinirii standardelor de pregătire profesională prin implementarea sistemului de asigurare a calității în educație și formare profesională
- Asigurarea unei pregătiri de bază largi cu competențe tehnice generale solide
- Promovarea învățării pe tot parcursul întregii vieți
- Adaptarea ofertei de formare profesională inițială la tendințele de dezvoltare economică.

➤ **Rata ridicată a șomajului și mai ales șomajul ridicat al tinerilor și șomajul de lungă durată** - obligă sistemul de ÎPT la:

- anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii
- acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a elevilor
- abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți
- implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea școlii.
- parteneriate active cu agenții economici, Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților – prioritate permanentă a managementului școlar.

➤ **Participarea scăzută a forței de muncă în programe de formare continuă** - în contrast cu nevoile de formare în creștere (pentru întreprinderi, salariați, șomeri), decurgând din mobilitatea ocupațională accentuată de procesele de restructurare a

economiei, nevoile de actualizare și adecvare competențelor la cerințele în schimbare la locul de muncă, etc. - oferă școlilor oportunitatea unei implicării active ca furnizori de formare pentru adulți, având în vedere:

- creșterea nivelului de calificare a capitalului uman și formarea de noi competențe pentru adaptarea la schimbările tehnologice și organizaționale din întreprinderi
- adecvarea calificării cu locul de muncă
- reconversia profesională în funcție de nevoile pieței muncii
- recunoașterea și valorificarea în experienței profesionale și a competențelor dobândite pe cale formală și informală
- diversificarea ofertei de formare și adaptarea la nevoile grupurilor țintă: ex. programe de formare la distanță, consultanță, etc.

➤ **Evoluțiile sectoriale în plan ocupațional, analizele și prognozele privind evoluția cererii și ofertei de forță de muncă** - trebuie avute în vedere pentru:

- Planificarea strategică pe termen lung a ofertei de calificare, corelată la toate nivelurile decizionale: regional (PRAI), județean (PLAI), unitate școlară (PAS)
- Identificarea și eliminarea unor dezechilibre între planurile de școlarizare și nevoile de calificare
- Planurile de școlarizare trebuie să reflecte ponderea crescută a serviciilor, nevoile în creștere în construcții, calificările necesare ramurilor industriale cu potențial competitiv (cu accent pe creșterea nivelului de calificare și noile tehnologii), prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltarea rurală.

➤ **Decalajele privind nivelul de educație în mediul rural față de urban** - obligă la:

- Măsuri sistemice pentru creșterea generală a calității învățământului rural
- Asigurarea accesului egal la educație în condiții de calitate
- Măsuri de sprijin pentru continuarea studiilor de către elevii din mediul rural și din categorii defavorizate economic și social

➤ **Gradul de acoperire cu profesori și maiștri calificați** este *relativ bun* în majoritatea județelor regiunii dar se constată dificultăți în **acoperirea cu titulari** în unele domenii cum ar fi: profesori și maiștri în comerț/turism și alimentație, construcții, industrie alimentară, agricultură/veterinar/zootehnie, electronică și automatizări, etc. – situație care generează adesea o fluctuație importantă a personalului încadrat pe posturile respective. Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic din ÎPT trebuie să vizeze:

- *competențele metodice* (în raport cu noile cerințe și schimbările introduse prin reformele din ÎPT)
- *actualizarea competențelor de specialitate* cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic, realizată în parteneriat și cu sprijinul operatorilor economici parteneri.

➤ **Ponderea importantă a populației ocupate în educație** în prezent și impactul reducerilor de activitate pe fondul reducerii populației școlare obligă la identificarea și planificarea unor măsuri adecvate (mobilitate în cadrul sistemului, reconversie profesională, etc.).

➤ **Situația bazei materiale a unităților școlare din ÎPT** reprezintă o problemă prioritară, din perspectiva normelor obligatorii de siguranță, igienă și confort ale elevilor, standardelor de pregătire și exigențelor unui învățământ centrat pe elev. Se impune ca o necesitate realizarea unor programe de reabilitare și modernizare a infrastructurii (spații de curs, laboratoare, ateliere, infrastructura de utilități) și de dotare cu echipamente de laborator și instruire practică.

➤ **În ceea ce privește mecanismele decizionale și descentralizarea funcțională în IPT se recomandă:**

- Consolidarea structurilor consultative din ÎPT și creșterea rolului partenerilor sociali în planificarea ofertei și antrenarea sporită a acestora în procesele decizionale
 - Susținerea eforturilor pentru generalizarea și dezvoltarea sistemului de asigurare a calității
 - Promovarea rețelilor de colaborare între școli, inclusiv cu școli din UE, pentru stimularea progresului în raport cu un set comun de indicatori de referință și adoptarea celor mai bune practici (*benchmarking*)
 - Adoptarea planificării prin PAS (planuri de acțiune ale școlilor) corelate cu planurile regionale și locale (PRAI și PLAI) de către toate unitățile de ÎPT
 - Adoptarea unor măsuri vizând creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere, cu privire la numărul de ore de consiliere/elev, numărul de elevi testați aptitudinal și consiliați pentru o decizie informată în alegerea carierei, respectiv a traseului de pregătire. Se recomandă adoptarea unui sistem unitar de raportare și a unui indicator calitativ de evaluare a activității serviciilor de orientare și consiliere.
- **Valorile ratei nete și a gradul de cuprindere în educație conduc la recomandarea adoptării unor măsuri de creștere a accesului la educație, în special pentru elevii din mediul rural și pentru cei din grupuri defavorizate, cu accent pe populația roma.**
- **Planificarea în ÎPT va trebui să aibă în vedere stabilirea unor ținte măsurabile privind ratele de tranziție la următorul nivel de calificare, care să țină cont de politicile educaționale, finalitățile în plan ocupațional pe fiecare traseu și nivel de pregătire, dar și de specificul și interesele particulare ale grupului țintă.** Un prim reper în calcularea acestor ținte îl reprezintă benchmark-urile adoptate de UE privind rata abandonului școlar timpuriu, respectiv rata de absolvire a învățământului secundar superior.
- **Abandonul școlar** reprezintă motiv de îngrijorare și în consecință, se recomandă:
- monitorizarea atentă a indicatorului (abandon școlar)
 - eforturi conjugate pentru prevenirea abandonului în mod deosebit la învățământul profesional și în special în mediul rural, comunitățile dezavantajate, zonele afectate de migrarea populației, etc.
- **Nivel scăzut al competențelor cheie**, constatat încă de la intrarea în sistemul de ÎPT, în special în ceea ce privește o parte din elevii din învățământul profesional - începând cu competențele de bază “tradiționale” (matematică, de comunicare, etc.) și continuând cu competențele de învățare, capacitatea de gândire critică și rezolvarea de probleme, de relaționare interpersonală, etc. - necesită din partea școlilor un efort sporit având în vedere:
- învățarea centrată pe elev, urmărirea și încurajarea progresului individual
 - programe remediale pentru elevii cu dificultăți de învățare (în special cei din categorii defavorizate)
 - facilitarea unor trasee individualizate de formare, etc.
- **Implicarea școlilor din ÎPT în formarea adulților** nu reflectă potențialul acestora. De menționat că România (și implicit regiunea) înregistrează cea mai scăzută rată de participare în formarea continuă a populației adulte. Școlile din ÎPT sunt chemate să contribuie activ la ținta adoptată ca benchmark de UE.
- Școlile din ÎPT sunt chemate să se implice activ în programele de „A doua șansă” - adresate prioritar grupurilor țintă dezavantajate, pentru ca, pe lângă completarea pregătirii generale, tinerii respectivi să primească și o calificare.

2. Contextul european, național și regional

2.1. Contextul european

Educația și formarea profesională din România din perspectiva Țintelor și indicatorilor derivați din Strategia Europa 2020:

1. Strategia Europa 2020 definește următoarele obiective principale pentru deceniul 2010-2020:

- a) creșterea ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani la cel puțin 75%²;
- b) alocarea a 3% din PIB pentru cercetare-dezvoltare;
- c) obiectivul “20/20/20”: reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră sau cu 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens, creșterea cu 20% a ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie, creșterea cu 20% a eficienței energetice, comparativ cu 1990;
- d) reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii³ la maximum 10%⁴ și creșterea procentului persoanelor cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani cu studii de nivel terțiar la cel puțin 40%⁵ în 2020;
- e) reducerea la nivelul UE 28 a numărului de persoane în risc de sărăcie sau excluziune socială cu 20 de milioane de persoane până anul 2020 comparativ cu anul 2008⁶.

2. Țintele strategice pentru anul 2020, adoptate în cadrul ET 2020 sunt următoarele:

- 1) până în 2020, în medie, cel puțin 15 % dintre adulți ar trebui să participe la programele de învățare de-a lungul vieții⁷;
- 2) până în 2020, procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani, cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte⁸, ar trebui să fie mai mic de 15 %;
- 3) până în 2020, proporția persoanelor de 30-34 de ani, care au absolvit învățământul terțiar⁹, ar trebui să fie de cel puțin 40 %;
- 4) până în 2020, proporția părăsirii timpurii a școlii¹⁰ din sistemele de educație și formare, ar trebui să fie sub 10 %;
- 5) până în 2020, cel puțin 95 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară, ar trebui să beneficieze de educație preșcolară;
- 6) până în 2020, proporția de absolvenți angajați¹¹ cu vârste cuprinse în 20 și 34 de ani, care au finalizat sistemul de educație și de formare profesională cu cel mult trei ani înaintea anului de referință, ar trebui să fie de cel puțin 82 %, comparativ cu 76,5 % în 2010¹².

² Față de nivelul de referință de 69% la momentul adoptării Strategiei EFP

³ Prin definiția acceptată de UE încă din 2003 (Reuniunea miniștrilor educației în cadrul Consiliului UE din mai 2003), abandonul școlar timpuriu se referă la persoanele cu vârstă cuprinsă între 18 și 24 de ani care au absolvit cel mult învățământul secundar inferior și care nu-și continuă educația sau formarea profesională

⁴ Față de nivelul de referință de 15% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁵ Față de nivelul de referință de 31% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁶ Pragul național de sărăcie este stabilit la 60% din venitul median disponibil în fiecare stat membru

⁷ Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani care a participat la programe de educație și formare în cele patru săptămâni care au precedat ancheta (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

⁸ Sursă: OCDE/PISA

⁹ Nivelurile ISCED 5 și 6 (EUROSTAT, UOE)

¹⁰ Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani care au absolvit doar învățământul secundar inferior sau mai puțin și care nu mai sunt înscriși într-o instituție de învățământ sau de formare (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

¹¹ Se referă la absolvenții învățământului secundar superior (ISCED 3), terțiar nonuniversitar (ISCED 4) și absolvenții învățământului terțiar (ISCED 5-6)

¹² Măsurată ca proporția populației angajată cu vârste cuprinse între 20 și 34 de ani, care a absolvit în urmă cu 1, 2 și 3 ani și care nu este înscrisă în prezent în nici o altă activitate de educație și formare profesională.

3. Pentru obiectivele strategice care vizează educația și formarea profesională, derivate din cadrul strategic ET 2020 și Strategia Europa 2020, sunt prezentate, în continuare, comparativ, evoluția indicatorilor în cazul României și a Uniunii Europene, 28 de state:

Indicatori	Unitate		România Perioada de referință								Media UE-28	Ținta RO	Ținta UE
			2005	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015	2020	2020
Rata de părăsire timpurie a școlii ¹³	%(18-24ani)		19,6	16,6	18,4	17,5	17,4	17,3	17,3	17,3	12	11,3	10
Ponderea absolvenților de învățământ terțiar ¹⁴	%(30-34 ani)		11,4	16,8	18,3	20,3	21,7	22,9	25,0	25,6	38,7	26,7	40
Procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte ¹⁵	%(15 ani)	Citire		40,4			37,3			38,7	19,7		15,0
		Matematică		47,0			40,8			39,9	22,1		15,0
		Științe		41,4			37,3			38,5	23,5		15,0
Participarea adulților în ÎPV ¹⁶	%(25-64 ani)		1,6	1,5	1,2	1,4	1,2	1,8	1,5	1,3	10,7	10	15
Rata de ocupare a absolvenților (ISCED 3-6) ¹⁷	%(20-34 ani)	ISCED 3-8	72,0	77,7	71,2	70,8	70,1	67,2	66,2	68,1	76,9		82
		ISCED 3-4	62,7	69,1	60,8	58,9	59,3	55,0	57,2	59,8	70,9		
		ISCED 5-8	84,7	85,9	82,4	81,3	79,0	77,1	74,2	77,1	81,9		
Rata de ocupare ¹⁸	%(20-64 ani)		63,6	63,5	64,8	63,8	64,8	64,7	65,7	66,0	70,1	70,0	75

Sursa: Pentru datele Eurostat, baza de date online

4. Analizând evoluția indicatorilor de mai sus, comparativ cu media europeană și țintele asumate de România pentru 2020, rezultă următoarele constatări:

- rata părăsirii timpurii a școlii în România, 17,3% în 2015, cu 5,3 puncte procentuale peste media europeană de 12%, este una din cele mai ridicate din Europa, cu o evoluție sinuoasă, fără un progres semnificativ în direcția țintei naționale, de 11,3%, pentru anul 2020;
- ponderea absolvenților de învățământ terțiar a înregistrat un progres bun în direcția țintei naționale, de 26,7% pentru 2020, în creștere de la 16,8% în 2009, la 25,6% în 2015. Cu toate acestea, se constată un decalaj semnificativ între

¹³ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_40)

¹⁴ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_41)

¹⁵ Sursa: Educational Training Monitor 2014, conform OECD (PISA 2009 și 2012),

¹⁶ Sursa: Eurostat (date online, code: trng_lfs_13)

¹⁷ Sursa: Eurostat (date online, code: edat_lfse_32)

¹⁸ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_10)

valorile indicatorului la nivel național și cele la nivelul UE 28: media europeană de 38,7% în 2015, ținta europeană de 40% pentru 2020.

- c) impactul redus al serviciilor de orientare în carieră oferite elevilor de gimnaziu, care ar contribui semnificativ la informarea și conștientizarea abilităților native ale elevilor, atât de către aceștia, cât și de către familii și cadre didactice;
- d) România continuă să se situeze pe penultimul loc între țările europene participante în programul PISA¹⁹. În ciuda unui progres bun înregistrat la testarea din 2015 față de testarea din 2012 la matematică, rezultatele tinerilor români, în vârstă de 15 ani, indică un procent foarte ridicat al celor cu competențe scăzute, de 39,9%, în condițiile în care media europeană, în același an, a fost de 22,1%. În 2015 se înregistrează o creștere a ponderii tinerilor cu competențe scăzute la citire și la științe față de 2012. La citire, 38,7% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de numai 19,7% cât este media la nivelul celor 28 de state europene. La științe, 38,5% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de numai 23,5% cât este media la nivelul celor 28 de state europene. Ținta din Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ET 2020 propusă la nivel european pentru anul 2020 este de 15% pentru toate cele 3 criterii, citire, matematică și științe;
- e) în contextul crizei economice și financiare, rata de ocupare a absolvenților cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani, la cel mult 3 ani de la absolvire, a cunoscut o evoluție descrescătoare după anul 2009, cu o ușoară revenire în anul 2015. În cazul absolvenților de învățământ secundar superior ISCED 3-4, rata de ocupare în 2015 a fost de 59,8%, față de 69,1% în 2009 și față de media UE 28 DE 70,9%. Cu o rată a ocupării absolvenților de 68,1% în anul 2015, pe ansamblul nivelurilor de educație ISCED 3-8, România se plasează cu peste 8 puncte procentuale sub media europeană, de 76,9% și departe de ținta de 82%, propusă la nivel european pentru anul 2020;
- f) în ansamblul populației active, cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani, rata de ocupare în România a fost, în 2015, de 66% față de media europeană de 70,1%, fără progrese semnificative în perioada analizată, în raport cu ținta de 70%, asumată la nivel național pentru anul 2020;
- g) rata de participare a adulților în programe de formare pe parcursul întregii vieți a fost, în 2015, de 1,3 %, în scădere în ultimii 3 ani, mult sub valoarea europeană de 10,7% și departe de ținta de 10% propusă de România pentru 2020.

5. Ponderea relativ bună a tinerilor înscriși în învățământul profesional și tehnic în totalul elevilor înscriși în învățământul secundar superior, ISCED 3, în 2015, de 56,3%, în România, față de media UE-28 de 48,1%²⁰, demonstrează importanța formării profesionale inițiale pentru piața muncii din România. Cu toate acestea, în perioada 2013-2015 s-a înregistrat o scădere continuă a valorii indicatorului, de la 62,9% în 2013 la 56,3% în 2015.

2.2. Contextul național

Contextul național este definit de o serie de strategii, între care, de o relevanță deosebită pentru educația și formarea profesională se numără:

- Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020
- Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015 -2020
- Strategia pentru Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii în România

¹⁹ OECD 2016 - PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education

²⁰ Date actualizate pentru anul 2012, conf. Eurostat (date online, code: *educ_uoe_enr13*)

- Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020
- Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020
- Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030
- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020
- Strategia de dezvoltare teritorială a României - România policentrică 2035, Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni
- Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020
- Strategia guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romă pentru perioada 2014-2020
- Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020
- Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020
- Strategia națională de gestionare a deșeurilor 2014-2020
- Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030
- Planul strategic național multianual privind acvacultura 2014-2020
- Strategia energetică a României pentru perioada 2007-2020 actualizată pentru perioada 2011-2020
- Strategia Națională de Sănătate 2014-2020

Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020 are următoarele obiectivele strategice și direcțiile de acțiune:

Obiectivul strategic 1: Îmbunătățirea relevanței sistemelor de formare profesională pentru piața muncii, având ca țintă strategică creșterea ratei de ocupare a tinerilor din grupa de vârstă 20-34 ani, necuprinși în educație și formare, cu nivel de educație ISCED 3 și 4 la 63% până în 2020, față de 57,2% în 2014

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

1. Actualizarea instrumentelor de descriere a ocupațiilor și calificărilor, a curriculumului și a auxiliarelor curriculare, pe nivelurile de calificare stabilite prin Cadrul național al calificărilor, pentru o mai bună articulare între subsisteme, pentru facilitarea mobilității în educație și formare profesională și pentru creșterea relevanței pentru piața muncii.
2. Dezvoltarea mecanismelor pentru anticiparea competențelor solicitate pe piața muncii, definirea profilurilor profesionale, în scopul dezvoltării/revizuirii calificărilor în concordanță cu abilitățile și cunoștințele relevante pentru nevoile pieței forței de muncă și adaptarea programelor de învățământ la nevoile și tendințele pieței muncii.
3. Monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare.
4. Îmbunătățirea învățării la locul de muncă în formarea profesională.
5. Îmbunătățirea mecanismelor de finanțare publică și privată a formării profesionale.
6. Creșterea implicării partenerilor sociali în dezvoltarea sistemului de formare profesională.

Obiectivul strategic 2: Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională, având ca ținte strategice:

a) Creșterea ponderii elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional la 60% în 2020, față de 49,8% în 2014

b) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

7. Dezvoltarea marketingului programelor de formare profesională și al rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal.
8. Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră.
9. Consolidarea și flexibilizarea mecanismelor de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal.
10. Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri, cu accent pe cei din grupuri vulnerabile.

Obiectivul strategic 3: Îmbunătățirea calității formării profesionale, având ca ținte strategice:

- a) Reducerea ratei abandonului școlar la învățământul liceal tehnologic și la învățământul profesional la 2% în 2020, de la 4,2% în 2014
- b) Creșterea ponderii absolvenților învățământului liceal tehnologic declarați reușiți la examenul de bacalaureat la 60% în 2020, de la 45 % în 2014
- c) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

11. Dezvoltarea unui cadru național de asigurare a calității educației și formării profesionale la nivel de sistem.
12. Asigurarea calității certificării rezultatelor învățării.
13. Îmbunătățirea competențelor persoanelor cu atribuții în furnizarea programelor de formare profesională din formarea profesională inițială și formarea profesională continuă și în evaluarea rezultatelor învățării dobândite în context formal, nonformal și informal.
14. Îmbunătățirea infrastructurii formării profesionale inițiale și continue.
15. Promovarea excelenței în educație și formare profesională.

Obiectivul strategic 4: Dezvoltarea inovării și cooperării naționale și internaționale în domeniul formării profesionale, având ca ținte strategice:

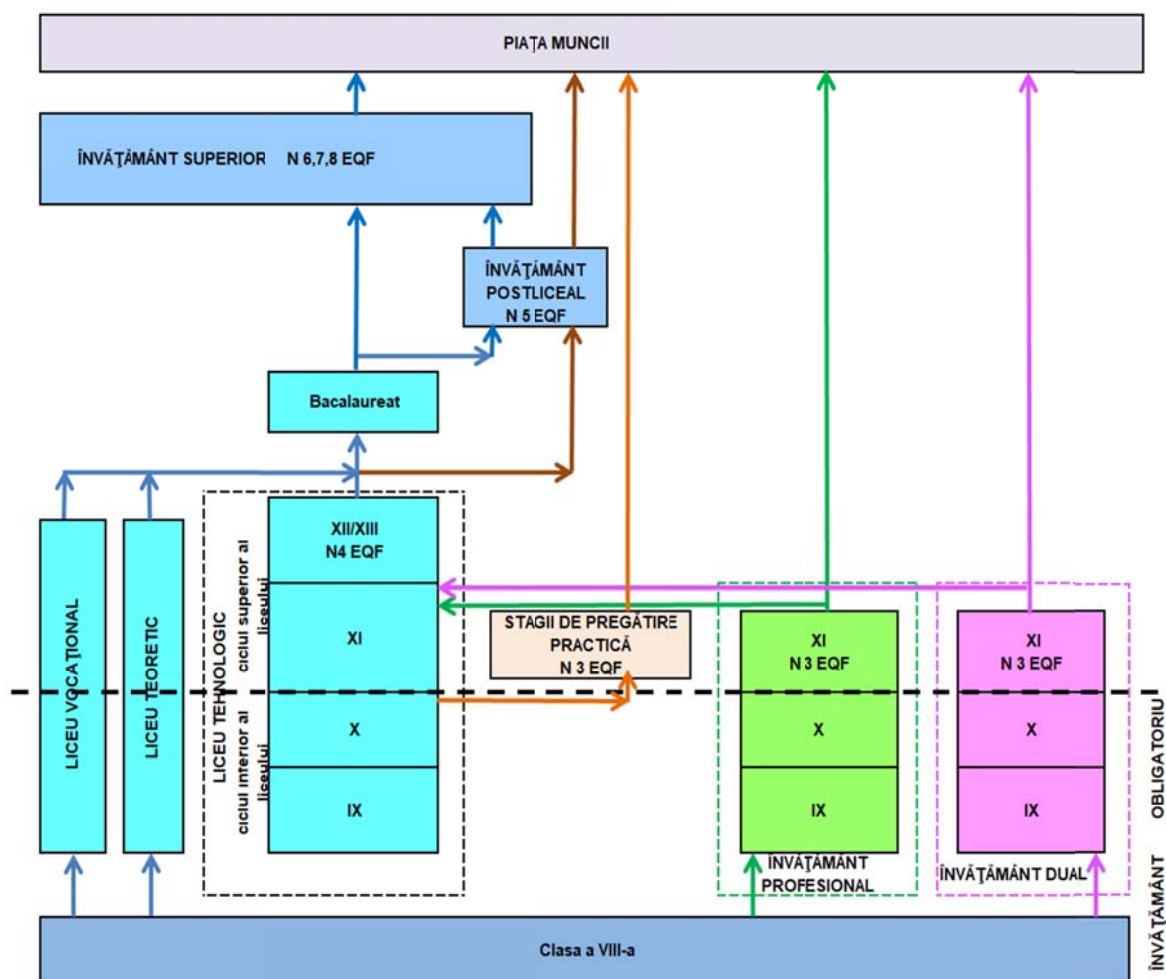
- a) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de inovare și dezvoltarea spiritului antreprenorial la 50.000 în 2020, de la 40.000 în 2014
- b) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de mobilitate internațională la 4.600 în 2020, de la 2.800 în 2014 .

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

16. Dezvoltarea componentelor privind inovarea, creativitatea și spiritul antreprenorial din cadrul programelor de formare profesională.
17. Dezvoltarea mobilității internaționale în formarea profesională.
18. Extinderea învățării mutuale și a schimbului de bune practici, în vederea asigurării premiselor pentru participarea la o piață a muncii europene incluzive.

Contextul în care se urmărește dezvoltarea învățământului profesional și tehnic prin strategiile menționate mai sus este definit prin Legea Educației Naționale, nr.

1 din 2011, cu modificările și completările ulterioare. Structura învățământului profesional și tehnic este ilustrată în figura de mai jos.

Învățământul liceal asigură continuarea studiilor în învățământul obligatoriu (clasele a IX-a și a X-a) și în ciclul superior (clasele a XI-a și a XII-a), dezvoltând, aprofundând și particularizând competențe (cunoștințe, abilități și atitudini) formate în ciclurile anterioare ale învățării.

Învățământul liceal cuprinde următoarele filiere și profiluri:

- a) filiera teoretică, cu profilurile umanist și real;
- b) filiera tehnologică, cu profilurile tehnic, servicii, resurse naturale și protecția mediului;
- c) filiera vocațională, cu profilurile militar, teologic, sportiv, artistic și pedagogic.

Durata studiilor în învățământul liceal, forma de învățământ cu frecvență, este de 4 ani, în conformitate cu planurile-cadru aprobate de Ministerul Educației. Pentru unele forme de învățământ cu frecvență și cu frecvență redusă, durata studiilor se prelungește cu un an.

Studiile învățământului liceal se finalizează cu examenul național de bacalaureat și cu examen de certificare, pentru absolvenții filierelor tehnologică și vocatională.

Absolvenții de liceu fără diplomă de bacalaureat pot continua studiile în **învățământul postliceal** și pot obține, ulterior, nivelul 5 de calificare. Absolvenții cu diplomă de bacalaureat pot continua studiile în învățământul postliceal pentru obținerea nivelului 5 sau în învățământul superior, în orice program de studii și pot obține nivelurile de calificare 6, 7 și 8.

Absolvenții învățământului liceal, filierele tehnologică și vocațională, care promovează examenul de certificare, dobândesc certificat de calificare de nivel 4 al Cadrului național al calificărilor (tehnician) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

Învățământul profesional se organizează pentru calificări stabilite în funcție de nevoile pieței muncii, identificate prin documente strategice de planificare a ofertei de formare regionale, județene și locale, pe baza unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ – agentul economic și elev.

Învățământul profesional are următoarele forme de organizare:

- învățământ profesional, cu durata de 3 ani, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2014/ 2015, pe baza unui contract cadru, încheiat între unitatea de învățământ și operatorii economici implicați în formarea profesională a elevilor;
- învățământul dual cu durata de 3 ani, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2017/ 2018, pe baza unui contract de parteneriat încheiat între unul sau mai mulți operatori economici sau între o asociație/un consorțiu de operatori economici, unitatea de învățământ și unitatea administrativ-teritorială pe raza căreia se află unitatea școlară. unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ – agentul economic și elev;
- stagii de pregătire practică cu durata de 720 de ore, organizate după finalizarea clasei a X-a de liceu , formă de organizare specifică în prezent programelor de tip „A doua șansă”.

În învățământul profesional, indiferent de forma de organizare, elevul încheie un contract de pregătire practică cu unitatea de învățământ și operatorul economic.

În învățământul profesional se parcurg disciplinele pentru învățământul obligatoriu și modulele de pregătire de specialitate pentru obținerea calificării profesionale. Studiile se finalizează cu examen de certificare. Absolvenții care promovează examenul de certificare a calificării profesionale dobândesc certificat de calificare de nivel 3 al Cadrului național al calificărilor (muncitor calificat) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

2.3. Contextul regional

Contextul regional este definit în principal de următoarele documente strategice:

- Planul de Dezvoltare Regională Sud – Est, 2014 – 2020;
- Strategia de Dezvoltare a Județului Brăila, 2014 – 2020;
- Strategia de Dezvoltare Durabilă și Planul de Acțiune ale Județului Buzău, 2014 – 2020;
- Planul de Mobilitate Urbană Durabilă Polul de Creștere Constanța, Raport Final, Noiembrie, 2015;
- Programul de Dezvoltare a Județului Galați, 2016-2021;
- Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea, 2014 – 2020;
- Strategia de Dezvoltare Integrată a Județului Vrancea, 2014 – 2020.

Planul de Dezvoltare Regională Sud – Est, 2014 – 2020

Obiectivul specific care privește domeniul educației în Strategia de Dezvoltare a Regiunii Sud - Est pentru perioada 2014-2020, parte a PDR 2014-2020, este „Creșterea ratei participării populației în sistemul de învățământ prin îmbunătățirea serviciilor de educație și a infrastructurii din sistemul educațional”

Acest obiectiv este susținut prin prioritatea 7 „Îmbunătățirea calității în domeniile educație, sănătate și incluziune socială”, domeniu de intervenție 1 „Investiții în educație pentru îmbunătățirea calității învățământului și dezvoltarea infrastructurii din mediul urban și rural”.

Operațiunile orientative/activitățile aferente domeniului de intervenție mai sus menționat sunt :

- Construcția/ reconstrucția/ consolidarea/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea infrastructurii educaționale;
- Dotarea infrastructurii antepreșcolare (creșe), grădinițe;
- Dotarea infrastructurii educaționale (școli, licee);
- Înființarea/dezvoltarea infrastructurii de after-school;
- Dotarea infrastructurii de after-school;
- Construcția/ reconstrucția/ consolidarea/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea infrastructurii culturale;
- Dotarea infrastructurii culturale;
- Construcția/consolidarea/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de educație universitară;
- Construcția/ consolidarea/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea campusurilor universitare;
- Dotarea infrastructurii universitare;
- Facilitarea accesului tuturor persoanelor la educație, la formare profesională, la activități sportive și culturale, în special din categoriile dezavantajate;
- Înființarea/dezvoltarea bazelor sportive, dotarea bazelor de agrement și de recreere;
- Corelarea ofertei sistemului educațional și de formare profesională cu noile cerințe ale pieței muncii;
- Dezvoltarea de platforme e-learning pentru formare profesională continuă;
- Dezvoltarea de programe educaționale specifice pentru categorii speciale (copii cu potențial înalt de educație);
- Dezvoltarea parteneriatelor între unitățile de învățământ și mediul de afaceri, universități și administrația publică și susținerea cercetării și inovării;
- Dezvoltarea acțiunilor inovative în vederea îmbunătățirii tranziției de la școală la piața muncii;
- Dezvoltarea de programe educaționale specifice și promovarea tehnicilor TIC în educație;
- Monitorizarea inserției absolvenților din învățământul preuniversitar și universitar;
- Acțiuni întreprinse pentru reducerea abandonului școlar;
- Campanii de informare și conștientizare cu privire la rolul educației în dezvoltarea durabilă;

Documentele strategice elaborate la nivelul județelor și municipiilor din Regiunea de Dezvoltare Sud - Est plasează educația și formarea profesională între prioritățile de dezvoltare.

3. Aspecte demografice

3.1. Evoluții și situația actuală²¹

La data de 1 iulie, 2015, populația Regiunii de Dezvoltare Sud - Est număra 2.877.247 persoane, ceea ce reprezintă 12,94% din totalul populației României. Regiunea Sud – Est este a treia regiune ca numărul al populației, după Regiunea Nord - Est și Regiunea Sud-Muntenia. Cele mai populate județe ale regiunii sunt: Constanța, cu 769.666 locuitori (26,75% din totalul populației regiunii), Galați, cu 632.452 locuitori (21,98% din totalul populației regiunii) și Buzău, cu 480.552 locuitori (16,70% din totalul populației regiunii). La popul opus se situează, județele Vrancea, cu 391.651 locuitori (13,61% din totalul populației regiunii), Brăila, cu 357.752 locuitori (12,43% din totalul populației regiunii) și Tulcea, cu 245.174 locuitori (8,52% din totalul populației regiunii).

În perioada 2008- 2013, populația regiunii, la data de 1 iulie, a înregistrat o scădere continuă, după care, în 2014 populația înregistrează creșteri, pentru ca în 2015 să se observe scăderi minore. Toate județele regiunii au cunoscut fluctuații ale populației în perioada de analiză. În valori absolute, cele mai mari scăderi ale populației s-au înregistrat în județul Brăila, unde în anul 2015 populația a scăzut cu 4600 persoane față de anul 2008. Procentual, cele mai mari scăderi s-au înregistrat, în perioada analizată în județele Tulcea (1,55%) și Brăila (1,27%). Județele Constanța și Galați au înregistrat creșteri ale populației totale

3.1.1. Statistica recensământului populației 2011

Populația Regiunii Sud - Est era la data de 20 octombrie 2011, la recensământul populației, de 2545923 persoane ceea ce reprezintă 12,7 % din populația României.

3.1.2. Structura pe grupe de vârstă

La 20 octombrie 2011, în Regiunea Sud - Est, distribuția populației pe grupe de vârstă are ponderi apropiate de valorile naționale la toate grupele de vârstă, diferențele fiind în jurul valorii de 1-2 puncte procentuale. Ponderea populației tinere cu vârsta între 0-24 ani era în 2011, la recensământul populației , superioară ponderii la nivelul regiunii în județele Galați, Constanța și Vrancea. Populația din grupa de vârstă 0-14 ani avea în 2011 cea mai mică pondere din totalul populației în județul Brăila (14,64%) și cea mai mare în județul Vrancea(17,22%).

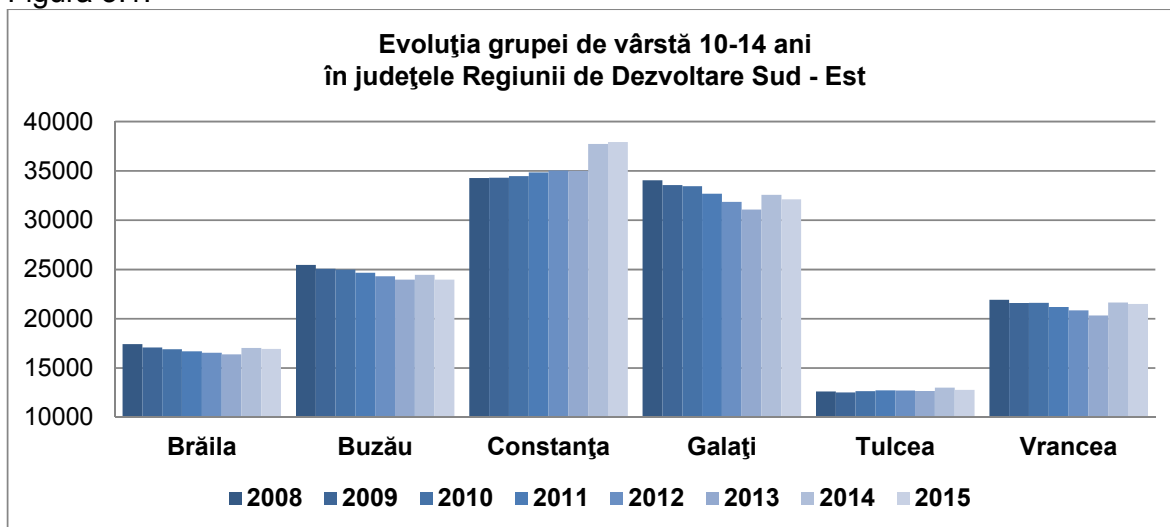
La populația din grupa de vârstă 15-19 ani cel mai mare decalaj, de 0,8 puncte procentuale, se înregistra, în 2011, la recensământul populației, între județul Vrancea (cu pondere de 5,8% din totalul populației județului) și județul Constanța (cu pondere de 5%). Populația de vârstă 20-24 ani era mai bine reprezentată în județele Constanța (7,1%) și Galați (6,2%), la polul opus situându-se județele Buzău (5,4%), Brăila (5,5%) Tulcea (5,7%) și Vrancea (5,8%).

Populația cu vârsta de peste 65 ani are ponderi mai mari decât valorile naționale și regionale în județele : Brăila, Buzău și Vrancea. Cea mai mare pondere se înregistrează în județul Buzău (19,5%), mai mare cu aproape 3 puncte procentuale față de valoarea la nivel regional.

²¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„01 DEMOGRAFIE” – pentru vizualizare clic aici](#)

Evoluția grupelor de vârstă, în perioada 2008-2015, arată că pentru grupa de vârstă 10-14 ani se înregistrează o scădere pe întregul interval, în toate județele, cu excepția județului Constanța. Ușoare creșteri s-au înregistrat în ultimii 2 ani din perioada analizată, în toate județele regiunii.

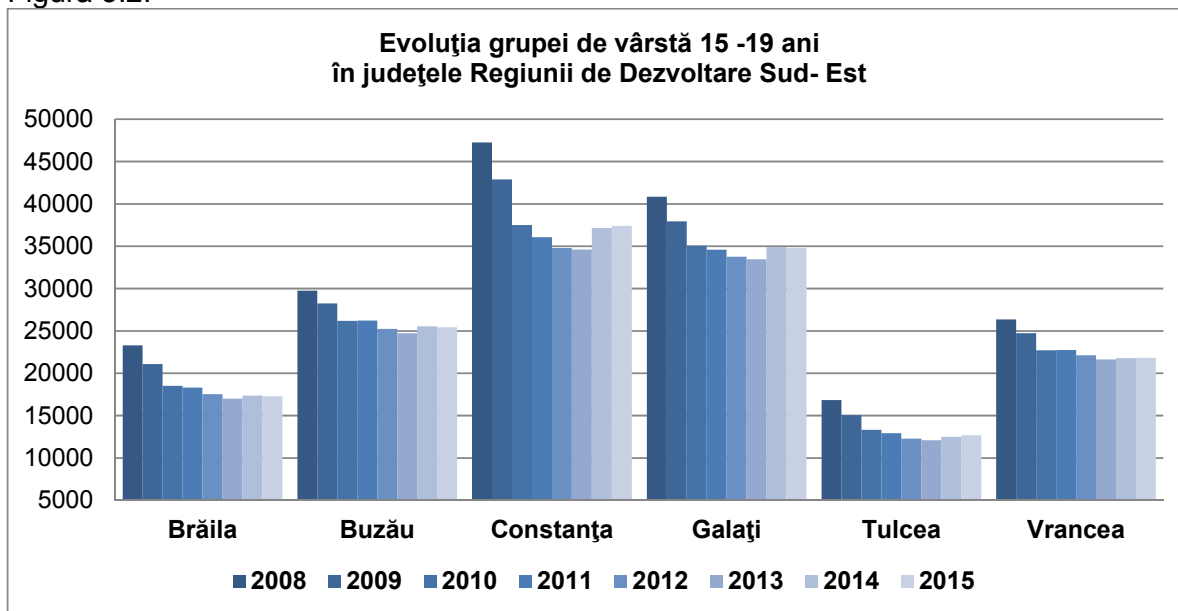
Figura 3.1.

Sursa datelor: INS, TEMPO - Online

La grupa de vârstă 15-19 ani evoluția, în perioada 2008-2015 arată o scădere a populației din această grupă în toate județele regiunii

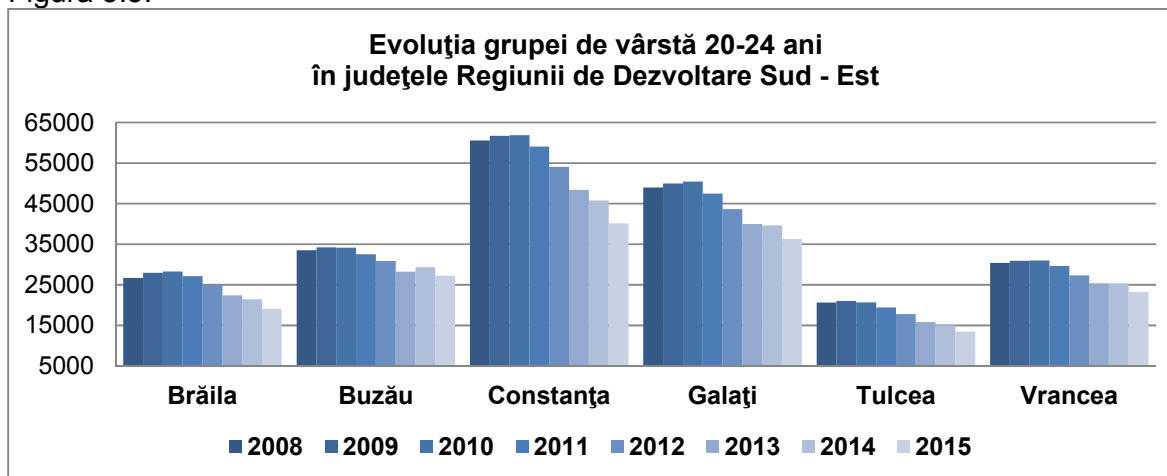
Figura 3.2.

Sursa datelor: INS, TEMPO - Online

La grupa de vârstă 20-24 de ani în perioada 2008-2015 s-a înregistrat cea mai accentuată scădere dintre toate grupele de vârstă, atât la nivelul regiunii cât și la nivelul fiecărui județ din regiune. Ce mai puternică scădere s-a produs în județul Tulcea, scădere cu 34,9% a populației din grupa de vârstă 20-24 ani, în 2015 față de 2008.

Figura 3.3.

Sursa datelor: INS, TEMPO - Online

3.1.3. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural)

Din punct de vedere al distribuției pe medii rezidențiale se constată că la nivel Regiunii Sud Est ponderile sunt apropiate de valorile naționale. La nivelul regiunii Sud - Est 46,5% din totalul populației la recensământul din 2011, avea mediul de rezidență rural. Între județele regiunii Sud - Est se disting însă diferențe notabile: județele Brăila, Constanța, Galați au populație rezidentă preponderent în mediul urban iar județele Buzău, Tulcea și Vrancea au populație rezidentă preponderent în mediul rural. Județul cu cea mai mare pondere a populației urbane este județul Constanța, cu aproape 69% din totalul populației, în anul 2011 iar județul cu cea mai mare pondere a populației rurale este județul Vrancea cu 63,8%, în același an, la recensământul populației. Distribuția pe sexe la grupele de vârstă 10-14 ani și 15-19 ani este una echilibrată, diferențele fiind în jurul a 1 punct procentual în favoarea populației de sex masculin, în toate județele regiunii.

La grupa de vârstă 10-14 ani, evoluția în perioada 2008-2015, pe medii de rezidență, la data de 1 iulie, arată o scădere a ponderii populației din mediul rural în toate județele, cu excepția județului Constanța. Ponderile populației din mediul rural la această grupă de vârstă sunt cuprinse, în 2015, între 66,3% în județul Vrancea și 37,7% în județul Constanța. Sub media regională de 51,3% se situează doar județele Constanța (37,7%) și Brăila (41,7%)

La grupa de vârstă 15-19 ani, evoluția în perioada 2008-2015, pe medii de rezidență, la data de 1 iulie, arată o creștere a ponderii populației din mediul rural în toate județele. Ponderile populației din mediul rural la această grupă de vârstă sunt cuprinse, în 2015, între 69% în județul Vrancea și 38,9% în județul Constanța. Sub media regională de 53,1% se situează doar județele Constanța (38,9%) și Brăila (44,4%).

3.1.4. Distribuția pe sexe

Structura populației pe sexe, la recensământul populației din 2011, este foarte apropiată la nivel regional și județean de structura la nivel național, variațiile fiind în jurul a 1 punct procentual. Este preponderentă populația feminină atât la nivel regional cât și la nivelul fiecărui județ din cadrul regiunii. Cea mai mare diferență dintre ponderea populației feminine și a celei masculine se înregistrează în județul Constanța, diferența fiind de 2,5 puncte procentuale în favoarea populației feminine. În mediul rural, în județele

Constanța, Galați și Tulcea, ponderea populației feminine este inferioară ponderii populației masculine, înregistrată la recensământul populației din 2011.

Distribuția pe sexe la grupele de vârstă 10-14 ani și 15-19 ani este una echilibrată, diferențele fiind între 1 și 1,8 puncte procentuale în favoarea populației de sex masculin, în toate județele regiunii.

3.1.5. Structura etnică

Regiunea Sud - Est se caracterizează printr-o mare diversitate etnică, lingvistică și religioasă.

Structura etnică la nivelul regiunii, ca procent din totalul populației stabile, conform recensământului populației din 2011 se prezintă astfel :

- 2,7 % etnia Romă, reprezentând 69864 persoane – distribuită în toate județele regiunii;
- 0,9% comunitatea turcă, reprezentând 22850 persoane, concentrată în județele Constanța, Tulcea și Brăila
- 0,8% comunitatea tătară, reprezentând 19733 persoane, concentrată în județele Constanța și Tulcea
- 0,6% comunitatea rușilor lipoveni, reprezentând 22850 persoane - concentrată în principal în județele Tulcea, Constanța și Brăila;
- 0,1% comunitatea grecilor, reprezentând 1798 persoane, concentrată în județele Tulcea și Brăila
- 0,1% comunitatea ucrainenilor, reprezentând 1278 persoane, concentrată în principal în județul Tulcea

Analiza datelor furnizate de recensământul populației din 2011, privind populația de 10 ani și peste, după etnie și nivelul de educație al instituției de învățământ absolvite, la nivelul regiunii Sud - Est, evidențiază o serie de aspecte negative care necesită o atenție deosebită din partea tuturor instituțiilor care pot contribui la rezolvarea lor și mai cu seamă din partea sistemului de educație și formare profesională. Astfel, din totalul populației de **etnie romă**, de 10 ani și peste, din Regiunea Sud - Est, 29,1%, este fără școală absolvită, iar 21,4% sunt persoane analfabete. La această situație se adaugă un procent de 63,3% din totalul populației de etnie romă, de 10 ani și peste, care au absolvit doar învățământul primar sau cel gimnazial. Situația este cu atât mai gravă cu cât numărul populației de 10 ani și peste, de etnie romă, din Regiunea Sud – Est este unul semnificativ, de 53.298 persoane. Toate județele regiunii au înregistrat valori foarte mai ale ponderii populației de etnie romă, cu vârsta de 10 ani și peste, fără școală absolvită (între 21,7% în județul Buzău și 44,6% în județul Tulcea) și analfabete (între 22,6% în județul Vrancea și 36,9% în județul Tulcea). Între județele regiunii situația cea mai gravă se înregistra în județul Tulcea unde 44,6% din totalul populației de etnie romă, de 10 ani și peste, era în 2011 fără școală absolvită iar 36,9% sunt persoane analfabete.

Situația **etniei turce** din Regiunea Sud – Est în ceea ce privește populația de 10 ani și peste, după nivelul de educație al instituției de învățământ absolvite este și ea una îngrijorătoare. Astfel, din totalul populației de etnie turcă, de 10 ani și peste, din Regiunea Sud - Est, 17,4%, este fără școală absolvită, iar 13% sunt persoane analfabete. 53,9% din populația de 10 ani și peste, de etnie turcă este absolventă de învățământ primar sau gimnazial. Populația de etnie turcă este prezentă în județele Brăila, Buzău, Constanța și Tulcea. Situația îngrijorătoare se înregistrează în județele Tulcea și Constanța. La Tulcea, unde 20,9% din totalul de 1458 de persoane de etnie turcă cu vârsta de 10 ani și peste este fără școală absolvită, iar 17,8% sunt persoane analfabete.

În județul Constanța, din totalul de 17.286 persoane de etnie turcă, cu vârsta de 10 ani și peste, 2990 sunt fără școală absolvită (17,3%) iar 2194 de persoane sunt analfabete (12,7%).

Pentru celelalte etnii, numărul persoanelor fără școală absolvită și a persoanelor analfabete nu prezintă valori forte mari. Cu toate acestea, pentru toate județele și pentru toate etniile se impune o atenție deosebită pentru adoptarea măsurilor care să conducă, pe de o parte, la diminuarea numărului de persoane fără școală absolvită și a celor analfabete, iar pe altă parte, la scăderea ponderii persoanelor cu nivel de educație doar învățământ primar sau gimnazial.

Tabelul 3.1. Structura etnică în Regiunea Sud-Est după nivelul de educație

JUDETUL ETNIA	NIVELUL DE EDUCATIE AL INSTITUTIEI DE INVATAMANT ABSOLVITE									
	Superior		Postliceal și de maiștri	Secundar Superior			Inferior (gimnazial)	Primar	Fără școală absolvită	
	Superior Total ¹	din care Universitar de licență		Total	Liceal	Profesional și de ucenici			Total Fără școală absolvită	din care Persoane analfabete ²
BRAILA										
Romani	11.0%	9.6%	3.7%	66.7%	21.0%	15.0%	30.7%	15.7%	2.9%	1.2%
Romi	0.8%	0.7%	0.3%	42.5%	5.4%	4.9%	32.2%	26.3%	30.0%	23.8%
Turci	17.9%	15.4%	1.9%	58.6%	27.2%	7.4%	24.1%	10.5%	11.1%	9.3%
Ruși Lipoveni	9.0%	8.2%	2.4%	66.2%	20.1%	17.3%	28.8%	18.9%	3.5%	1.9%
BUZAU										
Romani	9.2%	8.4%	3.6%	66.3%	21.4%	15.1%	29.7%	18.0%	2.8%	1.2%
Romi	0.4%	0.3%	0.2%	44.6%	4.3%	3.5%	36.8%	33.3%	21.7%	13.6%
Turci	22.4%	22.4%	0.0%	71.4%	46.9%	6.1%	18.4%	0.0%	6.1%	
CONSTANTA										
Romani	16.6%	14.8%	3.3%	66.4%	28.3%	12.0%	26.0%	11.7%	2.1%	0.7%
Maghiari	19.5%	18.1%	5.4%	63.8%	26.5%	13.1%	24.2%	9.3%	2.0%	1.1%
Romi	1.1%	1.0%	0.3%	43.0%	8.0%	4.1%	30.8%	26.6%	28.9%	23.0%
Ucraineni	26.9%	25.8%	9.7%	52.7%	25.8%	7.5%	19.4%	7.5%	3.2%	3.2%
Turci	5.1%	4.7%	0.8%	53.4%	15.3%	5.9%	32.3%	23.4%	17.3%	12.7%
Ruși Lipoveni	9.9%	8.6%	2.3%	70.4%	18.4%	15.8%	36.2%	13.6%	3.7%	2.4%
Tătari	15.5%	14.0%	3.0%	66.1%	29.2%	11.5%	25.4%	12.7%	2.6%	1.2%
Greci	42.1%	35.8%	4.7%	47.2%	35.8%	5.1%	6.3%	4.7%	1.2%	
Armeni	37.0%	32.1%	6.5%	47.6%	33.3%	4.5%	9.8%	7.3%	1.6%	1.2%
Macedoneni	16.6%	13.3%	4.2%	62.5%	31.2%	8.6%	22.7%	13.3%	3.4%	1.3%
GALATI										
Romani	11.8%	10.4%	3.1%	66.3%	21.1%	16.0%	29.1%	15.9%	2.9%	1.1%
Maghiari	22.7%	19.5%	7.0%	63.3%	28.1%	11.7%	23.4%	3.9%	3.1%	2.3%
Romi	0.3%	0.3%	0.1%	28.2%	2.2%	2.0%	24.0%	37.0%	34.3%	25.2%
TULCEA										
Romani	9.2%	8.4%	2.6%	69.5%	21.5%	16.9%	31.1%	15.3%	3.4%	1.5%
Maghiari	16.7%	15.2%	4.5%	59.1%	21.2%	19.7%	18.2%	13.6%	6.1%	6.1%
Romi	0.3%	0.3%	0.0%	27.7%	2.6%	3.3%	21.9%	27.5%	44.6%	36.9%
Ucraineni	6.5%	6.1%	2.4%	65.8%	19.0%	13.7%	33.0%	21.3%	4.0%	2.4%
Turci	7.9%	7.2%	2.3%	51.6%	21.3%	8.6%	21.7%	17.4%	20.9%	17.8%
Ruși Lipoveni	4.5%	4.2%	1.3%	71.8%	15.4%	14.6%	41.8%	17.8%	4.5%	3.1%
Greci	6.4%	6.1%	2.5%	68.4%	21.4%	19.1%	27.8%	19.3%	3.3%	2.1%
VRANCEA										
Romani	9.1%	8.3%	2.5%	66.2%	20.6%	12.9%	32.6%	18.8%	3.5%	1.6%
Romi	0.3%	0.3%	0.1%	32.5%	1.6%	1.5%	29.4%	37.1%	30.1%	22.6%

JUDETUL ETNIA	NIVELUL DE EDUCATIE AL INSTITUTIEI DE INVATAMANT ABSOLVITE									
	Superior		Postliceal și de maiștri	Secundar Superior			Inferior (gimnazial)	Primar	Fără școală absolvită	
	Superior Total ¹	din care Universitar de licență		Total	Liceal	Profesional și de ucenici			Total Fără școală absolvită	din care Persoane analfabete ²
Regiunea Sud - Est										
Romani	11.8%	10.6%	3.2%	66.6%	22.9%	14.4%	29.3%	15.5%	2.8%	1.1%
Maghiari	19.7%	17.9%	6.3%	63.1%	25.3%	14.8%	22.9%	8.7%	2.0%	1.4%
Romi	0.5%	0.5%	0.2%	37.4%	3.9%	3.1%	30.5%	32.8%	29.1%	21.4%
Ucraineni	10.0%	9.3%	3.0%	63.5%	19.9%	12.7%	30.5%	19.5%	3.6%	2.2%
Turci	5.6%	5.1%	0.9%	53.4%	16.0%	6.1%	31.3%	22.6%	17.4%	13.0%
Ruli Lipoveni	6.5%	5.9%	1.7%	70.7%	16.8%	15.1%	38.8%	16.9%	4.1%	2.8%
Tătari	15.6%	14.1%	3.1%	66.0%	29.2%	11.5%	25.4%	12.7%	2.6%	1.2%
Greci	17.1%	15.1%	4.0%	61.4%	24.8%	14.9%	21.6%	14.6%	2.4%	1.4%
Armeni	34.2%	29.6%	5.8%	49.9%	35.1%	3.2%	9.9%	7.0%	1.2%	0.9%
Macedoneni	18.3%	15.4%	3.5%	61.8%	30.9%	8.2%	22.3%	11.9%	2.8%	1.0%

Sursa datelor: INS, TEMPO - Online

3.1.6. Mișcarea migratorie

Emigrația este dificil de surprins pe baza surselor administrative, deoarece în legislația națională nu există obligația cetățenilor de a anunța autoritățile în cazul stabilirii reședinței obișnuite în altă țară. Înregistrarea în evidențele Direcției Pașapoarte se face numai în cazul în care cetățeanul român solicită stabilirea domiciliului (reședința permanentă) în alt stat, membru al Uniunii Europene, sau nu.

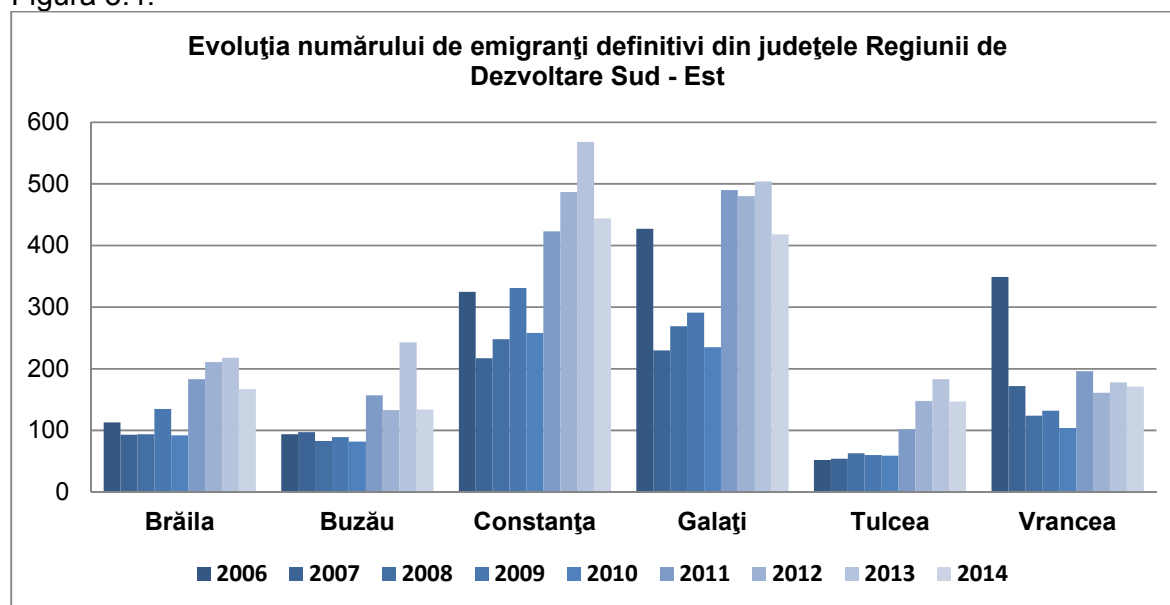
Pentru emigrație, datele existente din surse administrative nu acoperă întregul fenomen al emigrației, existând o subevaluare severă a numărului de emigranți.

Lipsa disponibilității cifrelor exacte privind emigrația a condus la necesitatea unei noi gândiri statistice, bazate pe metode de estimare, la recomandarea Comisiei Europene, prin care se permite institutelor naționale de statistică utilizarea, în cadrul procedurii statistice, a unor „metode de estimare statistică bine documentate, bazate pe date științifice”.

Evoluția numărului de emigranți definitiv, deși, în cifre absolute, pare puternic subevaluată, indică pentru ultimii ani din intervalul 2006-2014 o tendință de scădere la nivelul tuturor județelor regiunii. Aceeași tendință se înregistrează în rândul emigranților temporar, la nivelul regiunii. Dacă, în ceea ce privește emigranții definitiv, pe grupe de vârstă, datele pentru grupele de vârstă 10-14 ani și 15-19 ani sunt nerelevante, nu același lucru se poate spune despre emigranții temporar din aceleași grupe de vârstă.

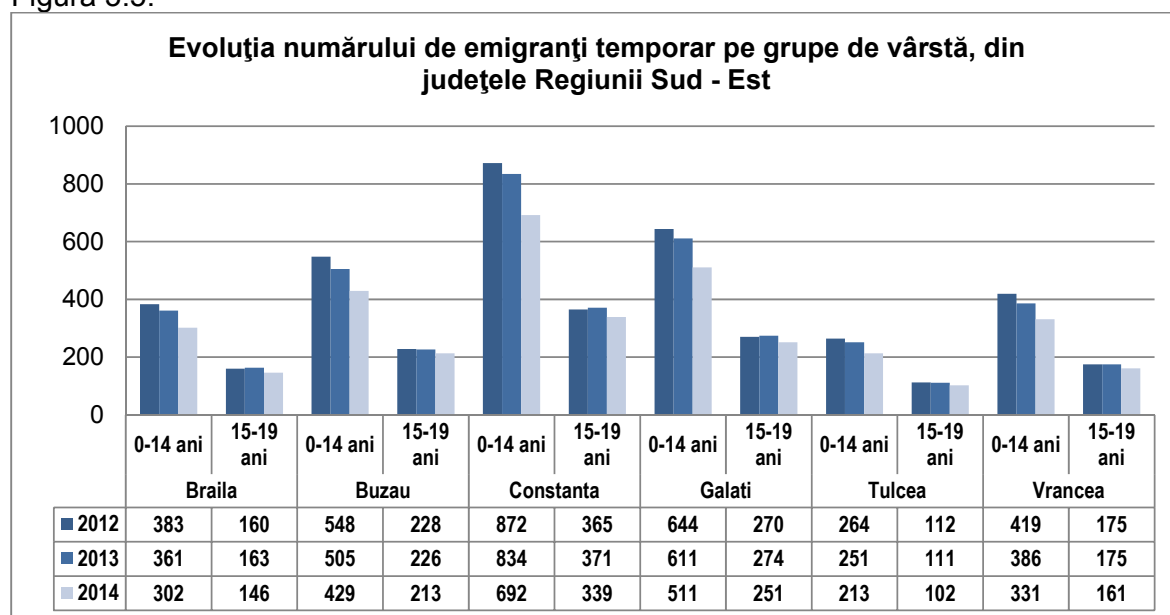
Astfel, la nivelul județelor regiunii, cu toate că tendința este de scădere a numărului emigranților temporar, la ambele grupe de vârstă analizate și în toate județele, valorile absolute indică o importantă influență asupra populației școlare, mai ales în învățământul secundar superior (corespunzător grupei de vârstă 15-19 ani). Pentru grupa de vârstă 15-19 ani, valorile cele mai mari s-au înregistrat în anul 2014, la nivelul județului Constanța (339 persoane – echivalentul a peste 12 clase de elevi), la nivelul județului Galați (251 persoane – echivalentul a aproape 10 clase de elevi) și la nivelul județului Buzău (213 persoane – echivalentul a aproape 8 clase de elevi). La polul opus se situează județele Tulcea (102 persoane – echivalentul a aproape 4 clase de elevi), Brăila (146 persoane – echivalentul a peste 5 clase de elevi) și Vrancea (161 persoane – echivalentul a aproape 6 clase de elevi)

Figura 3.4.

Sursa datelor: INS, TEMPO - Online

Figura 3.5.

Sursa datelor: INS, TEMPO - Online

3.1.7. Nivelul de trai

Un indicator important care reflectă nivelul de trai este rata deprivării materiale severe care reprezintă ponderea în total populație a persoanelor în stare de deprivare materială severă, adică a persoanelor în vârstă de 18 ani și peste care, datorită lipsei resurselor financiare, nu își pot permite cel puțin patru dintre următoarele situații:

- achitarea la timp, fără restanțe, a unor utilități și a altor obligații curente;
- plata unei vacanțe de o săptămână pe an, departe de casă;
- consumul de carne, pui, peste (sau alt echivalent de proteină) cel puțin o dată la două zile;

- posibilitatea de a face față, cu resursele proprii, unor cheltuieli neprevăzute (echivalente cu 1/12 din valoarea pragului național de sărăcie);
- deținerea unui telefon fix sau mobil;
- deținerea unui televizor color;
- deținerea unei mașini de spălat;
- deținerea unui autoturism personal;
- asigurarea plății unei încălziri adecvate a locuinței.

Cu o valoare de 33,6% a rata deprivării materiale severe, Regiunea Sud - Est se află pe primul loc între Regiunile de Dezvoltare ale țării, cu 8,6 puncte procentuale peste media națională.

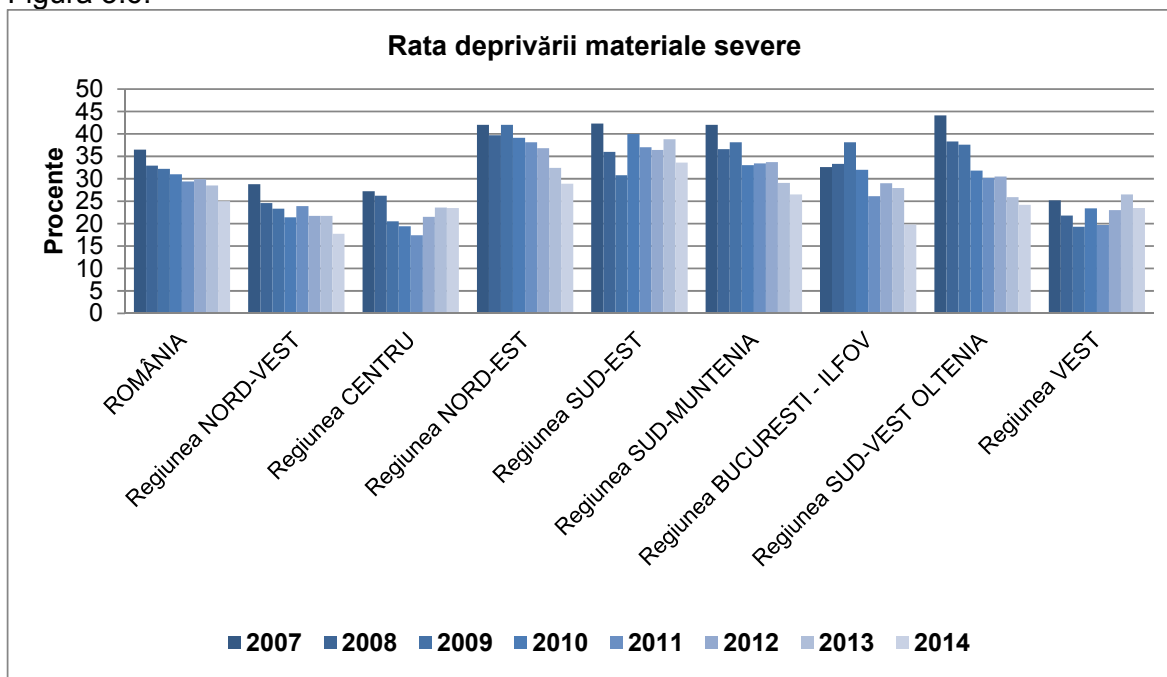
Evoluția indicatorului în perioada 2007-2014 este fluctuantă, pe ansamblul înregistrându-se o scădere de la 42,3% în anul 2007 la 33,6% în 2014.

Un alt indicator relevant pentru nivelul de trai este rata riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROPE). AROPE este un indicator compozit adoptat la nivelul Uniunii Europene în cadrul Programului Europa 2020, de promovare a incluziunii sociale și reducere a sărăciei, reprezentând ponderea în total populație a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială. Persoanele care fac obiectul indicatorului AROPE sunt cele aflate în cel puțin una din următoarele situații:

- au venituri disponibile inferioare pragului de sărăcie;
- sunt în stare de deprivare materială severă;
- trăiesc într-o gospodărie cu intensitate foarte redusă a muncii.

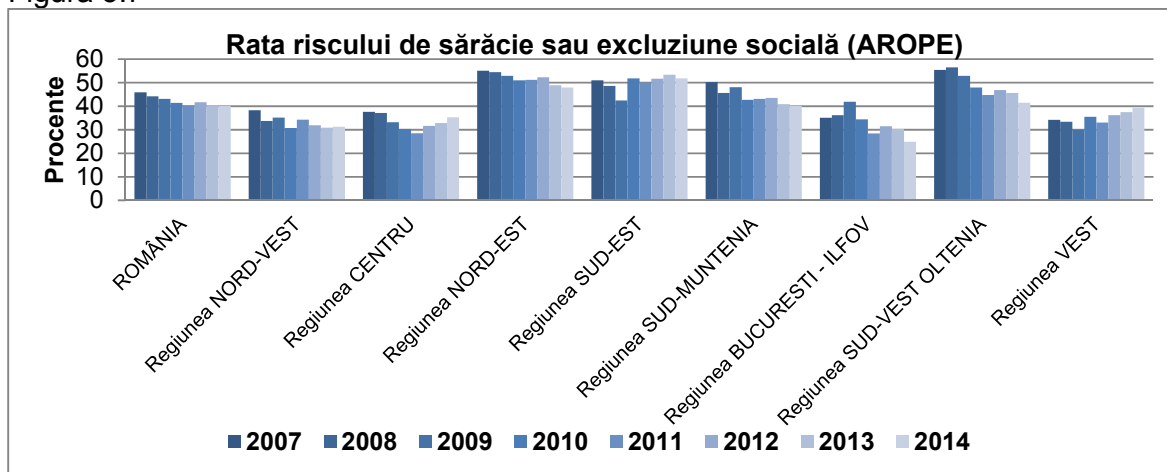
Și la acest indicator Regiunea Sud – Est se situează pe primul loc între regiunile României, cu o valoare de 51,8% în anul 2014, valoare cu peste 11,6 puncte procentuale față de media națională. Evoluția indicatorului în perioada 2007-2014, pentru Regiunea Sud - Est arată că nu au fost înregistrate îmbunătățiri semnificative și, chiar mai mult, în ultimii 4 ani s-a înregistrat o tendință de creștere.

Figura 3.6.

Sursa datelor: INS, TEMPO - Online

Figura 3.7

Sursa datelor: INS, TEMPO - Online

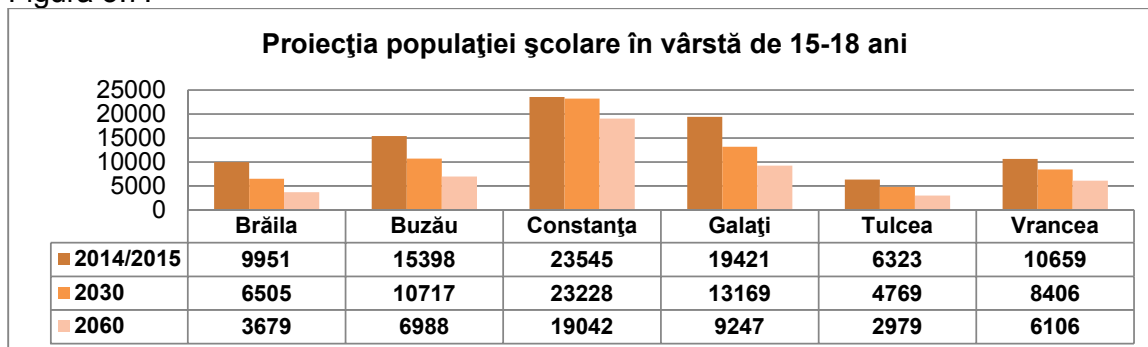
3.2. Proiecții demografice la orizontul anului 2060²²

Proiecția populației școlare din România la orizontul anului 2060 arată o scădere drastică la toate categoriile de vârstă școlară și în toate județele regiunii. În perspectiva anului 2030, cea mai puternică scădere a populației școlare, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud – Est, se va înregistra la grupa de vârstă 6-10 ani, de la 124.285 persoane în anul școlar 2014-2015, la 90.063 persoane în anul 2030, ceea ce reprezintă o scădere cu 27,5%, mult mai accentuată decât media la nivel național care este estimată la 19,8%.

La grupa de vârstă 11-14 ani, la nivelul regiunii, scăderea este cu 24,8%, de la 100.204 persoane în anul școlar 2014-2015 la 75.343 persoane în 2030. Și la această grupă de vârstă scăderea la nivelul regiunii este mai accentuată decât media națională.

La grupa de vârstă 15-18 ani, care influențează cel mai rapid intrările în învățământul secundar superior, inclusiv în IPT, se estimează o scădere la nivelul regiunii de 21,7% în perspectiva anului 2030, de la 85.297 persoane în anul școlar 2014-2015, la 66.794 persoane în 2030. Diferența de 37.256 persoane reprezintă echivalentul a 1330 de clase mai puțin realizate în învățământul secundar superior în intervalul cuprins între 2014 și 2030. Scăderi drastice sunt estimate la nivelul tuturor județelor regiunii, cu excepția județului Constanța, în care scăderea este de doar 1,3% în perspectiva anului 2030, față de anul 2014.

Figura 3.7.

Sursa datelor: INS - Proiectarea populației școlare din România la orizontul anului 2060

²² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „02 Proiectarea populației școlare” – pentru vizualizare [clic aici](#)

3.3. **Principalele concluzii din analiza demografică. Implicații pentru IPT**

Din punct de vedere al influențelor datelor prezentate asupra educației și formării profesionale, apreciem următoarele:

- Analiza demografică indică un declin general al populației, în mod deosebit pentru grupele tinere de vârstă, însoțit de îmbătrânirea populației. De asemenea, se rețin din analiza demografică, nivelul scăzut de educație al populației, diversitatea etnică, ponderea semnificativă a populației rurale, nivelul de trai scăzut.
- **Scăderile înregistrate în ultimii ani la populația cu vârsta între 0-14 dar și scăderile prognozate pentru populația de vârstă școlară, la toate grupele de vârstă, la orizontul anului 2030,** impun optimizarea ofertei de formare profesională inițială prin:
 - Concentrarea pregătirii în școli identificate ca viabile din punct de vedere al potențialului local și zonal de dezvoltare socio-economică;
 - Eliminarea paralelismului nejustificat în oferta de formare profesională inițială pentru școli apropiate;
 - Diversificarea ofertelor de formare profesională inițială a școlilor pentru a acoperi nevoile locale și regionale;
 - Colaborarea școlilor în cadrul rețelelor de școli pentru utilizarea eficientă a resurselor și acoperirea teritorială a nevoilor de educație și formare profesională inițială;
- **Creșterea previzionată a populației cu vârsta de 65 de ani și peste,** apreciem că va conduce la sporirea nevoilor din domeniul asistenței sociale și medicale, învățământul fiind chemat să răspundă prin oferta de formare la această realitate, atât prin planurile de școlarizare cât și prin curriculum adaptat;
- **Ponderea mare a populației cu vârsta între 30-64 ani** va conduce la o creșterea a nevoilor de formare continuă. Acest fapt reprezintă o importantă oportunitate pentru unitățile școlare interesate în compensarea diminuării populației școlare.
- Într-un mediu concurențial tot mai pronunțat, unitățile școlare vor trebui să pună accent pe calitate **în formarea profesională, certificată prin inserția socio-profesională a absolvenților.** În acest context, este necesară dezvoltarea parteneriatului cu agenții economici pentru asigurarea unei pregătiri în concordanță cu nevoile acestora.
- **Ponderea mare a populației cu vârsta școlară din mediul rural,** în toate județele regiunii, ridică problema adaptării rețelei școlare de formare profesională inițială și a adoptării unor măsuri eficiente pentru asigurarea accesului acestei categorii de populație școlară la educație și formare profesională, cu asigurarea egalității șanselor. Oferta de formare profesională inițială a școlilor va trebui să susțină valorizarea patrimoniului cultural specific și a resurselor naturale din mediul rural.
- **Diversitatea etnică caracteristică regiunii** impune soluții pentru asigurarea accesului la educație și formare profesională și sprijinirea grupurilor etnice defavorizate, în special pentru populația rromă.
- **Deschiderea pieței muncii din întreaga Uniune Europeană, are ca efecte, datorită migrației externe, un important deficit de forță de muncă.** Fenomenul este deja sesizat în Regiunea Sud Est în special în industria construcțiilor navale și în construcții. Se impun măsuri de creștere a atractivității locurilor de muncă și de stimulare a angajării proaspeților absolvenți de învățământ profesional și tehnic, măsuri la care să contribuie toți factorii de la nivel național și local.

- **Preponderența populației feminine**, inclusiv la categoria de vârstă 0-14 ani, apreciem că are implicații în structura ofertei de formare inițială. Este necesară adaptarea ofertei prin calificări specifice atât populației școlare de sex masculin cât și feminin
- **Nivelul de trai din Regiunea Sud-Est, cel mai scăzut între toate regiunile de dezvoltare ale României**, nivel apreciat prin rata deprivării materiale severe și rata riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROPE), este un factor de influență important în abandonul școlar și nivelul scăzut de educație al unei importante părți din populație. Se impune continuarea și amplificarea măsurilor de sprijinire a elevilor din familiile cu nivel de trai scăzut pentru continuarea studiilor (burse școlare, susținere financiară pentru cazare și masă la internate școlare, asigurare/ decontarea transportului, etc.)
- **Structura populației pe nivele de educație** arată nevoia ca atât școala cât și factorii responsabili să acționeze pentru crearea condițiilor și a motivației în deplină egalitate a șanselor pentru continuarea studiilor de către absolvenții de învățământ primar și gimnazial diminuând în acest fel procentul de populație cu nivel de pregătire primar, gimnazial sau fără școală absolvită. În același sens, apreciem că școlii îi revine o importantă sarcină de a aborda forme de învățământ pentru adulți în condițiile în care cerințele pieței muncii vor afecta și mai mult categoriile de populație cu nivel scăzut de educație.

4. Profilul economic regional

4.1. Evoluții și situația actuală. Principalii indicatori economici

4.1.1. Evoluția produsul intern brut (PIB) și a valorii adăugate brute (VAB)²³

Analiza valorii adăugate brute arată că în valori absolute la prețuri curente a avut loc o creștere în perioada 2008 – 2013 în toate regiunile țării, regiunea Sud – Est situându-se, în 2013 pe locul trei, după regiunea București – Ilfov și regiunea Sud – Muntenia în ceea ce privește contribuția la formarea VAB naționale.

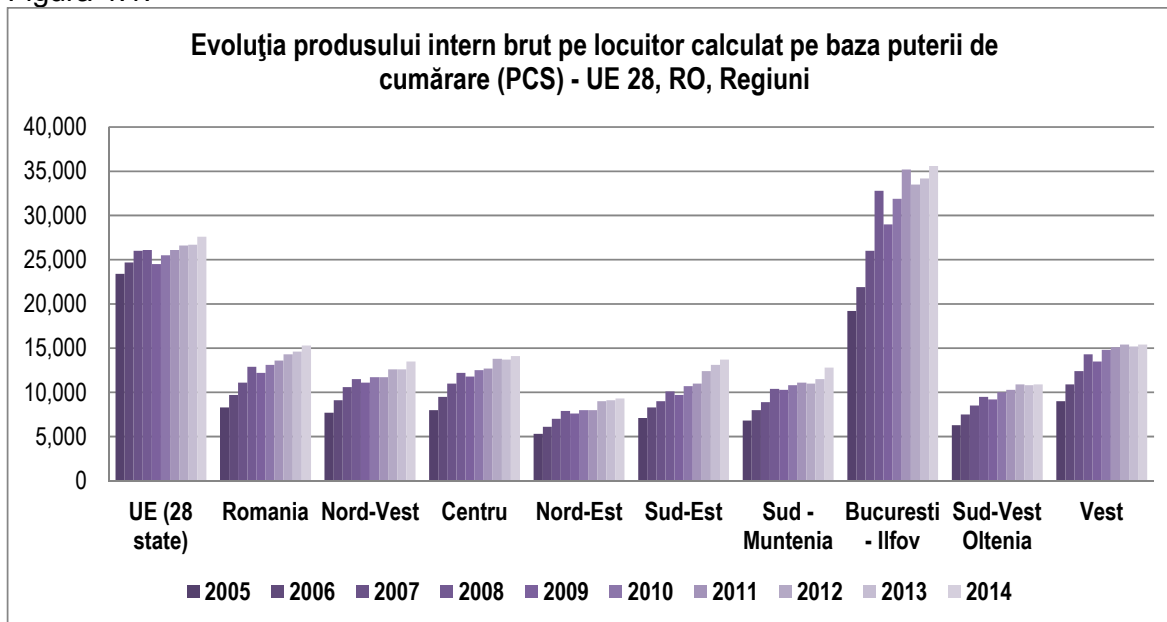
Tabelul 4.1. Ponderea VAB regionale în VAB națională

Regiunea de dezvoltare	ANUL					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ROMÂNIA	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
Nord - Vest	11.29%	11.53%	11.28%	10.91%	11.34%	11.25%
Centru	11.08%	11.37%	11.22%	10.96%	11.35%	11.05%
Nord - Est	10.55%	10.79%	10.52%	10.13%	10.30%	10.25%
Sud - Est	10.32%	10.47%	10.64%	10.53%	10.88%	11.31%
București - Ilfov	26.58%	24.98%	25.67%	27.21%	26.58%	26.79%
Sud Muntenia	12.39%	12.94%	12.52%	12.38%	11.92%	12.21%
Sud - Vest Oltenia	7.78%	7.92%	7.95%	7.89%	7.78%	7.54%
Vest	9.92%	9.91%	10.07%	9.89%	9.77%	9.51%

Sursa datelor: INS Conturi naționale regionale

Calculat pe baza parității puterii de cumpărare (în PCS), PIB/locuitor la nivelul Regiunii Sud - Est reprezenta în 2014, 50% din media europeană (UE-28=100%). Cu toate că se constată un ritm important de creștere a acestui indicator în perioada 2005-2014, se menține în continuare un decalaj important între valorile naționale și media europeană.

Figura 4.1.

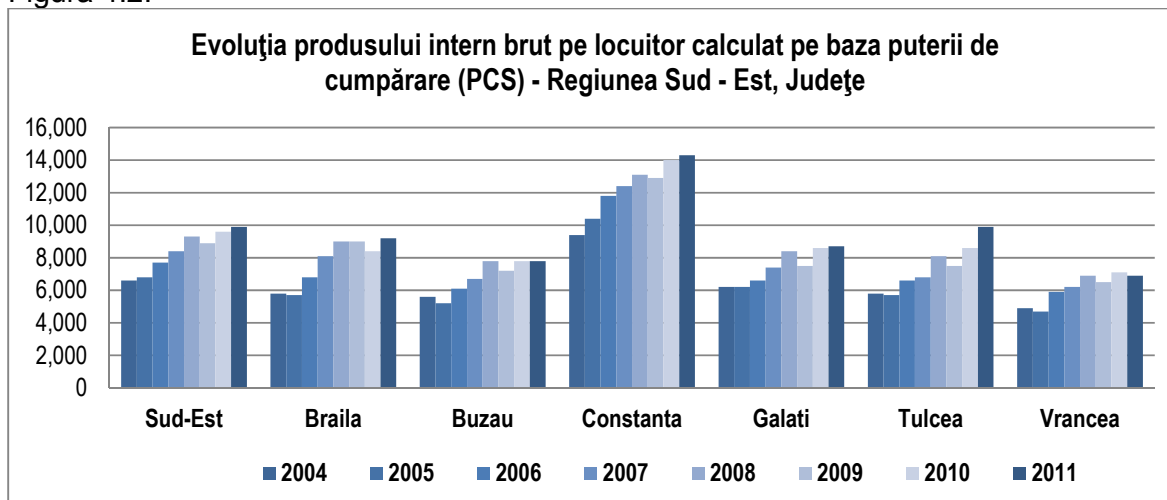

Sursa datelor: Eurostat [nama_10r_2gdp]

²³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„01 ECONOMIE” – pentru vizualizare clic aici](#)

PIB pe locuitor la prețuri curente în perioada 2004-2011 a fost la nivelul Regiunii Sud - Est sub cel național. Județele regiunii care au înregistrat în 2011 un PIB/locuitor la prețuri curente mai mare sau cel puțin egal cu cel regional sunt: Constanța și Tulcea.

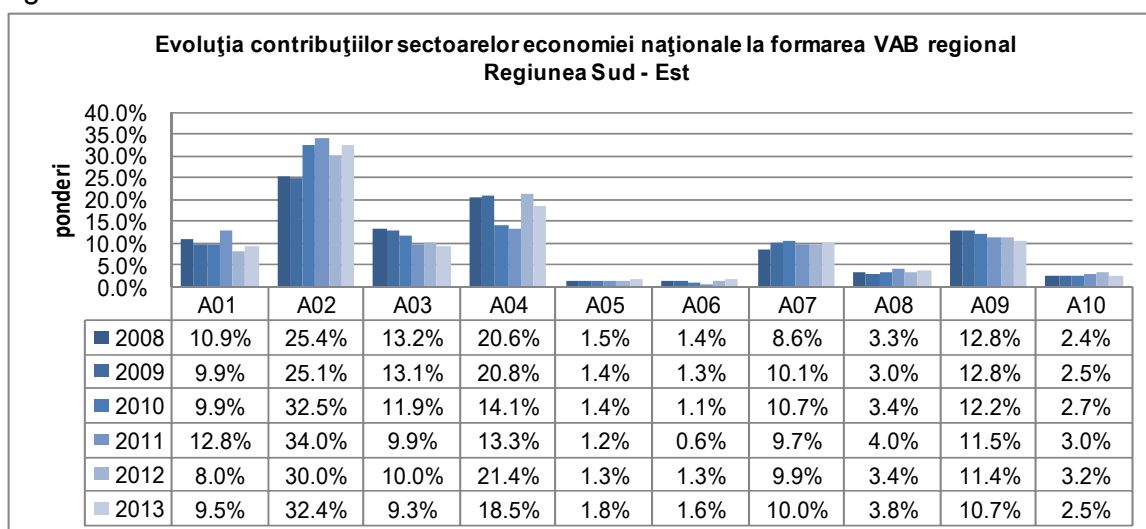
Figura 4.2.

Sursa datelor: Eurostat [nama_r_e3gdp]

Comparând ponderea sectoarelor mari de activitate la formarea valorii adăugate brute regionale anuale constatăm că domeniile, Industrie, Intermedieri financiare și asigurări, Tranzacții imobiliare, Activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport, se înscriu pe un trend crescător în timp ce Agricultură, silvicultură și pescuitul, Construcțiile și Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor, transport și depozitare, hoteluri și restaurante au trenduri descrescătoare.

Figura 4.3.

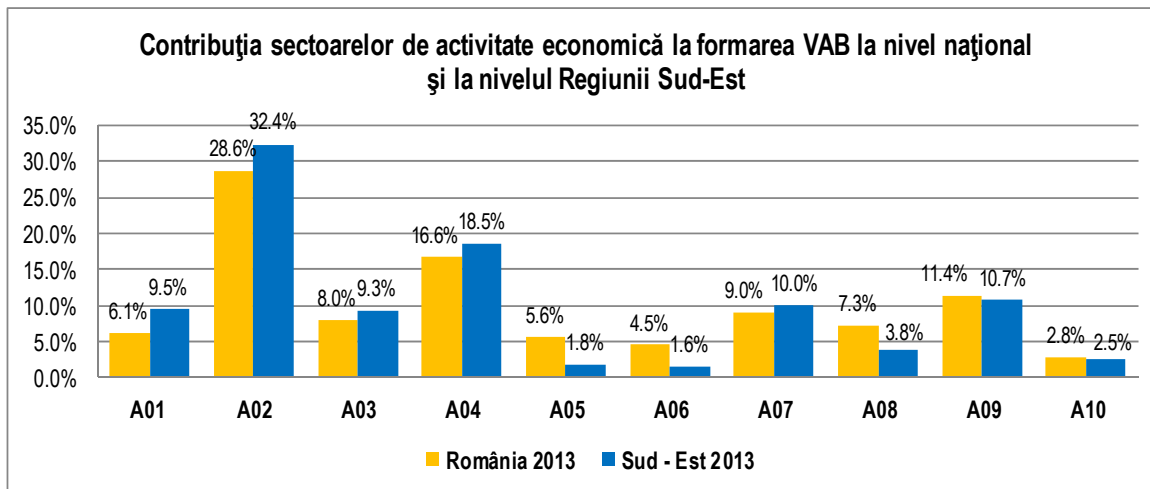

Sursa datelor: INS Conturi naționale regionale

Comparativ cu structura VAB la nivel național în anul 2013, la nivelul regiunii Sud Est se remarcă ponderea mare, peste media națională, a agriculturii, industriei, construcțiilor și comerțului în formarea VAB regional. De asemenea, se remarcă contribuția mai mică a

ramurilor de activitate informații și comunicații și intermediari financiare și asigurări la formarea VAB regional comparativ cu mediile naționale.

Figura 4.4.

Sursa datelor: INS Conturi naționale regionale

Legenda:

- A01** Agricultură, silvicultură și pescuit
- A02** Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare
- A03** Construcții
- A04** Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante
- A05** Informații și comunicații
- A06** Intermedieri financiare și asigurări
- A07** Tranzacții imobiliare
- A08** Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport
- A09** Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială
- A10** Activități de spectacole, culturale și recreative; reparații de produse de uz casnic și alte servicii

Comparația între județele regiunii privind structura VAB în anul 2013 evidențiază o serie de aspecte menționate în rândurile de mai jos.

Județul Brăila

Deține cea mai mare pondere a agriculturii din VAB județean dintre toate județele regiunii (21%), de 3,4 ori mai mare decât media națională și de 2,3 ori mai mare decât media regională.

Ocupă a doua poziție în regiune în ceea ce privește ponderea construcțiilor la formarea VAB județean (11%).

Ponderea industriei la formarea VAB județean plasează județul în ultima poziție între județele regiunii, cu o pondere de 24%, cu 8 puncte procentuale sub media regională.

În ce privește comerțul Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante, județul se plasează pe ultimul loc, alături de Buzău, între județele regiunii după ponderea acestui sector la formarea VAB (14%).

Ponderea de 1,9% a intermedierilor financiare la formarea VAB, cu 0,3 puncte procentuale peste media regională plasează județul în prima poziție între județele regiunii.

Cu ponderi modeste, sub media regională, au activitățile din informații și comunicații și tranzacțiile imobiliare.

Județul Buzău

Deține pondere importantă a agriculturii (12,8%), peste media regională (9,5%).

Ponderea construcțiilor (5,8%) este sub media regională și plasează județul pe ultima poziție alături între județele regiunii.

Industria ocupă locul 2 între județele regiunii cu o pondere de 35,8%, superioară ponderii regionale (32,4%).

Activitățile din tranzacții imobiliare contribuie la formarea VAB județean cu 12%, pondere mai mare decât media regională și care situează județul pe locul 2.

Activitățile din comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor, transport și depozitare, hoteluri și restaurante, informații și comunicații, au ponderi din VAB sub media regională, plasând județul pe ultimul loc în cadrul regiunii.

Județul Constanța

Județul Constanța deține poziția de lider în ceea ce privește ponderea la formarea VAB a activităților din industrie (37,6%) și comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor, transport și depozitare, hoteluri și restaurante (23,3%).

Construcțiile contribuie la VAB județean cu 9,5% (locul 3 între județe)

Agricultura este sectorul economic care contribuie în cea mai mică măsură la VAB județean (3,5%, pondere sub media regională și națională)

Județul Galați

Județul se situează pe locul 1 între județele regiunii în ceea ce privește ponderea construcțiilor la formarea VAB județean (11,5%, pondere superioară mediei regionale și naționale).

Industria deține locul 3 între județele regiunii, cu o pondere de 28%, sub media regională.

Ponderea agriculturii la VAB județean (9,8%) este superioară mediei regionale situează județul pe penultimul loc în regiune.

Comerțul cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor, transport și depozitare, hoteluri și restaurante, cu o pondere de 15,9% la VAB județean, inferioară valorii regionale, îl plasează pe locul 2 între județele regiunii.

Județul Tulcea

Agricultura, prin ponderea de 16,6 % din VAB județean plasează județul pe locul 2 între județele regiunii.

Ponderile cu care construcțiile (6,3%) și comerțul cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor, transport și depozitare, hoteluri și restaurante (14,9%) contribuie la VAB județean sunt inferioare mediilor regionale și naționale.

Județul se situează pe locul 3 între județele regiunii, după județul Constanța și Galați în ceea ce privește ponderea activităților din industrie (26,8%, pondere sub media regională)

Județul Vrancea

Județul deține poziția de lider la nivel regional în ceea ce privește contribuția tranzacțiilor imobiliare la VAB județean (14,6%, pondere superioară mediei naționale și a celei regionale).

Industria ocupă penultima poziție între județe regiunii în ceea ce privește contribuția acestui sector la VAB județean (24,8% din VAB) ; construcțiile: 9,2% din VAB).

Agricultura și silvicultura dețin o pondere în VAB de 13%, superioară mediei regionale (locul 3 între județe).

Construcțiile contribuie cu 9,2% la formarea VAB județean, contribuție apropiată de media regională

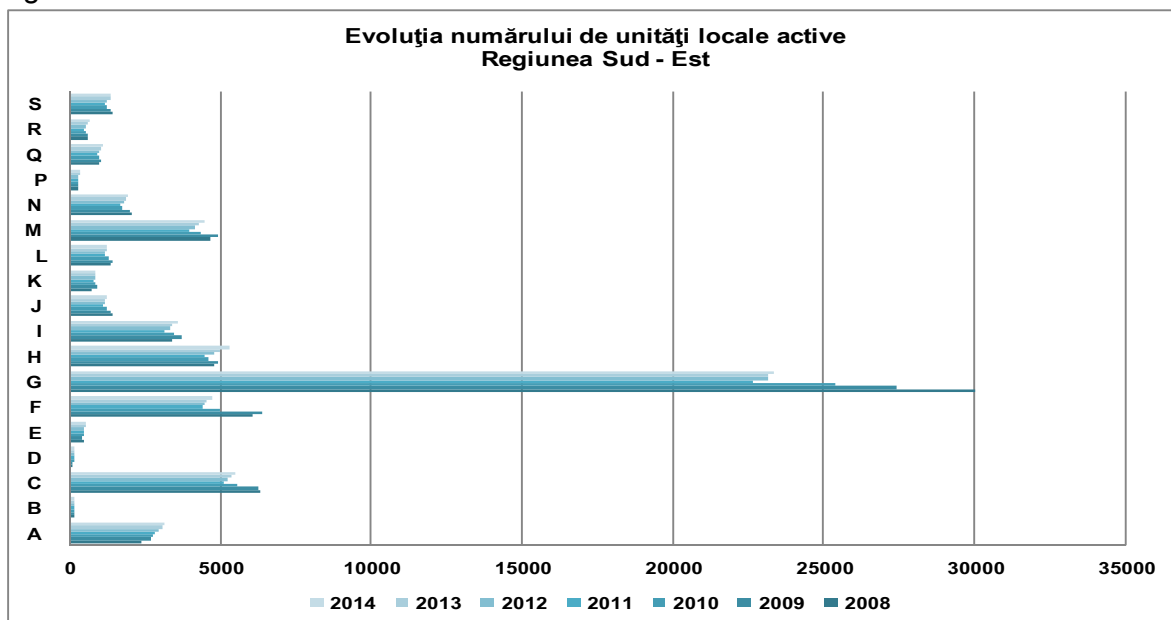
4.1.2. Dinamica generală a firmelor din Regiune - unități locale active²⁴

La nivelul regiunii, în anul 2014, erau active 59660 firme. În perioada 2008-2014, numărul unităților locale active din Regiunea Sud – Est s-a diminuat cu peste 7500 de unități (de la 67203 de unități în 2008 la 59660 de unități în 2014).

În ceea ce privește tipul activității CAEN, majoritatea își desfășurau activitatea în anul 2014 în comerț (39,16%), pe locul doi plasându-se, la distanță mare, industria prelucrătoare (9,21%), transport și depozitare (8,89%), construcții (7,93%), activități profesionale, științifice și tehnice (7,50%).

Se constată că pentru perioada 2008-2014, la nivelul regiunii s-a înregistrat o creștere a numărului firmelor active din agricultură, silvicultură și pescuit, industria extractivă, producția și furnizarea energiei, transport și depozitare. Se constată o scădere a ponderii firmelor active din industria prelucrătoare, construcții, comerț.

Figura 4.5.

Sursa datelor INS, Baza de date TEMPO Online INT101R

Legenda

A Agricultură, silvicultură și pescuit	J Informații și comunicații
B Industria extractivă	K Intermedieri financiare și asigurări
C Industria prelucrătoare	L Tranzacții imobiliare
D Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	M Activități profesionale, științifice și tehnice
E Distribuția energiei electrice, gaze, aer condiționat	N Activități de servicii administrative și activități de servicii suport
F Construcții	P Învățământ
G Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	Q Sănătate și asistență socială
H Transport și depozitare	R Activități de spectacole, culturale și recreative
I Hoteluri și restaurante	S Alte activități de servicii

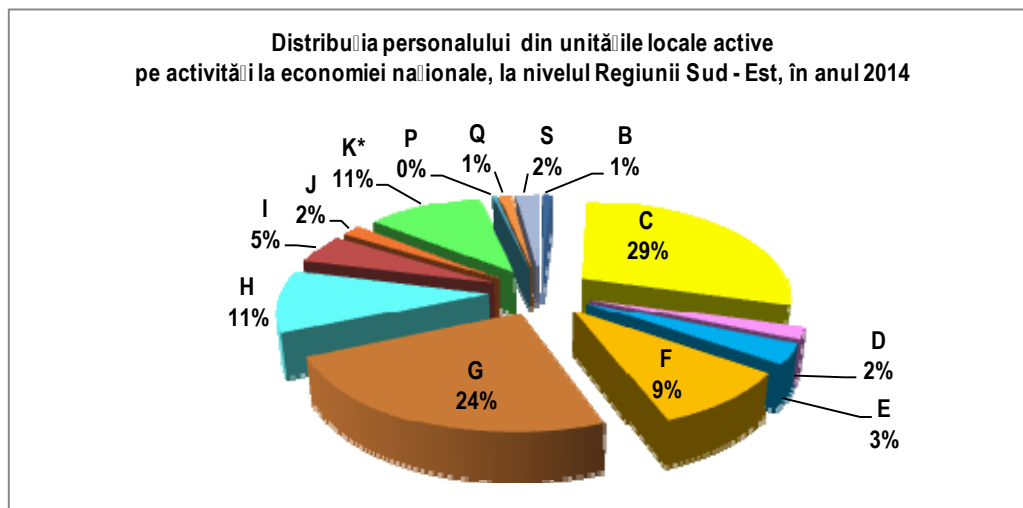
²⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„02 ECONOMIE” – pentru vizualizare clic aici](#)

Pe clase de mărime, unitățile cu până la 10 angajați sunt majoritare, reprezentând, în 2014, 87,88% din totalul firmelor active. În perioada 2008 – 2014 se constată o scădere a numărului și a ponderii unităților locale active cu peste 50 de angajați.

Numărul de personal din unitățile locale active din regiune a scăzut în perioada 2008-2014 toate activitățile economiei, cu excepția activităților: distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare; informații și comunicații, tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor; învățământ; sănătate și asistență socială; alte activități de servicii, în care s-au înregistrat creșteri modeste. Cele mai mari scăderi ale numărului de personal, în perioada analizată, au avut loc în:

- industria prelucrătoare - scădere cu 41713 persoane (scădere cu 25.86%)
- comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea auto și motociclete – scădere cu 26711 persoane (scădere cu 20.94%)
- construcții – scădere cu 23489 persoane (scădere cu 37.21%)
- transport și depozitare – scădere cu 7598 persoane (scădere cu 14.67%)

Figura 4.6.

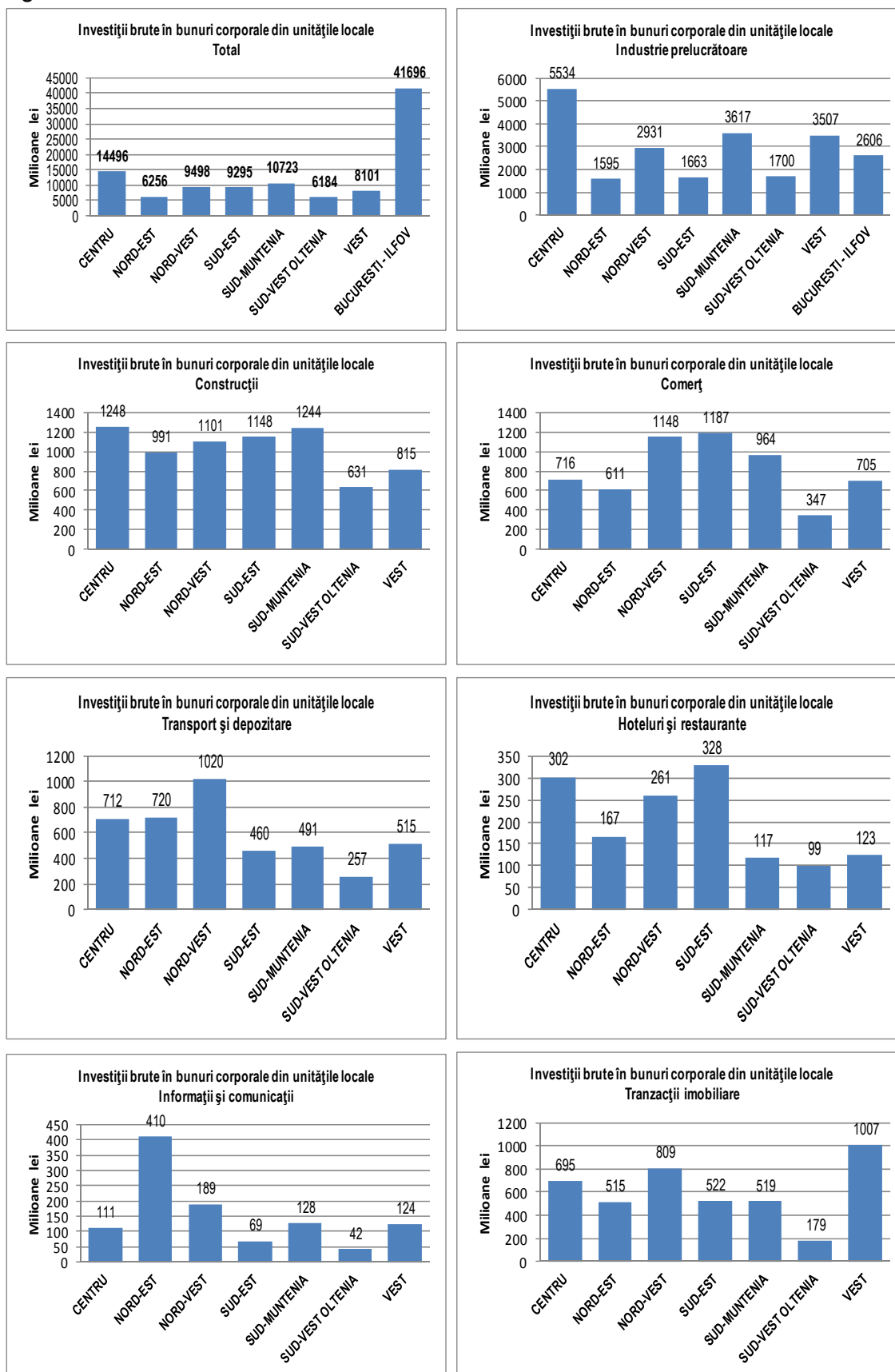
Sursa datelor INS, Baza de date TEMPO Online INT102D

4.1.3. Dinamica generală a firmelor din regiune – investiții²⁵

Totalul investițiilor brute în unități locale în industrie, construcții, comerț și alte servicii, în anul 2014 plasează regiunea Sud – Est pe locul 5 între regiunile de dezvoltare ale României. În sectoarele comerț și hoteluri și restaurante, regiunea Sud – Est a beneficiat, în 2014, de cele mai mari investiții brute dintre toate regiunile de dezvoltare ale României, cu excepția regiunii București-Ilfov. Investițiile brute din sectoarele industrie prelucrătoare, transport și depozitare și informații și comunicații plasează regiunea Sud – Est pe poziția a 7-a între regiunile de dezvoltare ale României, la fiecare din aceste sectoare. În sectorul tranzacții imobiliare, volumul investițiilor brute plasează regiunea Sud – Est pe locul 5. Între județele regiunii există mari decalaje în ceea ce privește investițiile brute în unități locale din industrie, construcții, comerț și alte servicii. Județul Constanța a înregistrat în 2014 cel mai mare volum al investițiilor. La polul opus s-a situat județul Vrancea. Investițiile în județul Constanța, în 2014, au fost de aproape 9 ori mai mari decât în județul Vrancea (4480 milioane lei în județul Constanța față de 506 milioane lei în județul Vrancea)

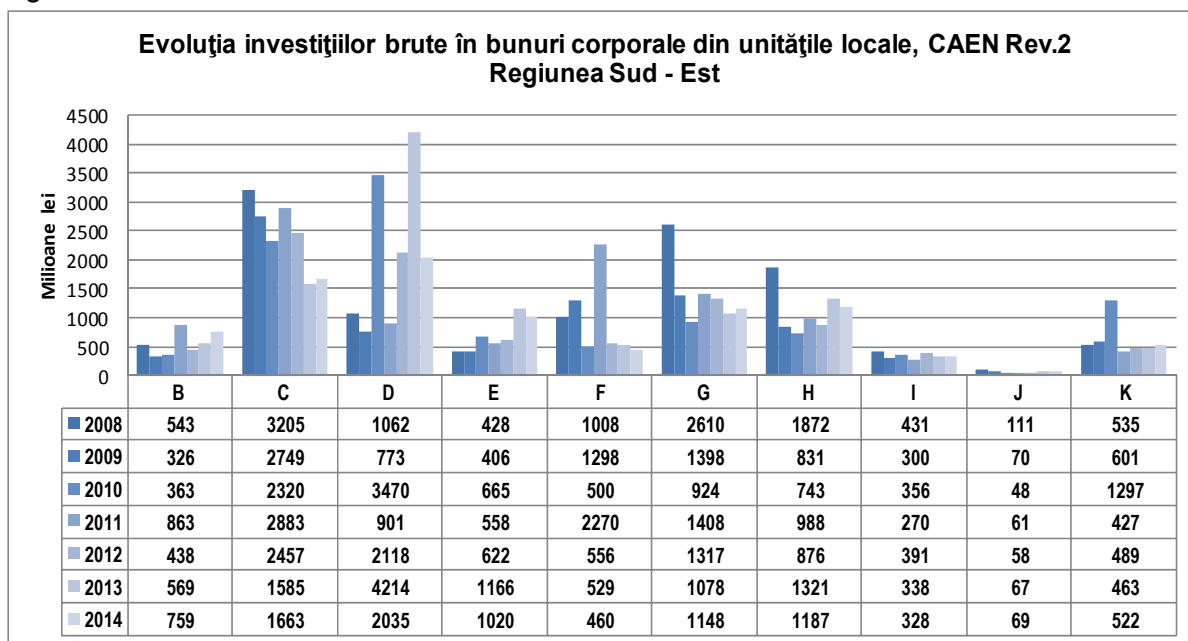
²⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „03 ECONOMIE” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Figura 4.7.

Sursa datelor: INS, TEMPO - Online

Figura 4.8.

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO Online INT 105 D

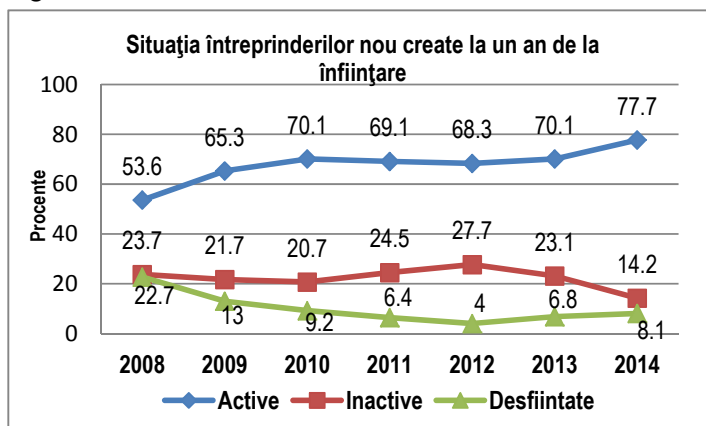
Evoluția volumului investițiilor brute în unități locale din industrie, construcții, comerț și alte servicii în perioada 2008-2014, în regiunea Sud-Est este crescătoare pentru sectoarele industrie extractivă, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, distribuția energiei electrice, gaze, aer condiționat, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare. În sectorul transport și depozitare investițiile brute au înregistrat o creștere în perioada 2009-2014, nedepășind însă valoarea înregistrată în 2008. Restul sectoarelor economice au înregistrat scăderi ale volumului investițiilor brute în perioada analizată.

4.1.4. Demografia întreprinderilor - întreprinderilor active nou create²⁶

Numărul întreprinderilor nou create în anul 2014, în regiunea Sud-Est, a fost de 7487, ceea ce plasează regiunea pe a treia poziție, după regiunea București-Ilfov și regiunea Nord-Vest.

Figura 4.9.

La un an de la înființare, ponderea firmelor active nou înființate a fost în creștere în perioada 2008-2014, ajungând în 2014 de 77,7%. În perioada analizată, ponderea firmelor inactive și a firmelor desființate, din cele nou create, la un an de la înființare, a scăzut semnificativ (de la 23,7% firme inactive în 2008 la 14,2% în 2014; de la 22,7% firme desființate în 2008 la 8,1% în 2014).

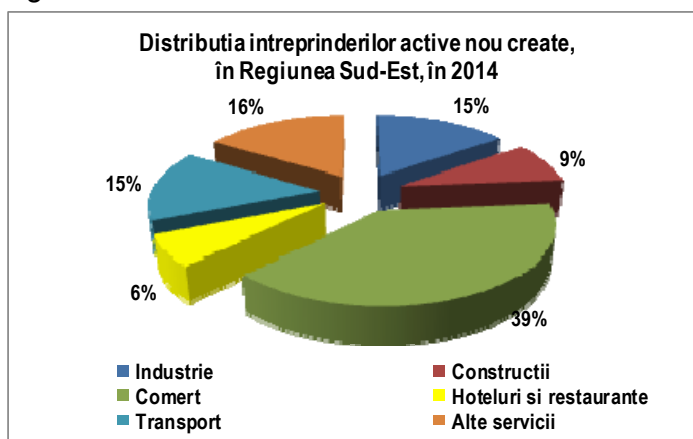

Sursa datelor: Baza de date TEMPO Online INT 111Y

²⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „04 ECONOMIE” – pentru vizualizare [clic aici](#)

Figura 4.10

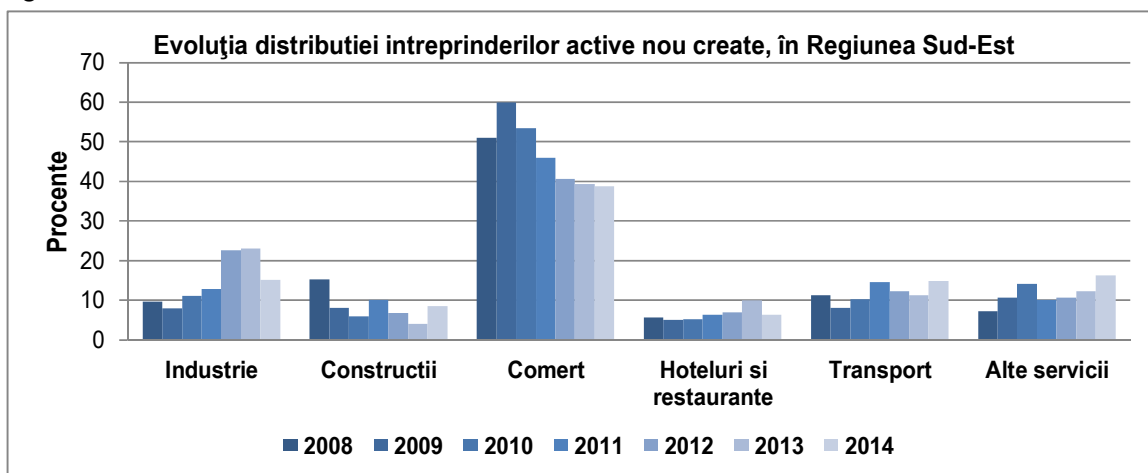
Cele mai multe întreprinderi au fost create în sectorul comerț (39%). În sectoarele industrie, transport și alte servicii au fost create între 15% și 16% din totalul întreprinderilor nou create. Sectorul construcții a contribuit cu 9% la totalul întreprinderilor nou create iar sectorul hoteluri și restaurante cu 6%

Sursa datelor: Baza de date TEMPO Online INT 111 N

Evoluția ponderilor întreprinderilor nou create pe sectoare de activitate în perioada 2008-2014 arată o scădere a ponderii întreprinderilor nou create din sectoarele comerț și construcții și o creștere a ponderii sectoarelor industrie, transporturi și alte servicii. Sectorul hoteluri și restaurante a păstrat o pondere aproximativ constantă a întreprinderilor nou create din total.

Figura 4.11.

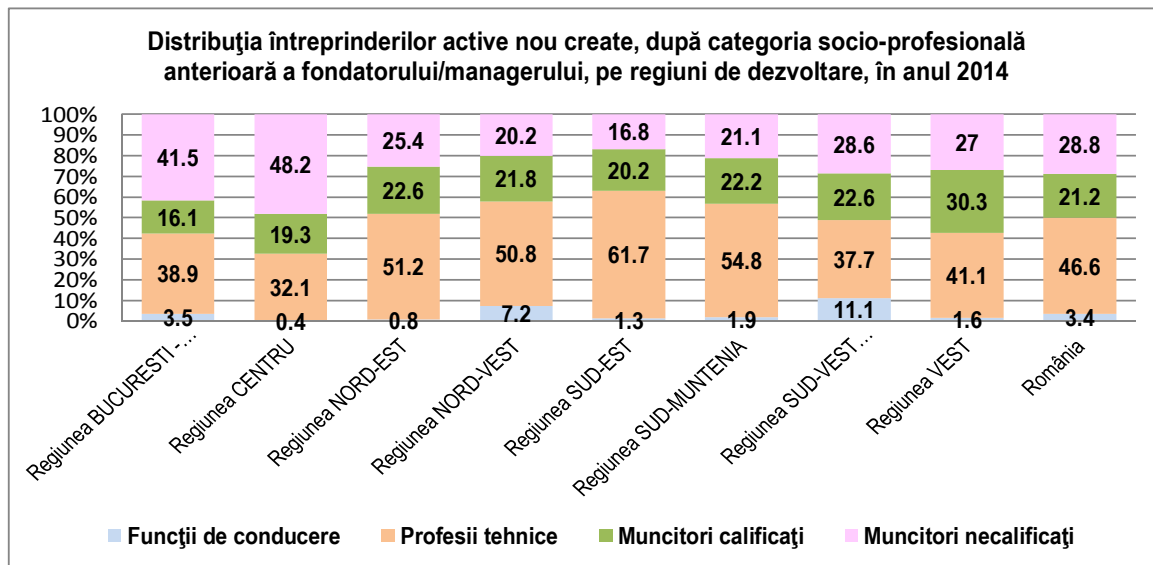
Sursa datelor: Baza de date TEMPO Online INT 111 N

Distribuția întreprinderilor active nou create, după nivelul de instruire al fondatorului/managerului, în anul 2014, arată că la nivelul regiunii Sud-Est se înregistrează cea mai mică pondere a întreprinderilor nou înființate de muncitori necalificați dintre toate regiunile (16,8% față de media națională de 28,8%) și cea mai mare pondere dintre toate regiunile a întreprinderilor nou înființate de fondatori/manageri cu profesii tehnice (61,7% față de media națională de 38,9%).

Distribuția întreprinderilor active nou create, după nivelul de instruire al fondatorului/managerului, în anul 2014, evidențiază faptul că la nivelul regiunii Sud-Est se înregistrează o pondere foarte mare a întreprinderilor nou create de persoane cu nivel de instruire gimnazial (36% dintre întreprinderi, a doua poziție în ierarhie, după regiunea Sud-Muntenia care are 36,6%). Ponderea întreprinderilor nou create în regiunea Sud-Est de către absolvenți ai învățământului liceal și universitar este de doar

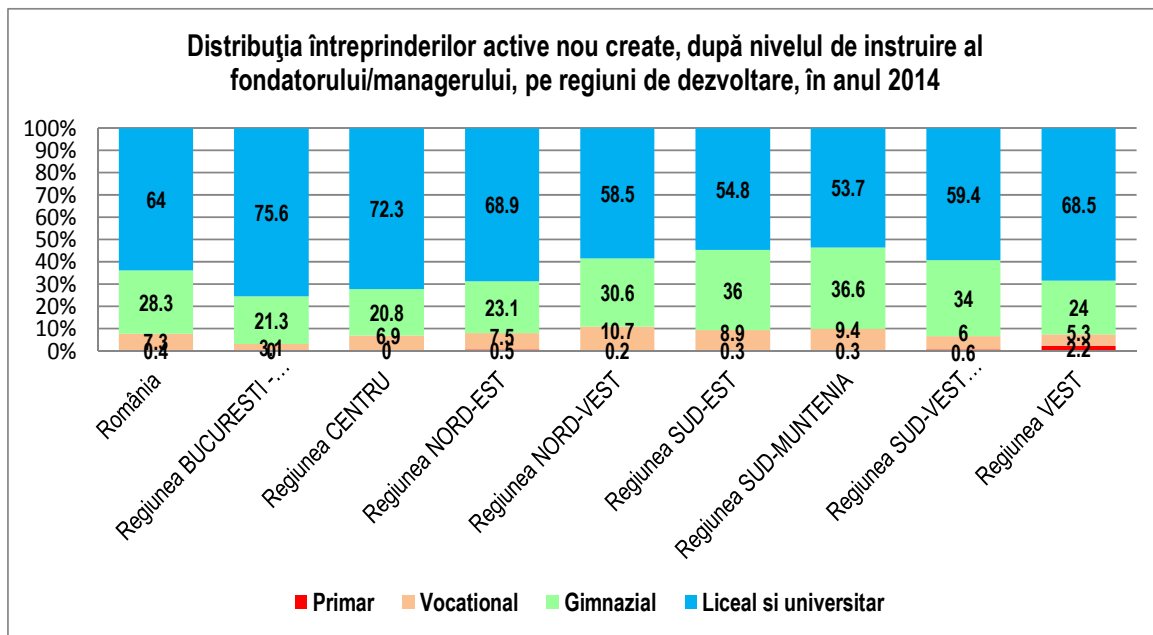
54,8% față de media națională de 64%, regiunea plasându-se pe penultimul loc între regiunile de dezvoltare, înaintea regiunii Sud – Muntenia.

Figura 4.12.

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO Online INT 111W

Figura 4.13.

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO Online INT 111V

Numărul mediu de angajați ai întreprinderilor active nou create, în regiunea Sud-Est, reprezintă 3% din numărul total de angajați. Ponderea numărului mediu de angajați ai întreprinderilor active nou create de întreprinzătorilor individuali este de 1,3% în timp ce ponderea numărului mediu de angajați ai întreprinderilor active nou create ca societăți comerciale este de 3,5%.

Ponderea forței de muncă din întreprinderi active nou create cu capital străin din regiunea Sud-Est este de doar 7,1% față de media națională de 18,2%

Tabelul 4.2. Ponderea forței de muncă din întreprinderi active nou create cu capital străin

UM: Procente

Regiuni de dezvoltare	Ani						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ROMÂNIA	14.4	27.1	17.8	13.9	13.9	16.5	18.2
Regiunea NORD-EST	6.2	17.4	10.3	8.7	11.6	9.9	9.1
Regiunea SUD-MUNTENIA	9.7	16	8.1	10.5	16.5	16	6.9
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	6.6	3.6	10.5	6.4	2.4	6.3	6.7
Regiunea NORD-VEST	14.6	17.4	28.4	17.1	14.5	22.2	11.9
Regiunea VEST	17.6	65.6	15.8	17.4	15.8	18.3	22.1
Regiunea SUD-EST	11	8	14.8	9.3	10.4	6.5	7.1
Regiunea CENTRU	18.5	9.2	14.6	18.1	17.5	15.5	12.9
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	19.5	14.1	23.6	16.8	20.5	21.3	34.6

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO Online INT 111P

4.2. Proiecția principalilor indicatori economici ²⁷

Dinamica evoluțiilor din economie alterează prognozele realizate chiar pentru orizontul anului 2018. În acest context, informațiile din aceste studii trebuie luate în considerare cu prudență și actualizate pe măsura apariției unor noi previziuni. Cu toate acestea, o serie de concluzii pot fi formulate din analiza acestor studii previzionale. În continuare sunt prezentate câteva din aspectele considerate relevante din cele mai recente studii previzionale.

Conform studiului Comisiei Naționale de Prognoză, “Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial, până în 2019”, realizat în mai 2016, produsul intern brut național prognozează o creștere anuală, până în 2019, de peste 4% față de 3% cât a fost înregistrat în 2014. Ponderile creșterii previzionate a PIB al regiunii Sud – Est sunt aceleași cu ponderile pentru nivelul național. **Este de remarcat prognoza pentru agricultură, silvicultură, piscicultură la care în 2017 se estimează o creștere a VAB la nivelul regiunii Sud – Est de 1,9%, procent de creștere care se păstrează constant până în fiecare an până în 2019. Valoarea adăugată brută pe ramuri ale economiei, prognozată pentru Regiunea Sud – Est, arată o creștere în fiecare an în toate ramurile. Cea mai mare creștere este prognozată pentru construcții (5,9% în 2017 față de 2016 și 6,4% în 2019 față de 2018) urmată de industrie (5,2% în 2017 față de 2016 și 5,4% în 2019 față de 2018). În ramura serviciilor creșterile prognozate pentru perioada de prognoză se încadrează între 4,1% în 2017 și 4,8% în 2019.**

Tabelul 4.3. Evoluția prognozată pentru VAB - modificări procentuale față de anul anterior -

Ramura	Regiunea Sud - Est				Total România			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Industrie	4,2	5,2	5,7	5,4	4,0	5,3	5,7	5,4
Agricultură	9,1	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Construcții	5,8	5,9	6,1	6,4	5,7	6,0	6,3	6,6
Servicii	3,4	4,1	4,4	4,8	3,4	3,9	4,1	4,5
PIB	4,4	4,3	4,5	4,7	4,2	4,3	4,5	4,7

Sursa datelor: Comisia Națională de Prognoză, “Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în PROFIL TERITORIAL, până în 2019”, mai 2016

²⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„05 Prognoza profil teritorial mai 2016” – pentru vizualizare clic aici](#)

Evoluția previzionată a contribuției județelor la formarea VAB regional arată că doar județul Constanța va înregistra o creștere a ponderii VAB în formarea VAB regional.

Tabelul 4.4. Evoluția prognozată pentru contribuția județelor la formarea VAB regional

Județul	2016	2017	2018	2019
Brăila	9.98%	9.96%	9.92%	9.89%
Buzău	13.05%	13.01%	12.97%	12.93%
Constanța	43.08%	43.22%	43.35%	43.48%
Galați	17.29%	17.28%	17.26%	17.25%
Tulcea	7.18%	7.15%	7.13%	7.10%
Vrancea	9.41%	9.39%	9.36%	9.34%

Notă: Calculat pe baza datelor Comisiei Naționale de Prognoză, "Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial, până în 2019", mai 2016

4.3. Alte informații și informații parțiale

4.3.1. Cercetarea – dezvoltare

Reducerea activităților de cercetare și dezvoltare reflectă capacitatea redusă și interesul scăzut al agenților economici pentru activitățile de cercetare-dezvoltare și inovare - atât pentru cele proprii, cât și pentru cele desfășurate în parteneriat cu instituțiile de profil C&D, precum și capacitatea redusă de absorbție a rezultatelor cercetării.

Costurile scăzute rămân principala sursă de competitivitate și nu inovarea produselor și a tehnologiilor. În mare parte, tehnologiile noi provin din import sau din investiții străine directe și nu prin efort local: o mare parte din întreprinderi desfășoară activități de asamblare, în regim de subcontractare și este în general puțin orientată spre producerea unor mărci proprii.

În perioada 2005-2008, cheltuielile totale pentru cercetare-dezvoltare (C&D) au înregistrat un trend crescător, de la 42.504 mii de lei la prețuri curente în anul 2005, până la 99.211 mii de lei în anul 2008 (+133%): creșterea a fost mai mică decât cea înregistrată la nivel național, determinând o scădere progresivă a ponderii cheltuielilor de C&D efectuate în regiune din totalul național, de la 6,59% în anul 2000 până la 3,33% în 2008.

În anul 2009, cheltuielile de cercetare și dezvoltare au înregistrat scăderi aproape în toate regiunile, cu o singură excepție, Regiunea Centru unde aceste cheltuieli s-au dublat.

În anul 2010, regiunile României au o valoare a ponderii cheltuielilor cu cercetarea dezvoltarea din PIB, sub media națională de 0,46%, cu excepția Regiunii București-Ilfov care înregistrează o valoare peste media națională.

La nivelul Regiunii Sud-Est, în pofida creșterii valorii absolute, trendul cheltuielilor de C&D exprimate ca procent al PIB, nu este foarte pozitiv: reprezentând în anul 2007, 0,18% din PIB-ul regional, iar cheltuielile de C&D au scăzut până la 0,16% din PIB în anul 2010. În aceasta privință, regiunea se situează sub media națională de 0,46% din PIB și mult sub media UE27 de 2,00% din PIB, fapt ce conduce, contrar aspirațiilor, la accentuarea decalajelor.

În anul 2011, cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare au crescut ușor în toate regiunile, excepție făcând Regiunea Sud-Est, unde aceste cheltuieli au scăzut, regiunea în anul 2011, situându-se pe ultimul loc. Județele Constanța și Galați sunt pe primul loc în regiune, deoarece mediul de afaceri este stimulat prin încheierea de parteneriate cu mediul academic și cu instituțiile statului. În Județul Galați funcționează cele mai multe centre de cercetare acreditate CNCSIS, din regiune (un număr total de 27), centrele de cercetare funcționând pe lângă Universitatea Dunărea de Jos din Galați. Și în județul

Constanța, funcționarea un număr important de institute și centre de cercetare care au activitatea strâns legată de diversitatea și specificul universităților.

Cea mai mare scădere a cheltuielilor de cercetare o înregistrează județul Brăila, deoarece o parte din institutele de cercetare existente s-au desființat (Stațiunea Centrală de Cercetări pentru Ameliorarea Solurilor Sărăturate - SCCASS), iar alta are activitatea de cercetare destul de redusă (Ceprohart SA). Ceprohart SA Brăila fiind cel mai mare producător român de hârtie folosită la realizarea de diplome, certificate sau alte documente cu caracter special și deține 60-70% din piața românească, cu intenții de a lansa oferta de produse și pe alte piețe din Europa.

Activitatea de cercetare și dezvoltare este slabă în regiune. Toți indicatorii observați (numărul de cercetători, de angajați în sectorul C&D, cheltuieli în C&D) pun în evidență fie un mediu de cercetare relativ puțin dezvoltat, fie o performanță scăzută a actorilor din domeniu: regiunea este sub media națională și se clasifică pe ultimele poziții din Uniunea Europeană. Disparitățile intra - regionale sunt importante, județele mai active în cercetare și dezvoltare fiind Constanța, Galați și Tulcea. Cu toate că numărul de întreprinderi inovative a înregistrat o scădere ușoară în perioada 2008-2010, în mod surprinzător, Regiunea Sud-Est fiind a doua regiune din țară în această privință. În contextul inovării, activitățile de dezvoltare rămân totuși mai puțin importante decât achiziționarea de mașini, echipamente și software. Există în regiune un număr important de centre de cercetare, localizate în Constanța remarcându-se în cercetări specifice mării (privind tehnica marină, precum și ecologia marină), Galați, un centru de importanță regională, care se remarcă prin specializări tehnice specifice, în special arhitectură navală și metalurgie, iar două centre de cercetare sunt localizate în Brăila, în cadru Facultății de Inginerie.

4.3.2. Industria

Activitățile industriale sunt concentrate mai ales în centrele urbane, în special de mari dimensiuni, și sunt foarte puțin prezente în mediul rural. Aproape toate sectoarele fiind reprezentate, iar primele 5 sub-sectoare de producție industrială din Regiunea Sud-Est scot în evidență preponderența industriei tradiționale precum și a mecanicii grele

Industria alimentară și industria mobilei sunt sectoarele tradiționale principale, sectorul mecanic concentrează un mare număr din întreprinderi, ramurile de vârf fiind industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, repararea, întreținerea și instalarea de mașini și echipamente precum și fabricarea altor mijloace de transport. De remarcat că mijloacele de transport fabricate sunt aproape în totalitate construcții navale. Cu tradiție și caracterizată prin calitatea produselor sale apreciate atât pe piața internă cât și pe cea externă, industria construcțiilor navale este specifică acestei regiuni unde se constituie ca un „cluster” în forma incipientă, iar șantierelor navale de la Brăila, Galați, Mangalia, Tulcea și Constanța pun în valoare avantajul poziționării la Marea Neagră sau pe malul Dunării.

Dinamica sectorului terțiar este pozitivă confirmând evoluția treptată a Regiunii Sud - Est către o economie post-industrială, în care terțiarul este sectorul principal. Rata de creștere rămâne însă sub media națională. În termeni generali, subsectorul comerțului concentrează ponderea cea mai mare de firme din terțiar, urmat de sub domeniile transport și depozitare, activități profesionale, științifice și tehnice (având în vedere existența a 3 centre universitare în regiune) și hoteluri și restaurante. În județele Tulcea și Constanța, procentul de firme active în domeniul hotelier și al alimentației publice este relevant.

4.3.3. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu

Transporturile

Dacă accesibilitatea față de București poate fi considerată bună, analiza accesibilității Regiunii Sud - Est pe drumuri, pe calea ferată și pe calea aerului în contextul Uniunii Europene efectuată de către ESPON pe baza datelor din anul 2006, arată gradul relativ de izolare regională și caracterul periferic al regiunii.

Izolarea derivă atât din obstacolele naturale geografice cât și din distanța față de coridoarele europene principale. În Regiunea Sud - Est, sunt trei județe la graniță - spațiu terestru, râu sau graniță maritimă - toate fiind granițe externe sau interne UE (cu Republica Moldova, Ucraina și Bulgaria, precum și granițele de-a lungul Mării Negre).

Fluviul Dunărea contribuie la definirea potențialului ridicat teritorial al Regiunii Sud - Est, dar este de asemenea o barieră pentru dezvoltarea sa din mai multe aspecte. De pildă, nu există o legătură directă între Brăila și Constanța. Accesibilitatea este un element cheie pentru dezvoltarea regională, având în vedere potențialul strategic al Regiunii Sud - Est ca zonă de tranzit pentru fluxurile internaționale de mărfuri, precum și importanța accesibilității pentru conectarea polilor regionali de creștere / polilor economici din regiune, inclusiv zonele cu înalt potențial turistic, cu piețe din alte regiuni ale României, precum și cu piețe internaționale, prin accesul la rețelele de transport internațional. O mare problemă pentru sectorul Brăila-Galați este dată de lipsa unui pod peste Dunăre. Începând de la Brăila, Dunărea devine maritimă.

Prin natura investiției propuse, existența unui pod peste Dunăre ar genera creșterea economică și creșterea nivelului de trai al populației în zona țintă datorită atragerii investițiilor și creșterea consumului proporțional cu creșterea frecvenței de utilizare a drumului de către transportatorii aflați în tranzit.

Lungimea drumurilor publice din regiune era în anul 2011 de 10.898 km, ceea ce situează regiunea pe locul VI la nivel național; din totalul drumurilor publice regionale, erau modernizate numai 27,2%, regiunea ocupând ultimul loc la nivel național (în afară de Regiunea București-Ilfov).

Dintr-un total de 4.578 km de drumuri județene la nivelul anului 2012, ponderea cea mai mare o dețin drumurile cu îmbrăcăminte ușoare rutiere (62,29%), în timp ce drumurile cu îmbrăcăminte asfaltice tip greu și mediu au o pondere 14,43%, singurul județ fără îmbrăcăminte asfaltice tip greu și mediu fiind județul Galați. De remarcat faptul că față de anul 2007 numărul de km aferenți drumurilor județene în Regiunea Sud - Est a crescut doar cu 40 de km.

La nivelul anului 2013, din cei 4.563 de km de drumuri județene existenți la nivelul regiunii, 78,21% dispuneau de conectivitate primară și secundară față de rețeaua TEN-T, așa cum reiese din inventarul drumurilor județene.

În Regiunea Sud - Est, procentul străzilor orășenești modernizate a fost în anul 2011 de 68,36% în ușoară scădere față de anul 2010 (70,9%). Creșterea numărului de autovehicule în perioada 2002-2011 a înregistrat valori semnificative în ceea ce privește autoturismele și autovehiculele de marfă. În paralel, numărul de pasageri transportați prin transportul în comun în mediul urban este în continuă scădere. Astfel, în perioada 2000 și 2008 acesta a scăzut cu aproximativ 16%, iar în anul 2011 față de anul 2000 cu 33,31% .

Tranziția spre un sistem de transport mai sustenabil este blocată de lipsa de fiabilitate și de nivelul slab al serviciilor de transport feroviar românești. Regiunea se situează pe locul III la nivel național la egalitate cu Regiunea Nord - Vest, din punct de vedere al densității liniilor la 1.000 km, înregistrând o densitate de 48,8 față de media națională de 45,2, însă, doar 522 km de linie ferată sunt electrificați, regiunea aflându-se din acest punct de vedere pe locul V la nivel național. La nivel regional ponderea liniilor

electrificate din totalul liniilor de căi ferate în exploatare, era de 29,9% în anul 2011, ocupând astfel penultimul loc față de nivelul național.

Tranziția spre un sistem de transport mai sustenabil este blocată de lipsa de fiabilitate și de nivelul slab al serviciilor de transport feroviar românești. Regiunea se situează pe locul III la nivel național la egalitate cu Regiunea Nord - Vest, din punct de vedere al densității liniilor la 1.000 km, înregistrând o densitate de 48,8 față de media națională de 45,2, însă, doar 522 km de linie ferată sunt electrificați, regiunea aflându-se din acest punct de vedere pe locul V la nivel național. La nivel regional ponderea liniilor electrificate din totalul liniilor de căi ferate în exploatare, era de 29,9% în anul 2011, ocupând astfel penultimul loc față de nivelul național.

Principalele probleme care afectează căile ferate din regiune sunt legate de condițiile proaste în care se găsesc elementele rulante atât din punct de vedere tehnic, cât și al condițiilor de confort relativ scăzut al vagoanelor de transport persoane. Este necesar să se îmbunătățească cantitativ și calitativ situația drumurilor de acces a căilor ferate spre centrele economice majore și, de asemenea, legătura dintre acestea și coridoarele de transport europene.

Porturile românești la Dunăre se împart în două categorii: maritime (Constanța, Mangalia și Midia) și fluvial-maritime (Brăila, Galați, Tulcea și Sulina), care au caracteristici tehnice ce permit accesul navelor maritime. România este traversată de cel mai important fluviu european, Dunărea, și dispune de ieșire la Marea Neagră, porturile românești constituind o importantă componentă a rețelei fluvial-maritime europene. Rețeaua de căi navigabile se situează în întregime în partea de sud și sud-est a României cu o densitate de 6,5 km/1000 kmp; lungimea rețelei este de 1.779 km din care 1.075 km Dunărea navigabilă internațională, 524 km brațele navigabile ale Dunării și 91 km cai navigabile artificiale (canalele Dunăre - Marea Neagră și Poarta Alba - Năvodari); în rețeaua de căi navigabile interioare și Marea Neagră sunt integrate 36 porturi din care 3 porturi maritime, 4 porturi fluvio - maritime și 26 porturi fluviale.

În perioada 2005-2008 transportul maritim de bunuri a înregistrat o creștere continuă, pentru ca în anul 2009 să înregistreze o scădere bruscă (de la 47 mii t la 36 mii t). În anul 2011 cantitatea de bunuri transportată a început din nou să crească (38 mii t.) fără a atinge însă nivelul anului 2008.

În perioada 2006-2011, transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare din punct de vedere al cantității de mărfuri transportate a fost relativ constant, singura scădere bruscă înregistrându-se practic în același an, 2009. Traficul de marfă a însumat, în anul 2011, 38 milioane de tone și se situează, în această privință pe locul douăzeci la nivel european.

Portul Constanța fiind atât un port maritim, cât și port fluvial, numărul de escale fluviale chiar depășește numărul celor maritime. În anul 2009, 6.823 nave fluviale au staționat în port. Chiar dacă în anii 2007 și 2009, s-a înregistrat o tendință negativă a numărului de escale de nave fluviale față de anii precedenți, trendul anilor 2004-2011 a fost unul crescător.

În anul 2011, în porturile maritime din regiunea Sud - Est au fost încărcate aproape 20 mii tone mărfuri ceea ce reprezintă 53,29% din totalul mărfurilor încărcate în porturile maritime și au fost descărcate 18 mii tone mărfuri adică, 46,7% din totalul mărfurilor descărcate în porturile maritime românești.

Traficul de marfă pe căi navigabile interioare a însumat, în anul 2011 29.396 mii tone. Din cele 12 țări care desfășoară transport de mărfuri pe cai navigabile interioare România ocupă locul 5.

Datorită regimului natural de curgere al fluviului, se impun măsuri de îmbunătățire a condițiilor de navigație pe Dunăre, care să asigure exploatarea eficientă în condiții de siguranță a sectorului maritim al Dunării precum și să asigure navigația permanentă pe Canalul Sulina prin refacerea și apărarea malurilor canalului și implementarea unui

sistem de măsurători topo-hidrografice și de semnalizare pe sectorul românesc al Dunării.

Potrivit Strategiei de transport intermodal 2020, elaborată în anul 2011, în România există 26 de terminale feroviare, dintre care 12 nu au activitate. Terminalele utilizate pentru transportul intermodal au echipamente învechite, iar clădirile și drumurile de acces nu se află într-o stare adecvată, neputând fi exploatate în bune condiții. De asemenea în România există 19 terminale private a căror activitate o reprezintă încărcarea/descărcarea containerelor.

Constanța este punctul central pentru aproximativ 80% din totalul circulației intermodale feroviare din România. În anul 2011, portul Constanța a manipulat 5,2 milioane de tone de containere.

În regiune există patru aeroporturi: un aeroport internațional la Mihail Kogălniceanu situat la 24 km de Constanța, un aeroport internațional la Tulcea (care funcționează în prezent numai pentru curse charter), un aeroport internațional (utilitar) la Tuzla (Constanța) și un aeroport utilitar la Buzău. Problemele întâmpinate de transportul aerian sunt legate în special de lipsa dotărilor tehnice necesare pentru efectuarea manevrelor aeriene în condiții deosebite și de servicii de întreținere tehnică a aparatelor aflate în dotare care nu se ridică la nivelul internațional.

Cel mai important aeroport din regiune, aeroportul din Constanța are un trafic de pasageri modest, în această privință ocupând poziția 9 în anul 2012 între aeroporturile din România: 65.229 pasageri în anul 2012 față de cei 10.727.847 pasageri îmbarcați-debarcați, în total în toate aeroporturile din România. Fluxul de pasageri al aeroportului din Constanța din anul 2012 este în scădere față de anul 2011, când s-au înregistrat 76.445 pasageri.

Telecomunicațiile și societatea informațională

Comparativ cu alte regiuni din România, Regiunea Sud - Est are un nivel de “e-incluziune” relativ bun, dar în clasificările regiunilor Uniunii Europene ocupă mereu ultimele poziții, fiind printre regiunile cele mai puțin performante, fie în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii informației, fie în ceea ce privește nivelul de abilități informatice ale populației.

Infrastructura de utilități

Raportat la totalul localităților din regiune (390), ponderea localităților acoperite de sistemele de alimentare cu apă potabilă în regiunea Sud Est, la sfârșitul anului 2011, a fost de 87,43% . Se remarcă faptul că ponderea populației cu acces la apă potabilă a înregistrat un trend crescător în ultimii ani dar diferențele între mediul urban și mediul rural rămân semnificative.

Gradul de acoperire cu rețele de canalizare în mediul urban este nesatisfăcător, necesitând investiții pentru extinderea acestora sau retehnologizarea și modernizarea celor existente. În mediul rural, în general, nu există rețelele de canalizare.

Infrastructura pentru distribuția de gaze este prezentă în 56 de localități din regiune din care 19 sunt municipii sau orașe, un număr dublu față de anul 2000 când localitățile deservite erau în număr de 27. Lungimea totală a rețelei a fost de 2.712 km, reprezentând 7,6% din rețeaua națională.

Infrastructura energetică regională este complexă. În Regiunea Sud - Est există mari producători de energie electrică din diferite surse, care includ termocentralele, hidrocentralele localizate în diferite județe, centrale eoliene precum și Centrala Nucleară de la Cernavodă, județul Constanța.

4.3.4. Agricultură

Prin tradiție Regiunea Sud - Est este o zonă agricolă. Condițiile pedoclimatice din regiune favorizează cultivarea porumbului (mai ales în zona de nord), a grâului (în zona de centru a regiunii), a orzului, a plantelor industriale, a florii soarelui.

La nivelul anului 2011, Regiunea Sud - Est deține 15,86% din suprafața agricolă a țării, producția agricolă reprezentând 15,76% din producția națională. O mențiune specială merită sectorul viticol: Regiunea Sud - Est se situează pe primul loc în țară, în ceea ce privește suprafața viilor roditoare, deținând 40,3% din suprafața viticolă a țării în mare parte localizată în județul Vrancea.

Sectorul zootehnic este bine dezvoltat – în special creșterea de caprine, porcine și păsări – producția animală reprezentând 14,88% din totalul producției agricole a țării la nivelul anului 2011.

Suprafața agricolă reprezintă peste 65% din totalul suprafeței regiunii, iar suprafața arabilă reprezintă 78,58% din totalul suprafeței agricole. În pofida potențialului agricol ridicat, capacitatea de prelucrare a produselor agricole nu este foarte ridicată. Fragmentarea suprafețelor arabile în porțiuni mici este un alt obstacol în calea dezvoltării agriculturii. Potențialul economic scăzut al micilor ferme și managementul ineficient al exploatărilor agricole au determinat subdezvoltarea sectorului de prelucrare a produselor agricole.

În perioada 2006-2011, producția de carne a înregistrat un trend negativ. Dacă în 2008, regiunea Sud - Est deținea primul loc în privința producției de carne de ovine și caprine (19,82% din producția națională), în anul 2010 Regiunea ocupă locul al doilea (17,50% din producția națională), iar în anul 2011 a urcat din nou pe prima poziție cu 19,72% din producția națională.

Importanță pentru regiune rămâne și producția de carne de porcine – 17,93% față de nivelul național. 8,93% din carnea de bovine și 12,84 carnea de pasăre din România provine din Regiunea Sud - Est la nivelul anului 2011. Produsele de origine animală, altele decât carnea, au crescut în general în perioada 2000-2011, remarcabilă fiind producția de lână deși a avut o variație negativă în această perioadă (locul 2 în România, cu 16,78% din producția la nivel național) precum și de ouă (locul 3, cu aproximativ 16,04% în scădere față de anul 2008 când procentul era de 17%).

Creșterea suprafeței ocupate cu păduri este unul dintre obiectivele Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României, Orizonturi 2013-2020-2030 și Strategiei Naționale a României privind Schimbările Climatice 2013 - 2020, precum și o obligație și prioritate națională definite în cadrul Codului Silvic.

Fondul forestier de la nivelul Regiunii Sud-Est ocupă o suprafață de 551.373 ha, reprezentând un procent de 15% din suprafața totală a regiunii (3.576.200 ha). Fondul forestier al județului Vrancea reprezintă 33% din fondul forestier de la nivel regional.

Volumul de lemn recoltat în anul 2011 în regiune era de 1.297,5 mii m³, reprezentând 6,94% din volumul de materie lemnoasă exploatată la nivel național, regiunea situându-se pe penultimul loc între regiuni

4.3.5. Turismul

Regiunea Sud-Est cuprinde aproape toate formele de relief: lunca Dunării, câmpia Bărăganului, podișul Dobrogei cu Munții Măcinului, în nord-vest o parte a Carpaților și Subcarpaților de Curbură și este mărginită la est de întreg litoralul românesc al Mării Negre. Pe lângă bogățiile naturale enumerate mai sus, aceasta regiune conține cea mai frumoasă formă de relief a României și anume Delta Dunării.

Aici există lacuri naturale cu proprietăți terapeutice, vulcanii noroioși, rezervația din Delta Dunării, Insula Mică a Brăilei și litoralul Mării Negre. În zona Soveja - Lepșa din

Vrancea se remarcă, pe lângă un peisaj pitoresc, un aer nepoluat, cu concentrație mare de ozon.

Cel mai bine reprezentat este turismul de litoral, litoralul Mării Negre cuprinzând 13 stațiuni situate de-a lungul a 70 km de coastă între stațiunile Năvodari și Mangalia. Regiunea prezintă un cadru propice pentru dezvoltarea agroturismului, înființarea tipurilor de structuri de primire specifice, luând amploare în județele Buzău, Tulcea și Vrancea.

Regiunea Sud-Est este caracterizată printr-un potențial turistic ridicat. Patrimoniul bogat de resurse naturale precum și patrimoniul cultural reprezentat prin vestigii istorice, mănăstiri – au favorizat dezvoltarea sectorului.

Situarea Regiunii Sud-Est printre primele locuri în ierarhia națională la numărul structurilor de cazare implică un nivel ridicat al turismului, reprezentând un factor semnificativ pentru obținerea procentului de 12,22% din PIB-ul regional.

Regiunea Sud-Est se situează pe primul loc în România în ceea ce privește conservarea biodiversității: este regiunea cu cea mai mare suprafață din ariile protejate din totalul României (43,8 % din totalul suprafețelor protejate din România), precum și regiunea cu cea mai mare suprafață ocupată de arii naturale protejate (cca. 32 % din suprafața regiunii). Pe teritoriul său se află 144 de arii naturale protejate de interes național - aproximativ 680.463 ha – inclusiv o rezervație a biosferei, un parc național și 3 parcuri naturale – precum și 108 situri care fac parte din rețeaua comunitară Natura 2000.

Suprafața însumată a acestor arii este de aproximativ 1.029.206 ha, ariile protejate fiind localizate în toate județele. Datorită varietății de condiții geoclimatice existente, fiecare județ prezintă trăsături specifice în ceea ce privește habitatele și speciile de floră și faună.

În regiune există numeroase rezervații naturale, localizate în toate județele, dintre care se remarcă rezervația Vulcanii noroiși (30 ha), una dintre cele mai interesante rezervații mixte (geologică și botanică) din România, situată în județul Buzău.

Litoralul românesc cuprinde 13 stațiuni, cu unități de cazare turistică, tratament și agrement, și atrage fluxuri remarcabile de turiști (1.044.043 sosiri în anul 2010, reprezentând 17,2% din totalul sosirilor în țară). În anul 2011 se constată o scădere semnificativă a numărului de sosiri: 735.881 de sosiri, reprezentând 10,47% din totalul sosirilor în România.

Regiunea mai prezintă un cadru propice pentru practicarea agroturismului, care a luat amploare în județele Buzău (Gura-Teghii, Lopătari, Bisoca, Cătina, Calvini), Tulcea (Delta Dunării) și Vrancea (Lepșa, Soveja). În momentul de față, totuși dezvoltarea agroturismului rămâne încă limitată: la nivelul anului 2010, doar 7,5% din structurile de cazare din regiune sunt clasificate ca pensiuni rurale, care sunt concentrate în județele Buzău, Constanța, Vrancea și Tulcea.

4.4. Principalele concluzii din analiza mediului economic. Implicații pentru ÎPT

Din analiza profilului economic al regiunii se poate aprecia că domeniile de formare profesională inițială prioritare sunt: comerț, turism și alimentație, construcții, mecanica prin calificări ce se adresează industriei navale, agricultura și industria alimentară. Prioritizarea acestora și ponderile recomandate pentru fiecare domeniu trebuie să țină cont de previziunile privind ocuparea (vezi capitolul Piața muncii).

Adaptarea formării profesionale inițiale la schimbările tehnologice și organizaționale din economie impun o serie de direcții de acțiune:

- Adaptări ale curriculum-ului în dezvoltare locală realizate în parteneriat cu agenții economici

- Dezvoltarea parteneriatului cu agenții economici pentru asigurarea condițiilor de desfășurare a instruirii practice și dezvoltarea formării continue a cadrelor didactice prin stagii la agenți economici
- Asigurarea îndeplinirii standardelor de pregătire profesională prin implementarea sistemului de asigurare a calității în educație și formare profesională
- Asigurarea unei pregătiri de bază largi cu competențe tehnice generale solide
- Promovarea învățării pe tot parcursul întregii vieți
- Adaptarea ofertei de formare profesională inițială la tendințele de dezvoltare economică.

5. Piața muncii la nivel regional

5.1. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform anchetei forței de muncă în gospodării (AMIGO)

5.1.1. Structura populației, după participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă, sexe și medii²⁸

Populația activă din Regiunea Sud - Est număra, în 2015, 1078 mii persoane, respectiv 11,8% din populația activă a țării. Din punct de vedere al evoluției, în perioada 2002-2015, la nivelul regiunii Sud – Est, s-a înregistrat o reducere a populației active cu 217 mii persoane.

Structura populației active din regiunea Sud Est în 2015 arată că ponderea populației active de sex masculin este superioară celei de sex feminin cu peste 54% iar ponderea populației active din mediul rural este cu 20,1% sub ponderea populației active din mediul urban.

Pe sexe, populația activă de sex masculin s-a redus în perioada 2002-2015 mai puțin (cu aprox. 90 mii persoane), comparativ cu reducerea populației active de sex feminin (cu 127 mii persoane). Populația activă de sex masculin a înregistrat în perioada 2002-2015 o creștere a ponderii în structura populației active a regiunii de la 57,5% în 2002 la 60,7% în 2015, creștere înregistrată pe seama scăderii ponderii populației feminine, de la 42,5% în 2002 la 39,3% în 2015.

Evoluția pe medii rezidențiale, în perioada analizată, arată o scădere a populației active atât din mediul urban, cu 110 mii persoane, cât și din mediul rural, cu 107 mii persoane. Structura populației active pe medii de rezidență nu a suferit modificări semnificative în perioada analizată. Astfel, dacă, în 2002, populația activă din mediul urban reprezenta 53,9% din totalul populației active din regiune, în anul 2015, această categorie de populație activă a avut ponderea de 54,6% din total. Creșterea de 0,7 puncte procentuale a ponderii populației active din mediul urban, realizată pe seama scăderii ponderii populației active din mediul rural, arată că nu s-au produs mutații semnificative în perioada analizată.

Populația ocupată din regiunea Sud - Est număra în 2015 aproximativ 980 mii persoane ceea ce reprezenta 11,5% din populația ocupată a României. De-a lungul perioadei analizate, populația ocupată din Regiunea Sud - Est a cunoscut evoluții oscilante de la un an la altul.

Populația ocupată de sex masculin este preponderentă față de cea feminină (diferența de 202 mii persoane în 2015). Populația ocupată de sex masculin reprezenta în 2015 60,3% din totalul populației ocupate din regiune, față de doar 39,7% cât era ponderea populației ocupate de sex feminin.

Populația ocupată din mediul urban a fost în 2015 de 530 mii persoane iar cea din mediul rural de 450 mii persoane

Pe medii rezidențiale, în anul 2015, populația ocupată din mediul urban reprezenta 54,09% din totalul populației ocupate la nivelul regiunii.

Evoluția populației ocupate în perioada 2002 – 2015 arată o fluctuație de la un an la altul, dar pe întreaga perioadă se înregistrează o scădere cu 180 mii persoane.

Populația ocupată din mediul urban a înregistrat o scădere cu 74 mii persoane, în timp ce populația ocupată din mediul rural a înregistrat o scădere cu 106 mii persoane. Ponderea populației ocupate din mediul rural a scăzut în perioada 2002-2015 cu 2 puncte procentuale, de la 47,9% în 2002 la 45,9% în 2015.

²⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 a,b PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Pe sexe, evoluția populației ocupate a înregistrat o scădere a populației masculine cu 79 mii persoane iar cea feminină a înregistrat o scădere cu 101 mii persoane. Ponderea populației ocupate de sex feminin din totalul populației ocupate la nivelul regiunii a scăzut în perioada analizată de la 42,2% în 2002 la 39,7% în 2015.

Numărul șomerilor (BIM) din regiunea Sud – Est se ridica în anul 2015 la 97 mii persoane.

Situația șomajului pe sexe arată că, în anul 2015, din totalul șomerilor, 64,5% sunt de sex masculin.

Din punct de vedere al distribuției șomerilor pe medii de rezidență, se constată că, în anul 2015, 59,5% din totalul șomerilor sunt în mediul urban.

Din punct de vedere al evoluției șomajului în perioada 2002-2015 se constată că numărul șomerilor în 2015 a scăzut față de 2002 cu peste 38 mii persoane. Evoluția a fost însă oscilantă.

Pe sexe, evoluția în perioada 2002-2007 a fost fluctuantă. Numărul șomerilor a scăzut, atât pentru sexul masculin (scădere cu aproximativ 11 mii persoane în 2015 față de 2002) cât și pentru cel feminin (scădere cu aproximativ 27 mii persoane în 2015 față de 2002).

În mediul urban scăderea numărului de șomeri a fost mai accentuată (scădere cu 36 mii persoane în 2015 față de 2002) în timp ce în mediul rural evoluția a fost fluctuantă și cu o scădere minoră (scădere cu 2 mii persoane în 2015 față de 2002).

Rata de activitate a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) au crescut în anul 2015 față de anul 2002 ajungând la cea mai mare valoare din intervalul analizat. Rata de activitate în 2015 este 63,3%, față de 62,1% în 2002.

Rata de activitate a populației de sex masculin, în anul 2015, este cu peste 25 de puncte procentuale peste rata de activitate a populației de sex (75,8% rata la populația de sex masculin, 50,4% rata la populația de sex feminin). Rata de activitate a populației de sex masculin a cunoscut în perioada 2002-2015 o creștere cu 4,2 puncte procentuale, în timp ce rata de activitate a populației de sex feminin a înregistrat o scădere de 2,3 puncte procentuale.

Rata de ocupare în 2015 este de 57,5%, mai mare cu 2,2 puncte procentuale față de anul 2002.

Rata de ocupare a populației de sex masculin a fost în 2015 cu aproape 22 de puncte procentuale mai mare decât rata de ocupare a populației de sex feminin (68,4% rata la populația de sex masculin, 46,2% rata la populația de sex feminin)

Ratele de activitate și ratele de ocupare, pe medii de rezidență sunt apropiate ca valori, diferențele între mediul urban și cel rural fiind în marja a 1 punct procentual.

Deși rata de ocupare în Regiunea Sud Est, în anul 2015, este cu 6,7 puncte procentuale peste media națională, acesta se situează la o valoare de doar 57,5%.

În cazul tinerilor (15-24 ani), rata de activitate și rata de ocupare la nivelul regiunii sunt în scădere în perioada 2002-2015. Astfel, rata de activitate a fost în 2015 de 31,4% față de 39,3% în 2002. Rata de ocupare înregistrează și ea o scădere de la 29,7% în 2002 la 22,2% în 2007. Dacă în 2002, regiunea Sud-Est înregistra o rată de activitate la grupa de vârstă 15-24 de ani superioară mediei naționale, în anul 2015 valoarea acestei rate se situează cu 0,6 puncte procentuale sub media națională.

În 2015 se înregistrează decalaje semnificative între populația feminină și cea masculină și între mediul urban și cel rural privind ratele de activitate și ocupare, în defavoarea populației feminine și a mediului urban. Rata de activitate a populației feminine cu vârsta între 15 și 24 de ani a fost în 2015 de doar 21,8%, comparativ cu 40.2% cât a fost rata la populația de sex masculin. În mediul rural, rata de ocupare a populației tinere a fost în 2015 de 37% față de doar 25,1% în mediul urban.

Rata de ocupare a populației tinere de sex feminin, din grupa de vârstă 15-24 de ani a fost în 2015 de doar 14,3% iar a populației de sex masculin de 29,4%

În mediul rural, rata de ocupare la grupa de vârstă 15-24 de ani, a fost în 2015 cu mult mai mare decât în mediul urban (28,4% în mediul rural, 15,2% în mediul urban)

Rata șomajului (BIM)²⁹ la nivelul Regiunii Sud Est se menține mai ridicată decât la nivel național în anul 2015 (9% la nivelul regiunii față de 6,8% la nivel național). Pe întreaga perioadă analizată rata șomajului la nivelul regiunii a scăzut cu 1,4 puncte procentuale dar evoluția indicatorului a fost oscilantă.

Rata șomajului la nivelul regiunii este mai ridicată în mediul urban (9,8%) față de mediul rural (8,1%) și mai mare în cazul populației de sex masculin (9,6%), față populația de sex feminin (8,2%).

În timp ce rata șomajului în mediul urban a înregistrat o scădere în perioada 2002-2015 de la 13,4% în 2002 la 9,8% în 2015, rata șomajului în mediul rural a înregistrat o creștere de la 6,9% în 2002 la 8,1% în 2015.

Rata șomajului în rândul populației de sex feminin a cunoscut o scădere importantă, de la 11,1% în 2002 la 8,2% în 2015. Rata șomajului la populația de sex masculin a avut o evoluție oscilantă în perioada analizată, cu un maxim de 11% înregistrat în 2014, urmat de o scădere semnificativă în anul următor, la 9,6%.

Regiunea Sud – Est s-a situat în 2015 pe poziția a 2-a în topul regiunilor cu cea mai ridicată rată a șomajului la populația din grupa de vârstă 15-24 de ani, după Regiunea Sud Muntenia (29,3% în Regiunea Sud-Est, 32,3% în Regiunea Sud Muntenia). La grupa de vârstă 15-24 de ani, populația feminină înregistrează în 2015 o rată a șomajului BIM superioară ratei pentru populația de sex masculin (34,5% la populația feminină față de 26,7% la populația masculină). În mediul urban din Regiunea Sud - Est, populația din grupa de vârstă 15-24 ani a înregistrat în 2015 o rată a șomajului de 39,5%, mult peste media națională de 26,9% pentru același mediu de rezidență.

Semnificativ este faptul că, în anul 2015, din totalul șomerilor BIM din Regiunea Sud-Est 25% îl reprezentau tinerii cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani, pondere mai mare decât media națională de 23,8%.

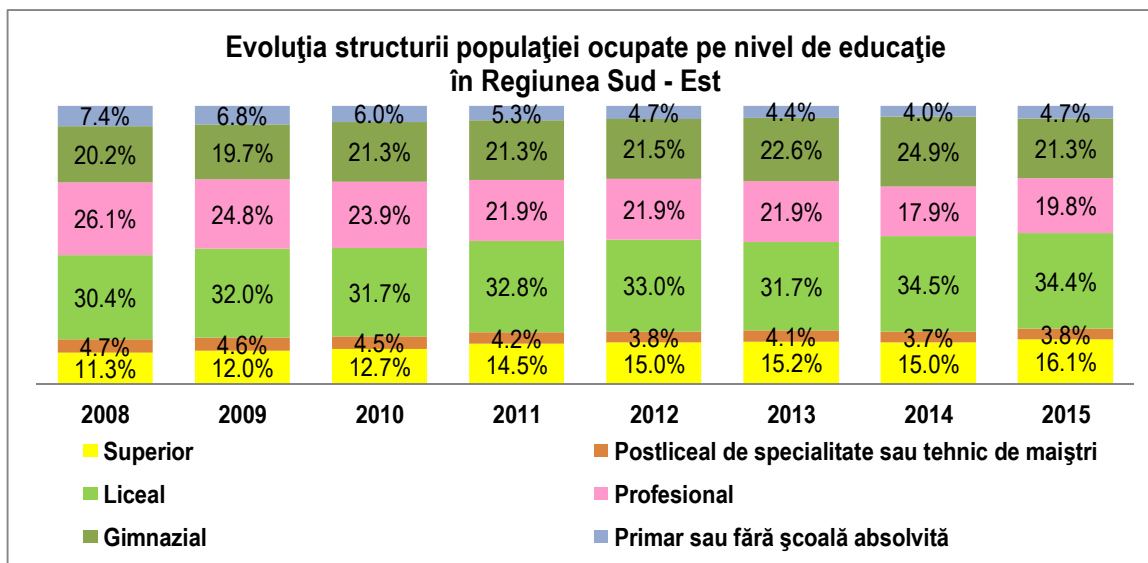
5.1.2. Structura populației ocupate, după nivelul de educație, pe grupe de vârstă, sexe și medii³⁰

În ceea ce privește structura populației ocupate după nivelul de educație, la nivelul regiunii Sud - Est se constată că în perioada 2008-2015 s-a produs o creștere a ponderii populației ocupate cu nivel de educație superior, pe seama scăderii ponderilor populației ocupate cu nivel mediu și cu nivel scăzut de educație. Ponderea populației ocupate cu nivel de educație profesional a scăzut drastic în perioada 2008/2015, cu 6,3 puncte procentuale (de la 26,1% în 2008 la 19,8% în 2015), în timp ce ponderea populației ocupate cu nivel de educație liceal a crescut cu 4 puncte procentuale (de la 30,4% în 2008 la 34,4% în 2015). Populația cu nivel de educație postliceal a scăzut în perioada analizată cu 0,9% (de la 4,7% în 2008 la 3,8% în 2015). În ceea ce privește populația ocupată cu nivel scăzut de educație, deși ponderea acesteia a scăzut în perioada analizată cu 1,5 puncte procentuale aceasta se menține la valori ridicate (scădere de la 27,5% în 2008 la 26% în 2015)

²⁹ Biroul Internațional al Muncii. Ratele de șomaj sunt calculate ca procent din populația activă din grupa de vârstă respectivă.

³⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 a,b PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Figura 5.1.

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO - Online

În mediul rural, ponderea populației ocupate cu nivel de educație superior, deși în creștere în perioada 2008-2015, reprezenta în 2015 doar 5,5% din totalul populației ocupate. Se remarcă o creștere în mediul rural a ponderii populației ocupate cu nivel de educație liceal, de la 20,5% în 2008 la 27,9% în 2015. Ponderea persoanelor ocupate cu nivel de educație profesional a scăzut, în perioada analizată, cu peste 6 puncte procentuale (de la 26,7% în 2008 la 20,5% în 2015). Ponderea populației cu nivel scăzut de educație (gimnazial și primar sau fără școală absolvită), deși a înregistrat o scădere în perioada 2008-2015, se menține la valori foarte ridicate, 44,6% din totalul populației ocupate din mediul rural, față de 10,1% în mediul urban.

5.1.3. Șomajul de lungă durată³¹

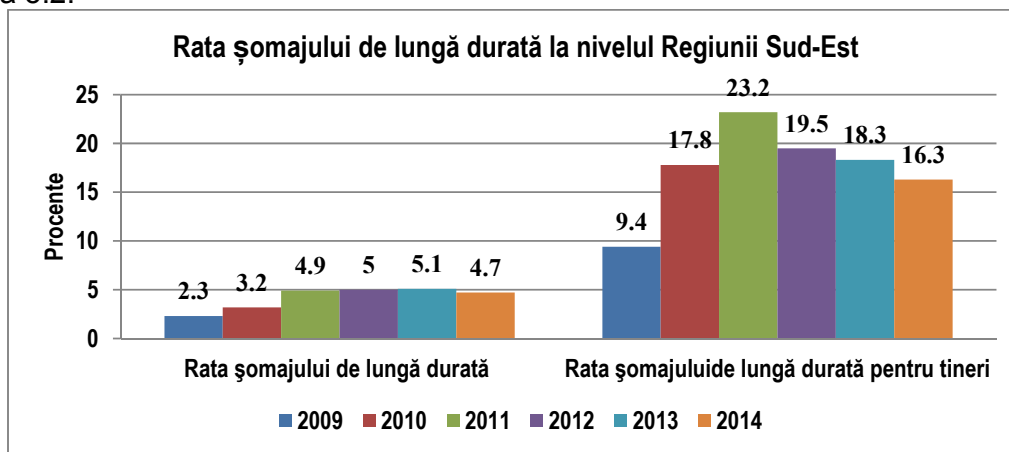
Datele Eurostat pe baza sondajelor de piața muncii indică pentru România în 2015 un număr de persoane aflate în șomaj de lungă durată de 274 mii, ceea ce reprezintă un procent de 43,9% din totalul șomerilor și 3% din populația activă. În 2015, la nivelul Regiunii Sud – Est, se înregistrau 47 de mii persoane în șomaj de lungă durată ceea ce reprezintă 48,3% din totalul șomerilor și 4,4% din totalul populației active. Aceste valori plasează Regiunea Sud - Est pe a doua poziție între regiunile de dezvoltare ale României cu cele mai mari valori privind șomajul de lungă durată.

În 2014, conform AMIGO, rata totală a șomajului de lungă durată la nivelul Regiunii Sud - Est era de 4,7%, cea mai mare dintre ratele înregistrate la nivelul regiunilor de dezvoltare a le României. Rata șomajului de lungă durată pentru tineri a avut în 2014, la nivelul Regiunii Sud - Est valoarea de 16,3%, valoare care plasează regiunea pe locul 6 între regiunile țării. Incidența șomajului de lungă durată a fost în Regiunea Sud – Est, în 2014, de 45,1% iar incidența șomajului de lungă durată pentru tineri a fost de 55,5% Rata șomajului de lungă durată pentru tinerii din mediul urban a fost în 2014, la nivelul Regiunii Sud - Est cu 6 puncte procentuale peste rata șomajului de lungă durată pentru tinerii din mediul rural (20,1% în mediul urban, 14% în mediul rural). Populația tânără de

³¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 h PIATA MUNCII” – pentru vizualizare [clic aici](#)

sex feminin înregistrează o rată a șomajului de lungă durată mai mare decât populația de sex masculin

Figura 5.2.

Sursa: Anuarul Statistic al României, 2015, AMIGO

5.2. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform balanței forței de muncă (BFM)

5.2.1. Structura populației după participarea la activitatea economică³²

Din analiza evoluției indicatorilor furnizați de BFM pentru perioada 2002-2014, rezultă evoluții în creștere, la nivel regional și în toate județele, a ratelor de activitate și de ocupare a resurselor de muncă³³.

Rata șomajului înregistrat are în perioada analizată evoluții oscilante la nivelul regiunii și al tuturor județelor din regiune. Tendința generală a fost de scădere a ratei șomajului înregistrat la nivel regional și în toate județele componente ale regiunii, cu excepția județelor Vrancea și Buzău.

Este de semnalat faptul că în 2014 în județul Vrancea s-au înregistrat valori superioare mediilor regiunii și a celor naționale pentru rata de activitate și rata de ocupare a resurselor de muncă. Cea mai mare rată de activitate (73,3%) se înregistrează în județul Vrancea. La polul opus se situează județul Galați cu o rată de activitate de 60,4%.

Cea mai mare rată de ocupare de 68,9% se înregistrează în județul Vrancea iar cea mai mică rată, de 54,7%, în județul Galați.

Valori peste media regională pentru rata de activitate se înregistrează județele Brăila, Buzău și Vrancea.

Ca și în AMIGO, BFM raportează o rată a șomajului³⁴ (șomeri înregistrați) mai mare la nivel regional decât media națională.

Cea mai mare rată a șomajului înregistrat în anul 2014 este la nivelul județului Buzău (9,7%) iar cea mai scăzută se înregistrează în județul Constanța (4%)

³² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 c PIATA MUNCII” – pentru vizualizare [clic aici](#)

³³ Calculate ca procent al populației active civile, respectiv al populației ocupate civile din totalul resurselor de muncă. Resursele de muncă includ populația în vârstă de muncă, mai puțin persoanele pensionate anticipat și cele în incapacitate permanentă de muncă, la care se adaugă salariații sub și peste vârsta de muncă și alte persoane sub și peste vârsta de muncă aflate în activitate.

³⁴ Rata șomajului înregistrat se calculează ca procent din totalul populației active civile.

5.2.2. Structura populației ocupate civilă pe principalele activități ale economiei naționale³⁵

Datele anuale furnizate de INS, pe baza rezultatelor din Balanța forței de muncă (BFM) permit analiza comparativă la nivel regional și județean a evoluției în timp a structurii populației ocupate civile pe principalele activități ale economiei naționale.

Se constată, pentru perioada 2008- 2014, la nivelul Regiunii Sud-Est, o scădere a populației ocupate civile în aproape toate activitățile economiei naționale, cu excepția activităților: Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor, Informații și comunicații, Activități profesionale științifice și tehnice, Activități de servicii administrative și activități de servicii suport, Activități de spectacole, culturale și recreative, în care populația ocupată civilă a crescut.

Ponderile populației ocupate civile pe activități ale economiei naționale au înregistrat creșteri în perioada 2008-2014 la nivelul regiunii Sud-Est în următoarele activități: Agricultură, silvicultură și pescuit, Distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, Informații și comunicații, Activități profesionale, științifice și tehnice, Activități de servicii administrative și activități de servicii suport.

Cele mai importante creșteri ale populației ocupate civile s-au înregistrat, în perioada analizată, în comerț (creștere cu 3 mii persoane), Activități de servicii administrative și activități de servicii suport (creștere cu 4,2 mii persoane), Informații și comunicații (creștere cu 2,9 mii persoane) Cele mai importante scăderi ale populației ocupate civile au înregistrat, în perioada analizată, industria prelucrătoare (scădere cu 35,3 mii persoane) agricultura (scădere cu peste 10,1 mii persoane) Transport și depozitare (scădere cu 8,3 mii persoane)

În 2014, pe sectoare mari de activitate, la nivelul regiunii, se detașează serviciile care totalizează o pondere de 40,7% din populația ocupată civilă, urmate de agricultură cu 31,9%, industrie cu 19,2% și construcții cu 8,2%.

Comparativ cu structura ocupării civile la nivel național, este mai bine reprezentată agricultura (cu 4,6 puncte procentuale peste media națională) și construcțiile (cu 0,8 puncte procentuale peste valoarea națională) în timp ce industria este sub nivelul național (cu 1.9 puncte procentuale sub ponderea la nivel național). Serviciile au o pondere mai mică decât media națională cu aproape 3,4 puncte procentuale.

În situația regiunii de dezvoltare Sud Est, structura populației ocupate civile în anul 2014 ne sugerează următoarele concluzii pe sectoare de activitate:

- **În agricultură toate județele regiunii, cu excepția județului Constanța dețin ponderi ale populației civile ocupate peste media națională. Județele cu ponderi peste media regională (31,5%) sunt: Vrancea (43,5%), Buzău (41,1%) și Tulcea (35,3%). Disparitățile intraregionale în ceea ce privește populația ocupată civilă în agricultură sunt semnificative. Astfel ponderea populației ocupată în agricultură în județul Vrancea (43,5%) este dublul ponderii din județul Constanța (21,1%).**
- **În industrie, disparitățile se mențin între județele regiunii. Astfel, deși ponderea populației ocupate civile în industrie la nivelul regiunii (19,2%) este sub media națională 21,1%, în județele Brăila și Buzău ponderea este superioară mediei naționale (21,2% la Brăila și 21,5% la Buzău). Județele cu ponderi sub media regională sunt: Constanța (17,4%) Galați (18,2%) și Vrancea (18,9%)**
- **În construcții ponderea populației ocupate civile la nivelul regiunii (8,2%) este peste media națională (7,45%) Se remarcă județele Constanța, Galați și Brăila**

³⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 d PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic aici](#)

- cu ponderi peste media regională (10,8% în Constanța, 8,6 % în Galați, 10,3% în Brăila). La polul opus, cu ponderi sub media regională și națională, se situează județele: Buzău (4,4%), Tulcea(6,4%) și Vrancea(6,1%)**
- **În cazul serviciilor procentul populației ocupate civile a regiunii(40,7%) este cu 3,4 puncte procentuale sub media națională. Toate județele regiunii, cu excepția județelor Constanța și Galați înregistrează ponderi ale populației ocupate civile în servicii sub media regională. Județele cu cele mai mici ponderi sunt: Buzău (32,9%) și Vrancea (31,5%). În cadrul serviciilor se remarcă activitățile din transport, depozitare și comunicații în care ponderea populației ocupate civile este superioară mediei naționale (5,3% la nivel regional față de 4,8% la nivel național). Cea mai importantă contribuție la această situație o are județul Constanța în care ponderea este de peste 1,5 ori mai mare față de media națională (8,6%). Și pentru această activitate a economiei naționale disparitățile interregionale sunt semnificative. Astfel, cu excepția județului Constanța și Galați celelalte județe au ponderi ale populației ocupate civile în transport, depozitare și comunicații sub media regională și națională. În comerț media regională este cu 0,7 puncte procentuale sub media națională. Cu pondere peste media regională și națională se situează județul Constanța (16,6% față de 14,3% media națională și 13,6% media regională). Activitatea din hoteluri și restaurante deține o pondere a populației ocupate civile la nivel regional peste media națională cu 0,1 puncte procentuale. Singurul județ cu pondere peste media regională (2,1%) și națională (2%) este județul Constanța (3,1%)**

5.3. Evoluții și situația curentă privind șomerii înregistrați³⁶

La sfârșitul anului 2015 în evidențele AJOFM din Regiunea Sud Est erau înregistrați 68896 șomeri, față de 48485 șomeri în 2007, în creștere cu 42,1% față de anul 2007.

Conform BFM, rata șomajului înregistrat la nivel regional cunoaște o evoluție constant descrescătoare în perioada 2002-2007, urmată de o creștere constantă în intervalul 2008-2014. În toate județele se înregistrează aceleași tendințe. Rata șomajului regional înregistrat a fost în 2014 de 6,9%, mai ridicată decât la nivel național (3,8%). Județele cu rată mai mică decât rata națională și regională sunt: Vrancea (6%), Constanța (4%), Tulcea (5,5%). Se remarcă județele Galați, Buzău și Brăila cu rate ale șomajului peste media regională (9,5% în Galați și 9,7% în Buzău și 7,4% în Brăila).

Evoluția șomajului înregistrat la nivelul Regiunii Sud – Est, pe nivele de educație arată o diminuarea a șomajului în perioada 2009-2015, pentru nivelul liceal și postliceal precum și pentru nivelul universitar. În cazul nivelului de educație primar, gimnazial și profesional se constată o creștere a numărului de șomeri cu aceste niveluri de educație începând cu anul 2011.

Ponderea șomerilor înregistrați cu nivel de educație primar, gimnazial și profesional a înregistrat la nivelul regiunii o scădere în perioada 2007-2011, urmată de o creștere în perioada 2012-2015.

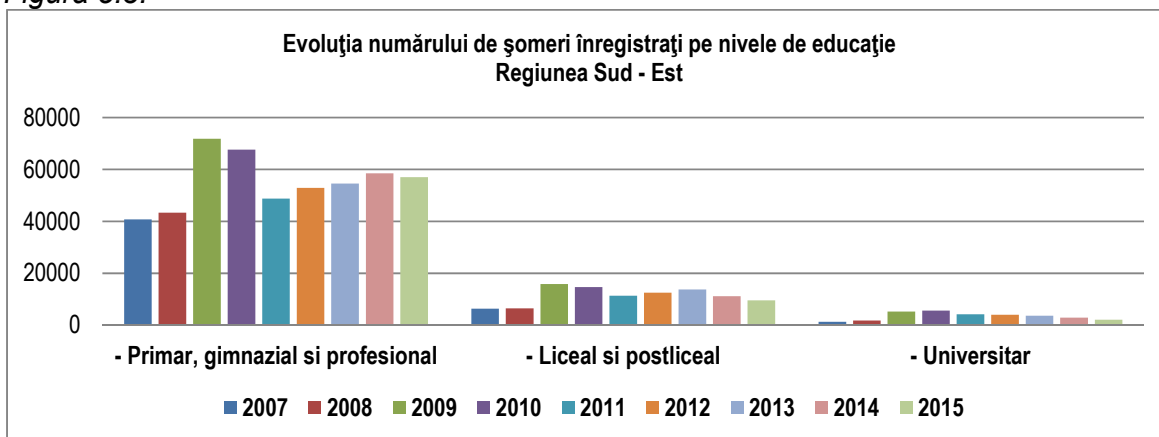
Ponderea șomerilor înregistrați cu nivel de educație liceal și postliceal din regiunea Sud - Est a avut o evoluție crescătoare în perioada 2007-2013, urmată de scădere semnificativă în perioada 2014-2015 (de la 19,2 % în 2013 la 14% în 2015).

Șomerii înregistrați cu nivel de educație universitar au avut o pondere din totalul șomerilor înregistrați din regiune în creștere în perioada 2007-2011, urmată de o

³⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 e PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic aici](#)

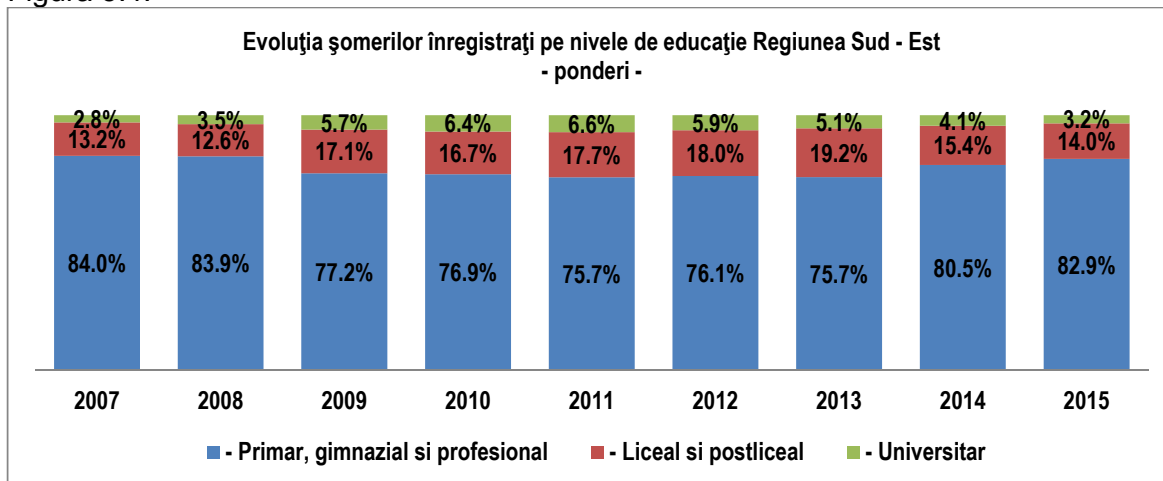
perioadă de scădere continuă până în 2015 când ponderea a fost de 3,2%, pondere superioară celei înregistrate la începutul intervalului de analiză, în 2007, de 2,8%.

Figura 5.3.

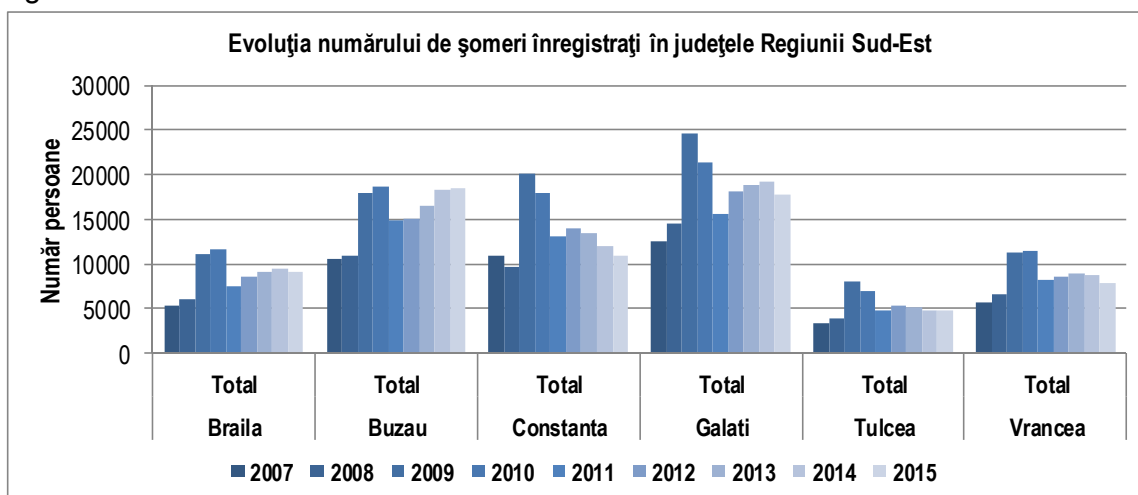
Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO - Online

Figura 5.4.

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO - Online

Figura 5.5.

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO - Online

5.4. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante

5.4.1. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe activități ale economiei naționale³⁷

Structura locurilor de muncă vacante pe activități ale economiei naționale³⁸ în anul 2015, la nivelul regiunii Sud - Est, arată că activitățile cu cele mai mari valori sunt: industria prelucrătoare, comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, transport și depozitare. În perioada 2008-2015, la nivel regional, au înregistrat creșteri ale numărului de locuri de muncă vacante distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, transport și depozitare, informații și comunicații.

Tabel 5.1. Locuri de muncă vacante pe activități ale economiei naționale în Regiunea Sud-Est

CAEN Rev.2 (activități ale economiei naționale)	Ani							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
TOTAL	8369	2909	1412	1562	1873	1695	2300	2761
A Agricultură, silvicultură și pescuit	174	123	18	32	19	28	32	74
B Industria extractivă	40	:	:	:	:	1	:	0
C Industria prelucrătoare	2247	609	558	610	538	354	526	484
D Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apa caldă și aer condiționat	14	10	5	4	5	7	7	11
E Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	49	36	35	92	117	151	80	82
F Construcții	642	212	163	63	43	33	79	76
G Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	370	155	111	148	143	179	162	407
H Transport și depozitare	132	70	49	67	63	90	112	118
I Hoteluri și restaurante	84	85	23	15	32	14	19	21
J Informații și comunicații	20	11	4	11	13	15	37	36
K Intermedieri financiare și asigurări	199	72	39	49	51	53	53	53
L Tranzacții imobiliare	29	12	:	3	7	31	33	42
M Activități profesionale, științifice și tehnice	87	55	35	4	34	21	39	64
N Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	245	62	9	45	44	45	57	27

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO – Online

5.4.2. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe grupe majore de ocupații³⁹

Pe grupe majore de ocupații se observă că, în anul 2015, la nivelul regiunii, cele mai solicitate au fost locurile de muncă pentru Specialiști în diverse domenii de activitate (699 locuri), Lucrători în domeniul serviciilor (561 locuri) Muncitori calificați și asimilați (344 locuri) Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente (311

³⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 f PIATA MUNCII” – pentru vizualizare [clic aici](#)

³⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 f PIATA MUNCII” – pentru vizualizare [clic aici](#)

³⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 f PIATA MUNCII” – pentru vizualizare [clic aici](#)

locuri). Este de remarcat faptul că au fost înregistrate 318 locuri de muncă vacante pentru Muncitori necalificați.

Tabelul 5.2. Locuri de muncă vacante pe grupe majore de ocupații (ISCO-08) în Regiunea Sud - Est

Grupe majore de ocupații (ISCO-08)	Ani				
	2011	2012	2013	2014	2015
Total	1562	1873	1695	2300	2761
Membri ai corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori	60	75	80	135	126
Specialiști în diverse domenii de activitate	292	542	389	635	699
Tehnicienii și alți specialiști din domeniul tehnic	122	125	182	210	259
Funcționari administrativi	67	91	106	110	139
Lucrători în domeniul serviciilor	152	218	250	350	561
Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit	:	3	3	3	4
Muncitori calificați și asimilați	152	180	183	238	344
Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente	467	364	232	346	311
Muncitori necalificați	250	275	270	273	318

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO – Online

5.5. Evoluții și situația curentă - efectivul salariaților la sfârșitul anului, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei⁴⁰

Efectivele cele mai mari de salariați la sfârșitul anului 2014, la nivelul Regiunii Sud-Est se regăsesc în Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte, Industria alimentară, Fabricarea altor mijloace de transport (înafara autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor) Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații, Industria metalurgică. În toate secțiunile și diviziunile activităților industriale s-au înregistrat scăderi ale efectivelor de salariați în perioada 2008-2014, cu excepția următoarelor activități în care s-au înregistrat creșteri ale efectivelor de salariați: Fabricarea produselor textile, Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor, Captarea, tratarea și distribuția apei.

Tabelul 5.3. Ponderea salariaților la sfârșitul anului 2014, pe secțiuni și diviziuni ale industriei în Regiunea Sud-Est

Activități ale economiei naționale	Pondere 2014
10 Industria alimentară	11.8%
11 Fabricarea băuturilor	2.6%
12 Fabricarea produselor din tutun	0.1%
13 Fabricarea produselor textile	1.7%
14 Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	17.4%
15 Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor	1.2%
16 Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și pluta, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	2.1%
17 Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	0.8%
18 Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	0.3%
19 Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din	0.5%

⁴⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 g PIATA MUNCII” – pentru vizualizare [clic aici](#)

Activități ale economiei naționale	Pondere 2014
prelucrarea țiteiului	
20 Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	1.0%
21 Fabricarea produselor farmaceutice de baza și a preparatelor farmaceutice	0.1%
22 Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	2.4%
23 Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	2.2%
24 Industria metalurgică	5.7%
25 Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	6.5%
26 Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	0.2%
27 Fabricarea echipamentelor electrice	0.5%
28 Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	1.7%
29 Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	0.3%
30 Fabricarea altor mijloace de transport	11.4%
31 Fabricarea de mobila	3.3%
32 Alte activități industriale n.c.a.	0.3%
33 Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	6.8%

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO – Online

5.6. Proiecția principalilor indicatori ai pieței muncii (Comisia Națională de Prognoză)

5.6.1. Proiecția numărului mediu de salariați⁴¹

Conform studiului realizat de Comisia Națională de Prognoză Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial până în 2019, publicat în decembrie 2016, numărul mediu de salariați va crește continuu până în 2019, în toate județele regiunii. Ce mai importantă creștere se prognozează în județul Constanța, județ în care, în 2019 numărul mediu de salariați va crește față de 2015 cu 19,5 mii persoane, ceea ce reprezintă o creștere de 11,7%. Creșteri importante, cu peste 10% se estimează și în județele Galați, Buzău și Vrancea. Județele Brăila și Tulcea vor înregistra cele mai lente creșteri, cu 5,5% și respectiv 5,6%

Tabelul 5.4. Proiecția numărului mediu de salariați

Regiune Județ	Numărul mediu de salariați mii persoane					Creștere 2019-2015	
	2015	2016	2017	2018	2019	mii persoane	%
SUD - EST	509.6	524.5	539.2	552	565	55.5	10.9%
Brăila	61.3	62.9	64.4	65.7	66.9	5.6	9.1%
Buzău	80.5	82.8	85	86.9	88.9	8.4	10.4%
Constanța	166.8	171.9	176.9	182	186	19.5	11.7%
Galați	105.4	108.2	111	113	116	10.3	9.8%
Tulcea	42.8	44.3	45.8	47.1	48.3	5.5	12.9%
Vrancea	52.8	54.5	56.2	57.6	59	6.2	11.7%

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO – Online

⁴¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3i Prognoza profil teritorial mai 2016” – [pentru vizualizare clic aici](#)

5.6.2. Proiecția șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului⁴²

Conform studiului realizat de Comisia Națională de Prognoză Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial până în 2019, publicat în decembrie 2016, Regiunea Sud-Est va înregistra în 2019 cea mai mare scădere a numărului de șomeri înregistrați la sfârșitul anului, atât ca valoare absolută cât și ca pondere. Cu toate acestea, numărul de șomeri înregistrați, estimat la sfârșitul anului 2019 se menține ridicat (60 mii persoane)

Tabelul 5.5. Proiecția șomerilor înregistrați

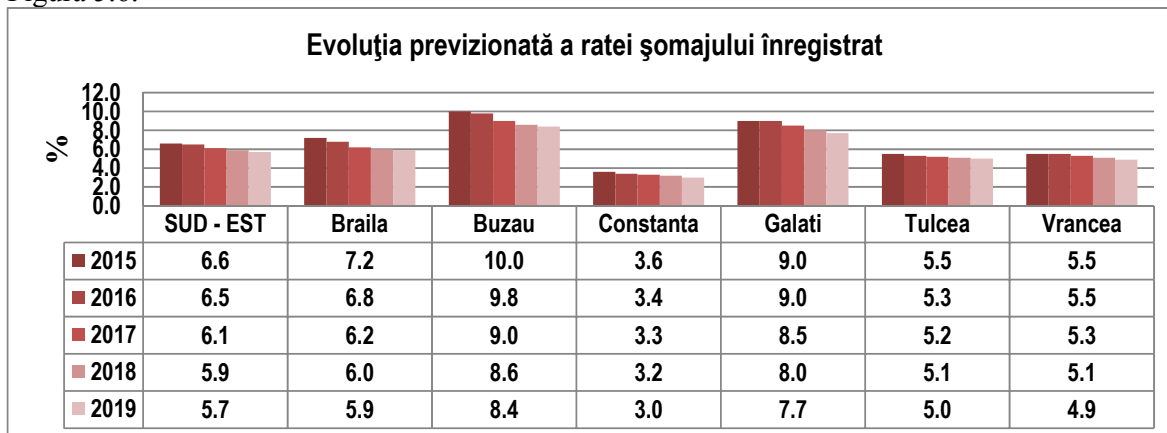
România/ Regiunea	Șomeri înregistrați, la sfârșitul anului - mii persoane					Diferența 2019-2015	
	2015	2016	2017	2018	2019	mii persoane	%
România	436	429	420	405	395	41.2	9.45%
NORD - EST	77.8	77	75	73	71	6.8	8.74%
SUD - EST	68.9	66	65	62	60	8.9	12.92%
SUD MUNTENIA	79.3	78	77	75	74	5.3	6.68%
SUD – VEST OLTENIA	70.4	70	69	65	64	6.4	9.09%
VEST	25.6	25	25	24	23	2.6	10.16%
NORD - VEST	41	40	39	38	37	4	9.76%
CENTRU	50.2	50	49	48	47	3.2	6.37%
BUCURESTI - ILFOV	23	23	21	20	19	4	17.39%

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO – Online

5.6.3. Proiecția ratei șomajului înregistrat⁴³

Rata șomajului înregistrat este estimat că va scădea în toate județele regiunii, în perspectiva anului 2019, conform studiului realizat de Comisia Națională de Prognoză Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial până în 2019, publicat în decembrie 2016. Cea mai mare scădere se estimează pentru județul Buzău, cu 1,6 puncte procentuale. Cea mai mică scădere se estimează pentru județul Tulcea, cu doar 0,5 puncte procentuale.

Figura 5.6.

Sursa datelor: Comisia Națională de Prognoză, Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial până în 2019, decembrie 2016

⁴² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3i Prognoza profil teritorial mai 2016” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁴³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3i Prognoza profil teritorial mai 2016” – pentru vizualizare clic aici](#)

5.7. Prognoze privind cererea și oferta de locuri de muncă

5.7.1. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale la nivel European – CEDEFOP

Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung realizată de CEDEFOP în anul 2016, la nivelul fiecărui stat membru al UE 28 evidențiază o serie de tendințe privind cererea expandată și cererea de înlocuire a forței de muncă la orizontul anului 2025.

În cazul României, valorile pentru cererea de înlocuire la muncitori în agricultură și pescuit, la orizontul 2025, de peste 2 milioane de locuri de muncă, sugerează că studiul pornește de la structura populației ocupate în agricultură în care sunt incluse persoanele cu statut profesional de lucrători pe cont propriu și lucrători familiali neremunerați și introduce ipoteze de lucru care conduc la scăderi modeste ale populației ocupate în agricultură în perspectiva 2025. Mai mult, ultimele date ale INS arată că în 2016 populația ocupată în agricultură a fost de 1728,6 mii persoane, în scădere cu peste 783 de mii față de anul 2012. Aceste date arată că rezultatele studiului CEDEFOP în cazul României trebuie utilizate cu prudență.

Tabelul 5.6. Oportunități de locuri de muncă⁴⁴ - valori absolute - perioada 2015-2025 - mii persoane

Grupe de ocupații	Valoare	Ponderi
Total	3928	100.0%
Membri ai corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori	55	1.4%
Specialiști în diverse domenii de activitate	454	11.6%
Tehnicienii și alți specialiști din domeniul tehnic	204	5.2%
Funcționari administrativi	122	3.1%
Lucrători în domeniul serviciilor	357	9.1%
Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit	1742	44.3%
Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente	124	3.2%
Muncitori calificați și asimilați	272	6.9%
Muncitori necalificați	601	15.3%

Sursa datelor: CEDEFOP, <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/data-visualisations/job-opportunities>

Pe baza previziunilor realizate de CEDEFOP privind oportunitățile de locuri de muncă în perspectiva 2025 se poate estima care sunt cererile de calificări pe nivele de educație și filiere.

În acest scop față de datele din tabelul de mai sus au fost eliminate grupele de ocupații:

- Muncitori necalificați, având în vedere că IPT nu se adresează acestei grupe;
- Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit, având în vedere gradul mare de distorsionare pe care îl introduce această grupă datorită populației ocupate cu statut profesional lucrători pe cont propriu și lucrători familiali neremunerați care sunt asociate mai curând cu agricultura de subzistență și cu lipsa alternativelor decât cu oportunitățile de locuri de muncă.

Grupelor de ocupații reținute le-au fost asociate nivelul de educație la intrare în piața muncii și traseul de formare profesională conform tabelului de mai jos.

⁴⁴ Oportunitățile de locuri de muncă reprezintă suma dintre cererea expandată și cererea de înlocuire

Tabelul 5.7. Oportunități de locuri de muncă și criterii asociate pentru IPT

Oportunități de locuri de muncă - CEDEFOP			Criterii asociate	
Grupe de ocupații	Valoare mii pers.	Ponderi	Nivel de educație la intrare în piața muncii	Traseul de formare
Total	1588	100.0%		
Membri ai corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori	55	3.5%	învățământ superior	prin învățământ liceal
Specialiști în diverse domenii de activitate	454	28.6%	învățământ superior	prin învățământ liceal
Tehnicienii și alți specialiști din domeniul tehnic	204	12.8%	IPT	preponderent prin învățământ liceal tehnologic
Funcționari administrativi	122	7.7%	preponderent învățământ superior	2/3 prin învățământ liceal teoretic și vocațional 1/3 prin învățământ liceal tehnologic
Lucrători în domeniul serviciilor	357	22.5%	IPT	preponderent prin învățământul profesional
Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente	124	7.8%	IPT	preponderent prin învățământul profesional
Muncitori calificați și asimilați	272	17.1%	IPT	preponderent prin învățământul profesional

Sursa datelor pentru oportunitățile de locuri de muncă: CEDEFOP, <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/data-visualisations/job-opportunities>

Prin această analiză sunt estimate ponderile pentru oportunitățile de locuri de muncă pe niveluri de educație și filiere, la orizontul anului 2025 din tabelul următor

Tabelul 5.8. Ponderi propuse pentru învățământul liceal și profesional

Pondere sugerată liceu filiera teoretică, tehnologică și vocațională	52.6%
Pondere sugerată învățământ profesional	47.4%
Pondere sugerată liceu tehnologic	15,4%
Pondere sugerată IPT	62,8 %

5.7.2. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale naționale

Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS) a realizat, Studiu previzional privind cererea de formare profesională la orizontul 2013 și în perspectiva 2020. Studiul a fost realizat de către INCSMPS în calitate de partener în cadrul Proiectului strategic cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013 „Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii”, proiect al cărui lider de parteneriat a fost Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic.

Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung a fost realizată utilizând o metodologie similară cu cea utilizată de Universitatea

Cambridge în modelul de prognoză utilizat de CEDEFOP, dar prezintă unele abordări inovative generate de gradul mult mai mare de detaliere a informațiilor dorite.

În cadrul metodologiei studiului, s-a realizat o proiecție a **cererii potențiale** de forță de muncă, reprezentând volumul de forță de muncă (număr persoane) estimat ca necesar pentru derularea activităților economice, în termeni de populație ocupată. Acest nivel va fi satisfăcut când numărul persoanelor efectiv ocupate este egal cu nivelul estimat ca necesar de populație ocupată; în celelalte cazuri vom avea un deficit sau un excedent față de necesarul de populație ocupată. Cererea potențială estimează necesarul de populație ocupată, însă evoluția populației efectiv ocupate depinde nu numai de evoluțiile economiei ci și de o multitudine de alți factori (ex. factori demografici, migrație, potrivirea calitativă între cererea și oferta de forță de muncă etc.). În consecință, cererea potențială de forță de muncă nu trebuie confundată cu populația ocupată (deși are valori aparent identice sau apropiate față de aceasta) și nu trebuie considerată ca cerere efectivă în termeni de locuri de muncă vacante. În schimb, previziunile privind cererea potențială oferă repere de analiză pentru evoluția structurii cererii pe sectoare de activitate, ocupații, niveluri de calificare, domenii de pregătire profesională. Pentru estimarea cererii potențiale s-a utilizat o tehnică de modelare econometrică.

A fost estimată și **cererea înlocuită** (definită ca număr de locuri de muncă rezultate din retragerea participanților la activitatea economică ca urmare a pensionărilor și a altor pierderi naturale pentru orizontul de prognoză). Este de menționat că cererea înlocuită este o variabilă intermediară, astfel încât valorile ei nu descriu decât evoluții ale unor structuri economice trecute. Mai mult, lipsa unor informații detaliate cu privire la structura pe vârste a populației ocupate a făcut ca estimarea să fie făcută pe grupe de vârstă și în ipoteze care induc un anumit grad de eroare al estimării. Prin urmare, aceste estimări trebuie privite cu rezerve.

Utilizând cele două variabile (cererea potențială și cererea înlocuită) s-a estimat **cererea agregată** de forță de muncă pentru anul 2013 și s-a extins prognoza pentru orizontul 2020.

Analizând informațiile cu privire la dinamica cererii potențiale (măsura creării sau distrugerii de locuri de muncă în viitor) și a cererii înlocuite s-au estimat **locurile de muncă disponibile**, în ipotezele de calcul al celor două variabile. Acest indicator poate lua valori pozitive dacă există cerere potențială sau dacă aceasta indică distrugere de locuri de muncă dar nivelul cererii înlocuite este mai mare decât distrugerea de locuri de muncă.

Modelul econometric macroeconomic utilizat pentru estimarea cererii de forță de muncă la nivel național a utilizat serii de date de la Institutul Național de Statistică, pentru perioada 2000-2008 privind:

- populația ocupată în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)
- valoarea investițiilor brute în bunuri corporale în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)
- valoarea adăugată brută în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)
- valoarea costului mediu lunar al salariaților în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)

Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung a fost realizată în trei tipuri de scenarii:

❖ **Scenariul MODERAT** a fost construit pe baza următoarelor ipoteze:

- evoluția valorii adăugate brute (VAB) conform prognozelor Comisiei Naționale de Prognoză (Prognoza de primăvară 2011) pentru perioada 2011-2013
- pentru perioada 2014 – 2020 s-a presupus următoarea evoluție a **valorii adăugate brute**: un ritm anual de creștere în industrie de 1,0325, un ritm de 1,0305 în construcții

și respectiv un ritm anual de creștere în servicii de 1,0165 (valori calculate ca o medie aritmetică a ritmurilor anuale de creștere așteptate pentru perioada 2011 – 2012). S-a considerat că în cadrul fiecărei ramuri, diviziunile componente urmează evoluția ramurii. S-a optat pentru alegerea pentru perioada 2014-2020 a unor ritmuri de creștere a VAB inferioare anului 2013 deoarece s-a dorit luarea în considerare a prezumtivei crize economice pe care specialiștii o previzionează după anul 2013.

- pentru evoluția **Costului forței de muncă** pentru anii 2009 și 2010 s-a ținut cont de valorile reale publicate de Institutul Național de Statistică, în timp ce pentru anii 2011-2020 s-a considerat un ritm anual de creștere constant și egal cu 1,015.

- pentru evoluția **Investițiilor brute s-a** pornit de la ritmul de scădere anual pentru 2009 (0.76) pe total industrie calculat din datele de la INS - tempo online. În lipsa altor informații s-a considerat că această scădere a fost înregistrată identic la nivelul fiecărei diviziuni CAEN. Pentru perioada 2010 – 2020 s-a estimat trendul liniar al variabilei pe baza datelor observate pe întreaga perioadă de analiză.

❖ **Scenariul OPTIMIST** a presupus următoarele variații față de scenariul MODERAT:

- **VAB** în 2010 înregistrează un ritm de creștere de 1,1 față de 2009 în industrie, un ritm de scădere de 0,9 față de 2009 în construcții, în timp ce în servicii se menține constantă pe perioada 2010-2011. Pentru perioada 2012- 2013 se mențin evoluțiile prognozate de Comisia Națională de Prognoză, în timp ce pentru perioada 2014- 2020 s-a considerat un ritm anual de creștere în industrie de 1,036, un ritm de 1,044 în construcții și respectiv un ritm anual de creștere în servicii de 1.032 (valori calculate ca o medie aritmetică a ritmurilor anuale de creștere așteptate pentru perioada 2011 – 2013).

- **Investițiile brute** în 2010 înregistrează un ritm de creștere de 1,15 față de 2009. Pentru perioada 2011- 2020 s-a estimat apoi trendul liniar al variabilei.

❖ **Scenariul PESIMIST** a presupus următoarele variații față de scenariul MODERAT:

- **VAB** în perioada 2014 - 2020 se menține la nivelul prognozat pentru anul 2011. De asemenea, s-a ținut cont și de rezultatele anchetei în firme, conform cărora peste jumătate dintre cei intervievați sunt de părere că România nu își va reveni din criza economică până în anul 2013.

- **Costul forței de muncă** în 2010 își menține ritmul de creștere pe care l-a avut în 2009 comparativ cu 2008, în timp ce pentru anii 2011-2020 s-a considerat un ritm anual de creștere de 1,015 constant.

A fost prognozată separat și evoluția celor 18 diviziuni CAEN (Rev.1) ce au fost excluse din modelul econometric din cauza lipsei de date. Pentru acestea s-a emis ipoteza conform căreia evoluția populației ocupate din cadrul lor își menține trendul observabil pentru perioada 2000- 2008.

În final, s-a corectat modelul cu eroarea obținută din predicția populației ocupate totale la nivel național pentru anii 2009 și 2010 (engl. *nowcast*) cu valorile reale (erorile au fost de aprox. 1-2%).

Rezultatele proiecțiilor

Proiecția cererii de forță de muncă la nivel național

La nivel național, proiecția **cererii potențiale** de muncă (determinată pe baza modelelor econometrice de tip panel) pentru scenariul moderat și cel optimist tendințele de evoluție pe orizontul de prognoză sunt staționare, astfel că la orizontul anului 2020 cererea potențială se previzionează a fi cu 1% mai mare decât în 2010 în ipoteza scenariului moderat și cu 0,2% în ipoteza scenariului optimist, în timp ce pentru scenariul pesimist cererea potențială se previzionează a fi cu 5% mai mică în 2020 față de 2010.

Pentru **cererea înlocuită** de forță de muncă tendințele la nivel național sunt de creștere în ipotezele scenariului optimist și staționare în ipotezele scenariului moderat și ale celui pesimist.

Proiecțiile **locurilor de muncă disponibile** la nivel național (determinate prin însumarea valorilor care reprezintă modificarea cererii potențiale față de anul anterior cu volumul cererii înlocuite) estimează o evoluție staționară pe întreg intervalul de prognoză în scenariul moderat, iar în scenariul pesimist o tendință de scădere până la valori negative semnificând desființare de locuri de muncă. Nici în ipotezele scenariului optimist, la nivel național nu se previzionează locuri de muncă disponibile în creștere decât după anul 2014.

Proiecțiile privind cererea potențială de forță de muncă pe activități economice (la nivel de secțiune CAEN Rev1) se referă la cererea relevantă pentru IPT. La nivel național, dintre activitățile economice pentru care se previzionează scăderi semnificative ale cererii potențiale de forță de muncă, în ipotezele scenariului moderat, se evidențiază: *agricultura, silvicultura și piscicultura*, precum și *administrația publică și apărarea, în care se estimează scăderi pe întreg intervalul de prognoză până în 2020*. Creșteri pe tot parcursul intervalului de prognoză se estimează în *comerț*, precum și în *intermedieri financiare*. Scăderi în perioada 2009-2013, urmate de creșteri între 2014 și 2020 se previzionează în sectoarele *industrie extractivă, industrie prelucrătoare, construcții* și în *transport, depozitare și comunicații*.

Tabelul 5.9. Proiecția cererii potențiale de forță de muncă, în ipotezele scenariului moderat, pe activități economice (persoane)

Activități economice	2009	2011	2013	2015	2017	2020
Agricultura, silvicultura si piscicultura	2.596.683	2.456.539	2.296.622	2.156.965	2.104.751	2.056.431
Industria extractiva	106.640	105.596	103.212	111.650	113.248	115.568
Industria prelucratoare	2.033.790	2.066.304	2.055.425	2.176.045	2.215.992	2.274.896
Energie electrica si termica, gaze si apa	170.392	169.055	165.055	175.101	176.689	179.033
Constructii	646.708	629.588	639.096	663.272	676.872	696.756
Comert	1.084.111	1.132.885	1.174.337	1.181.751	1.224.847	1.289.364
Hoteluri si restaurante	140.694	136.915	135.347	144.352	145.428	146.841
Transport, depozitare si comunicatii	511.056	505.038	502.483	525.423	529.654	535.465
Intermedieri financiare	100.425	105.948	110.707	110.817	115.384	122.234
Tranzactii imobiliare, inchirieri si activitati de servicii	205.857	201.690	198.556	212.674	214.494	216.919
Administratie publica si aparare	488.100	484.852	476.943	450.153	442.563	431.177
Invatamant	482.666	482.168	489.018	498.967	505.826	515.443
Sanatate si asistenta sociala	430.980	428.301	433.069	442.795	448.607	456.721
Celelalte activitati ale economiei nationale	245.450	256.185	264.871	271.159	281.573	297.117
Total	9.243.551	9.161.064	9.044.743	9.121.124	9.195.928	9.333.965

Sursa datelor: CNDIPT/INCSMPS - Studiu previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013 și în perspectiva anului 2020

Pe **grupe ocupaționale**, cererea potențială prognozată la nivel național, în ipotezele scenariilor moderat și optimist, descrie configurații ocupaționale orientate către *Agricultori și lucrători calificați în agricultură, Meseriași și muncitori calificați în metalurgie, construcții metalice și asimilați, Alte ocupații asimilate tehnicienilor și Operatori la mașini, utilaje și asamblori de mașini, echipamente și alte produse*. În schimb, în ipotezele scenariului pesimist, nu se previzionează locuri de muncă disponibile pentru nici o sub-grupă ocupațională.

Evoluția cererii de formare profesională pe domenii de pregătire ale învățământului profesional și tehnic este estimată prin raportarea la distribuția cererii de forță de muncă într-o structură matriceală, realizată ca intersecție dintre structura pe grupe ocupații și structura pe activități CAEN. Calcularea proiecției cererii potențiale la intersecția COR și CAEN – în lipsa unor date valide cu privire la probabilitatea angajării într-o ocupație după finalizarea studiilor dintr-un anumit domeniu – permite o evaluare prin metode analitice a distribuției pe domenii de pregătire profesională a cererii potențiale de forță de muncă. Studiul menționează că pentru ocupațiile din subgrupa agricultori și lucrători calificați în agricultură, s-a luat în considerare numai populația salariată nu și alte categorii ale populației ocupate în această activitate (ca de exemplu lucrători familiari neremunerați). Prin această corecție s-a dorit să se evite inducerea unor concluzii eronate bazate pe o falsă cerere de înlocuire. Pe de altă parte, nu trebuie neglijat potențialul acestui sector, care reclamă ca o parte din forța de muncă îmbătrânită care se va retrage din agricultura de subzistență să fie înlocuită de tineri fermieri pregătiți pentru o agricultură competitivă. Deoarece datele avute la dispoziție au permis realizarea proiecțiilor doar în intersecția subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN Rev2, pentru a detalia industria prelucrătoare pe diviziuni s-a utilizat structura pe ocupații și activități economice din Recensământul din anul 2002. Presupunând că structura populației ocupate pe diviziuni în cadrul industriei prelucrătoare nu s-a modificat de la data ultimului recensământ, s-a aplicat această structură la rezultatele proiecției cererii de forță de muncă pe subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN. Autorii studiului subliniază caracterul informativ al estimărilor deoarece acestea s-au bazat pe informații statistice incomplete și pe ipoteza că au avut loc alocări ale forței de muncă (și se va respecta înclinația și în viitor) strict în domeniul de activitate și în ocupația în care se face pregătirea.

Structura cererii potențiale de forță de muncă în ipotezele scenariului moderat, **la nivel național** în funcție de **domeniile de formare** ale IPT este prezentată în tabelul de mai jos, în evoluție prognozată la orizontul anilor 2017-2020. Domeniul *Mecanică* concentrează în jur de un sfert din cererea potențială de forță de muncă, iar importanța acestuia pare să crească la orizontul 2020, la fel ca și domeniile *Comerț* și *Economic* care totalizează peste 25% din cererea potențială relevantă pentru IPT. Și domeniile *Electric*, *Electromecanică* și *Electronică automatizări* cresc ca și pondere în cererea potențială relevantă pentru absolvenții de IPT, însă ponderea lor se situează la nivele relativ reduse. Cererea potențială pentru absolvenții domeniilor *Fabricarea produselor din lemn* și *Industria alimentară* este în scădere la orizontul 2020, la nivel național.

Tabelul 5.10. Prognoza structurii cererii potențiale, în scenariul moderat, pe domenii de formare profesională din IPT, la nivel național în perspectiva 2017-2020

Domenii de formare	%
Agricultură	3,9
Chimie industrială	1,3
Construcții instalații și lucrări publice	8,2
Comerț	12,6
Economic	14,5
Electric	5,3
Electromecanică	3,6
Electronică automatizări	4,2
Fabricarea produselor din lemn	1,4
Industrie alimentară	0,8
Industrie textilă și pielărie	9,0
Materiale de construcții	1,3
Mecanică	24,1
Turism și alimentație	7,8
Resurse naturale și protecția mediului	1,9
Tehnici poligrafice	0,2

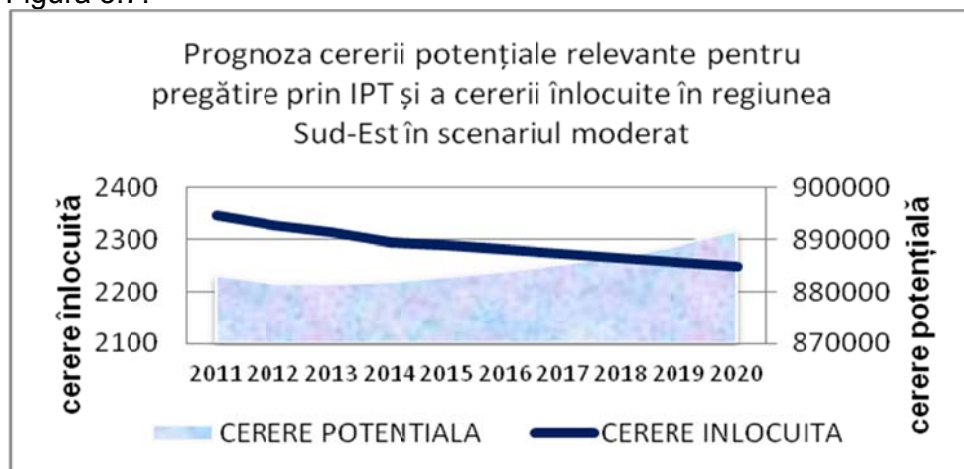
Sursa datelor: CNDIPT/INCSMPS, Studiu previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013 și în perspectiva anului 2020

Proiecția cererii de forță de muncă la nivelul Regiunii Sud Est

Proiecțiile obținute pe baza scenariului moderat prezintă un trend ușor ascendent, ritmuri anuale de creștere pozitive înregistrându-se începând cu anul 2014. Astfel proiecția cererii potențiale pentru anul 2020 o depășește pe cea din 2011 cu aproximativ 1%. Proiecțiile scenariilor optimist și pesimist urmează aceeași tendință de reducere a cererii potențiale, dar din motive diferite: în scenariul pesimist ca urmare a păstrării tendinței etapei anterioare celei de prognoză, în cel optimist ca urmare a ipotezei modificărilor structurale care impun o reducere a greutății specifice a ocupării din agricultură.

Proiecțiile în cazul **scenariului moderat** pun în evidență creșteri ale cererii potențiale cu 1% în întreg intervalul de proiecție și scăderi ale cererii înlocuite mai accentuate din anul 2014, astfel încât la nivelul anului 2020 aceasta va fi cu circa 4,1% mai mică decât în anul 2011.

Figura 5.7.

Sursa datelor: CNDIPT/INCSMPS, Studiu previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013 și în perspectiva anului 2020

În regiunea Sud-Est, în ipoteza scenariului moderat, scăderi în ceea ce privește cererea potențială pentru forță de muncă sunt previzionate în sectoarele *agricultură, industria extractivă, , tranzacții imobiliare, intermediari financiare, administrație publică*. Cererea potențială pentru forța de muncă ar înregistra creșteri în *industria prelucrătoare* și în *comerț*, iar după 2011 în construcții, sănătate și asistență socială și în activitățile din învățământ. După 2013 se profilează creșteri și în sectorul *energie electrică și termică, apă și gaze*.

Tabelul 5.11. Proiecția cererii potențiale de forță de muncă pentru regiunea Sud-Est, în ipotezele scenariului moderat, pe activități economice (persoane)

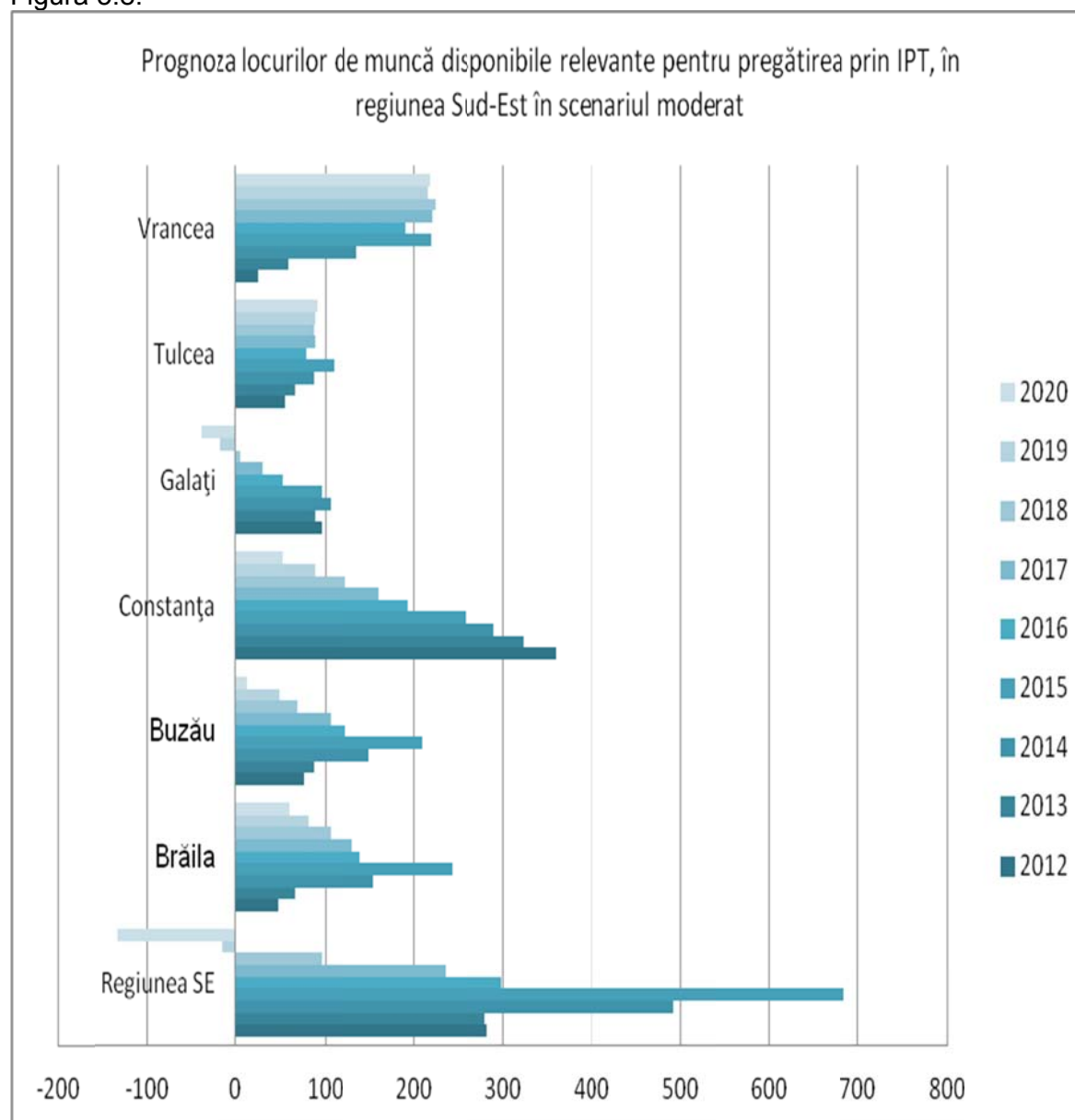
SUD-EST	2009	2011	2013	2015	2017	2020
Agricultura, silvicultura si piscicultura	335.529	317.864	294.631	300.865	280.103	274.841
Industria extractiva	6.070	4.833	3.529	4.527	4.561	4.689
Industria prelucrătoare	252.004	264.927	272.718	283.421	290.641	300.531
Energie electrica si termica, gaze si apa	20.728	20.491	19.942	21.581	21.991	22.692
Construcții	87.924	86.720	89.169	93.907	97.168	102.113
Comerț	128.283	130.700	131.409	130.779	132.455	134.619
Hoteluri si restaurante	20.571	19.625	19.010	19.925	19.699	19.336
Transport, depozitare si comunicații	76.419	73.621	71.230	73.730	73.651	74.174
Intermedieri financiare	8.169	7.634	6.991	7.025	7.044	7.272
Tranzacții imobiliare, închirieri si activități de servicii	19.483	18.578	17.816	18.865	18.737	18.545
Administrație publica si apărare	72.287	71.508	70.048	65.868	64.502	62.471
Învățământ	55.126	53.285	53.733	55.840	55.946	56.542
Sănătate si asistenta sociala	48.164	47.072	48.295	50.688	51.066	55.006
Celelalte activități ale economiei naționale	28.491	31.030	33.514	33.755	35.215	37.272
Total	1.159.249	1.147.887	1.132.037	1.620.775	1.512.779	1.170.103

Sursa datelor: CNDIPT/INCSMPS, Studiu previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013 și în perspectiva anului 2020

Previziunile obținute în cadrul **scenariului moderat** la nivelul regiunii Sud-Est estimează o creștere a numărului de locuri de muncă disponibile în regiunea Sud Est în prima jumătate a intervalului de prognoză, urmată din 2016 de o reducere a numărului acestora.

Se previzionează locuri de muncă disponibile pe tot parcursul intervalului de prognoză în toate județele, cu excepția județului Galați în care spre sfârșitul intervalului de prognoză se previzionează valori negative (pierderi de locuri de muncă). Tendințe de evoluție diferite de cele ale regiunii se manifestă în județul Constanța unde pe fondul existenței locurilor de muncă disponibile se estimează un proces de reducere permanentă a numărului acestora pe intervalul de prognoză și în județul Vrancea în care are loc o evoluție crescătoare a locurilor de muncă disponibile.

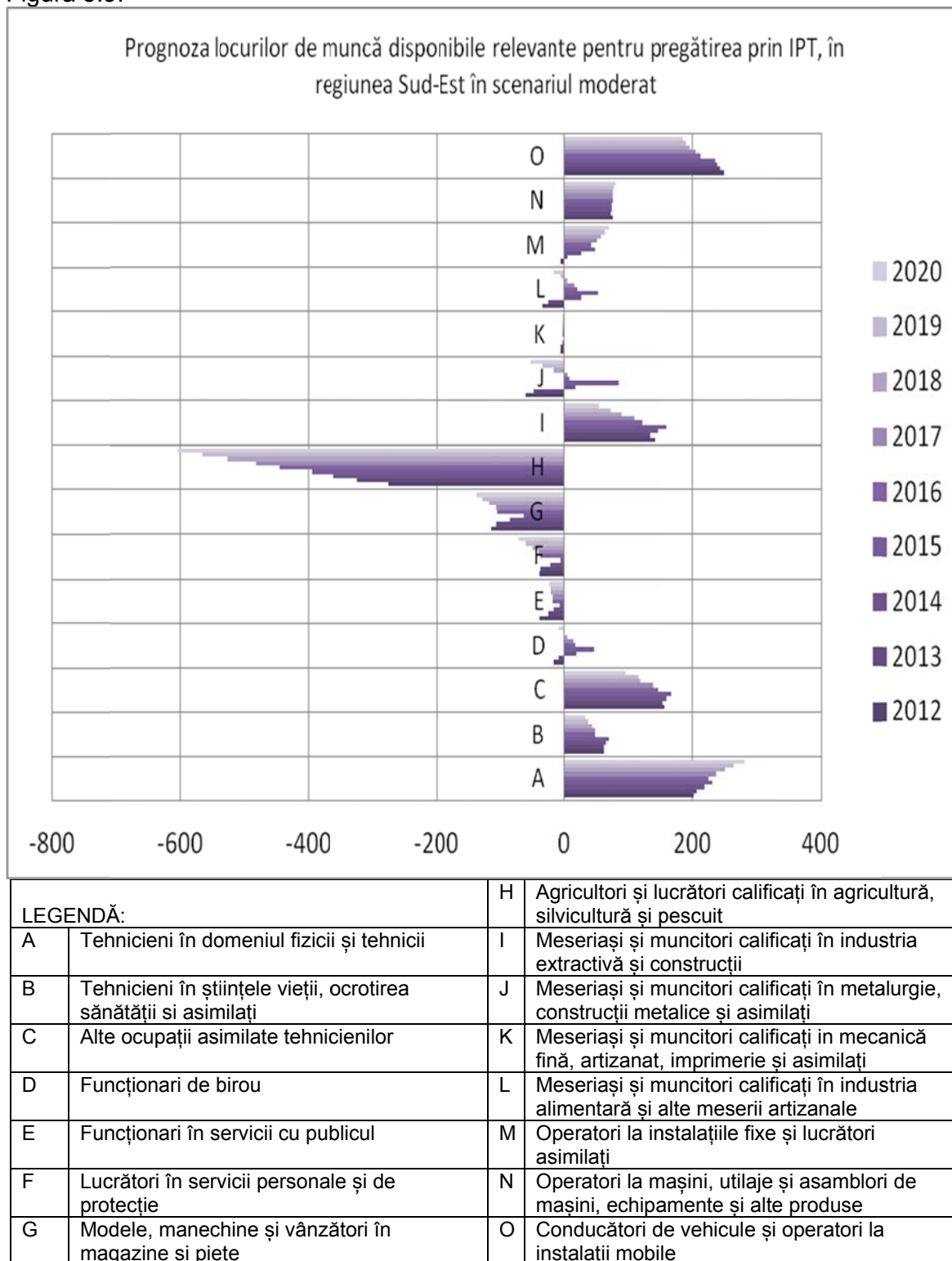
Figura 5.8.

Sursa datelor: CNDIPT/INCSMPS, Studiu previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013 și în perspectiva anului 2020

În scenariul moderat, grupele ocupaționale pentru care se previzionează ușoare creșteri ale locurilor de muncă disponibile ar fi *Tehnicienii în domeniul fizicii și tehnicii, Operatori la instalațiile fixe și lucrători asimilați*. Se menține aproximativ constant numărul de locuri de muncă disponibile destinate *Operatorilor la mașini, utilaje și asamblorilor de mașini, echipamente și alte produse*. Evoluții care conduc spre valori negative care sugerează pierderi de locuri de muncă în economia regiunii par să afecteze grupele *Agricultori și lucrători calificați în agricultură, Modele, manechine și vânzători în magazine și piețe, Lucrători în servicii personale și de protecție, Funcționari în servicii cu publicul*. Pentru celelalte grupele ocupaționale se profilează locuri de muncă disponibile în cea mai mare parte a intervalului de prognoză, în tendință descrescătoare însă.

Figura 5.9.

Sursa datelor: CNDIPT/INCSMPS, Studiu previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013 și în perspectiva anului 2020

Tabelul 5.12. Structura cererii potențiale, pe domenii de formare ale IPT, în ipoteza scenariului moderat, în regiunea Sud-Est în perspectiva 2017-2020

Domenii de formare	%
Agricultură	4,6
Chimie industrială	0,8
Construcții instalații și lucrări publice	8,2
Comerț	11,9
Economic	11,9
Electric	6,7
Electromecanică	3,9
Electronică automatizări	4,2
Fabricarea produselor din lemn	0,7
Industrie alimentară	1,0
Industrie textilă și pielărie	8,1
Materiale de construcții	1,0
Mecanică	28,6
Turism și alimentație	6,7
Resurse naturale și protecția mediului	1,5
Tehnici poligrafice	0,1
Total	100,0

Sursa datelor: CNDIPT/INCSMPS, Studiu previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013 și în perspectiva anului 2020

Ponderea estimată pe baza datelor furnizate de studiul previzional cu privire la proiecția locurilor de muncă disponibile la nivelul regiunii Sud-Est în perspectiva anului 2020 (în scenariul moderat) de circa 2/3 pentru ocupațiile relevante pentru nivel 2 și 3 de calificare oferit prin învățământul liceal tehnologic și profesional este confirmată și de rezultatele anchetei în firme

5.7.3. Anchete în firme

Ancheta în firme privind cererea de forță de muncă pe termen scurt reprezintă componenta „Investigații de teren în rândul angajatorilor” a „*Studiului previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013*” realizat de Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS) – partener în cadrul proiectului „*Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii*”. Culegerea datelor a fost realizată de Centrul de Sociologie Urbană și Regională (CURS) în perioada 14 august – 14 septembrie 2011. Ancheta de teren în rândul angajatorilor s-a realizat prin interviuri „față în față” pe baza unui chestionar aplicat pe un eșantion regional de 484 firme, reprezentativ la nivel regional, în perioada 14 august – 14 septembrie 2011. Marja de eroare a eșantionului este de $\pm 4.37\%$ la un nivel de încredere de 95%.

Obiectivele anchetei în firme au fost următoarele:

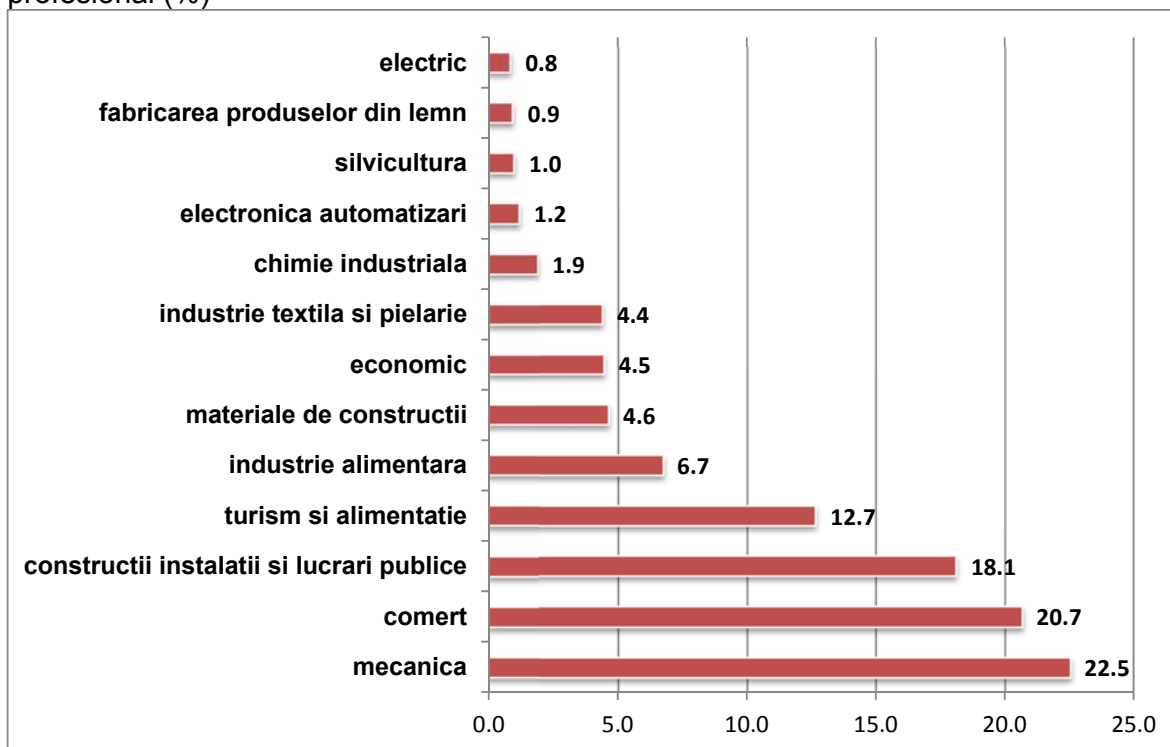
- Investigarea cererii de forță de muncă pentru absolvenți de învățământ profesional și tehnic pe termen scurt.
- Investigarea gradului de satisfacție a angajatorilor față de nivelul de pregătire profesională a absolvenților de învățământ profesional și tehnic.

Principalele rezultate obținute din prelucrarea informațiilor obținute din ancheta de teren pentru Regiunea Sud Est sunt următoarele:

- În anul 2009, toate județele din regiunea Sud - Est s-au confruntat cu pierderi la nivelul efectivului de salariați, înregistrându-se pe total eșantion regional, o scădere de 6,4%. În anul următor, volumul salariaților a continuat să scadă, afectând de asemenea toate județele, scăderea totală fiind de 5,2% la nivel regional. În primele opt luni ale anului 2011, evoluția efectivului de salariați pare a se stabili, scăderea la nivel regional fiind doar de 0,1% față de anul 2010; s-au înregistrat creșteri ale numărului de salariați în județele Tulcea, Buzău și Galați. La nivel sectorial, firmele din tranzacții imobiliare, hoteluri și restaurante, activități profesionale, științifice și tehnice, sănătate și asistență socială și industrie prelucrătoare au fost cele mai afectate de declinul numărului de salariați în perioada 2009-2011.
- La nivel regional, la momentul anchetei, 2,5% din totalul locurilor de muncă existente în firmele investigate erau vacante, valoarea ratei locurilor de muncă vacante fiind semnificativ peste media națională. Rata locurilor de muncă vacante era semnificativ mai mare decât media regională în județele Tulcea și Buzău, precum și în sectoarele învățământ, intermediari financiare și asigurări, industrie extractivă și industrie prelucrătoare. Pe de altă parte, tranzacțiile imobiliare și activitățile profesionale, științifice și tehnice au reprezentat practic zone "închise" pentru angajare, înregistrând rate nule ale locurilor de muncă vacante. Rata locurilor de muncă vacante atinge cele mai înalte nivele pentru grupa ocupațională muncitori din agricultură și pescuit (5,3%), urmată, cu nivele tot peste media regională de muncitori calificați (3,9%), funcționari (3,4%), tehnicieni (2,8%) și lucrători în servicii (2,7%).
- La nivel regional, din punctul de vedere a domeniului de calificare relevant pentru pregătirea prin liceu tehnologic și învățământ profesional, la momentul anchetei, cea mai semnificativă cerere de forță de muncă se adresează domeniilor construcții, instalații și lucrări publice (22,1%), mecanică (17,0%) și turism și alimentație (15,8%), urmate la distanță de domeniile comerț (9,6%), industrie textilă și pielărie (7,6%), industrie alimentară (6,8%) și economic (5,3%). În ceea ce privește domeniile de calificare specifice învățământului postliceal, cele mai multe locuri de muncă vacante se adresează domeniilor protecția mediului (45,4%), sănătate și asistență pedagogică (22,0%) și informatică (21,6%). În medie, locurile de muncă vacante la momentul anchetei erau neocupate de circa 3,53 luni.
- Rezultatele analizei indică o evoluție diferențiată a numărului de locuri de muncă la orizontul 6 luni, respectiv 12 luni în funcție de clasele de mărime ale firmelor investigate: firmele micro și mici estimează o evoluție pozitivă (creșteri-scăderi) a numărului de locuri de muncă atât la orizontul următoarelor 6 luni cât și la orizontul următoarelor 12 luni; în vreme ce firmele mari estimează o evoluție negativă atât la 6 luni, cât și la 12 luni. La orizontul următoarelor 12 luni din cele șase județe ale regiunii, cinci estimează creșteri ale efectivului de salariați, județul Galați fiind singurul care estimează reduceri ale efectivului de personal. La același orizont de timp, în profil sectorial remarcăm că cele mai dinamice firme se estimează a fi cele din intermediari financiare și asigurări, tranzacții imobiliare, activități de servicii administrative și servicii suport și industrie prelucrătoare. Cele mai pesimiste cu privire la evoluțiile efectivului de salariați pe termen scurt (12 luni) sunt firmele din informații și comunicații, sănătate și asistență socială, distribuția apei și salubritate, construcții și transport și depozitare care estimează scăderi ale efectivului de personal.
- Comparând structura numărului curent de locuri de muncă cu cea a locurilor de muncă estimate a exista în firmele investigate peste 12 luni, se constată că întreprinderile din regiunea de dezvoltare Sud-Est anticipează o creștere a ponderii ocupațiilor din GO 4 (funcționari) și GO 5 (lucrători în servicii), dar și creșteri

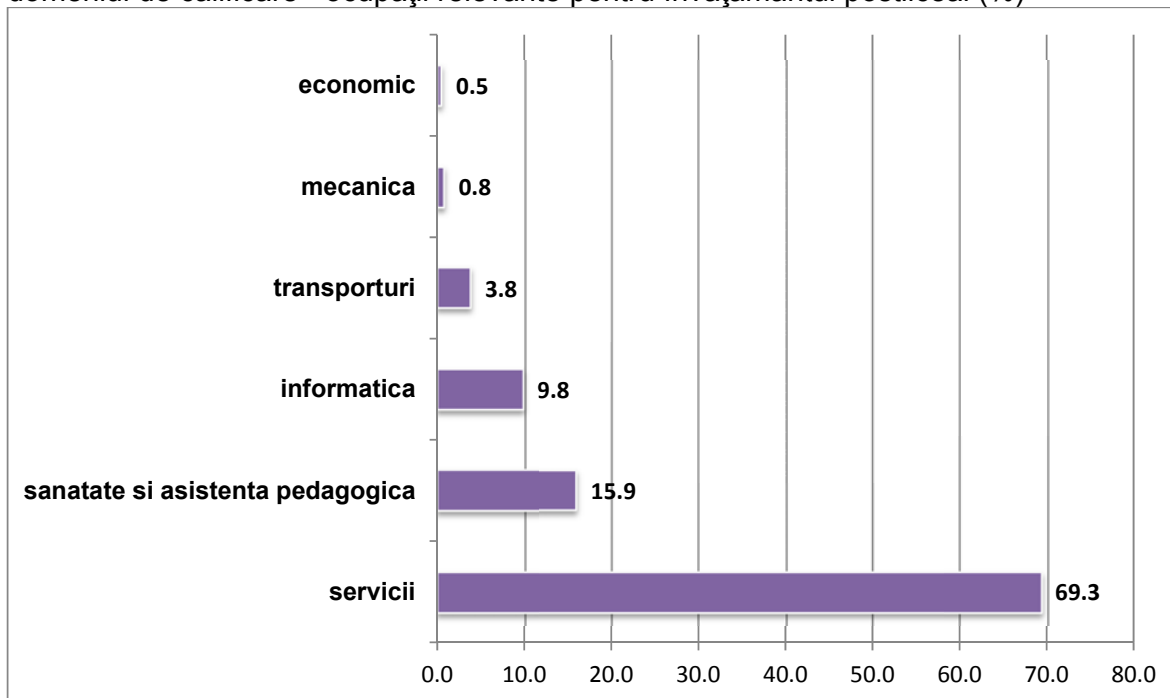
- ușoare pentru GO 9 (muncitori necalificați) și GO 6 (muncitori în agricultură și pescuit).
- Din punctul de vedere al domeniilor de calificare relevante pentru liceul tehnologic și învățământul profesional, la nivel regional, cea mai ridicată cerere de forță de muncă la orizontul următoarelor 12 luni se adresează domeniilor mecanică (22,5%), comerț (20,7%), construcții, instalații și lucrări publice (18,1%) și turism și alimentație (12,7%). În ceea ce privește domeniile de calificare specifice învățământului postliceal, cea mai ridicată cerere de forță de muncă se adresează domeniilor servicii (69,3%), sănătate și asistență pedagogică (15,9%) și informatică (9,8%).
 - Pe fondul unei perioade în care firmele au manifestat prudență sporită în acțiunile de recrutare și angajare, doar 13% dintre firmele investigate au angajat tineri absolvenți ai promoției 2010. Firmele însă au avut tendința de a recruta în mai mare măsură absolvenți de învățământ profesional și absolvenți de liceu tehnologic. Peste 70% dintre acestea s-au declarat a fi mulțumite și foarte mulțumite de nivelul de calificare al absolvenților. Absolvenții de învățământ postliceal și profesional sunt caracterizați de cele mai ridicate nivele de mulțumire. Gradul cel mai ridicat de nemulțumire caracterizează absolvenții de liceu tehnologic și absolvenții fără calificare (învățământ gimnazial, primar).
 - Din punctul de vedere al domeniului de calificare specific liceului tehnologic, cele mai multe locuri de muncă pentru care firmele au angajat absolvenți ai promoției 2010 necesitau calificări din comerț (34,4%), construcții, instalații și lucrări publice (18,5%), turism și alimentație (12,8%) și mecanică (12,1%). În ceea ce privește domeniile de calificare specifice școlilor postliceale, cele mai multe locuri de muncă pentru care firmele au angajat absolvenți ai promoției 2010 necesitau calificări din servicii (54,1%) și sănătate și asistență pedagogică (34,5%).
 - Una dintre cele mai importante dimensiuni ale cererii de calificări este *structura acesteia pe domenii de formare profesională*. 21,5% dintre locurile de muncă pentru care se estimează că va exista cerere la orizontul următoarelor 12 luni sunt *”lipsite de relevanță”* pentru ÎPT, cu alte cuvinte, fie necesită un nivel de educație mai ridicat (3,8%), fie unul mai scăzut (17,7%). Marea majoritate a locurilor de muncă vacante sunt relevante pentru absolvenții de liceu tehnologic și învățământ profesional (62,1%), în vreme ce 16,4% sunt destinate absolvenților de școli postliceale.
 - La nivel regional, cele mai multe locuri de muncă pentru care firmele estimează că vor crește cererea la orizontul următoarelor 12 luni și care necesită calificări relevante pentru liceul tehnologic și învățământul profesional aparțin domeniilor *mecanică* (22,5%), *comerț* (20,7%), *construcții, instalații și lucrări publice* (18,1%) și *turism și alimentație* (12,7%), urmate de *industrie alimentară* (6,7%), *materiale de construcții* (4,6%), *economic* (4,5%) și *industrie textilă și pielărie* (4,4%).
 - La nivel regional, cele mai multe locuri de muncă pentru care firmele estimează că vor crește cererea la orizontul următoarelor 12 luni și care necesită calificări specifice învățământului postliceal aparțin domeniilor *servicii* (69,3%), *sănătate și asistență pedagogică* (15,9%) și *informatică* (9,8%).
 - Rugați să evalueze nivelul lor de satisfacție față de calificarea profesională a tinerilor absolvenți ai promoției 2010 angajați, majoritatea angajatorilor se declară *”mai degrabă mulțumiți”* și *”foarte mulțumiți”* (74,4%).

Figura 5.10. Distribuția locurilor de muncă pentru care se estimează creșteri, după domeniul de calificare – ocupații relevante pentru liceul tehnologic sau învățământul profesional (%)

Sursa datelor: CNDIPT/INCSMPS, Studiu previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013 și în perspectiva anului 2020

Figura 5.11 Distribuția locurilor de muncă pentru care se estimează creșteri, după domeniul de calificare - ocupații relevante pentru învățământul postliceal (%)

Sursa datelor: CNDIPT/INCSMPS, Studiu previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013 și în perspectiva anului 2020

5.8. Principalele concluzii din analiza pieței muncii. Implicații pentru ÎPT

Concluzii din analiza populației active și a populației ocupate

În perioada 2002-2015 atât populația activă cât și populația ocupată a cunoscut o scădere semnificativă. Scăderea a fost mai accentuată în cazul populației feminine. Populația ocupată din mediul rural reprezintă în anul 2015 45,9% din totalul populației ocupate la nivelul regiunii.

Concluzii din analiza ratei de activitate și a ratei de ocupare

Rata de activitate și rata de ocupare au crescut în perioada 2008 – 2015. Rata de activitate la nivelul regiunii se situează în anul 2015 sub media națională cu 3 puncte procentuale.

În cazul tinerilor (grupa de vârstă 15-24 ani) atât rata de activitate cât și rata de ocupare sunt în continuare în scădere și au valori foarte mici (31,4% rata de activitate și 22,2% rata de ocupare în 2015)

Se remarcă un fenomen îngrijorător în ceea ce privește valorile extrem de mici și în scădere ale ratei de activitate (21,8% în 2015) și ratei de ocupare (14,3% în 2015) a populației feminine din grupa de vârstă 15-24 ani

Concluzii din analiza șomajului

Rata șomajului BIM la nivelul regiunii se menține la valori mai ridicate decât media națională.

Rata șomajului tinerilor (15-24 ani) are în 2015 valori îngrijorător de mari (29,3%, cu 7,6 puncte procentuale mai mare decât media națională). Populația feminină și cea din mediul urban de la această categorie de vârstă înregistrează valori mai mari ale ratei șomajului decât totalul populației în vârstă de muncă.

Ponderea șomerilor tineri din totalul șomerilor este în perioada 2008 – 2015 deși în scădere înregistrează, în 2015 o valoare de 25%.

Concluzii din analiza structurii populației ocupate civile

Ierarhia sectoarelor economice din punct de vedere al ponderii populației ocupate civile pe sectoare în 2014 la nivel regional este : *serviciile 40,7%, agricultura 31,9%, industria 19,2%, construcțiile 8,2%.*

Serviciile

Ponderea populației ocupate civile din servicii la nivel regional este cu aproape 4 puncte procentuale sub media națională. Județul Constanța înregistrează o pondere a populației ocupate în servicii cu 6,6 puncte procentuale peste media națională (50,7% în Constanța față de 44,1 % național). Județul Galați înregistrează o pondere superioară mediei regionale (42,2%), toate celelalte județe având ponderi sub media regională. Ponderea ocupării în hoteluri și restaurante este aceeași cu națională. În transporturi, depozitare și comunicații, județul Constanța are ponderea aproape dublă față de media națională. Activitățile din hoteluri și restaurante dețin la nivel regional o pondere superioară mediei naționale, această situație datorându-se însă exclusiv județului Constanța, restul județelor având ponderi sub media regională. În comerț regiunea deține o pondere a populației ocupate de 13,6% față de media națională de 14,3%. Pondere superioară mediei regionale înregistrează județul Constanța (16,6%), pondere superioară și mediei naționale.

Agricultura

Agricultura a înregistrat o creștere a ponderii populației ocupate civile în perioada 2008-2014 (cu 1,2 puncte procentuale) și se situează peste media națională. Disparitățile intraregionale în ceea ce privește populația ocupată civilă în agricultură sunt

semnificative. Astfel ponderea populației ocupată în agricultură în județul Vrancea (43,5%) este dublul ponderii din județul Constanța (21,1%)

Industria

În 2014 industria a cunoscut o creștere față de 2012 a ponderii populației civile ocupate . Disparitățile intraregionale în ceea ce privește populația ocupată civilă în industrie sunt semnificative. Astfel ponderile populației civile ocupate în industrie în județul Brăila (21,2%) și în județul Buzău (21,5%) sunt superioare mediei naționale (21,1%). Județul Tulcea are pondere peste media regională.

Construcțiile

Ponderea populației ocupate civile în industrie la nivelul regiunii în 2014 (8,2%) este peste media națională (7,4%). Și în acest domeniu se înregistrează disparități intraregionale. Trei județe au ponderi peste media națională (Constanța, Galați, Brăila), celelalte trei (Buzău, Tulcea, Vrancea) situându-se sub media regională și națională.

Concluzii din analiza proiecției cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu

În scenariul moderat, grupele ocupaționale pentru care se previzionează ușoare creșteri ale locurilor de muncă disponibile ar fi *Tehnicienii în domeniul fizicii și tehnicii, Operatori la instalațiile fixe și lucrători asimilați*. Se menține aproximativ constant numărul de locuri de muncă disponibile destinate *Operatorilor la mașini, utilaje și asamblorilor de mașini, echipamente și alte produse*. Evoluții care conduc spre valori negative care sugerează pierderi de locuri de muncă în economia regiunii par să afecteze grupele *Agricultori și lucrători calificați în agricultură, Modele, manechine și vânzători în magazine și piețe, Lucrători în servicii personale și de protecție, Funcționari în servicii cu publicul*. Pentru celelalte grupele ocupaționale se profilează locuri de muncă disponibile în cea mai mare parte a intervalului de prognoză, în tendință descrescătoare însă.

Implicațiile pentru IPT

- **Rata ridicată a șomajului și mai ales șomajul ridicat al tinerilor și șomajul de lungă durată** - obligă sistemul de ÎPT la:
 - anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii
 - acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a elevilor
 - abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți
 - implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea școlii.
 - parteneriate active cu agenții economici, Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților – prioritate permanentă a managementului școlar.
- **Participarea scăzută a forței de muncă în programe de formare continuă** - în contrast cu nevoile de formare în creștere (pentru întreprinderi, salariați, șomeri), decurgând din mobilitatea ocupațională accentuată de procesele de restructurare a economiei, nevoile de actualizare și adecvare competențelor la cerințele în schimbare la locul de muncă, etc. - oferă școlilor oportunitatea unei implicării active ca furnizori de formare pentru adulți, având în vedere:

- creșterea nivelului de calificare a capitalului uman și formarea de noi competențe pentru adaptarea la schimbările tehnologice și organizaționale din întreprinderi
 - adecvarea calificării cu locul de muncă
 - reconversia profesională în funcție de nevoile pieței muncii
 - recunoașterea și valorificarea în experienței profesionale și a competențelor dobândite pe cale formală și informală
 - diversificarea ofertei de formare și adaptarea la nevoile grupurilor țintă: ex. programe de formare la distanță, consultanță, etc.
- **Evoluțiile sectoriale în plan ocupațional, analizele și prognozele privind evoluția cererii și ofertei de forță de muncă** - trebuie avute în vedere pentru:
- Planificarea strategică pe termen lung a ofertei de calificare, corelată la toate nivelurile decizionale: regional (PRAI), județean (PLAI), unitate școlară (PAS)
 - Identificarea și eliminarea unor dezechilibre între planurile de școlarizare și nevoile de calificare
 - Planurile de școlarizare trebuie să reflecte ponderea crescută a serviciilor, nevoile în creștere în construcții, calificările necesare ramurilor industriale cu potențial competitiv (cu accent pe creșterea nivelului de calificare și noile tehnologii), prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltarea rurală.
- **Decalajele privind nivelul de educație în mediul rural față de urban** - obligă la:
- Măsuri sistemice pentru creșterea generală a calității învățământului rural
 - Asigurarea accesului egal la educație în condiții de calitate
 - Măsuri de sprijin pentru continuarea studiilor de către elevii din mediul rural și din categorii defavorizate economic și social
- **Adaptarea ofertei de formare profesională inițială la nevoile anticipate ale pieței muncii corelată cu validarea periodică a datelor din studiile previzionale pe baza datelor curente din surse oficiale și administrative**

6. Învățământul profesional și tehnic din regiune

6.1. Indicatori de intrare în IPT

6.1.1. Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență⁴⁵

Numărul elevilor înscriși la învățământul primar și gimnazial a scăzut continuu începând cu anul școlar 2007-2008. La învățământul primar populația școlară a scăzut la nivelul Regiunii Sud Est în 2015-2016 față de anul școlar 2007-2008 cu 22% (scădere cu peste 9000 de elevi). La învățământul gimnazial scăderea populației este în anul școlar 2015-2016 cu aproximativ 16% din populația școlară a anului 2007-2008. Această scădere se va repercuta și asupra învățământului profesional și tehnic în anii următori.

Populația școlară cuprinsă în învățământul liceal și profesional a scăzut în perioada 2007 – 2015. În anul școlar 2015-2016 s-a înregistrat o scădere a populației școlare cuprinse în învățământul profesional cu 21590 elevi față de anul școlar 2007-2008 (scădere cu 74,3%). Se constată o deplasare a populației școlare spre învățământul liceal la care în perioada 2007-2015 numărul elevilor a scăzut mult mai puțin dramatic față de învățământul profesional(cu 1200 de persoane). De asemenea, se constată o scădere a numărului de elevi înscriși în învățământul postliceal și în învățământul superior. Astfel, în anul școlar 2015-2016 numărul de elevi cuprinși în învățământul postliceal a scăzut cu 8655 persoane față de anul școlar 2007 – 2015 iar numărul studenților înscriși în universități din regiune a scăzut cu aproximativ 22600 față de anul 2007-2008.

La învățământul liceal se înregistrează o scădere constantă începând cu anul școlar 2011 – 2012 la nivelul regional și a tuturor județelor regiunii.

Învățământul postliceal și de maiștrii a înregistrat o creștere continuă și accentuată în toată perioada 2007-2015. În anul școlar 2015-2016 populația școlară cuprinsă în învățământul postliceal și de maiștrii crescut de 2,5 ori față de anul școlar 2007-2008. Populația școlară din învățământul superior a scăzut în mod constant în perioada analizată.

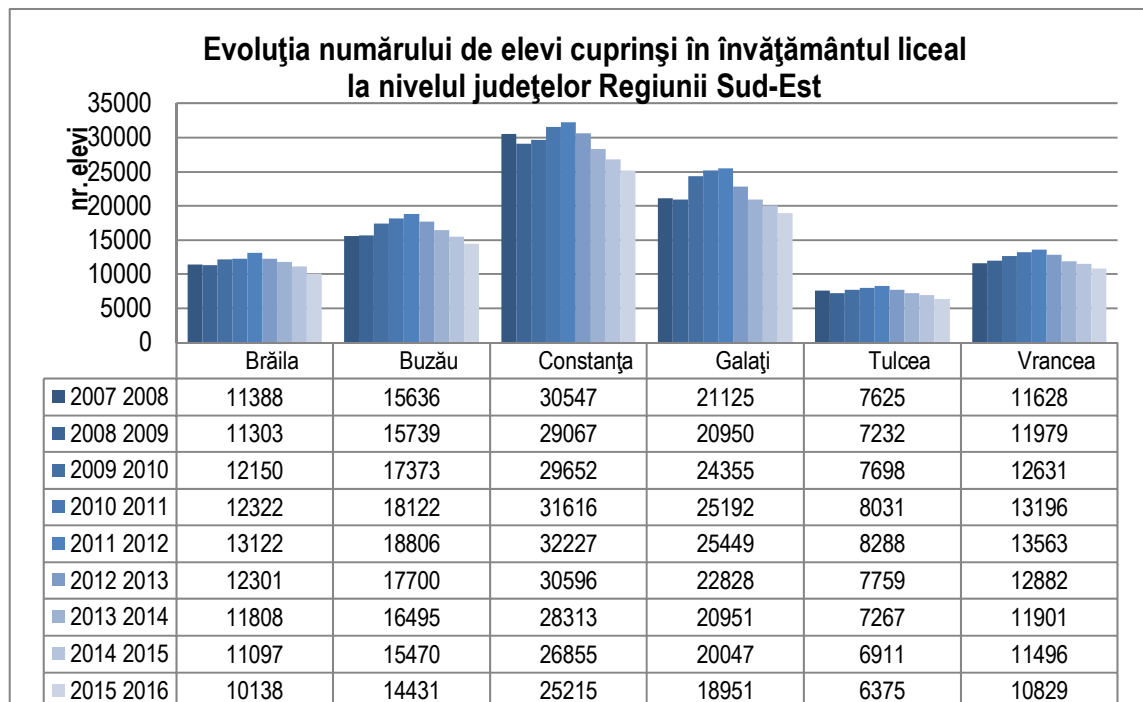
Evoluția elevilor înscriși la începutul anului școlar în IPT arată că în perioada 2007 - 2015 ponderea acestora din totalul elevilor înscriși în învățământul liceal și profesional a scăzut de la 63,8% în anul școlar 2004/2005 la 51,4% în anul școlar 2015/2016. Se constată, însă, că ponderea elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic a crescut cu peste 5 puncte procentuale în perioada analizată, pe seama scăderii ponderii elevilor cuprinși în învățământul profesional.

În anul școlar 2015/2016, elevii înscriși în învățământul profesional reprezintă doar 8% din totalul elevilor înscriși în învățământul liceal și profesional, în timp ce în învățământul liceal tehnologic sunt înscriși 43,4% din totalul elevilor înscriși în învățământul liceal și profesional.

Între județele regiunii se constată diferențe semnificative. Astfel, între județul Tulcea care are cea mai mare pondere a elevilor cuprinși în IPT în anul școlar 2015-2016 și județul Brăila cu cea mai mică pondere, decalajul este de aproape 11 puncte procentuale. În anul școlar 2015 – 2016, județele cu ponderi sub media regională sunt: Brăila (43,5%) și Buzău (49). Județele cu ponderi peste media regională sunt: Constanța (52,5%) Galați (54%) Tulcea (54,4%) și Vrancea (53,7%). În toate județele regiunii a scăzut ponderea elevilor cuprinși în învățământul profesional și a crescut pondere celor cuprinși în învățământul liceal tehnologic.

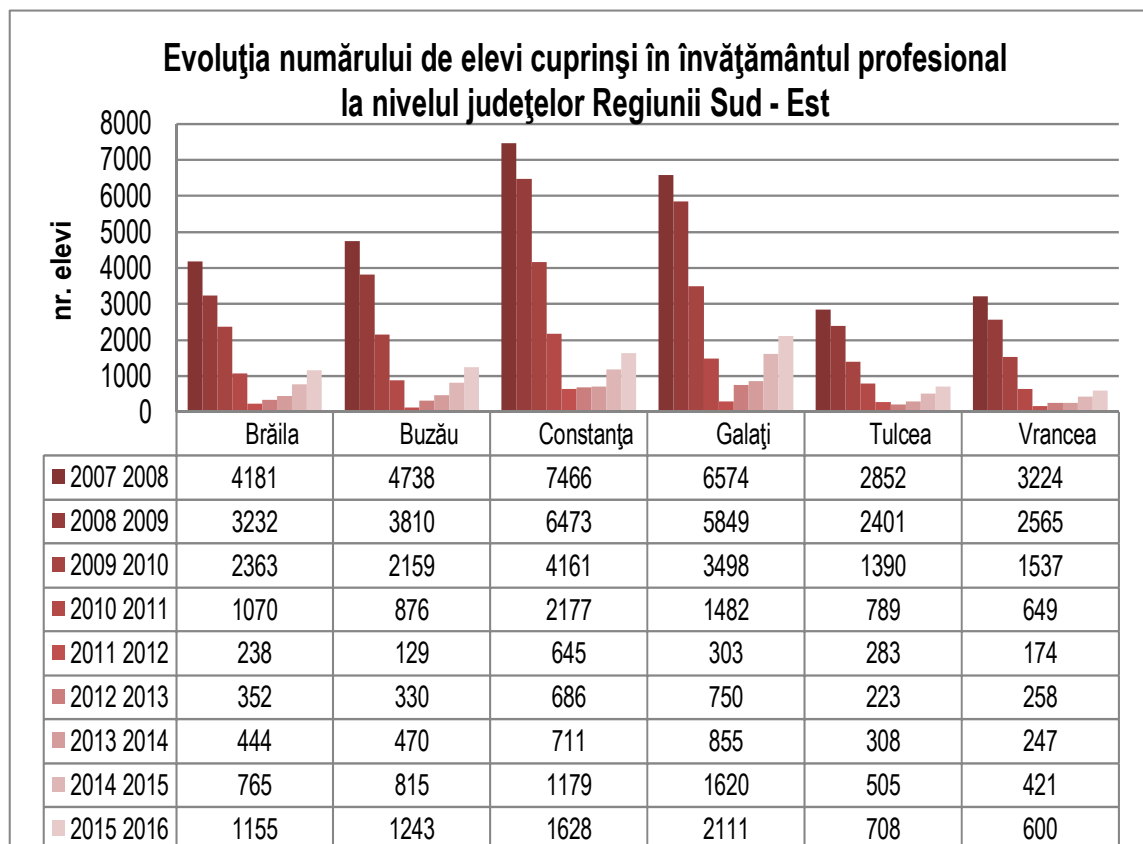
⁴⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 Populația școlară (INS)” – pentru [vizualizare clic aici](#)

Figura 6.1.

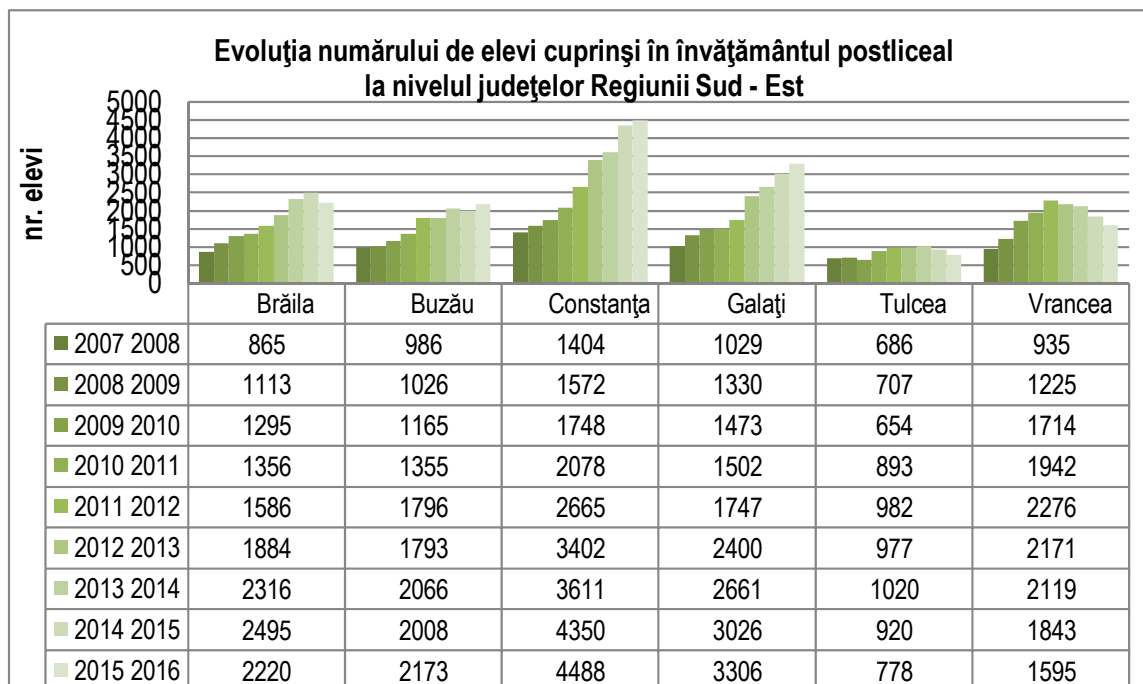
Sursa datelor: INS

Figura 6.2.

Sursa datelor: INS

Figura 6.3.

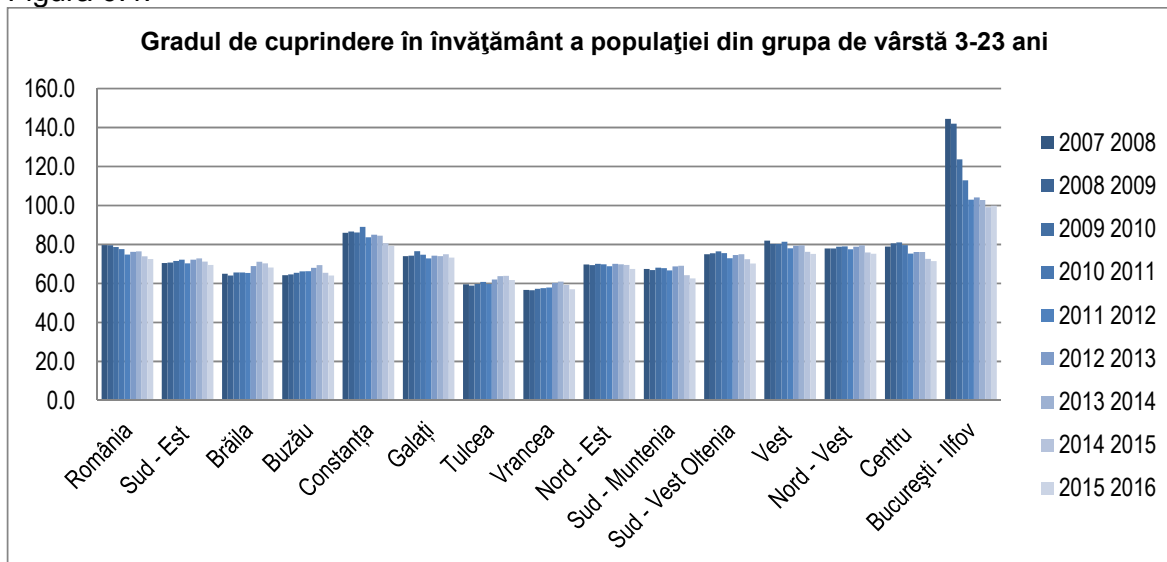

Sursa datelor: INS

6.1.2. Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)⁴⁶

Gradul de cuprindere pentru populația din grupa de vârstă 3 - 23 de ani la nivelul Regiunii Sud – Est, în anul școlar 2014-2015 este inferior mediei naționale. Numai județele Constanța și Galați înregistrează grade de cuprindere pentru populația din grupa de vârstă 3 - 23 de ani, în anul școlar 2014-2015 peste media regională și națională.

Figura 6.4.

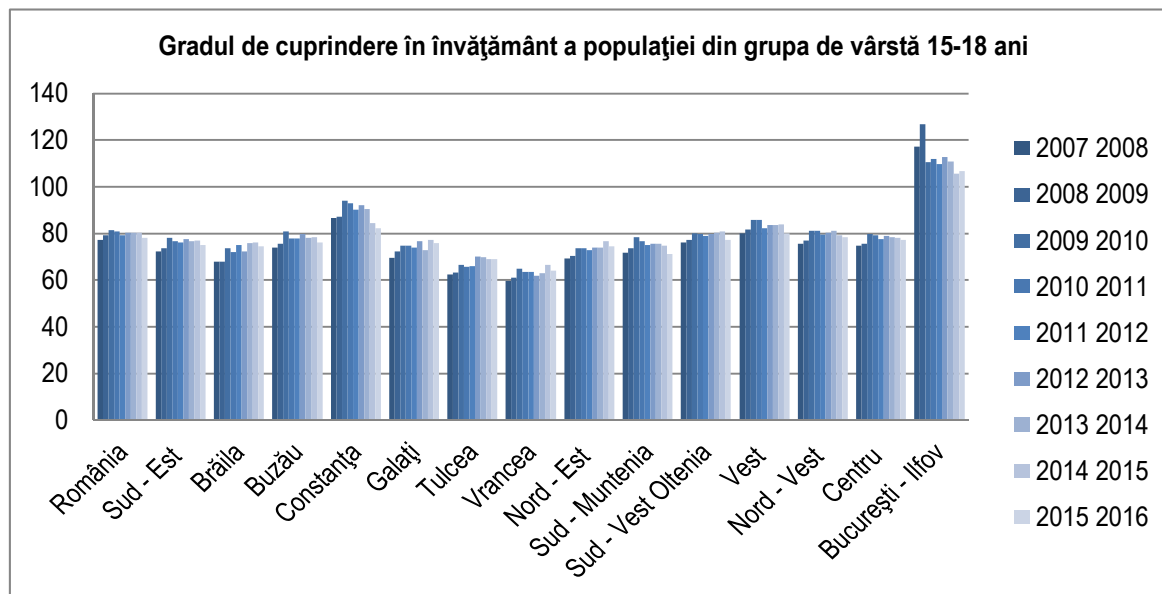

Sursa datelor: INS

⁴⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„02 Gradul de cuprindere \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

Gradul de cuprindere pentru populația din grupa de vârstă 15-18 ani la nivelul Regiunii Sud – Est, în anul școlar 2014-2015 este inferior mediei naționale. Numai județele Constanța și Galați înregistrează grade de cuprindere pentru populația din grupa de vârstă 15-18 ani, în anul școlar 2014-2015 peste media regională. În județul Constanța gradul de cuprindere pentru populația din grupa de vârstă 15-18 ani este superior mediei naționale, în anul școlar 2014-2015

Figura 6.5.

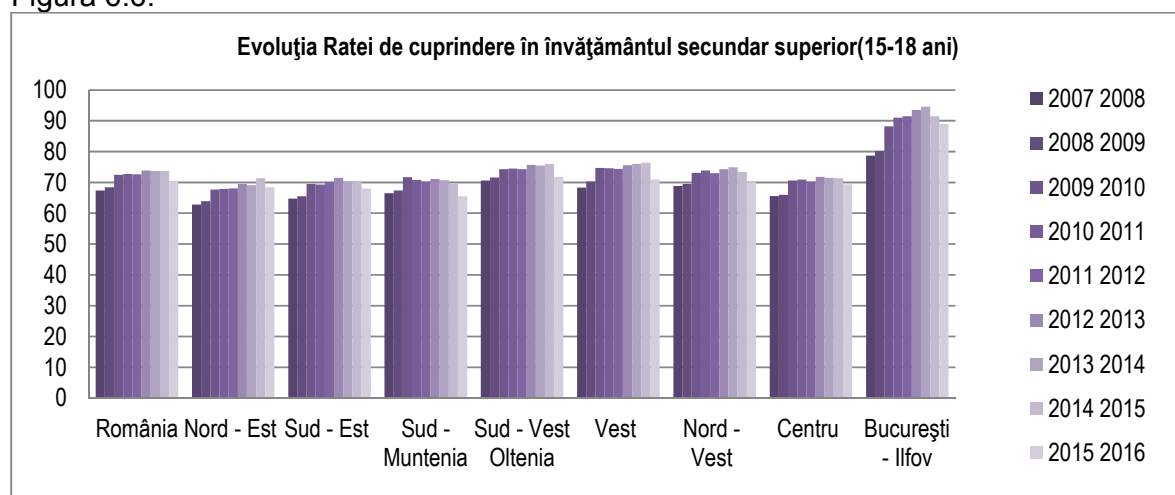

Sursa datelor: INS

6.1.3. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională⁴⁷

Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele IX-XII (15-18 ani) la nivelul Regiunii Sud – Est, în anul școlar 2015-2016 este inferior mediei naționale și plasează regiunea pe ultimul loc între regiunile de dezvoltare ale României.

Figura 6.6.

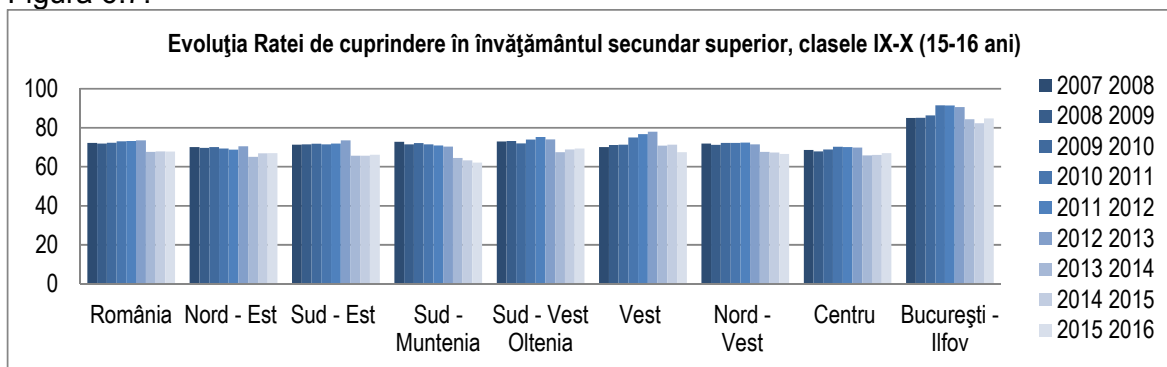

Sursa datelor: INS

⁴⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „03 Rata netă de cuprindere (INS)” – pentru vizualizare [clic aici](#)

Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele IX-X (15-16 ani) la nivelul Regiunii Sud – Est, în anul școlar 2015-2016 este DE 67%, inferioară mediei naționale de 67,8%

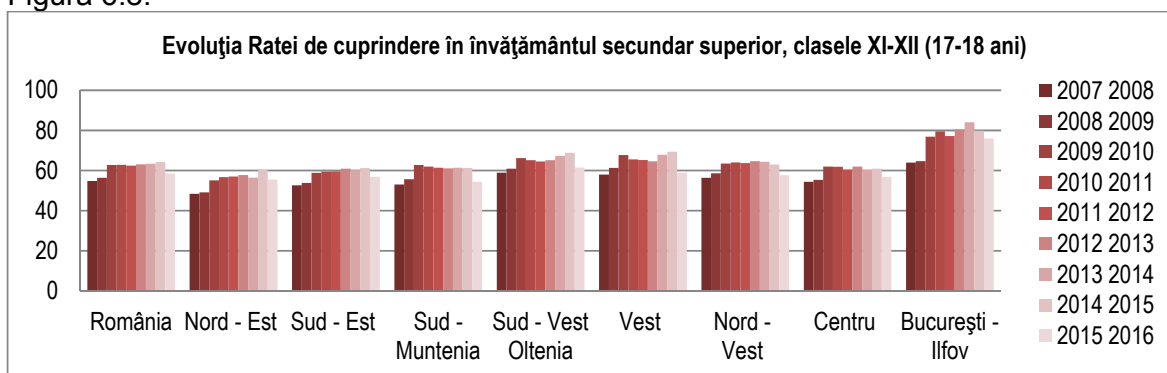
Figura 6.7.

Sursa datelor: INS

Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele XI-XII (17-18 ani) la nivelul Regiunii Sud – Est, în anul școlar 2015-2016 este de 55,5%, inferioară mediei naționale de 58,5%, și plasează regiunea pe penultimul loc între regiunile de dezvoltare ale României.

Figura 6.8.

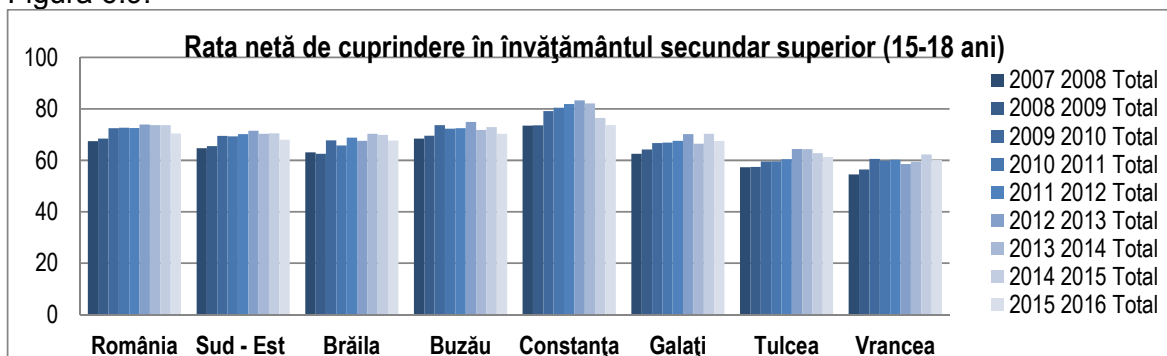

Sursa datelor: INS

Evoluțiile ratelor mai sus menționate arată o scădere a valorilor acestora în ultimii ani ai intervalului de analiză.

În situația pe județele regiunii se remarcă pentru rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele IX-XII (15-18 ani) că toate județele, cu excepția județului Constanța, înregistrează în anul școlar 2015-2016 o rată inferioară valorii regionale și a mediei naționale.

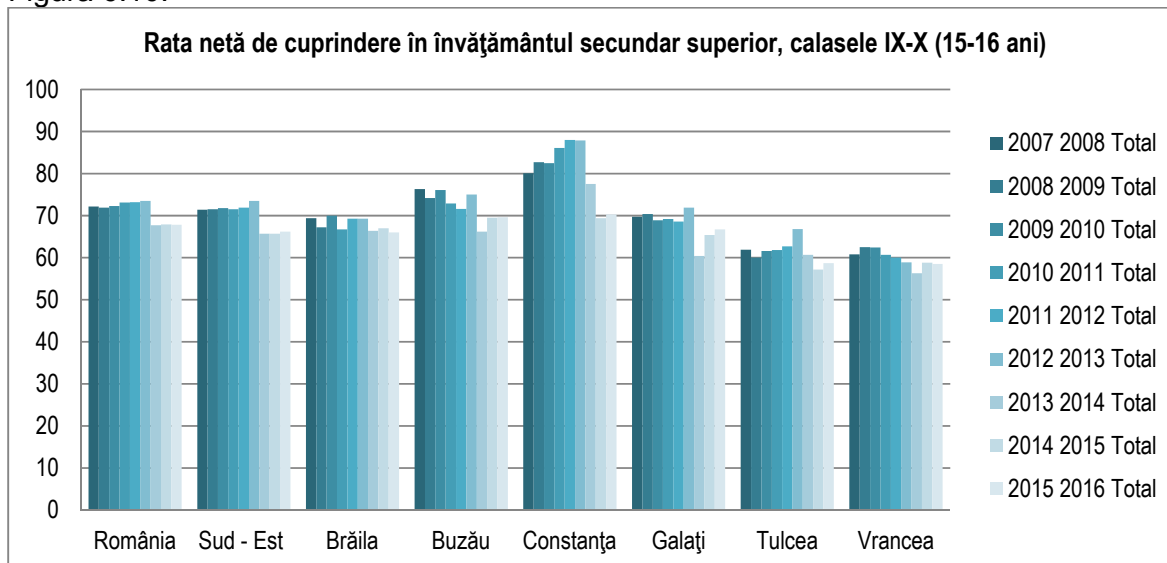
Figura 6.9.

Sursa datelor: INS

În situația pe județele regiunii se remarcă, pentru rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele IX-X (15-16 ani), faptul că județele Galați și Tulcea înregistrează în anul școlar 2015-2016 o rată inferioară ratei regionale. Numai județul Constanța, cu o rată de 69,4% se situează peste media națională (67,9%). Județele Brăila, Buzău și Constanța înregistrează valori ale indicatorului peste media regională.

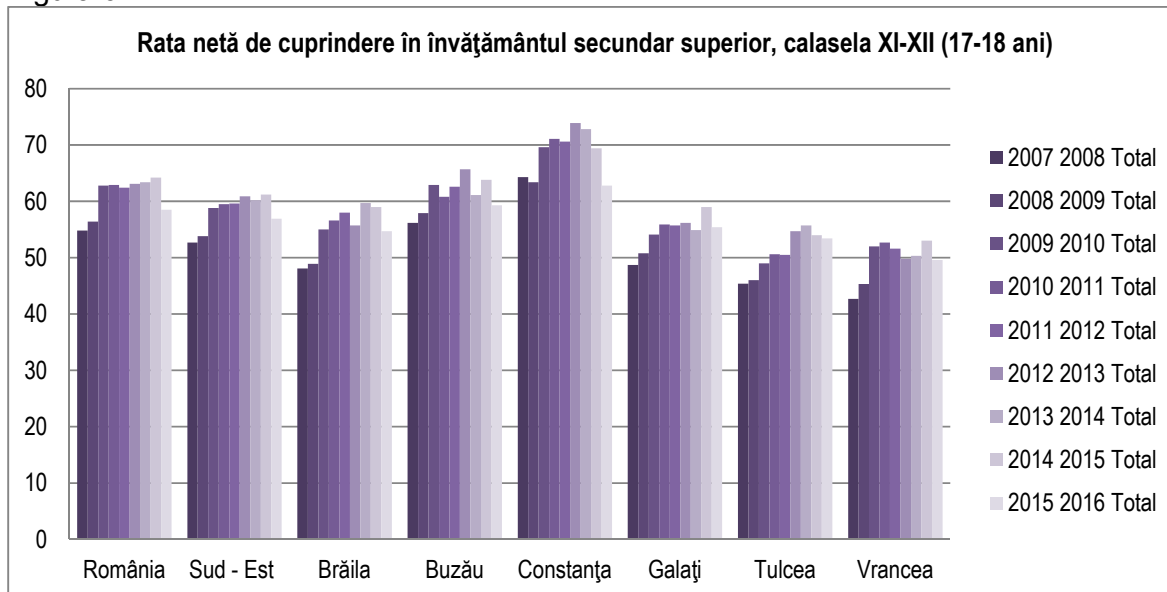
Figura 6.10.

Sursa datelor: INS

Pentru rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele XI-XII (17-18 ani), în anul școlar 2015-2016, situația pe județe evidențiază faptul că județele Buzău și Constanța înregistrează valori peste media regională și cea națională. Celelalte județele au valori ale indicatorului sub media regională, cea mai mică valoare fiind înregistrată la județul Vrancea, de numai 49,6%, la peste 7 puncte procentuale sub media regională.

Figura 6.11.

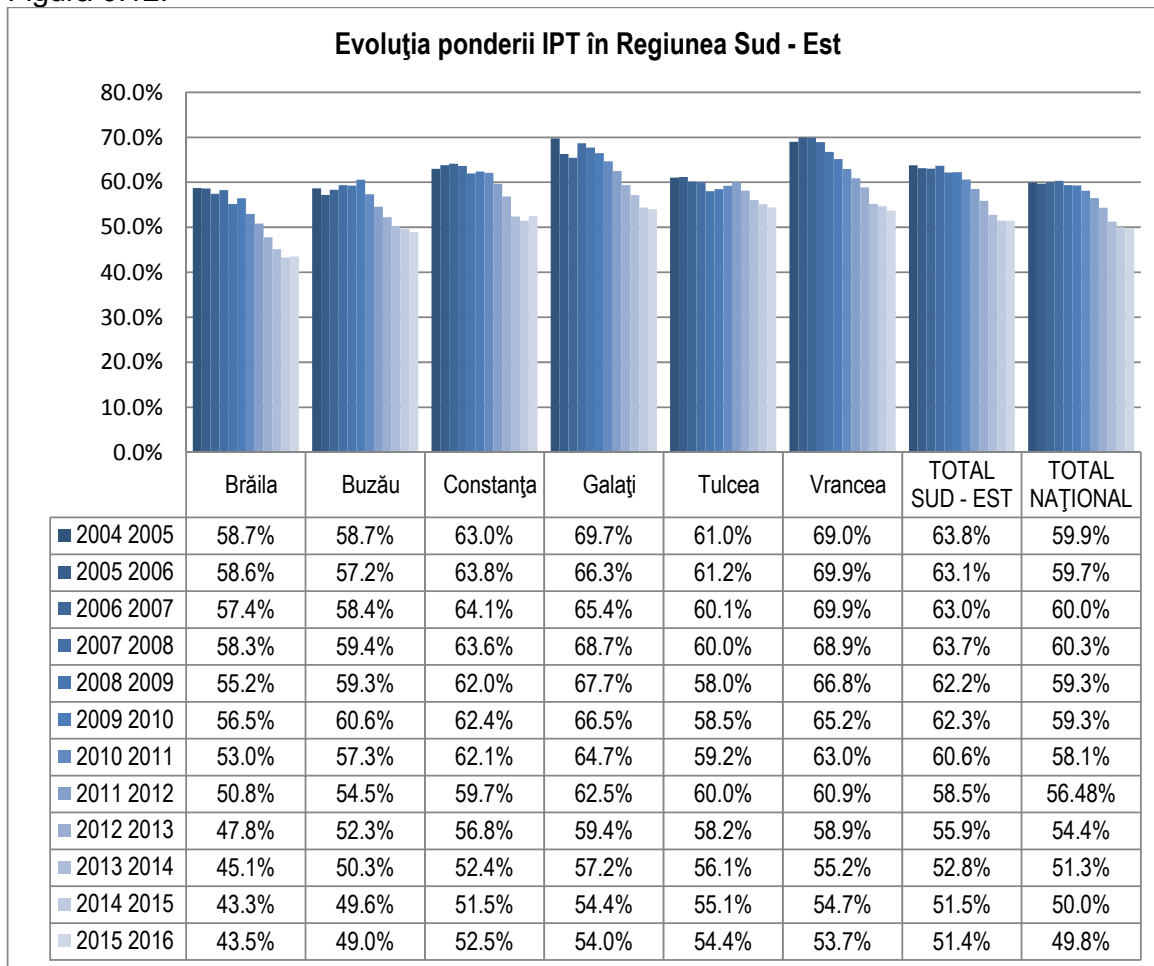

Sursa datelor: INS

6.1.4. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional⁴⁸

Ponderea elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, la nivelul regiunii se situează, în anul școlar 2015-2016 peste media națională dar inferior țintei de 60% menționată în Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016 – 2020.

Figura 6.12.

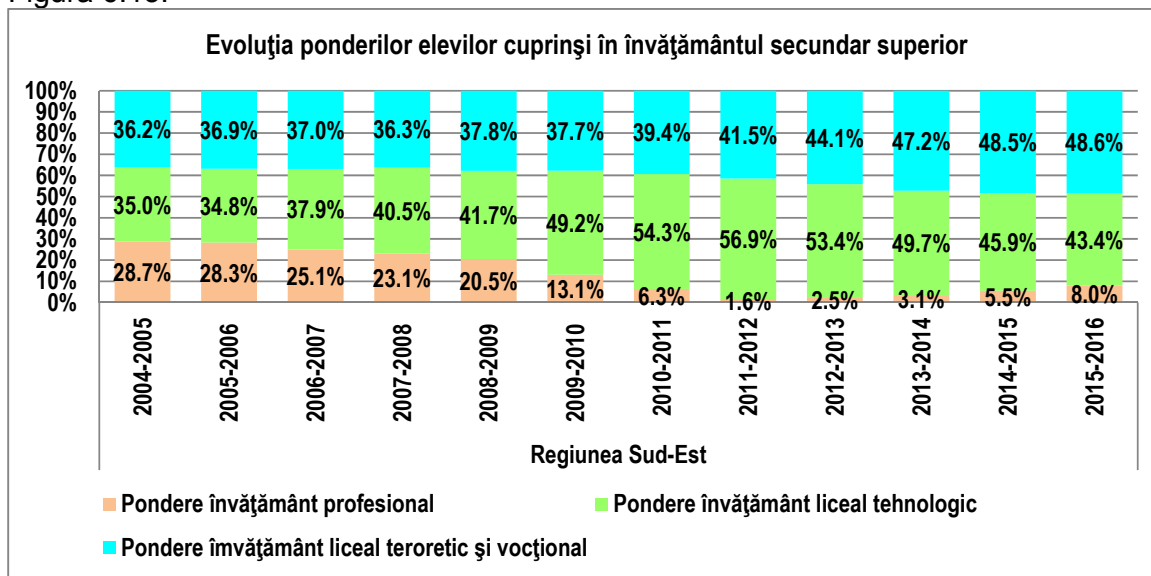

Sursa datelor: INS

În ceea ce privește ponderile elevilor înscriși în învățământului liceal tehnologic și în învățământului profesional din totalul elevilor înscriși în învățământul secundar superior, se remarcă faptul că învățământul profesional a înregistrat o puternică scădere în perioada cuprinsă între anii școlari 2009/2010 și 2011/2012. După anul școlar 2011/2012 se înregistrează o creștere continuă, ajungând în anul școlar 2015/2016 la 8%, valoare cu peste 20 de puncte procentuale sub valoarea din anul școlar 2004/2005. Această scădere este datorată modificărilor succesive ale Legii educației naționale cu privire la structura învățământului profesional și tehnic. Începând cu anul școlar 2014/2015 a fost introdus învățământul profesional cu durata de 3 ani, după finalizarea învățământului gimnazial, fapt care a generat o creștere importantă a numărului și a ponderii elevilor înscriși în învățământul profesional. Învățământul liceal tehnologic a înregistrat o creștere a ponderii, la fel ca și învățământul liceal teoretic și vocațional.

⁴⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „04 Evoluția elevilor IPT(INS)” – pentru vizualizare clic aici și în anexa „05 Evoluția elevilor IPT liceu, sc prof (INS)” – pentru vizualizare clic aici

Figura 6.13.

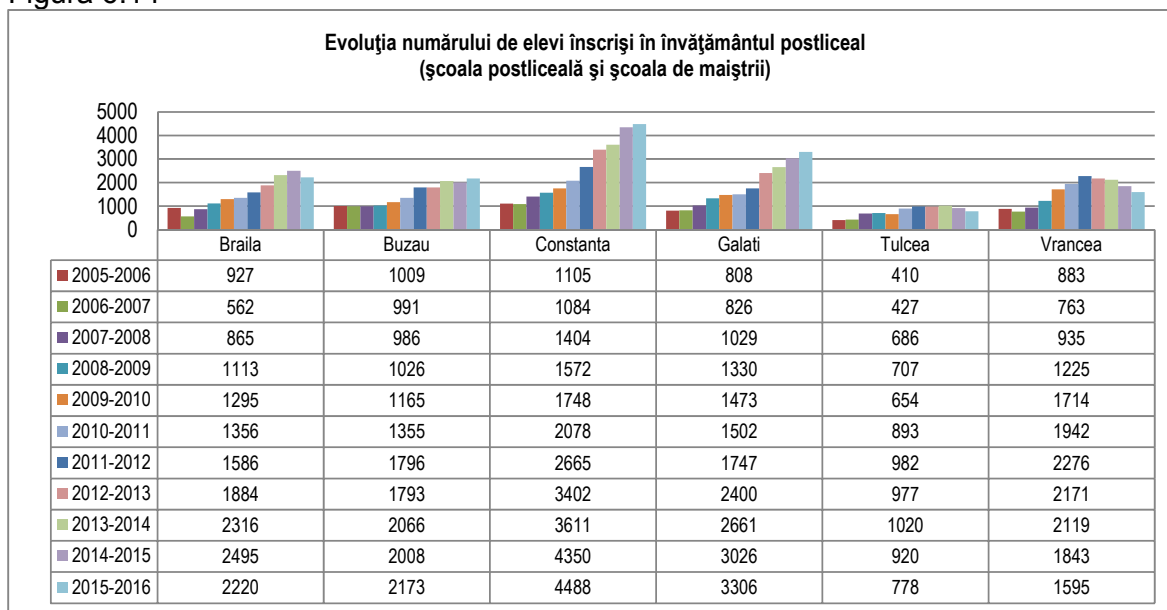

Sursa datelor: INS

6.1.5. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal⁴⁹

În toate județele regiunii s-au înregistrat, în perioada cuprinsă între anii școlari 2005/2006 și 2015/2016, creșteri ale numărului de elevi cuprinși în învățământul postliceal. Cel mai mare număr de elevi înscriși în învățământul postliceal, în anul școlar 2015/2016, s-a înregistrat în județul Constanța, 4488 de elevi, urmat îndeaproape de județul Galați cu 3306 elevi înscriși. Cel mai mic număr de elevi înscriși în învățământul postliceal s-a înregistrat în județul Tulcea, 778 de elevi

Figura 6.14

Sursa datelor: INS

⁴⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „06 Evoluția elevilor Înv. postliceal(INS)” – [pentru vizualizare clic aici](#)

6.1.6. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2016-2017⁵⁰

În învățământul profesional domeniul de formare profesională cu cel mai mare număr de elevi înscriși este domeniul mecanică, cu peste 3900 de elevi înscriși. Se observă o creștere a numărului de elevi cuprinși în acest domeniu de formare profesională în ultimii 3 ani școlari. Astfel, dacă în anul școlar 2014/2015 intrau în clasa a IX-a (actualii elevi cuprinși în clasa a XI-a) 1094 de elevi, în anul școlar 2016/2017 au fost înscriși în clasa a IX-a peste 1500 de elevi. La fel se constată pentru toate domeniile de formare profesională. Un alt domeniu bine reprezentat este domeniul Turism și alimentație în care sunt înscriși în anul școlar 2016/2017 un număr total de 1611 elevi. La domeniul Turism și alimentație s-a înregistrat o creștere de peste 3,3 ori a numărului de elevi admiși în clasa a IX-a, în perioada cuprinsă între anul școlar 2014/2015 și anul școlar 2016/2017.

În învățământul liceal tehnologic domeniul de formare profesională cu cel mai mare număr de elevi înscriși este domeniul turism și alimentație, cu 5483 de elevi înscriși, urmat îndeaproape de domeniul economic, cu 5087 de elevi înscriși.

Tabelul 6.1. Cuprinderea elevilor în învățământul profesional în anul școlar 2016-2017

Domeniul de formare profesională	Număr elevi				Ponderi elevi		
	Clasa a XI-a	Clasa a X-a	Clasa a IX-a	Total	Pondere elevi cl. a XI-a	Pondere elevi cl. a X-a	Pondere elevi cl. a IX-a
Agricultură	122	210	206	538	5%	6%	5%
Chimie industrială				0	0%	0%	0%
Comerț	61	161	129	351	3%	5%	3%
Construcții, instalații și lucrări publice	167	118	131	416	7%	4%	3%
Electric	149	143	190	482	6%	4%	5%
Electromecanică	21	87	115	223	1%	3%	3%
Electronică, automatizări	30	0	0	30	1%	0%	0%
Estetica și igiena corpului omenesc	155	169	232	556	7%	5%	6%
Fabricarea produselor din lemn	31	52	42	125	1%	2%	1%
Industrie alimentară	161	206	260	627	7%	6%	7%
Industrie textilă și pielărie	76	169	241	486	3%	5%	6%
Materiale de construcții				0	0%	0%	0%
Mecanică	1094	1387	1504	3985	47%	42%	39%
Silvicultură	0	41	13	54	0%	1%	0%
Turism și alimentație	240	566	805	1,611	10%	17%	21%
Sud - Est Total	2307	3309	3868	9484	100%	100%	100%

Sursa datelor: INS

⁵⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „07Oferta IPT inv. liceal zi 2016-2017” – [pentru vizualizare clic](#) aici și în anexa „08 Oferta IPT inv. prof 2016-2017”- [pentru vizualizare clic](#) aici

Tabelul 6.2. Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic în anul școlar 2016-2017

Domeniul de formare profesională	Număr elevi					Ponderi nr. elevi			
	Clasa a XII-a	Clasa a XI-a	Clasa a X-a	Clasa a IX-a	Total	Pondere elevi cl. a XII-a	Pondere elevi cl. a XI-a	Pondere elevi cl. a X-a	Pondere elevi cl. a IX-a
Agricultură	412	289	414	297	1,412	5.83%	3.85%	5.37%	3.72%
Chimie industrială	61	102	99	92	354	0.86%	1.36%	1.29%	1.15%
Comerț	568	650	601	642	2,461	8.04%	8.66%	7.80%	8.05%
Construcții, instalații și lucrări publice	126	90	66	83	365	1.78%	1.20%	0.86%	1.04%
Economic	1,134	1,371	1,305	1,277	5,087	16.05%	18.26%	16.94%	16.00%
Electric	438	399	550	555	1,942	6.20%	5.31%	7.14%	6.96%
Electromecanică	190	213	171	175	749	2.69%	2.84%	2.22%	2.19%
Electronică automatizări	480	552	634	647	2,313	6.79%	7.35%	8.23%	8.11%
Estetica și igiena corpului omenesc	174	190	125	142	631	2.46%	2.53%	1.62%	1.78%
Fabricarea produselor din lemn	35		12	28	75	0.50%	0.00%	0.16%	0.35%
Industrie alimentară	463	591	554	760	2,368	6.55%	7.87%	7.19%	9.53%
Industrie textilă și pielărie	145	172	150	154	621	2.05%	2.29%	1.95%	1.93%
Mecanică	1,042	993	968	1,276	4,279	14.75%	13.22%	12.56%	15.99%
Producție media	39	48	51	56	194	0.55%	0.64%	0.66%	0.70%
Protecția mediului	439	506	551	427	1,923	6.21%	6.74%	7.15%	5.35%
Turism și alimentație	1,319	1,343	1,453	1,368	5,483	18.67%	17.89%	18.86%	17.15%
Total	7,065	7,509	7,704	7,979	30,257	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

Sursa datelor: INS

6.1.7. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017⁵¹

În învățământul postliceal, domeniul de pregătire cu cel mai mare număr de elevi cuprinși în anul școlar 2016/2017 este domeniul Sănătate și asistență pedagogică, cu un total de 1638 elevi, din care 855 în anul I și 783 în anul II. La mare distanță față de domeniul Sănătate și asistență pedagogică se situează domeniile Transporturi (426 de elevi cuprinși în anul I și II), Turism și alimentație (425 de elevi cuprinși în anul I și II), Informatică (409 de elevi cuprinși în anul I și II), Electronică, automatizări (405 de elevi cuprinși în anul I și II).

⁵¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „09 Oferta IPT inv. postliceal 2016-2017” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Tabelul 6.3. Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017

Domeniul de pregătire	Nr de elevi		
	anul II	anul I	Total
Agricultură	58	71	129
Total	43	103	146
Construcții, instalații și lucrări publice	80	64	144
Economic	170	165	335
Electronică, automatizări	204	201	405
Energetică	80	84	164
Estetica și igiena corpului omenesc	127	132	259
Fabricarea produselor din lemn	61	51	112
Industria alimentară	130	184	314
Informatică	204	205	409
Mecanică	138	103	241
Protecția mediului	88	97	185
Sănătate și asistență pedagogică	783	855	1638
Servicii	104	66	170
Silvicultură	25	28	53
Textile-pielărie	30	25	55
Transporturi	198	228	426
Turism și alimentație	202	223	425
Total Sud - Est	2725	2885	5610

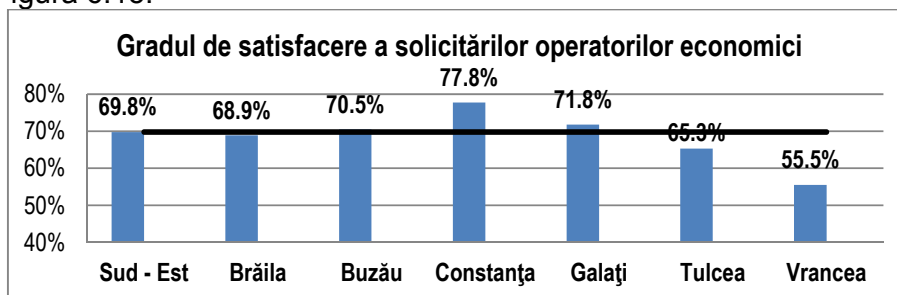
Sursa datelor: inspectoratele școlare

6.1.8. Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional⁵²

Conform metodologiei de organizare și funcționare a învățământului profesional, școlarizare în învățământul profesional se realizează numai în condiția încheierii între unitatea de învățământ și operatorii economici a unui contract de pregătire a elevilor, ca urmare a unei solicitări din partea operatorilor economici.

La nivelul Regiunii Sud Est solicitările operatorilor economici pentru școlarizarea prin învățământul profesional în anul școlar 2017/2018 au fost satisfăcute în procent de 69,8%. Principalele motive pentru care nu au fost satisfăcute toate solicitările operatorilor economici au fost generate de lipsa autorizării unităților de învățământ pentru calificările solicitate de operatorii economici, imposibilitatea constituirii formațiunilor de studiu pentru anumite calificări, conform legii, datorită numărului mic de solicitări din partea operatorilor economici, capacitatea limitată de școlarizare a unităților de învățământ.

Figura 6.15.

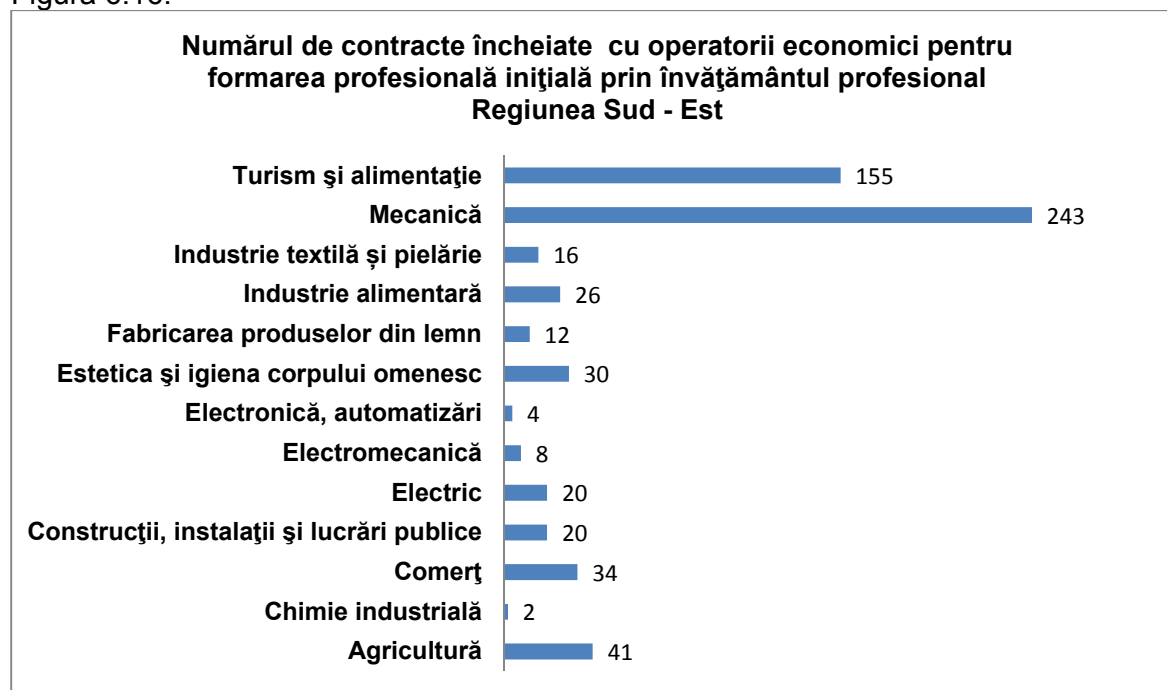
Sursa datelor: inspectoratele școlare

⁵² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „10 Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici” – pentru vizualizare [clic aici](#)

6.1.9. Parteneriatul cu operatorii economici⁵³

Contractele încheiate de unitățile de învățământ cu operatorii economici pentru formarea profesională prin învățământul profesional au o distribuție pe domenii de formare profesională în concordanță cu numărul de elevi școlarizați. Cele mai multe contracte sunt încheiate în domeniile de formare profesională Mecanică și turism și alimentație.

Figura 6.16.

Sursa datelor: inspectoratele școlare

6.1.10. Rețeaua unităților școlare IPT⁵⁴

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, în anul școlar 2016/2017 funcționează un număr de 166 de unități de învățământ de stat și particulare care școlarizează elevi în învățământul profesional și tehnic

Distribuția pe județe este următoarea:

- Brăila: 18 unități
- Buzău: 29 unități
- Constanța: 52 unități
- Galați: 32 unități
- Tulcea: 15 unități
- Vrancea: 20 unități

⁵³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „11 Parteneriatul cu operatori economici” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁵⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „12 Unități IPT 2016-2017” – [pentru vizualizare clic aici](#)

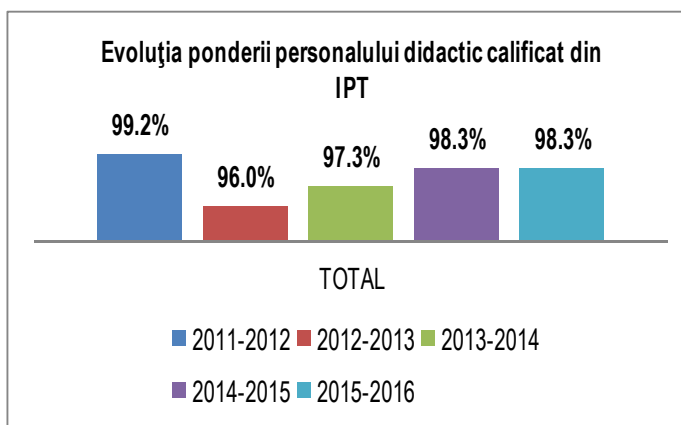
6.1.11. Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși în anul școlar 2016-2017 la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi⁵⁵

Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi este utilă, alături de alți indicatori, în prioritizarea investițiilor în școli, pe domenii de formare profesională, ținând cont că acest indicator oferă o imagine asupra gradului de atractivitate al școlii și capacitatea acesteia de a furniza programele de formare profesională.

6.1.12. Resursele umane din IPT⁵⁶

Figura 6.17.

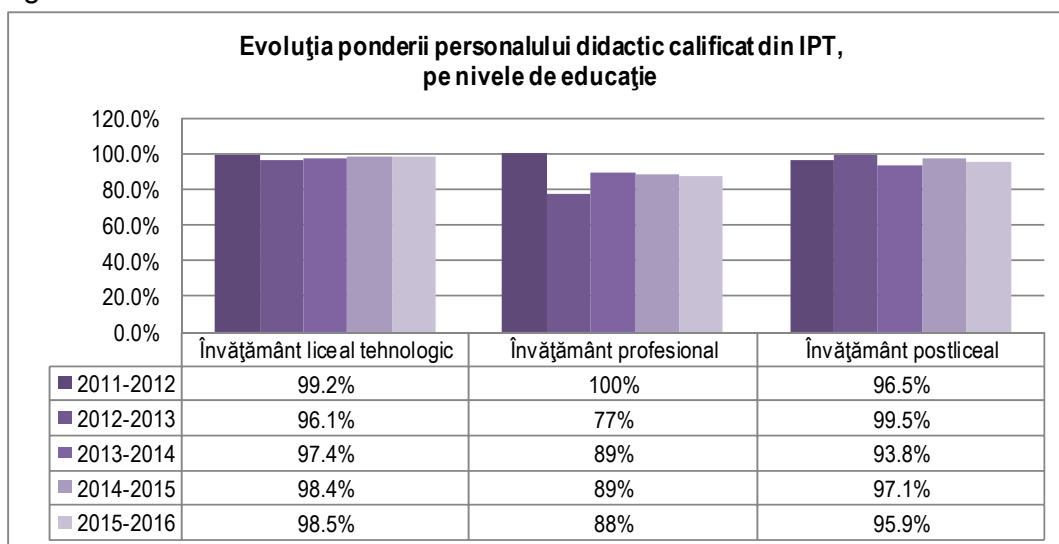
La nivel național, în anul școlar 2015-2016, numărul total al personalului didactic din învățământul liceal tehnologic, învățământul profesional și învățământul postliceal a fost de 27205 persoane. Ponderea personalului didactic calificat a fost de 98,3%. Ponderea personalului didactic calificat a crescut în perioada 2012-2016 dar este sub valoarea din anul școlar 2011-2012

Sursa datelor: INS

În învățământul profesional și în învățământul postliceal ponderea personalului didactic calificat este inferioară ponderii de la învățământul liceal tehnologic

Figura 6.18.

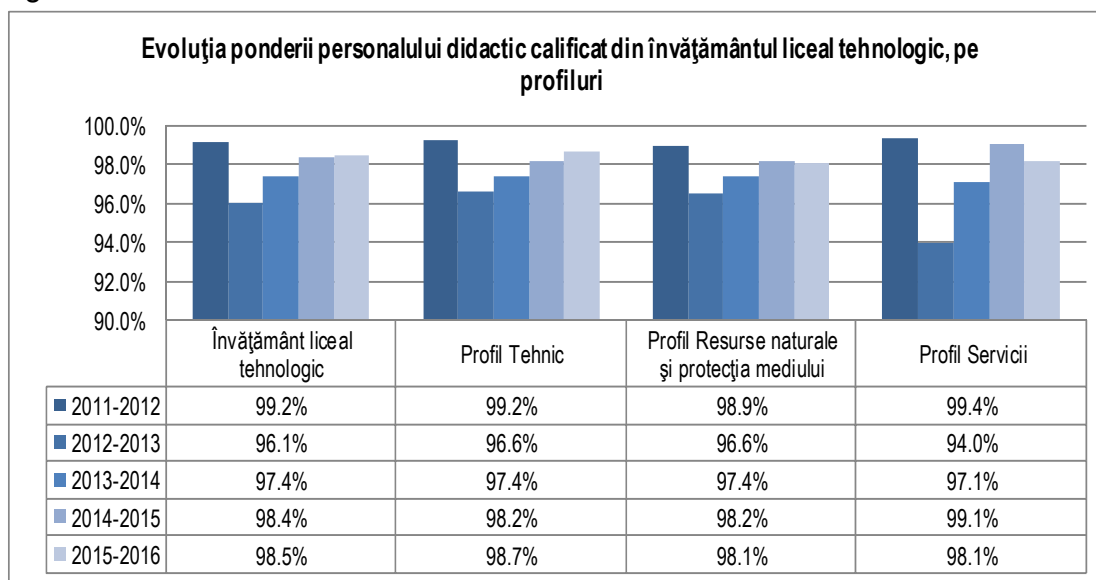
Sursa datelor: INS

⁵⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„13 Ierarhizare școli” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁵⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„14 Resurse umane” – pentru vizualizare clic aici](#)

În învățământul liceal tehnologic, la toate profilurile ponderea personalului didactic calificat este peste 98%

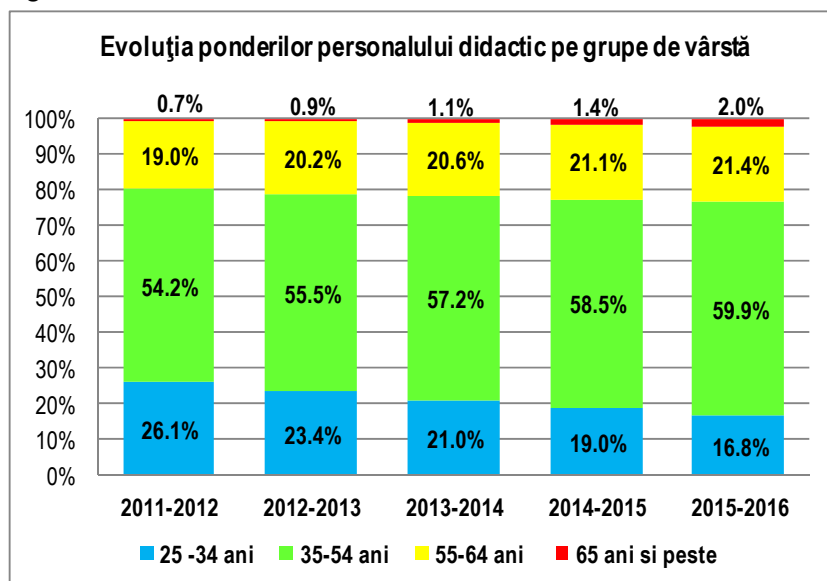
Figura 6.19.

Sursa datelor: INS

Evoluția pe grupe de vârstă arată o îmbătrânire a personalului didactic din învățământul profesional și tehnic, în condițiile în care ponderea personalului din grupa de vârstă 55-64 de ani și din grupa 65 de ani și peste a crescut în perioada 2011-2016 de la 19,7% la 23,4%, în timp ce ponderea personalului didactic din grupa de vârstă 25-34 de ani a scăzut de la 26,1% la 16,8%

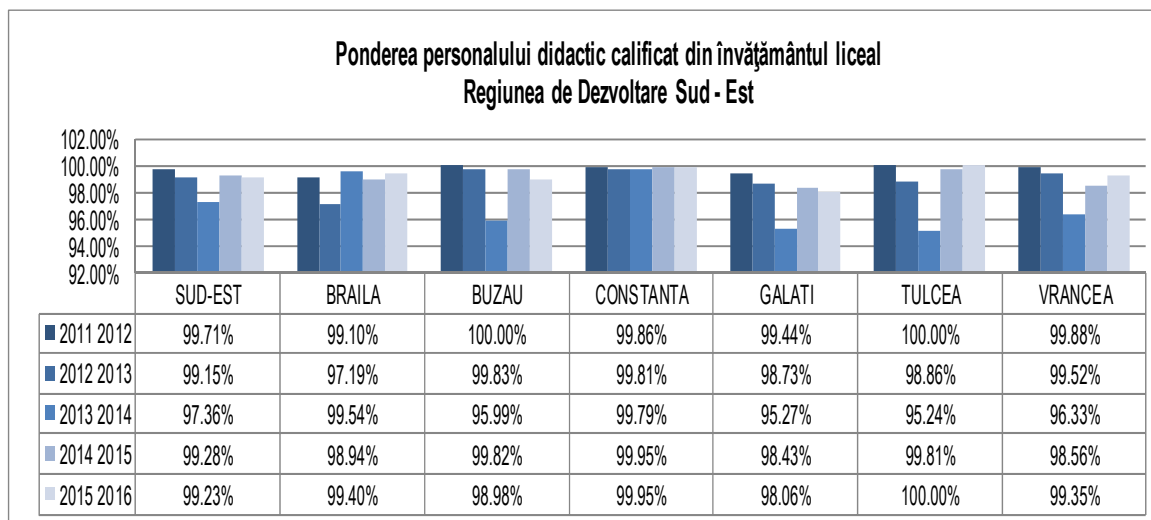
Figura 6.20.

Sursa datelor: ins

La învățământul liceal ponderea personalului didactic calificat este la nivelul Regiunii Sud – Est și în fiecare județ al regiunii peste 98%. Se constată în ultimii doi ani școlari o ușoară scădere a ponderii personalului didactic calificat în județele Buzău și Galați.

Figura 6.21

Sursa datelor: INS

6.1.13. Infrastructura unităților școlare din IPT⁵⁷

Numărul de laboratoare în Regiunea Sud - Est și în județele componente ale regiunii par a fi suficiente având în vedere că numărul de elevi care revine la 1 laborator este între 41 în județul Tulcea și 65 în județul Galați. Este necesară însă o analiză la nivelul fiecărui județ pentru identificarea eventualei deficit de laboratoare pe discipline de studiu.

În ceea ce privește numărul de ateliere situația este foarte diferită la nivelul județelor regiunii. Astfel, în județul Brăila numărul de elevi care revine la 1 atelier școlar este de 77 în timp ce, la polul opus se situează județul Buzău cu un număr de 186 de elevi care revin la 1 atelier. Și în acest caz este necesară analiza detaliată pe calificări și unități de învățământ privind necesarul de ateliere școlare în fiecare județ, în raport cu numărul de elevi.

Numărul de elevi care revine la 1 PC este satisfăcător având în vedere că valorile se încadrează între 3,2 elevi/PC în județul Tulcea și 5,2 elevi/PC în județul Galați.

Tabel 6.4. Laboratoare, ateliere școlare și PC-uri în IPT, la începutul anului școlar 2015-2016

Regiune si județe	Nr. de laboratoare	Nr. de ateliere	Nr. de PC	Număr total elevi IPT	Nr elevi/ laborator	Nr elevi/ atelier	Nr elevi/ PC
Regiunea SUD-EST	1085	470	14292	61884	57	132	4.3
Brăila	118	92	1914	7103	60	77	3.7
Buzău	175	53	2370	9847	56	186	4.2
Constanța	325	113	4384	18117	56	160	4.1
Galați	222	119	2767	14449	65	121	5.2
Tulcea	112	40	1449	4634	41	116	3.2
Vrancea	133	53	1408	7734	58	146	5.5

Sursa datelor: INS

⁵⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„15 Baza materiala” – pentru vizualizare clic aici](#)

Baza materială în învățământul liceal ca și în cazul bazei materiale pentru întregul învățământ profesional și tehnic din regiunea Sud-Est necesită analize detaliate privind nevoile de săli de clasă, laboratoare și ateliere, în raport cu calificările în care sunt școlarizați elevii, cu atenție deosebită pentru unitățile de învățământ din mediul rural.

Tabel 6.5. Baza materială în învățământul liceal

Regiunea Județul Mediul	Săli de clasă și cabinete școlare	Laboratoare școlare	Ateliere școlare	PC (personal computers)						Conectarea la internet	
				Total	utilizate in:			din care: cu conectare la rețea	Număr de unități școlare conectate la internet	Număr de calculatoare conectate la internet	
					procesul de învățământ						administrație
					total	de către elevi	de către personalul didactic				
Sud - Est	4181	990	464	13600	12138	10469	1669	1462	12338	198	13029
URBAN	3794	901	437	12326	10984	9416	1568	1342	11277	169	11818
RURAL	387	89	27	1274	1154	1053	101	120	1061	29	1211
Brăila	642	116	92	1897	1659	1441	218	238	1709	24	1859
URBAN	631	113	92	1848	1614	1396	218	234	1660	23	1810
RURAL	11	3	-	49	45	45	-	4	49	1	49
Buzău	697	138	51	2149	1937	1733	204	212	1936	33	2001
URBAN	638	126	42	1949	1754	1563	191	195	1743	28	1802
RURAL	59	12	9	200	183	170	13	17	193	5	199
Constanța	1315	297	112	4169	3772	3235	537	397	3762	65	3947
URBAN	1083	247	108	3508	3166	2688	478	342	3225	50	3336
RURAL	232	50	4	661	606	547	59	55	537	15	611
Galați	804	210	117	2603	2291	1951	340	312	2397	36	2474
URBAN	748	197	106	2368	2085	1772	313	283	2180	31	2250
RURAL	56	13	11	235	206	179	27	29	217	5	224
Tulcea	323	108	40	1426	1273	1039	234	153	1390	19	1412
URBAN	314	107	39	1393	1246	1013	233	147	1357	18	1379
RURAL	9	1	1	33	27	26	1	6	33	1	33
Vrancea	400	121	52	1356	1206	1070	136	150	1144	21	1336
URBAN	380	111	50	1260	1119	984	135	141	1112	19	1241
RURAL	20	10	2	96	87	86	1	9	32	2	95

Sursa datelor: INS

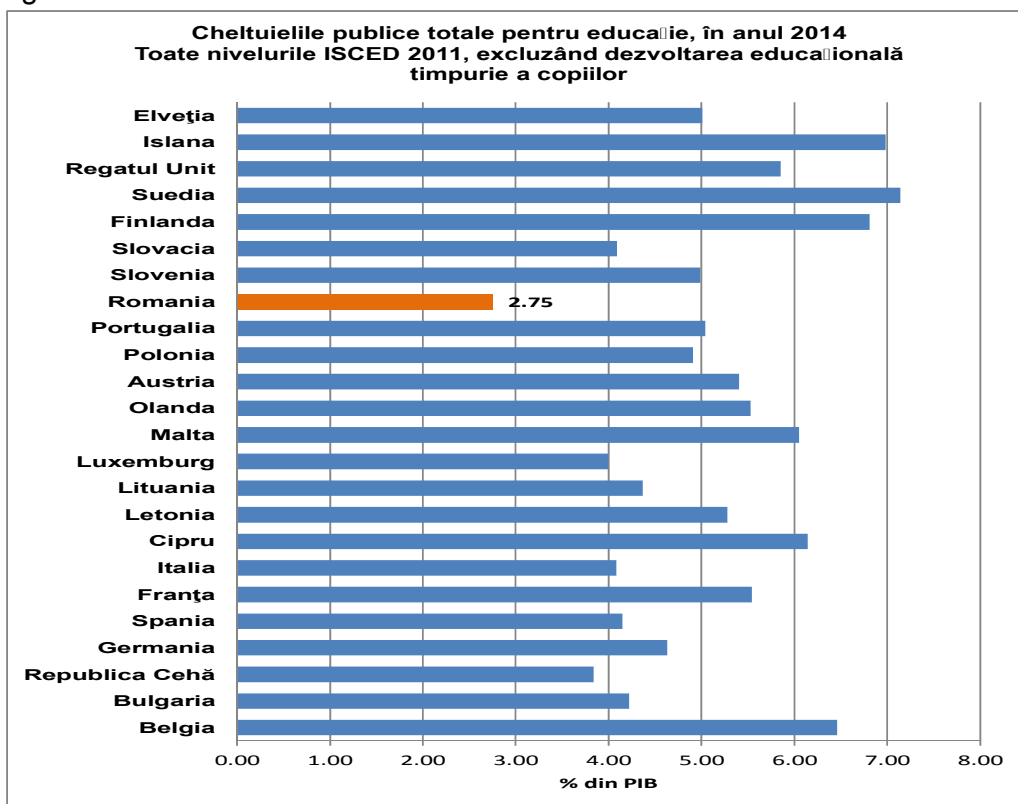
6.1.14. Cheltuieli publice pentru educație⁵⁸

Conform EUROSTAT, cheltuielile publice totale pentru educație, ca procent din PIB, în România sunt cele mai mici din toate statele UE 28, de doar 2,75% din PIB în anul 2014.

Cheltuielile publice totale pentru învățământul secundar superior și postliceal nonterțiar, nivelurile 3 și 4 ISCED, în România, în anul 2014 au fost de 0,67% din PIB, valoarea care plasează România pe ultimul loc în Europa

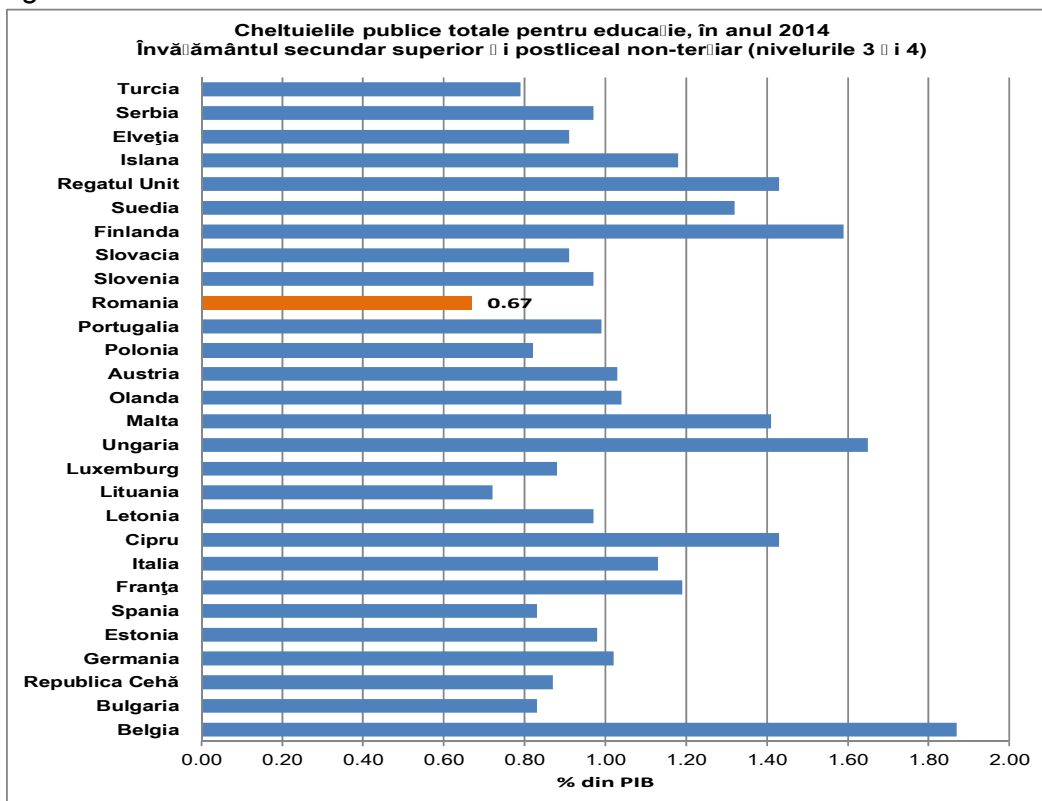
⁵⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „16 Cheltuieli pentru educație” - [pentru vizualizare clic aici](#)

Figura 6.22.

Sursa datelor Eurostat (educ_uoe_fine06)

Figura 6.23.

Sursa datelor Eurostat (educ_uoe_fine06)

6.2. Indicatori de proces

6.2.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT

Ministerul Educației Naționale implementează începând din anul 2003 un **Model de planificare strategică a ofertei de formare profesională prin IPT**, în scopul asigurării unei oferte de formare profesională **relevantă** în raport cu nevoile previzionate ale pieței muncii.

Modelul se bazează pe descentralizarea deciziei și distribuirea acesteia pe mai multe niveluri decizionale, respectiv național, regional, județean și local. De asemenea, planificarea strategică este un exercițiu participativ bazat pe acțiunea colectivă a partenerilor economici și sociali multipli, care reprezintă interesele angajatorilor, asociațiilor profesionale, angajaților/ sindicatelor, administrației publice, ale organizațiilor guvernamentale relevante, precum și ale altor organizații ale societății civile. În acest fel este urmărită asumarea deciziilor și respectarea interesului comun al tuturor celor implicați.

Modelul implementat are în vedere și orizontul de timp al școlarizării. Ieșirile din sistemul IPT se realizează după perioade de timp semnificative, mai mari de 1 an, ceea ce impune anticiparea timpurie a cererii pieței muncii.

Instrumentele modelului sunt: Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI), Planul Local (județean) de Acțiune pentru Învățământ (PLAI) și Planul de Acțiune al Școlii (PAS). Scopul acestor documente de planificare strategică este de a îmbunătăți corelarea dintre oferta învățământului profesional și tehnic și nevoile de dezvoltare socio-economică la nivel regional, județean și local.

Documentarea pentru elaborarea PRAI, PLAI, PAS se realizează prin analiza documentelor strategice de nivel național, regional și județean precum și pe studii și analize de piața muncii.

Elaborarea și actualizarea PRAI și PLAI se află în responsabilitatea următoarelor structuri manageriale consultative corespunzătoare nivelurilor decizionale regional și județean: **Consortiile Regionale**, respectiv **Comitetele Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social (CLDPS)**.

Consortiile Regionale sunt structuri partenieriale consultative, fără personalitate juridică, în sprijinul Centrului Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic și al Inspectoratelor Școlare Județene/al Municipiului București, pentru creșterea contribuției educației și formării profesionale la dezvoltarea regională.

Comitetele Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social sunt structuri partenieriale consultative, fără personalitate juridică, cu atribuții în domeniul învățământului profesional și tehnic, care funcționează în sprijinul Inspectoratului Școlar Județean /al Municipiului București.

Consortiile Regionale, respectiv CLDPS sunt formate din reprezentanți ai Agenției de Dezvoltare Regională (ADR), Consiliilor Județene, Agențiilor de Ocupare a Forței de Muncă (AMOFM/AJOFM), Camerelor de comerț, inspectoratelor școlare, angajatorilor și organizațiilor patronale, sindicatelor, camerelor de comerț, ONG-urilor.

Oferta educațională a IPT pe domenii de formare profesională și calificări precum și rețeaua școlară de la nivelul fiecărui județ este proiectată pe baza recomandărilor PRAI, PLAI, PAS, ca rezultat al planificării strategice.

Inspectoratele școlare elaborează anual proiectul planului de școlarizare la nivel județean/al municipiului București, pe baza propunerilor școlilor. Școlile formulează propunerile de plan de școlarizare după consultarea partenerilor sociali și aprobarea de către membrii Consiliului de administrație.

Inspectoratele școlare organizează consultarea Comitetele Locale pentru Dezvoltarea Parteneriatului Social (CLDPS), care analizează și avizează planul de școlarizare pe

baza recomandărilor PRAI și PLAI. Proiectele planurilor de școlarizare, avizate de CLDPS și aprobate de Consiliul de administrație al ISJ/ISMB sunt transmise la ministerul educației. Pe baza acestor documente, ministerul educației propune Guvernului spre aprobare cifra de școlarizare.

Fundamentarea cifrei de școlarizare se realizează în conformitate cu prevederile metodologiei specifice elaborată de ministerului educației.

Activitatea Consorțiile Regionale și a CLDPS este reglementată prin Ordinul MECȘ nr 4456/08.07.2015.

În plus față de atribuțiile legate de actualizarea PRAI și PLAI și de avizarea proiectului planului de școlarizare la IPT, Consorțiilor regionale și CLDPS au următoarele atribuții:

- oferă, la nivel regional/județean, cadrul organizatoric pentru promovarea parteneriatului social în formarea profesională inițială și continuă, organizată prin unitățile de învățământ;
- monitorizează situația parteneriatului social la nivelul unităților de învățământ, solicită și propune soluții de creștere a eficienței acestuia;
- monitorizează implementarea PRAI, PLAI și PAS;
- furnizează Inspectoratului Școlar Județean/al Municipiului București avizul consultativ privind oportunitatea autorizării unităților de învățământ pentru un nou nivel de învățământ/specializare/calificare profesională în vederea emiterii avizului conform al inspectorului școlar general la Cererea de evaluare externă;
- participă, prin reprezentanții desemnați, în cadrul comisiilor constituite cu ocazia desfășurării examenelor de certificare a calificării absolvenților învățământului profesional și tehnic;
- propune, din proprie inițiativă sau la solicitarea inspectoratului școlar, modificarea/ completarea Registrului național al calificărilor/Nomenclatoarelor calificărilor profesionale, pentru calificări pentru care se organizează pregătirea prin învățământul profesional și tehnic;
- facilitează încheierea de acorduri de colaborare pentru organizarea pregătirii practice a elevilor la operatorii economici;
- se implică în realizarea consilierii, orientării și informării privind cariera, în colaborare cu reprezentanții instituțiilor cu atribuții în acest domeniu;
- identifică și promovează acțiuni ce vizează tranziția de la școală la locul de muncă a absolvenților de învățământ profesional și tehnic, în vederea realizării integrării socio-profesionale a acestora;
- colaborează cu alte structuri județene/locale pentru elaborarea/actualizarea, monitorizarea și implementarea de documente strategice în domeniul resurselor umane;
- contribuie la elaborarea și implementarea de proiecte de dezvoltare a învățământului profesional și tehnic la nivel național/regional/județean ;
- avizează Curriculum-ul în Dezvoltare Locală (CDL) conform reglementărilor în vigoare;

6.2.2. Asigurarea calității în ÎPT

Necesitatea asigurării calității educației, prin stabilirea unui cadru legislativ care să permită dezvoltarea unei culturi instituționale a calității educației și protecția beneficiarului de educație, a condus la adoptarea legii nr. 87/ 13.04.2006 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 75/12.07.2005 privind asigurarea calității educației.

La nivel național activitățile privind asigurarea calității în sistemul național de învățământ sunt coordonate de către două agenții: Agenția Română de Asigurare a Calității în

Învățământul Preuniversitar (ARACIP) și Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS).

Sistemul românesc de asigurare a calității formării profesionale este construit pe baza Ghidului european de autoevaluare a furnizorilor de formare.

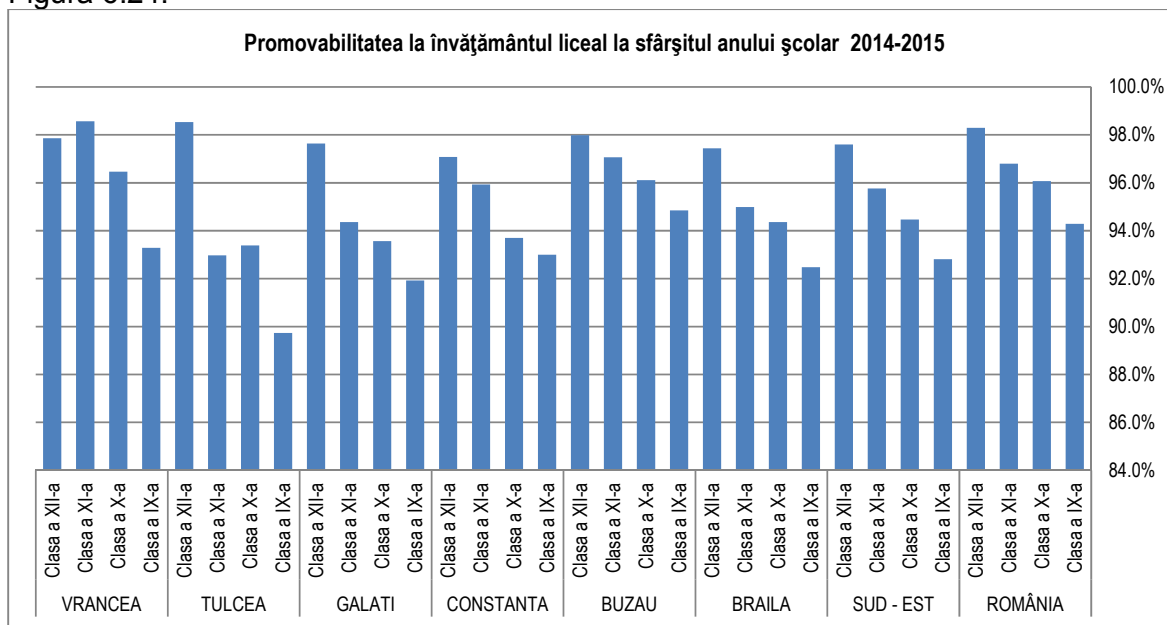
Introducerea unui **sistem de asigurare a calității în sistemul de formare profesională** va furniza pentru procesul de planificare strategică la toate nivelurile (planurile regionale și locale, planurile de acțiune la nivelul școlii) **un set de indicatori standard** care vor permite decidenților luarea măsurilor necesare pentru creșterea calității formării profesionale.

Prin **creșterea transparenței față de beneficiari**, mecanismele de asigurare a calității vor avea un impact decisiv în motivarea și **implicarea partenerilor sociali în planificarea ofertei și a strategiilor de îmbunătățire**.

6.2.3. Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar⁵⁹

Situația școlară a elevilor din învățământul liceal, la sfârșitul anului școlar 2014-2015, arată că ponderea elevilor promovați este mai mare la clasele terminale față de clasele de început, în toate județele regiunii. Aceeași situație se regăsește și la nivel național. Situația se poate explica pe de o parte prin nivelul mai slab de pregătire al absolvenților de clasa a VIII-a care acced în învățământul liceal iar pe de altă parte de exigențele mult mai ridicate ale educației și formării prin învățământul liceal, exigențe pentru care nu toți absolvenții de gimnaziu sunt pregătiți. Procentele de promovare sunt, în general peste 92%, cu excepția clasei a IX-a din județului Tulcea la care a fost sub 90%.

Figura 6.24.

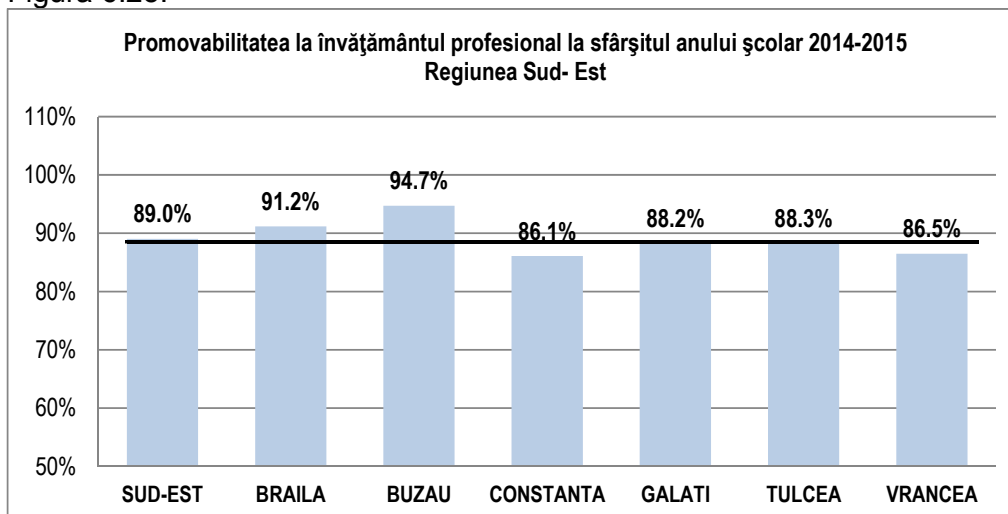

Sursa datelor: INS

La învățământul profesional, la sfârșitul anului școlar 2014-2015, la nivelul regiunii Sud-Est promovabilitatea a fost de 89%, inferioară ponderilor de promovabilitate la învățământul liceal. Județele Brăila și Buzău înregistrează procente de promovabilitate superioare mediei regionale.

⁵⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „17 Liceal sf de an 2014 2015” – pentru vizualizare clic aici ; „18 Profesional sf de an 2014 2015” – pentru vizualizare clic aici; „19 Postliceal sf de an 2014 2015” – pentru vizualizare clic aici

Figura 6.25.

Sursa datelor: INS

6.2.4. Serviciile de orientare și consiliere

Din analiza informațiilor disponibile se poate aprecia că, deși în ultimii ani s-au înregistrat progrese în domeniu, totuși, gradul de acoperire a serviciilor de orientare și consiliere este insuficient datorită în principal numărului insuficient de consilieri școlari și de cabinete de orientare și consiliere din școli. În acest context, nu se poate vorbi de un proces sistematic și coerent de orientare și consiliere în sprijinul unei decizii informate din partea elevilor și părinților acestora în alegerea traseului de formare.

6.3. Indicatori de ieșire

6.3.1. Absolvenți pe niveluri de educație⁶⁰

Figura 6.26.

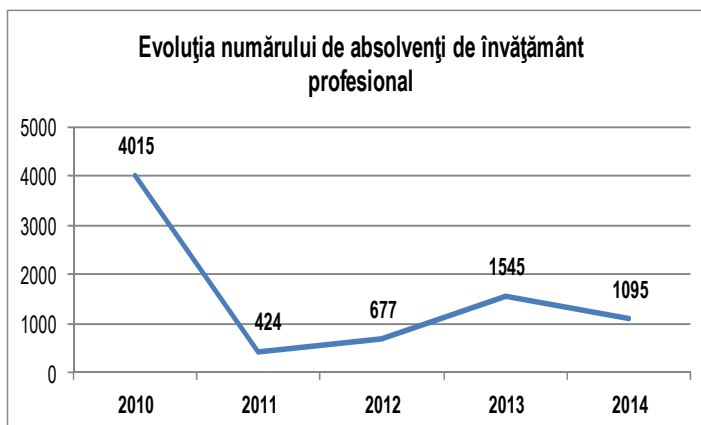
Numărul absolvenților de liceu, filiera tehnologică, din Regiunea Sud – Est, a scăzut de la 13434 în anul 2010 la 11266 în anul 2014, în condițiile în care, la filiera teoretică și la filiera vocațională numărul absolvenților a crescut în perioada analizată. Această situație este datorată în principal diminuării numărului de locuri la intrarea în învățământul liceal filiera tehnologică, în favoarea locurilor oferite la învățământul liceal teoretic și vocațional.

Sursa datelor: INS

⁶⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„20 Absolvenți IPT” - pentru vizualizare clic aici](#)

Figura 6.27.

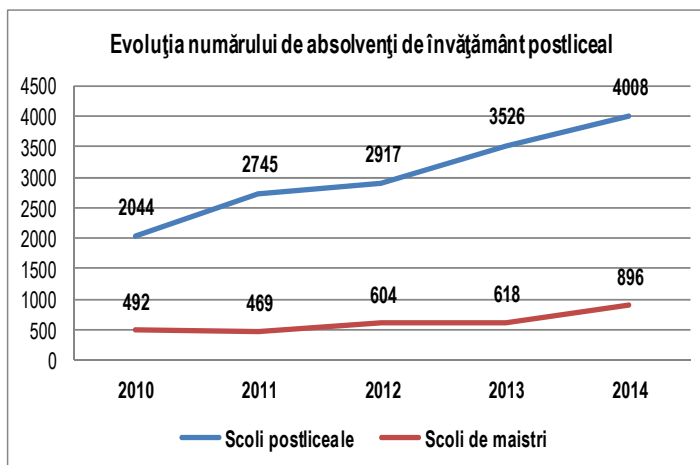
La învățământul profesional, numărul absolvenților din Regiunea Sud – Est a scăzut drastic în 2011 față de anul anterior, ca urmare a reorganizării învățământului profesional, după clasa a IX-a. Începând cu anul 2012 se înregistrează o tendință de creștere a numărului de absolvenți

Sursa datelor: INS

Figura 6.28.

Școala postliceală și școala de maiștrii au furnizat un număr de absolvenți din ce în ce mai mare în perioada 2010-2014. Această situație este generată de creșterea atractivității acestei forme de formare profesională inițială în rândul tinerilor, ținând cont și de faptul că absolvenții învățământului liceal care nu au promovat examenul de bacalaureat pot opta pentru continuarea studiilor la învățământul postliceal.

Sursa datelor: INS

6.3.2. Rata de absolvire⁶¹, pe niveluri de educație ISCED⁶²

Evoluția ratei de absolvire a învățământului liceal, în perioada cuprinsă între anii școlari 2006-2007 și 2014-2015 este în creștere atât la nivelul național cât și regional și al tuturor județelor regiunii. Singurul județ cu rata de absolvire în anul școlar 2014-2015 peste media regională și peste cea națională este județul Constanța. Toate celelalte județe înregistrează rate de absolvire sub media regională.

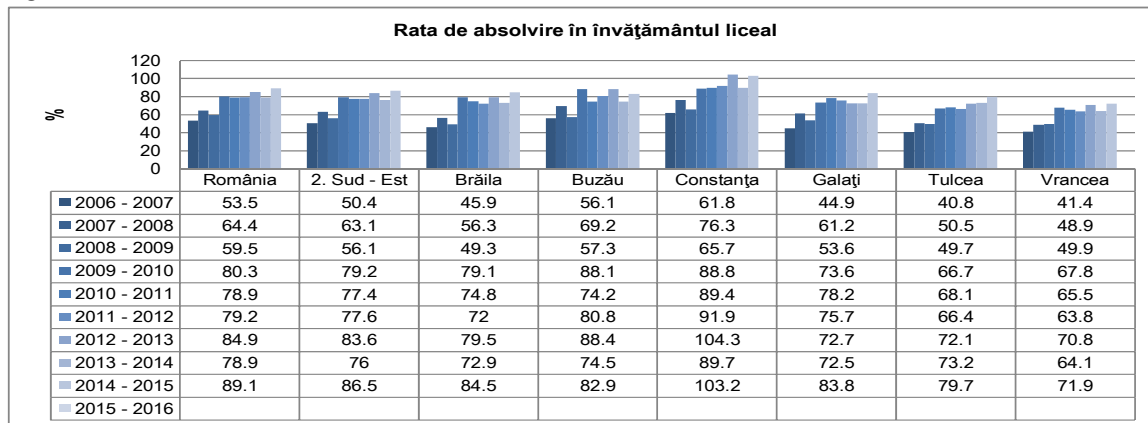
Rata de absolvire în învățământul profesional a înregistrat o scădere drastică în anul școlar 2011-2012 ca urmare a modificărilor legislative prin care învățământul profesional a fost organizat după clasa a IX-a, absolvenții învățământului gimnazial putând opta doar pentru continuarea studiilor în clasa a IX-a de liceu iar ulterior, la finalizarea clasei a IX-a aceștia puteau opta pentru învățământul profesional. Începând cu anul școlar 2012-2013, ca urmare a reintroducerii învățământului profesional, după clasa a VIII-a rata de absolvire a început să crească la nivel național, regional și în toate județele regiunii.

⁶¹ Rata de absolvire reprezintă numărul absolvenților unui anumit nivel de educație, exprimat ca raport procentual din totalul populației cu vârstă oficială de absolvire a nivelului respectiv de educație.

⁶² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „21Rata de absolvire (INS)” – pentru vizualizare clic aici

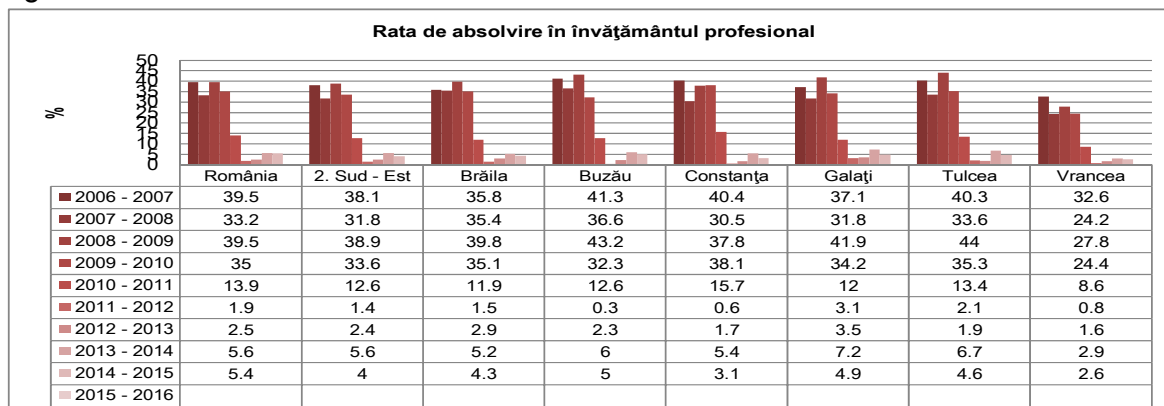
Evoluția ratei de absolvire a învățământului postliceal, în perioada cuprinsă între anii școlari 2006-2007 și 2014-2015 este în creștere atât la nivelul național cât și regional și al tuturor județelor regiunii. În anul școlar 2014-2015 Regiunea Sud – Est se situează peste valoarea națională. Peste valoarea regională se situează județele Brăila și Constanța

Figura 6.29.

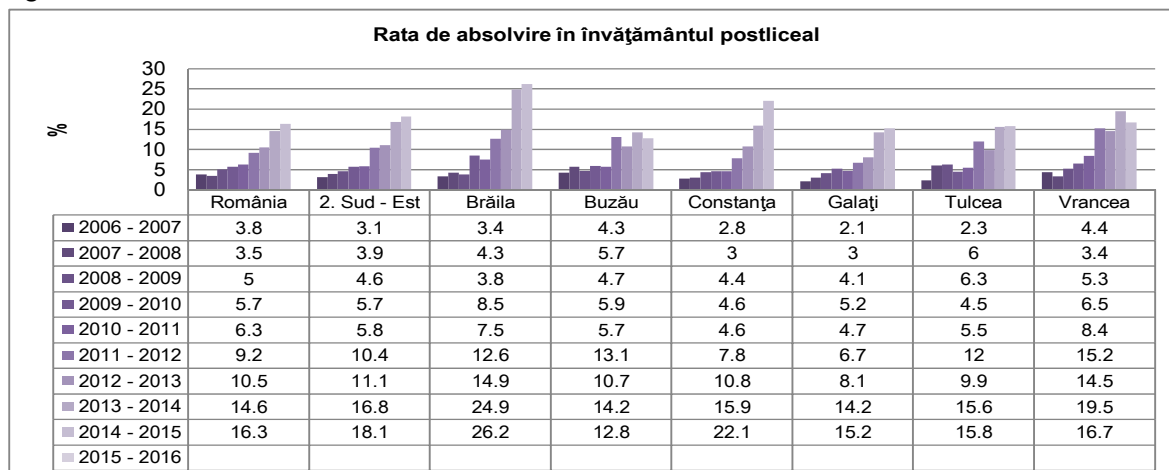
Sursa datelor: INS

Figura 6.30.

Sursa datelor: INS

Figura 6.31.

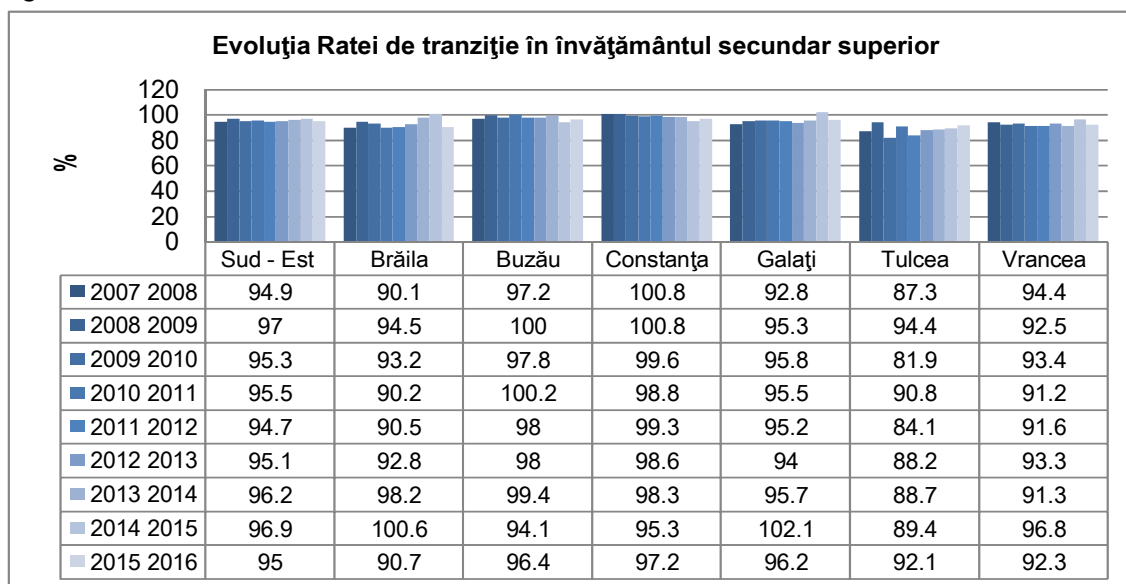

Sursa datelor: INS

6.3.3. Rata de tranziție la următorul nivel de educație⁶³

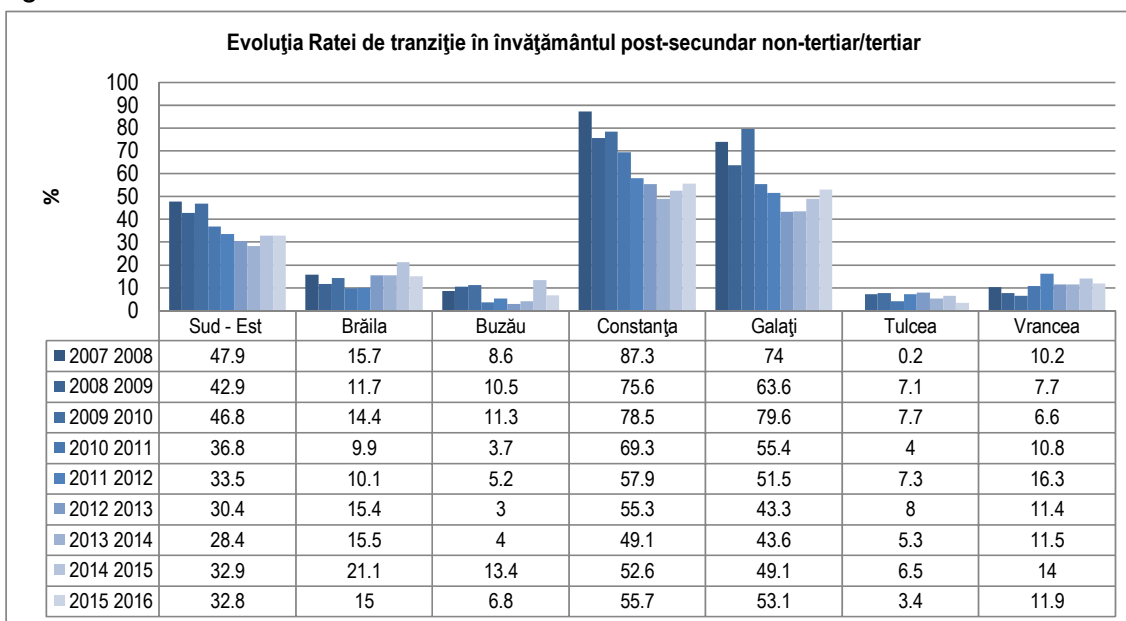
La nivelul regiunii se înregistrează o scădere a ratei de tranziție în învățământul secundat superior în ultimii 3 ani școlari din intervalul de analiză cuprins între anii școlari 2007-2008 și 2015-2016. Aceleași scăderi înregistrează județele Brăila, Buzău și Constanța. În județele Galați, Tulcea și Vrancea tendința ultimilor 3 ani școlari este de creștere a ratei. Cu toate acestea, județele Tulcea și Vrancea la care se adaugă județul Brăila au în ultimul an școlar din perioada analizată rate modeste, cuprinse între 90,7% și 92,3%.

Figura 6.32.

Sursa datelor: INS

Figura 6.33.

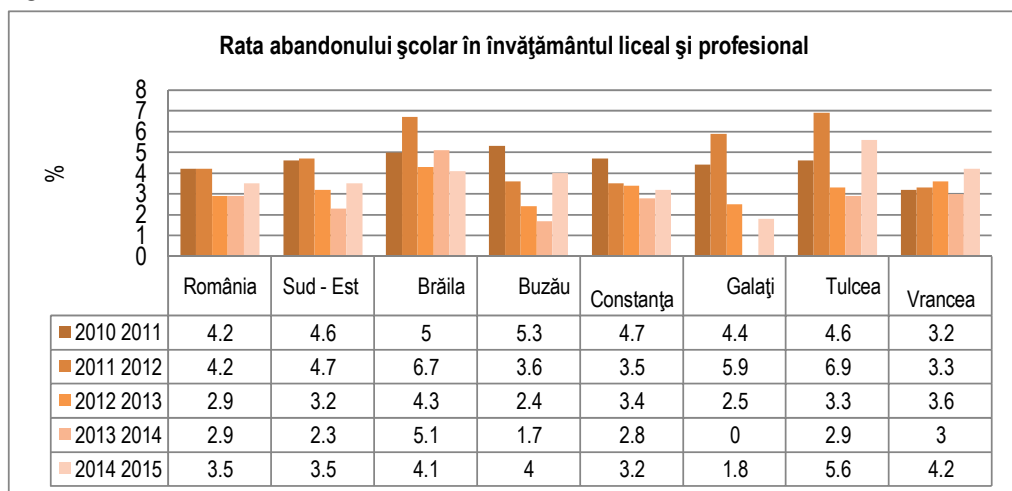

Sursa datelor: INS

⁶³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „22 Rata tranziție (INS)” – pentru vizualizare [clic aici](#)

6.3.4. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED⁶⁴

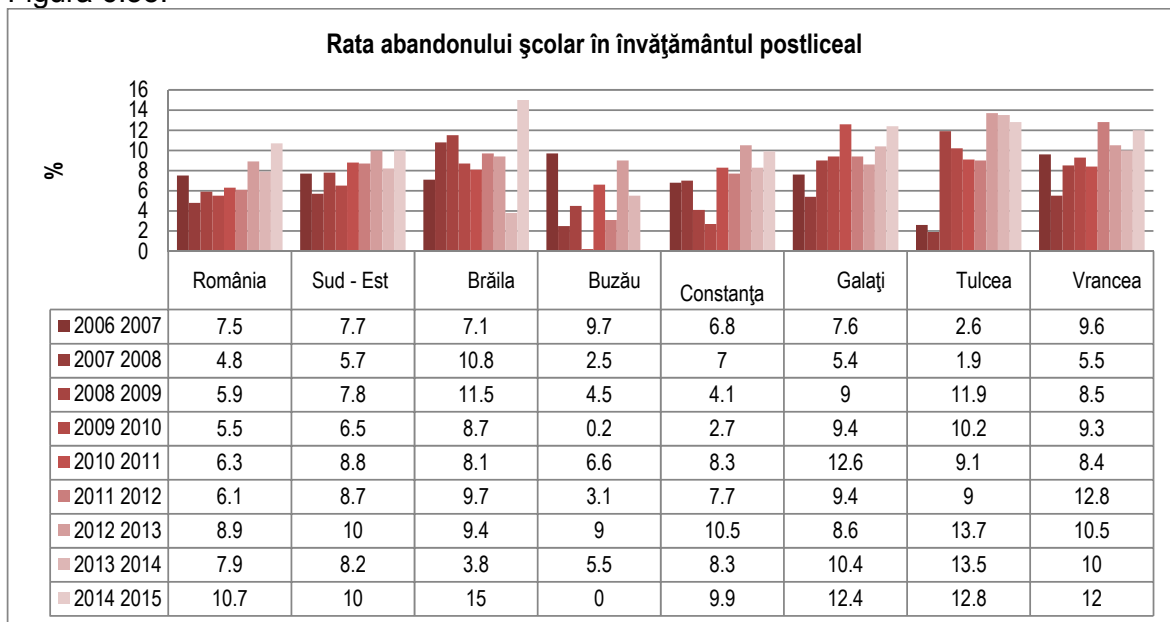
Regiunea Sud – Est înregistrează în anul școlar 2014-2015 o rată a abandonului școlar la învățământul liceal și profesional la același nivel cu media națională (3,5%). Județele Tulcea, Brăila, Buzău și Vrancea înregistrează rate superioare mediei regionale. Figura 6.34.

Sursa datelor: INS

La învățământul postliceal rata abandonului școlar este superioară ratei pentru învățământul liceal și profesional la nivel național, regional și al județelor componente ale regiunii. Media regională în anul școlar 2014-2015 (10%) deși este mai mică decât media națională (10,7%) este una foarte ridicată. Toate județele, cu excepția județului Constanța înregistrează în ultimul an școlar rate superioare mediei regionale.

Figura 6.35.

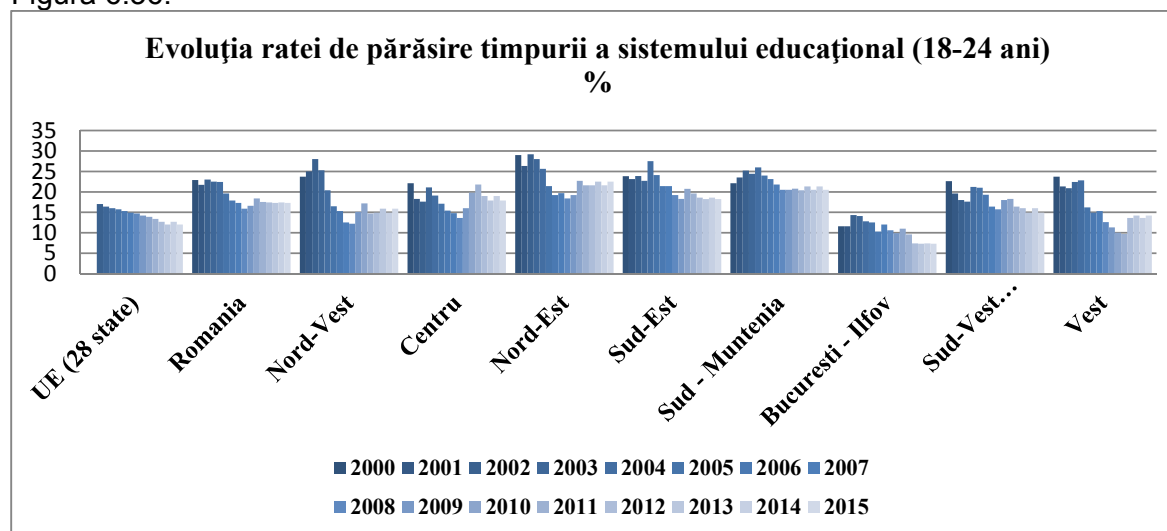
Sursa datelor: INS

⁶⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„23 Rata abandonului \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

6.3.5. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație⁶⁵

Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație înregistrează la nivel național și al regiunii Sud – Est o evoluție descendentă în perioada 2000-2015. Cu toate acestea, regiunea Sud – Est înregistrează în ultimul an al perioadei analizate o rată superioară mediei naționale (18,2% la nivelul regiunii față de 17,3% la nivel național) și foarte departe de media UE 28 (12%)

Figura 6.36.

Sursa datelor: INS

6.3.6. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)⁶⁶

Cu toate că România a înregistrat progrese în ceea ce privește procentul persoanelor cu nivel scăzut la toate cele trei criterii, citire, matematică și științe, în cadrul testelor PISA, în perioada 2006-2015, valorile mari pe care le înregistrează în 2016 plasează țara noastră, între țările UE 28, pe penultimul loc la citire (înaintea Bulgariei), pe antepenultimul loc la matematică (înaintea Bulgariei și a Ciprului) și pe penultimul loc la științe (înaintea Ciprului). De asemenea, se constată că ponderea persoanelor cu nivel ridicat (nivelul 5 sau peste) la toate cele trei criterii este deosebit de scăzut.

Tabelul 6.6. Procentul persoanelor cu performanțe scăzute și a celor cu performanțe de vârf la testele PISA

Criteriul	Nivelul de competență	Procentajul persoanelor			
		PISA 2006	PISA 2009	PISA 2012	PISA 2015
Citire	Sub nivelul 2		40.4%	37.3%	38.7%
	Nivelul 5 sau peste		0.7%	1.6%	2.0%
Matematică	Sub nivelul 2	52.7%	47.0%	40.8%	39.9%
	Nivelul 5 sau peste	1.3%	1.3%	3.2%	3.3%
Științe	Sub nivelul 2	46.9%	41.4%	37.3%	38.5%
	Nivelul 5 sau peste	0.5%	0.4%	0.9%	0.7%

Sursa datelor [PISA 2015 Results \(Volume I\): Excellence and Equity in Education - © OECD 2016](#)

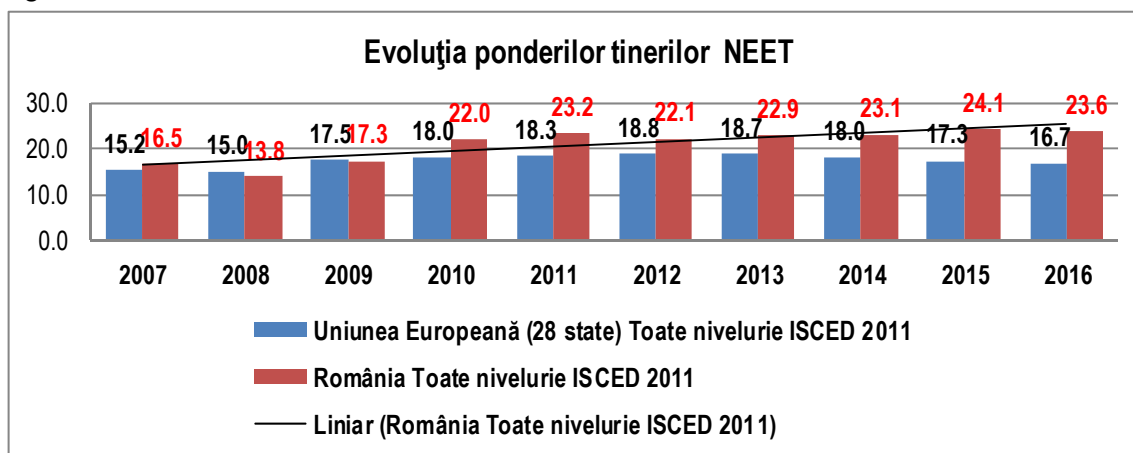
⁶⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „24 Rata de părăsire timpurie – EUROSTAT” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁶⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „25 PISA” – [pentru vizualizare clic aici](#)

6.3.7. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET)⁶⁷

În ceea ce privește ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă, România înregistrează o îngrijorătoare tendință de creștere în perioada 2007-2016, de la 16,5% în 2007 la 23,6% în 2016 (valoare cu aproape 7 puncte procentuale mai mare decât media UE 28).

Figura 6.37.

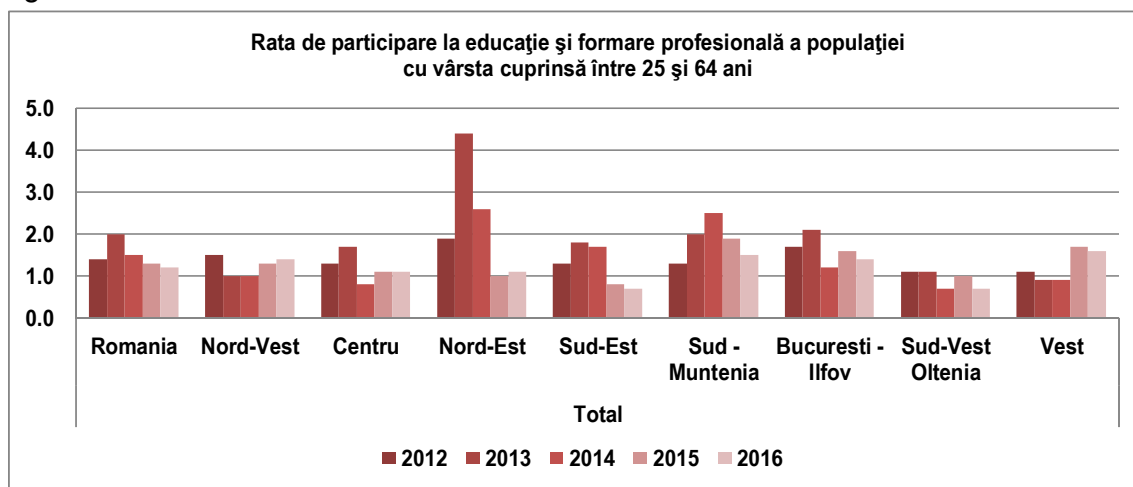

Sursa datelor: EUROSTAT [edat_lfse_21]

6.3.8. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)⁶⁸

În anul 2016, Regiunea Sud – Est înregistrează cea mai scăzută rată de participare în formarea continuă a populației adulte dintre regiunile de dezvoltare ale României, de doar 0,7%. Mai mult, în perioada 2013-2016 rata de participare în formarea continuă a populației adulte din Regiunea Sud – Est a cunoscut o scădere continuă.

Figura 6.38.

Sursa datelor: Eurostat [trng_lfse_04]

⁶⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„26 Tineri NEET” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁶⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„27 Formare continuă” – pentru vizualizare clic aici](#)

6.4. Indicatori de impact

6.4.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului

Având în vedere că în 2014, conform AMIGO, rata șomajului de lungă durată pentru tineri a avut, la nivelul Regiunii Sud - Est valoarea de 16,3%, mult mai mare decât rata totală a șomajului de lungă durată, de 4,7%, se poate concluziona că impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului este unul ridicat. De asemenea, ponderea șomerilor tineri din totalul șomerilor, conform AMIGO, în 2015, era de 25%, ceea ce întărește concluzia formulată mai sus.

În contextul datelor prezentate mai sus, se impune o mai bună corelare a ofertei IPT cu cererea pieței muncii, adaptarea conținuturilor învățării la realitățile viitoarelor locuri de muncă pentru absolvenți, creșterea ponderii stagiilor de pregătire practică la operatorii economici parteneri ai școlii în scopul dobândirii de către absolvenți a competențelor specifice viitorului loc de muncă. Pe de altă parte, este necesară creșterea atractivității viitoarelor locuri de muncă pentru absolvenți, atât din punct de vedere al condițiilor de muncă cât și al retribuiției.

6.4.2 Inserția profesională a absolvenților IPT la 6/12 luni de la absolvire, pe niveluri de educație

Impactul sistemului de învățământ și de formare profesională asupra șomajului ar putea fi evaluat prin stabilirea unor corelații în timp între rata de inserție profesională, respectiv rata șomajului absolvenților și rata totală a șomajului. În acest moment, în **lipsa unui sistem unitar de monitorizare a inserției profesionale a absolvenților**, școlile raportează propriile evaluări. Aceste evaluări sunt însă parțiale (bazate în general pe feedback-ul obținut de la absolvenți) și sunt dificil de validat.

Totuși, rata ridicată a șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani, și ponderea ridicată a acestora în numărul total al șomerilor, sugerează o **problemă serioasă a sistemului de pregătire în raport cu finalitățile obținute în plan ocupațional**. Din acest motiv, se reține ca un prim indicator de impact, care poate fi măsurat pe baza datelor statistice disponibile, **șomajul tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani**, cu rezerva că acesta nu este diferențiat pentru absolvenții IPT.

Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) pot oferi date anuale valoroase despre absolvenții înregistrați în baza de date ca șomeri, dar acestea nu sunt diferențiate în acord cu noua structură pe niveluri de pregătire și finalitățile din IPT. În Acest sens se recomandă colaborarea între ministere în vederea structurării unitare la nivel național a bazei de date a AJOFM pentru evidențierea diferențiată a absolvenților de IPT pe calificări și niveluri de calificare, adaptat noilor trasee și finalități ale sistemului de educație și formare profesională.

Pentru monitorizarea inserției socio-profesionale a absolvenților, conform Strategiei educației și formării profesionale în România pentru perioada 2016-2020, monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare este una dintre direcțiile de acțiune, având drept acțiuni specifice:

- Crearea unui mecanism național de monitorizare pe cale administrativă a inserției profesionale a absolvenților de învățământ profesional și tehnic;
- Realizarea sistematică a monitorizării inserției socioprofesionale a absolvenților de învățământ profesional și tehnic pe cale administrativă și prin anchete la nivel național.

Acțiunile menționate sunt în responsabilitatea Ministerului Educației Naționale, cu implicarea CNDIPT

6.5. Concluzii din analiza ÎPT

Schimbările din ultimii ani în sistemul de ÎPT privind arhitectura traseelor de pregătire cu finalități specifice până la nivelul 5 de calificare, avantajele unui sistem deschis cu o mobilitate crescută pe orizontală și pe verticală, introducerea creditelor transferabile și a portofoliului personal pentru formarea continuă, relevanța sporită a noilor standarde de pregătire profesională (SPP), etc. – favorizează o mai bună adaptare a ofertei la nevoile beneficiarilor (inclusiv prin posibilitatea unor parcursuri individualizate).

Gradul de acoperire cu profesori și maiștri calificați este *relativ bun* în majoritatea județelor regiunii dar se constată dificultăți în **acoperirea cu titulari** în unele domenii cum ar fi: profesori și maiștri în comerț/turism și alimentație, construcții, industrie alimentară, agricultură/veterinar/zootehnie, electronică și automatizări, etc. – situație care generează adesea o fluctuație importantă a personalului încadrat pe posturile respective.

Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic din ÎPT trebuie să vizeze:

- *competențele metodice* (în raport cu noile cerințe și schimbările introduse prin reformele din ÎPT)
- *actualizarea competențelor de specialitate* cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic, realizată în parteneriat și cu sprijinul operatorilor economici parteneri.

Ponderea importantă a populației ocupate în educație în prezent și impactul reducerilor de activitate pe fondul reducerii populației școlare obligă la identificarea și planificarea unor măsuri adecvate (mobilitate în cadrul sistemului, reconversie profesională, etc.).

Situația bazei materiale a unităților școlare din ÎPT reprezintă o problemă prioritară, din perspectiva normelor obligatorii de siguranță, igienă și confort ale elevilor, standardelor de pregătire și exigențelor unui învățământ centrat pe elev. Se impune ca o necesitate realizarea unor programe de reabilitare și modernizare a infrastructurii (spații de curs, laboratoare, ateliere, infrastructura de utilități) și de dotare cu echipamente de laborator și instruire practică.

În ceea ce privește mecanismele decizionale și descentralizarea funcțională în IPT se recomandă:

- Consolidarea structurilor consultative din ÎPT și creșterea rolului partenerilor sociali în planificarea ofertei și antrenarea sporită a acestora în procesele decizionale
- Susținerea eforturilor pentru introducerea unui sistem de asigurare a calității
- Promovarea rețelelor de colaborare între școli, inclusiv cu școli din UE, pentru stimularea progresului în raport cu un set comun de indicatori de referință și adoptarea celor mai bune practici (*benchmarking*)
- Adoptarea planificării prin PAS (planuri de acțiune ale școlilor) corelate cu planurile regionale și locale (PRAI și PLAI) de către toate unitățile de ÎPT
- Adoptarea unor măsuri vizând creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere, cu privire la numărul de ore de consiliere/elev, numărul de elevi testați aptitudinal și consiliați pentru o decizie informată în alegerea carierei, respectiv a traseului de pregătire. Se recomandă adoptarea unui sistem unitar de raportare și a unui indicator calitativ de evaluare a activității serviciilor de orientare și consiliere.

Valorile ratei nete și a gradul de cuprindere în educație conduc la recomandarea adoptării unor măsuri de creștere a accesului la educație, în special pentru elevii din mediul rural și pentru cei din grupuri defavorizate, cu accent pe populația roma.

Planificarea în ÎPT va trebui să aibă în vedere stabilirea unor ținte măsurabile privind ratele de tranziție la următorul nivel de calificare, care să țină cont de politicile educaționale, finalitățile în plan ocupațional pe fiecare traseu și nivel de pregătire, dar și de specificul și interesele particulare ale grupului țintă.

Un prim reper în calcularea acestor ținte îl reprezintă benchmark-urile adoptate de UE privind rata abandonului școlar timpuriu, respectiv rata de absolvire a învățământului secundar superior.

Abandonul școlar reprezintă motiv de îngrijorare și în consecință, se recomandă:

- monitorizarea atentă a indicatorului (abandon școlar)
- eforturi conjugate pentru prevenirea abandonului în mod deosebit la învățământul profesional și în special în mediul rural, comunitățile dezavantajate, zonele afectate de migrarea populației, etc.

Pentru Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație (tinerii din grupa de vârstă 18-24 de ani care au părăsit sistemul de educație, cu cel mult învățământul secundar inferior-maxim ISCED 2 absolvit) nu sunt disponibile date statistice la nivel regional. Deși în scădere, rata de părăsire timpurie a sistemului de educație la nivel național este mai mare decât *ținta UE (benchmark)*. Corelat cu ratele de cuprindere mai mici și de abandon puțin mai mari decât la nivel național, înregistrate la nivel regional, se poate estima o rată de părăsire timpurie semnificativă și la nivel regional.

Nivel scăzut al competențelor cheie, constatat încă de la intrarea în sistemul de ÎPT, în special în ceea ce privește o parte din elevii din învățământul profesional - începând cu competențele de bază "tradiționale" (matematice, de comunicare, etc.) și continuând cu competențele de învățare, capacitatea de gândire critică și rezolvarea de probleme, de relaționare interpersonală, etc. - necesită din partea școlilor un efort sporit având în vedere:

- învățarea centrată pe elev, urmărirea și încurajarea progresului individual
- programe remediale pentru elevii cu dificultăți de învățare (în special cei din categorii defavorizate)
- facilitarea unor trasee individualizate de formare, etc.

Implicarea școlilor din ÎPT în formarea adulților nu reflectă potențialul acestora. De menționat că România (și implicit regiunea) înregistrează cea mai scăzută rată de participare în formarea continuă a populației adulte. Școlile din ÎPT sunt chemate să contribuie activ la ținta adoptată ca benchmark de UE.

Școlile din ÎPT sunt chemate să se implice activ în programele de „A doua șansă” - adresate prioritar grupurilor țintă dezavantajate, pentru ca, pe lângă completarea pregătirii generale, tinerii respectivi să primească și o calificare.

Concluziile formulate din analiza planurilor de școlarizare conduc la nevoia de coordonare pe baza colaborării școlilor în rețea pentru optimizarea ofertei, având în vedere:

- satisfacerea solicitărilor operatorilor economici
- acoperirea rațională a nevoilor de calificare în teritoriu
- eliminarea unor paralelisme nejustificate în scopul lărgirii gamei de calificări pentru care poate opta elevul în zonă
- utilizarea optimă a resurselor materiale și umane cu impact în creșterea eficienței și calității serviciilor

soluțiile cele mai bune pentru asigurarea accesului la educație și continuării studiilor la nivelul următor de calificare, în condiții de șanse egale (acces, calitate, varietate de opțiuni

6.5.1. Ținte pe termen mediu pentru oferta IPT pe niveluri de formare profesională și domenii de pregătire

Plecând de la structura cererii potențiale, în perspectiva 2017-2025, pe domenii de formare ale IPT, în ipoteza scenariului moderat din Studiul previzional, în Regiunea Sud-Est, sunt recomandate următoarele ponderi ale cuprinderii elevilor, pe domenii:

Tabelul 6.7. Ponderi recomandate pentru oferta la învățământul liceal tehnologic și la învățământul profesional

Domeniul pregătirii de bază/ Profilul	Ținte propuse pentru oferta de formare * (%)
1.Mecanică	23
2.Electromecanică	2.5
3.Electronică și automatizări	5.5
4.Chimie industrială	1
5.Materiale de construcții	1
6.Electric	5.5
7.Construcții, instalații și lucrări publice	10
8.Agricultură	4.5
9.Silvicultură	1
10.Comerț	10.5
11.Turism și alimentație	12
12.Industrie alimentară	5
13.Fabricarea produselor din lemn	2
14.Industria textilă și pielărie	4.5
15.Tehnici poligrafice	0.5
16.Estetica și igiena corpului omenesc	1
17. Protecția mediului	3
18. Economic	7.5
19. Producție media	0
TOTAL	100

* ponderile reprezintă ieșiri din sistemul IPT în 2025

6.5.2. Adaptarea ofertei IPT la țintele pe termen mediu (eșalonare anuală)

Țintele menționate în tabelul anterior vor fi adaptate specificului fiecărui județ al Regiunii Sud – Est în cadrul PLAI. Eșalonarea anuală a adaptărilor necesare pentru atingerea țintelor la nivelul fiecărui județ, în perspectiva 2025, revine inspectoratelor școlare, cu consultarea CLDPS.

7. Monitorizarea implementării PRAI

7.1. Procesul de monitorizare

Procesul de monitorizare al PRAI 2016-2025 se va derula începând cu anul 2018, iar rezultatele monitorizării vor fi utilizate pentru elaborarea raportului de evaluare a stadiului de implementare al PRAI.

Monitorizarea PRAI se va realiza de către membrii Consorțiului regional al Regiunii de dezvoltare Sud-Est.

7.2. Evaluarea progresului în implementarea PRAI

În baza rezultatelor monitorizării PRAI, membrii Consorțiului regional al Regiunii de dezvoltare Sud-Est vor elabora raportul de evaluare a stadiului de implementare al PRAI, raport care va conține și recomandări pentru actualizarea PRAI în anul 2018.

8. Analiza SWOT a corelării ofertei de formare profesională cu cererea

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
✓ Preocupare constantă pentru adaptarea ofertei de pregătire la nevoile pieței muncii; ✓ Consolidarea rolurilor structurilor consultative din ÎPT- CR și CLDPS; ✓ Implicarea structurilor consultative CR și CLDPS în planificarea strategică a ofertei IPT și în fundamentarea planului de școlarizare la IPT ✓ Implicarea CNDIPT în furnizarea către CR, CLDPS, unități de învățământ și alți factori interesați de studii și analize privind evoluțiile și prognozele demografice, economice și de piața muncii necesare planificării strategice a ofertei IPT ✓ Relansarea învățământului profesional începând cu anul școlar 2014-2015 prin introducerea învățământului profesional cu durata de 3 ani, după finalizarea învățământului gimnazial; ✓ Introducerea învățământului dual începând cu anul școlar 2017-2018; ✓ Rețea de unități de învățământ la nivel regional și județean capabilă să acopere nevoile de calificări ale pieței muncii într-o largă paletă de calificări profesionale ✓ Grad ridicat de acoperire cu profesori și maiștri instructori calificați; ✓ Îmbunătățirea condițiilor de învățare în ÎPT (infrastructură și echipamente) în școlile cuprinse în diferite programe de investiții; ✓ Creșterea rolului partenerilor sociali în planificarea ofertei și antrenarea sporită a acestora în procesele decizionale; ✓ Sistem educațional deschis cu mobilitate crescută pe orizontală și pe verticală; ✓ Introducerea creditelor transferabile și a portofoliului personal pentru formarea continuă; ✓ Creșterea numărului de parteneriate încheiate pentru practica elevilor;	✓ Existența unor paralelisme nejustificate (calificări care se repetă în școli din zone teritorial apropiate); ✓ Rata netă de cuprindere în educație mai mică în Regiunea Centru decât la nivel național, la toate nivelurile de educație cu excepția învățământului primar. ✓ Rata mare a abandonului școlar, în special în învățământul profesional; ✓ Rată de părăsire timpurie a sistemului de educație la nivel regional este departe de ținta pentru 2020 la nivelul UE (10%) și ținta asumată de România de 11,3%. ✓ Implicare slabă a școlilor din ÎPT în formarea adulților; ✓ Implicare insuficientă a școlilor din ÎPT în programe de "șansa a doua"; ✓ Lipsa unui sistem funcțional pentru monitorizarea inserției profesionale a absolvenților; ✓ Informare și consiliere deficitară a elevilor; ✓ Baza materială a unităților IPT destinată formării profesionale este învechită ✓ Lipsa unui sistem de formare continuă a cadrelor didactice prin care acestea să își actualizeze cunoștințele de specialitate în acord cu noile tehnologii și echipamente de la operatorii economici ✓ Lipsa unui mecanism de monitorizare a calității formării profesionale la operatorii economici parteneri ✓ Lipsa unui sistem de autorizare a operatorilor economici implicați în formarea profesională inițială, în raport cu standardele de pregătire profesională ✓ Lipsa reglementărilor privind statutul tutorelui implicat în formarea profesională inițială din partea operatorului economic
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
✓ Oportunitățile de finanțare prin POCU și POCA pentru îmbunătățirea mecanismelor de planificare strategică în ÎPT și creșterea gradului de corelare a ofertei cu piața muncii	✓ Atractivitate scăzută în rândul elevilor a IPT, în special a învățământului profesional ✓ Declin demografic accentuat pentru grupele tinere de vârstă (15-18 ani);

și pentru monitorizarea inserției absolvenților; ✓ Oportunitățile de finanțare prin POCU pentru creșterea calității educației și formării profesionale inițiale ✓ Relansarea creșterii economice în ultimii ani; ✓ Ponderea semnificativă serviciilor în economie; ✓ Profilul industrial a regiunii; diversitatea activităților industriale; ✓ Dinamica încurajatoare a investițiilor în economie; ✓ Măsurile și acțiunile cuprinse în strategiile naționale, în special în Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016 -2020	✓ Migrația externă; ✓ Disparități urban/rural în ceea ce privește accesul la educație de calitate, risc de excludere socială a categoriilor dezavantajate ✓ Lipsa motivației profesionale a cadrelor didactice datorită salarizării din sistemul de învățământ; ✓ Rate de activitate și rate de ocupare semnificativ mai reduse pentru populația feminină și din mediul rural - fenomen îngrijorător al subocupării care afectează în mod deosebit populația feminină din rural, combinat cu o calitate redusă a ocupării în mediul rural (în condițiile unei ocupări paupere, de subzistență, în agricultură); ✓ Decalaj pe sexe și medii rezidențiale a ratelor de ocupare, mai reduse pentru femeile tinere și în mediul rural. ✓ Rata șomajului (BIM) în mediul rural, mai ridicată decât în urban ✓ Ponderea mare a șomerilor tineri din totalul șomerilor (BIM) la nivelul regiunii; ✓ Disparități majore între rural și urban în structura ocupării pe medii rezidențiale în ceea ce privește populația ocupată pe nivel de educație
---	---

9. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri

Scopul analizelor detaliate în prezentul document a fost desprinderea unor concluzii și recomandări - sintetizate la sfârșitul fiecărui capitol de analiză - în atenția factorilor de răspundere la diferite niveluri de decizie din sistemul de educație și formare profesională și, în final, de a propune un plan de măsuri. Motiv pentru care, prezentul capitol se rezumă la a sintetiza unele dintre implicațiile mai importante rezultate din analiză și de a introduce acțiunile detaliate în capitolul final.

Analiza demografică indică un declin general al populației, în mod deosebit pentru grupele tinere de vârstă. Cel mai însemnat declin se proiectează pentru grupul țintă principal (15-18 ani) în care se încadrează elevii de liceu, respectiv școala de arte și meserii

O primă concluzie vizează nevoia unei gestiuni eficiente, previzionale, a dezvoltării resurselor umane, sprijinită de investiții corespunzătoare în capitalul uman.

Pentru sistemul de educație și formare profesională, previziunile demografice corelate cu concluziile rezultate din analiza indicatorilor pentru educație și din analiza ofertei curente în raport cu tendințele pieței muncii și economiei regionale, conduc la nevoia de planificare a unor măsuri vizând: ajustarea ofertei în raport cu nevoile de calificare pe termen lung, asigurarea accesului la educație și formare profesională (acces vs. calitatea serviciilor și varietatea opțiunilor), optimizarea resurselor.

De asemenea - pentru compensarea pierderilor de populație școlară și consolidarea poziției școlilor în cadrul comunității - se desprinde nevoia și oportunitatea unei strategii de diversificare a grupurilor țintă și a ofertei de servicii: implicarea activă pe piața

formării adulților, servicii în folosul comunității, contracte cu întreprinderile și alte organizații pentru studii, cercetări și consultanță, etc.

În sprijinul adaptării permanente a ofertei la comanda socială, se recomandă crearea și aplicarea unor proceduri coerente de investigare a nevoilor de calificare la nivel regional și local, care să furnizeze informațiile necesare - credibile, de calitate, periodic actualizate și accesibile școlilor și beneficiarilor sistemului de educație și formare profesională.

Este esențială coordonarea în acest scop între instituțiile Consorțiului regional, în vederea planificării și implementării unor proceduri adecvate pentru investigarea pieței muncii.

Corelarea bazelor de date din șomaj cu noile finalități (calificări/niveluri de calificare) obținute prin sistemul de educație și formare profesională și cu prevederile viitorului cadru național al calificărilor ar facilita schimbul de informații utile, de interes reciproc.

De asemenea se recomandă colaborarea între instituțiile din educație și formare profesională, universități și ale organizații specializate pentru proiectarea și aplicarea unor proceduri adecvate de sondare a opiniei absolvenților și angajatorilor - vizând inserția profesională, gradul de utilizare a competențelor și alte informații utile privind finalitățile sistemului de educație și formare profesională

În sprijinul *raționalizării rețelei școlare și optimizării resurselor* se recomandă evaluarea poziției în viitor a fiecărei școli din rețeaua școlară actuală – prin aplicarea unui set de criterii și indicatori obiectivi cu referire la: evoluția demografică, condițiile de acces în zonă/zonile apropiate, calitatea serviciilor, relevanța față de nevoile de calificare și opțiunile elevilor .

În baza analizei SWOT Consorțiul regional apreciază ca necesar a fi stabilite următoarele priorități și obiective

PRIORITATEA 1 : Corelarea ofertei ÎPT din regiune cu nevoile de calificare și creșterea ofertei pentru formarea profesională a adulților

Obiectivul 1.1. : Identificarea nevoilor de calificare

Obiectivul 1.2. : Adaptarea ofertei pentru formarea profesională inițială la nevoile de calificare identificate, pe domenii și calificări

Obiectivul 1.3. : Creșterea nivelului de calificare și a gradului de adecvare a competențelor formate la nevoile unei economii a cunoașterii

Obiectivul 1.4. : Diversificarea serviciilor de formare profesională oferite prin școlile din ÎPT

PRIORITATEA 2 : Îmbunătățirea condițiilor de învățare în ÎPT

Obiectivul 2.1. : Reabilitarea și modernizarea infrastructurii școlilor din ÎPT

Obiectivul 2.2. : Dotarea cu echipamente de instruire, conform standardelor de pregătire profesională a unităților școlare IPT

PRIORITATEA 3 : Dezvoltarea resurselor umane ale școlilor TVET

Obiectivul 3.1. : Dezvoltarea managementului unităților școlare IPT

Obiectivul 3.2. : Dezvoltarea competențelor metodice și de specialitate ale personalului didactic din ÎPT

PRIORITATEA 4 : Dezvoltarea serviciilor de orientare și consiliere

Obiectivul 4.1. : Îmbunătățirea mecanismelor pentru facilitarea accesului la educație și ocuparea unui loc de muncă

PRIORITATEA 5 : Asigurarea accesului la ÎPT și creșterea gradului de cuprindere în educație

Obiectivul 5.1. : Facilitarea accesului la educație prin ÎPT, prevenirea și reducerea abandonului școlar

PRIORITATEA 6 : Dezvoltarea și diversificarea parteneriatului social în ÎPT

Obiectivul 6.1. : Dezvoltarea, diversificarea și creșterea eficienței relațiilor de parteneriat, pentru asistarea deciziei și furnizarea unor servicii de calitate prin sistemul de ÎPT

Pentru realizarea priorităților și a obiectivele menționate sunt planificate în capitolul următor activități și sunt stabilite responsabilități. Fiecărui obiectiv și fiecărei activități i-au fost asociați indicatori de realizare.

10. Planul de măsuri

PRIORITATEA 1: ADAPTAREA OFERTEI EDUCAȚIONALE DE FORMARE PROFESIONALĂ LA CERINȚELE PIEȚEI MUNCII			
Indicatori de impact: - Până în 2020, rata șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 ani: maxim 12% la nivel regional (față de 24,4 % în 2006, conf. INS, datele din AMIGO) - Până în 2020, ponderea șomerilor din grupa 15-24 ani în numărul total de șomeri înregistrați în evidențele AJOFM: max. 10% la nivel regional (față de 20,4% la 31 dec. 2007)			
Obiectivul 1.1.: Identificarea nevoilor de calificare Indicatori: Cererea pieței muncii pe sectoare economice și calificări relevante identificată			Precondiții și riscuri <i>Piața muncii regională și județeană nu va suporta dezvoltări imprevizibile pe termen scurt</i>
Rezultate A 1. - Baze de date cu indicatorii relevanți privind aspectele demografice, economice, de piața muncii și formare profesională inițială la nivel regional și județean actualizate anual A 2. – Baze de date cu indicatorii relevanți privind aspectele formării profesionale inițiale la nivel regional și județean actualizate anual A3. - Studii previzionale și anchete în întreprinderi			Precondiții și riscuri <i>Instituțiile care dețin informațiile (INS, ANOFM, ISJ, AJOFM) pun la dispoziția membrilor CR datele necesare în timp util</i> <i>Membrii CR își asumă sarcina de actualizare</i>
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
1. Actualizarea anuală a bazei de date cu indicatorii privind demografia, economia, piața muncii din surse statistice naționale și administrative regionale și județene	Anual: luna martie	ADR, AJOFM, Membrii CR	- Instituțiile reprezentate în CR își asumă sarcina de actualizare - INS pune la dispoziția membrilor CR datele necesare
2. Actualizarea anuală a bazei de date cu indicatorii privind educația și formarea profesională inițială din surse statistice și administrative județene	Anual: luna februarie	ISJ	- ISJ pun la dispoziția grupului de lucru al CR datele necesare în timp util
3. Realizarea de Studii previzionale și anchete în întreprinderi	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Conform Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU CNDIPT, ISJ, AJOFM și ITM își asumă rolurile

PRAI al Regiunii de Dezvoltare Sud – Est 2016-2025

Obiectiv 1.2.: Adaptarea ofertei pentru formarea profesională inițială la nevoile de calificare identificate, pe domenii și calificări Indicatori: - Ponderea IPT în planurile de școlarizare este de minim 60% din totalul planului de școlarizare - În anul școlar 2019-2020 vor fi aliniate la țintele PRAI și PLAI cel puțin 12 domenii de formare profesională. - În 2025 vor fi aliniate la țintele PRAI și PLAI toate domenii de formare profesională - Abaterile maxime la domeniile aliniate vor fi în anul școlar 2019 – 2020 echivalente cu ponderea unei clase. - Ponderile profilurilor la liceul tehnologic sunt aliniate la țintele PRAI și PLAI în anul școlar 2019-2020. - Distribuția pe calificări a planurilor de școlarizare respectă recomandările PRAI, PLAI și CR, CLDPS - Distribuția teritorială a calificărilor respectă recomandările PRAI și PLAI - Ponderea absolvenților înregistrați în șomaj - Insertia profesională a absolvenților IPT			Precondiții și riscuri <i>Piața muncii regională și județeană nu suportă dezvoltări imprevizibile pe termen scurt</i> <i>ISJ își asumă recomandările PRAI, PLAI și CR și pun în aplicare măsurile necesare adaptării ofertei de școlarizare prin IPT</i>
Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile) A 1. Rapoarte anuale de monitorizare a PLAI A 2. Rapoarte anuale de monitorizare a PAS A 3. PRAI actualizat anual A 4. PLAI actualizat anual A 4.Toate unitățile școlare IPT din județ realizează actualizarea anuală a PAS A 5. Planurile de școlarizare în concordanță cu recomandările PRAI și PLAI, avizate de către CLDPS			Precondiții și riscuri <i>Membrii CR și CLDPS își asumă roluri în echipele de monitorizare, evaluare și actualizare.</i> <i>Instituțiile componente ale CR pun la dispoziția CR datele necesare monitorizării, evaluării și actualizării în timp util</i> <i>ISJ și CLDPS își asumă luarea deciziilor privind adaptarea planului de școlarizare în concordanță cu recomandările PLAI</i>
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
1. Monitorizarea și evaluarea acțiunilor planificate în PLAI (anul precedent)	Anual: luna februarie	- Instituția care asigură președinția CR - Echipele CR pentru monitorizarea și evaluare PLAI	Membrii CLDPS își asumă roluri în echipele de monitorizare și evaluare
2.Evaluarea acțiunilor planificate în PAS (anul precedent)	Anual: luna februarie	- ISJ - Echipele CR și CLDPS pentru monitorizarea și evaluare PAS	Membrii CLDPS își asumă roluri în echipele de monitorizare și evaluare
3.Actualizarea anuală a PRAI	Anual: luna martie	- ISJ - Grupul de lucru al CR pentru actualizarea PRAI	Instituțiile reprezentate în CR își asumă sarcina de actualizare PRAI
4.Actualizarea anuală a PLAI	Anual: luna iulie	- ISJ - Grupul de lucru al CR pentru monitorizarea și evaluare PLAI - Grupul de lucru al CLDPS pentru actualizarea PLAI	Instituțiile reprezentate în CLDPS își asumă sarcina de actualizare PLAI
4.Actualizarea anuală a PAS pentru toate unitățile școlare IPT din județ	Anual: luna septembrie	- ISJ - Unitățile școlare IPT	Unitățile de învățământ își asumă sarcina de actualizare PAS ISJ și CLDPS își asumă sarcina de a sprijini unitățile de învățământ în procesul de elaborare PLAI
5.Proiectarea anuală a planurilor de școlarizare în concordanță cu recomandările din PRAI și PLAI	Anual: luna decembrie	- ISJ - CR, CLDPS	ISJ și CLDPS își asumă luarea deciziilor privind adaptarea planului de școlarizare în concordanță cu recomandările PRAI și PLAI

Obiectivul 1.3.: Creșterea nivelului de calificare și a gradului de adecvare a competențelor formate la nevoile pieței muncii Indicatori: - Minim 50% dintre absolvenții IPT care nu continuă studiile se angajează în cel mult 6 luni de la absolvire, începând cu promoțiile de absolvenți din anul școlar 2019-2020 - Cel puțin 70% dintre angajatorii chestionați se declară mulțumiți de competențele dobândite de absolvenți, începând cu promoțiile de absolvenți din anul școlar 2019-2020			Preconții și riscuri <i>Absolvenții de învățământ profesional doresc să continue studiile</i> <i>Oferta angajatorilor este atractivă pentru absolvenți</i>
Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile) A 1. – Planul de școlarizare pentru IPT răspunde nevoilor de formare identificate A 2. – Vezi acțiunile de la Prioritatea 4 A 3. – Vezi acțiunile de la Prioritatea 5 A 4.1. – Toate unitățile școlare IPT realizează investigarea cerințelor specifice din partea angajatorilor privind competențele absolvenților începând cu anul școlar 2017-2018 A 4.2. – Toate unitățile școlare realizează CDL în parteneriat cu agenții economici A 5. – Constituirea de rețele de școli pe domenii de formare profesională în care sunt cuprinse toate școlile IPT, începând cu anul școlar 2017-2018. Rolul coordonator al rețelelor revine școlilor cuprinse în Programele Phare TVET. A 6. – Toate rețelele de școli constituite pe domenii de formare profesională elaborează și aplică programe comune pentru utilizarea de către elevi a dotărilor de care dispun școlile A 7. – Vezi acțiunile de la Prioritatea 2 A. 8. – Studiu la nivel regional și al fiecărui județ pentru absolvenții IPT, începând cu promoția 2018 la 6 luni și la 12 luni de la absolvire			Preconții și riscuri <i>Absolvenții învățământului profesional optează pentru continuarea studiilor prin învățământul seral</i> <i>Angajatorii sunt dispuși să colaboreze la completarea chestionarelor și elaborarea CDL</i> <i>Toate școlile IPT sunt interesate să constituie rețele de școli pe domenii de formare profesională</i> <i>Unitățile școlare IPT cu dotări în concordanță cu standardele de pregătire profesională, în special școlile din Programele Phare TVET sunt dispuse să pună la dispoziția altor școli dotările existente</i>
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Preconții și riscuri
1. Adaptarea ofertei de școlarizare prin IPT pentru a oferi șanse de continuare a studiilor.	Anual: luna decembrie	ISJ	Absolvenții de învățământ profesional și liceal optează pentru continuarea studiilor
2. Creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere (vezi acțiunile de la Prioritatea 4)			
3. Facilitarea accesului la educație prin IPT pentru grupurile dezavantajate (vezi acțiunile de la Prioritatea 5)			
4. Identificarea cerințelor specifice din partea angajatorilor prin intermediul chestionarelor și adaptarea curriculumului în dezvoltare locală în parteneriat cu agenții economici	Anual: luna septembrie	ISJ Unitățile școlare IPT CR și CLDPS	Angajatorii sunt dispuși să colaboreze la completarea chestionarelor și elaborarea CDL ISJ, CR și CLDPS își asumă rolurile de consultanță pentru unitățile școlare și agenții economici ISJ, CR și CLDPS își asumă rolul de avizare a CDL
5. Dezvoltarea rețelelor de școli pentru fiecare din domeniile de formare profesională prioritară la nivel județean	Anual, începând cu luna octombrie	ISJ Unitățile școlare cuprinse în Programele Phare TVET Unitățile școlare IPT	Toate școlile IPT sunt interesate să constituie rețele de școli pe domenii de formare profesională

PRAI al Regiunii de Dezvoltare Sud – Est 2016-2025

6. Dezvoltarea de programe între școlile din rețelele constituite pentru utilizarea comună a dotărilor	Anual, începând cu luna Noiembrie	ISJ Unitățile școlare cuprinse în Programele Phare TVET Unitățile școlare IPT	Unitățile școlare IPT cu dotări în concordanță cu standardele de pregătire profesională, în special școlile din Programele Phare TVET sunt dispuse să pună la dispoziția altor școli dotările existente
7. Dotarea cu echipamente de instruire conform standardelor de pregătire profesională a școlilor IPT (vezi prioritatea 2)			
8. Evaluarea impactului măsurilor de adaptare a ofertei pentru formarea profesională inițială și a acțiunilor de creșterea a nivelului de calificare a absolvenților prin studii de urmărire a inserției profesionale a absolvenților IPT: - Studiu la nivelul regional și al fiecărui județ pentru absolvenții IPT, începând cu promoția 2019, la 6 și 12 luni de la absolvire	Anual, luna august	CNDIPT AJOFM ITM	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU CNDIPT, ISJ, AJOFM și ITM își asumă rolurile

Obiectivul 1.4.: Diversificarea serviciilor de formare profesională oferite prin școlile din ÎPT Indicatori: Toate unitățile școlare IPT au rol funcțional de centre pentru furnizarea de servicii de formare profesională pentru comunitățile locale			Precondiții și riscuri <i>Concurența altor furnizori de formare profesională</i>
Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile) A 1. Dublarea numărului de programe de reconversie profesională a șomerilor și alte programe de măsuri active în care sunt implicate școlile IPT până în 2025 A 2. În anul 2025 toate Grupurile Școlare care au identificat nevoi de formare a adulților sunt autorizate ca furnizori de formare continuă și derulează programe de formare profesională continuă A 3. Minimum 50% dintre unitățile școlare IPT din regiune sunt implicate în proiecte pentru formarea profesională a angajaților agenților economici până în 2020. A 4. Numărul serviciilor educaționale derulate la cerere de unitățile școlare IPT dublate până în 2020 A 5. Numărul serviciilor de consultanță, cercetare, microproducție ale unităților de învățământ			Precondiții și riscuri <i>Unitățile școlare IPT își asumă rolul de furnizori de formare continuă pentru comunitățile din care fac parte și fac demersurile necesare autorizării și derulării cursurilor de formare pentru adulți</i>
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
1. Colaborare cu AJOFM pentru reconversia profesională a șomerilor și alte programe de măsuri active de ocupare - mai ales pentru absolvenții care nu se încadrează în primele 6 luni de la absolvire	permanent	ISJ Unitățile școlare IPT	Unitățile școlare IPT și AJOFM acceptă colaborările pentru reconversia profesională a șomerilor și pentru alte măsuri active de ocupare
2. Creșterea numărului de unități școlare IPT care derulează programe de formare pentru adulți. Creșterea numărului de programe de formare pentru adulți derulate de unitățile școlare IPT	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Autorizarea unităților școlare IPT ca furnizori de formare profesională pentru adulți Concurența altor furnizori
3. Realizarea de proiecte FSE pentru formarea profesională a angajaților agenților economici			Unitățile școlare IPT dispun de resursele financiare necesare
4. Elaborarea și promovarea unei oferte diversificate de alte servicii educaționale la cerere, pentru diverse categorii de beneficiari, inclusiv în sprijinul educației non-formale (competențe parțiale, IT, vârsta a treia, etc.)	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Există cerere locală de servicii educaționale Unitățile școlare IPT dispun de resursele necesare pentru a răspunde cererii.
5. Dezvoltarea de servicii de consultanță, cercetare, microproducție, etc.	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Există cerere locală de servicii de consultanță, cercetare. Există cerere locală pentru realizarea microproducției de către unitățile școlare IPT Unitățile școlare IPT dispun de resursele necesare pentru derularea servicii de consultanță, cercetare, microproducție, etc.

PRIORITATEA 2: Îmbunătățirea condițiilor de învățare în ÎPT			
Indicatori de impact: Creșterea ratei de tranziție a absolvenților învățământului gimnazial în IPT Creșterea ratei de tranziție a absolvenților învățământului profesional			
Obiectivul 2.1.: Reabilitarea și modernizarea infrastructurii școlilor din ÎPT Indicatori: Până în 2025, toate școlile IPT din regiune corespund normelor de siguranță și igienă Anual sunt cuprinse în programe de reabilitare și dotare 10-20% din unitățile școlare IPT începând cu 2018		Preconții și riscuri <i>Sunt disponibile resursele de finanțare din surse bugetare locale și naționale</i> <i>Sunt disponibile surse de finanțare POR</i>	
Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile) A 1., A.2. Direcțiile de restructurare a rețelei școlare de la nivelul fiecărui județ sunt elaborate A 3. Școlile TVET de la nivelul regiunii sunt ierarhizate funcție de relevanța lor în raport cu nevoile de formare profesională inițială – anual începând cu 2018 A 4. Unitățile școlare IPT necesar a fi reabilitate cu prioritate sunt identificate la nivel regional– anual începând cu 2018 A 5 Unitățile școlare necesar a fi reabilitate cu prioritate sunt cuprinse în programe de reabilitare începând cu 2018 A 6.1 Toate unitățile școlare IPT care necesită reabilitarea infrastructurii sunt cuprinse în programe de reabilitare până în 2025. A.6.2 Anual sunt cuprinse în programe de reabilitare 10-20% din totalul unităților școlare ce necesită reabilitare.		Preconții și riscuri <i>CR și CLDPS decid prin consens direcțiile de restructurare a rețelei școlare IPT, ierarhia și prioritățile de reabilitare a unităților școlare IPT la nivel regional.</i> <i>Consiliile locale și unitățile școlare IPT adoptă deciziile de reabilitare a infrastructurii școlilor</i> <i>Există sursele de finanțare necesare reabilitării școlilor</i>	
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Preconții și riscuri
1. Elaborarea direcțiilor de restructurare a rețelei școlare la nivelul fiecărui județ în funcție de nevoile de calificare identificate și de particularitățile rețelei școlare	Anual: luna septembrie	CR, CLDPS ISJ	CR și CLDPS decid prin consens direcțiile de restructurare
2. Implementarea direcțiilor de acțiune pentru restructurarea rețelei școlare	Anual începând cu luna septembrie	ISJ	ISJ și autoritățile locale își însușesc recomandările CR și CLDPS
3. Ierarhizarea unităților școlare IPT în funcție de prioritățile de dezvoltare a acestora ca răspuns la nevoile de calificare identificate	Revizuire anuală	CR, CLDPS, CJ, ISJ	CR și CLDPS decid prin consens ierarhia și prioritățile de reabilitare/dezvoltare/dotare a unităților școlare IPT la nivel regional
4. Identificarea unităților școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel regional	Anual	CR, CLDPS, CJ, ISJ	CR și CLDPS decid prin consens ierarhia și prioritățile de reabilitare a unităților școlare IPT la nivel regional
5. Cuprinderea unităților școlare IPT identificate ca prioritare pentru reabilitare în programe de reabilitare cu finanțare de la bugetele locale, național și prin FEDR	Anual, Începând cu 2015	ISJ, CJ, CL	Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe. Există sursele de finanțare necesare reabilitării școlilor
6. Cuprinderea tuturor unităților școlare IPT care necesită reabilitarea infrastructurii în programe de reabilitare. Anual sunt cuprinse 10-20% din școlile IPT care necesită reabilitare în programe	Anual	CL, ISJ, Unitățile școlare	Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe. Există sursele de finanțare necesare reabilitării școlilor

PRAI al Regiunii de Dezvoltare Sud – Est 2016-2025

Obiectivul 2.2.: Dotarea cu echipamente de instruire, conform standardelor de pregătire profesională a unităților școlare IPT Indicatori: Până în 2025, toate școlile IPT din regiune beneficiază cel puțin de dotarea prevăzută în standardele de dotare minimă obligatorie Anual sunt cuprinse în programe de dotare 10-20% din unitățile școlare IPT			Precondiții și riscuri Sunt disponibile resursele de finanțare din surse bugetare locale și naționale Sunt disponibile surse de finanțare FEDR
Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile) A 1. Liste de echipamente necesare școlilor IPT identificate ca prioritare pentru dezvoltare A 2. Unitățile școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate sunt cuprinse în programe de dotări cu finanțare din fonduri bugetare, Europene sau alte fonduri atrase, începând din 2018 A 3. Toate școlile IPT din regiune sunt cuprinse în programe de dotări cu finanțare din surse bugetare și FEDR pentru asigurarea standardelor de dotare minim obligatorie până în 2025. Anual sunt cuprinse în programe de dotare 10-20% din unitățile școlare IPT			Precondiții și riscuri Există sursele de finanțare necesare Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
1. Evaluarea necesarului de dotare cu echipamente de instruire la unitățile școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel regional(vezi acțiunea 4 obiectivul 2.1.)	Anual: luna septembrie	ISJ, CL, Operatorii economici parteneri Unitățile școlare	
2. Dotarea cu echipamente a unităților școlare IPT identificate ca necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel regional (vezi acțiunea 4 obiectivul 2.1.)	2018	ISJ, CL, Operatorii economici parteneri Unitățile școlare	Există sursele de finanțare necesare Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe
3. Dotarea cu echipamente a tuturor unităților școlare IPT. Anual sunt cuprinse 10-20% din școlile IPT în programe de dotare	Anual	ISJ, CL, Operatorii economici parteneri Unitățile școlare	Există sursele de finanțare necesare Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe

PRIORITATEA 3: Dezvoltarea resurselor umane ale școlilor TVET			
Indicatori : Creșterea capacității de management a unităților școlare Creșterea competențelor metodice și de specialitate a tuturor cadrelor didactice de specialitate din unitățile școlare IPT			
Obiectivul 3.1.: Dezvoltarea managementului unităților școlare IPT Indicatori: Toți directorii și directorii adjuncți ai școlilor IPT au competențele necesare exercitării unui management eficient până în 2020. Toate unitățile școlare IPT au echipe de cadre didactice și membrii ai CA cu competențe necesare pentru elaborarea PAS			Preconții și riscuri <i>Există resursele financiare umane și logistice necesare</i>
Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile) A 1. Toți directorii și directorii adjuncți ai școlilor IPT au parcurs cel puțin un stagiul de formare până în 2020. Anual sunt cuprinși în programele de formare 10-20% din directorii și directorii adjuncți ai școlilor IPT A 2. Membrii echipelor de elaborare a PAS din toate unitățile școlare IPT au competențele necesare elaborării PAS. Anual sunt organizate stagii pentru toate echipele de elaborare PAS în scopul actualizării în raport cu PRAI și PLAI			Preconții și riscuri CCD și ISJ își asumă rolurile de furnizori de formare Există resursele financiare umane și logistice necesare
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Preconții și riscuri
Stagii de formare a directorilor și directorilor adjuncți ai școlilor IPT în domeniul managementului educațional	Anual	ISJ CCD	CCD și ISJ își asumă rolurile de furnizori de formare Există resursele necesare
Stagii de formare pentru membrii echipelor de elaborare a PAS din toate școlile IPT (cadre didactice și membrii ai CA)	Anual: luna mai	ISJ Unitățile școlare cuprinse în Programele Phare TVET	Unitățile școlare cuprinse în Programele Phare TVET își asumă rolul de furnizor de formare în cadrul rețelelor de școli constituite Există resursele necesare
Stagii de informare și formare pentru echipe de cadre didactice din toate școlile IPT pentru elaborarea proiectelor cu finanțare din fondurile structurale	Stagii anuale	ISJ în colaborare cu OI POS DRU	

Obiectivul 3.2.: Dezvoltarea competențelor metodice și de specialitate ale personalului didactic din IPT Indicatori: Toate cadrele didactice de specialitate din unitățile școlare IPT au dezvoltate competențele necesare desfășurării unei activități didactice de calitate începând cu anul școlar 2020-2021 Ponderea cadrelor didactice necalificate la disciplinele de specialitate este sub 1 % în 2025 Toți consilierii școlari au dezvoltate competențele de orientare școlară și vocațională a elevilor			Precondiții și riscuri <i>Există resursele financiare umane și logistice necesare</i>
Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile) A 1.1. Toate cadrele didactice din școlile IPT au abilitățile necesare pentru aplicarea învățării centrate pe elev până la sfârșitul anului 2020. Anual sunt cuprinse în programele de formare 15 - 20% din cadrele didactice din școlile IPT A 1.2. Toate cadrele didactice din școlile IPT au abilitățile necesare pentru aplicarea sistemului de asigurare a calității până la sfârșitul anului 2020. Anual sunt cuprinse în programele de formare 15 -20% din cadrele didactice din școlile IPT A 2.1. Toate cadrele didactice de specialitate parcurg anual stagiul de documentare la agenții economici parteneri începând cu anul 2018-2019 A 2.2. Toate cadrele didactice de specialitate din școlile TVET integrează în procesul didactic cerințele angajatorilor, tehnologiile și echipamentele din dotarea agenților economici parteneri începând cu anul 2019 A 3. Toți consilierii școlari au dezvoltate competențele de orientare școlară și vocațională a elevilor A 4.1. Toate cadrele didactice de specialitate sunt cuprinse anual în activitățile metodice organizate la nivelul școlii sau al rețelei școlare A 4.2. Cel puțin 20% dintre cadrele didactice de specialitate participă anual la stagii de formare organizate de instituții abilitate A 5. Scheme de mentorat realizate pentru toți profesorii debutanți în toate unitățile școlare IPT A 6. Cel puțin un schimb de experiență organizat anual în cadrul fiecărei rețele de școli pe domenii de formare profesională prioritare A 8. Deficitul și excedentul de cadre didactice de specialitate sunt anticipate la orizontul anului 2020 A 9. 1. Setul de măsuri pentru asigurarea cu cadre didactice de specialitate la specializări cu deficit de cadre calificate este elaborat și aplicat începând cu 2018-2019. Ponderea cadrelor didactice necalificate la disciplinele de specialitate este sub 1 % în 2025 A 9.2. Setul de măsuri pentru sprijinirea reconversiei profesionale a cadrelor didactice la specializări cu excedent de cadre didactice calificate este elaborat și aplicat începând cu 2018-2019 A 10. Toți tutorii de la operatorii economici parteneri în învățământul dual parcurg stagii de formare privind elemente de metodică, pedagogie și asigurare a calității în educația și formarea profesională			Precondiții și riscuri <i>Există resursele financiare necesare</i> <i>Agenții economici acceptă implicarea în organizarea stagiilor de documentare a cadrelor didactice</i> <i>Specialiști cu specializări necesare optează pentru cariera didactică</i>
Acțiuni – Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
1. Stagii de formare pentru cadrele didactice din școlile IPT pentru aplicarea învățării centrate pe elev și asigurarea calității	Anual	ISJ, CCD Unitățile școlare cuprinse în Programe Phare TVET	Există resursele financiare necesare
2. Stagii de documentare a tuturor cadrelor didactice de specialitate din școlile IPT la agenții economici parteneri pentru adaptarea conținuturilor și metodelor de învățământ la cerințele angajatorilor și la noile tehnologii și echipamente(vizite de documentare / stagii de formare în întreprinderi / întâlniri tematice cu agenții economici)	Anual	ISJ, Unitățile școlare IPT, Agenții economici parteneri	Agenții economici acceptă implicarea în organizarea stagiilor de documentare a cadrelor didactice
3. Stagii de formare pentru toți consilierii școlari pentru dezvoltarea competențelor de orientare școlară și vocațională	Anual	ISJ CCD	Există resursele financiare necesare

PRAI al Regiunii de Dezvoltare Sud – Est 2016-2025

4. Programe de formare continuă pentru dezvoltarea competențelor metodice și adaptarea la cerințele reformei din ÎPT (stagii de formare prin instituțiile acreditate, întâlniri metodice, lecții deschise, scheme de mentorat în școli, etc.)	Anual	ISJ CCD, Universități	Există resursele financiare necesare
5. Scheme de mentorat pentru profesorii debutanți	Anual	ISJ, Unitățile școlare IPT	Unitățile de învățământ acceptă implicarea în schemele de mentorat
6. Schimburi de experiență cu alte școli în cadrul rețelelor de colaborare, inclusiv cu școli din UE	Anual	ISJ, Unitățile școlare cuprinse în Programe Phare TVET, Unitățile școlare IPT	Resursele financiare necesare sunt disponibile la nivelul unităților școlare IPT
8. Anticiparea evoluțiilor personalului didactic de specialitate din unitățile școlare IPT pe termen mediu	Anual, decembrie	ISJ	
9. Elaborarea și implementarea măsurilor necesare pentru asigurarea cu personal didactic de specialitate la disciplinele cu deficit de cadre calificate și sprijinirea cadrelor didactice de specialitate pentru reconversia profesională și creșterea mobilității ocupaționale la disciplinele cu excedent previzionat de cadre calificate	Anual	ISJ, Universități	Specialiști cu specializări necesare optează pentru cariera didactică
10. Stagii de formare privind elemente de metodică, pedagogie și asigurare a calității în educația și formarea profesională pentru tutorii de la operatorii economici parteneri în învățământul dual			Agenții economici acceptă implicarea în Stagiile de formare privind

PRIORITATEA 4: Dezvoltarea serviciilor de orientare și consiliere			
Indicatori :			
Creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere			
Obiectivul 4.1.: Îmbunătățirea mecanismelor pentru facilitarea accesului la educație și ocuparea unui loc de muncă Indicatori: A 1. 1. Reducerea, până în 2025, la max. 200 a numărului de elevi arondați/consilier A 1.2. Realizarea unui număr mediu de minim 2 ore de consiliere specializată / elev, anual începând cu 2019/2020 pentru elevii din clasele terminale (VIII, XI și, XII/XIII ciclul superior al liceului) A 2. Sistem unitar de raportare și indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere din regiune, adoptat și implementat la nivel regional până în 2019 A 3. Sistem unitar de investigare a opțiunilor elevilor adoptat și implementat la nivel regional până în 2019 A 4. Calendar obligatoriu și unitar de activități de informare și consiliere a elevilor adoptat și implementat începând cu 2019 A 4. Materiale de promovare a carierei, oferta și alternativele în cadrul sistemului de ÎPT, pe fiecare domeniu de pregătire, accesibile elevilor începând din 2019			Precondiții și riscuri <i>Existența resurselor financiare, umane și logistice necesare</i> <i>Legislația permite creșterea numărului de consilieri școlari</i>
Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile) A1. Toate grupurile școlare dispun de cabinet de orientare școlară și vocațională și de consilieri calificați până în 2013			Precondiții și riscuri
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
1. Încadrarea unui număr de consilieri CJRAE corespunzător raportului normat de 200 elevi/consilier	septembrie 2019	ISJ CJRAE	Existența resurselor financiare, umane și logistice necesare MEN își asumă deciziile
2. Adoptarea unui sistem unitar de raportare și indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere	octombrie 2019	ISJ CJRAE	Colaborarea CJRAE din regiune ISJ și CJRAE își asumă rolurile
3. Adoptarea unui sistem unitar de investigare a opțiunilor elevilor pentru continuarea studiilor	octombrie 2019	ISJ CJRAE	Colaborarea CJRAE din regiune ISJ și CJRAE își asumă rolurile
4. Proiectarea și implementarea unui calendar obligatoriu și unitar de activități de informare și consiliere pentru: - clasele a VII-a, VIII-a: calificări - cariera profesională - cl. a VIII-a: oferta de formare la nivel județean/regional - clasa a IX a pentru învățământ profesional și tehnic	septembrie 2019 anual	ISJ CJRAE AJOFM	Colaborarea ISJ, CJRAE, AJOFM din regiune ISJ, CJRAE ȘI AJOFM își asumă rolurile
5. Acțiuni de orientare și consiliere pentru carieră organizate în parteneriat școli-agenții economici	Anual	ISJ CJRAE Unități școlare IPT Agenții economici	Agenții economici parteneri își asumă rolurile în cadrul parteneriatului pentru orientarea și consilierea pentru carieră a elevilor
6. Elaborarea de materiale de promovare a carierei pe fiecare domeniu de pregătire	Ianuarie 2019 Anual, luna ianuarie	ISJ, CJRAE Unitățile școlare IPT cuprinse în rețelele de școli pe domenii Agenții economici parteneri	Existența resurselor financiare Asumarea rolurilor de către ISJ, CJRAE, Unitățile de învățământ, Agenții economici

PRIORITATEA 5: Asigurarea accesului la ÎPT și creșterea gradului de cuprindere în educație			
Indicatori: Abandon școlar la ÎPT, maxim 2 % până în 2020. Asigurarea ratelor de tranziție menționate la obiectivul 1.3			
Obiectivul 5.1.: Facilitarea accesului la educație prin ÎPT, prevenirea și reducerea abandonului școlar			Precondiții și riscuri
Indicatori: Abandon școlar la ÎPT, maxim 2 % până în 2020.			<i>Existența resurselor financiare</i>
Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile) A 1. Elevii din categoriile dezavantajate beneficiază de facilități specifice de acces și de sprijin pentru continuarea studiilor în cadrul ÎPT A 2. Toate unitățile școlare au infrastructura adaptată pentru accesul elevilor cu deficiențe până în 2020 A 3. Program de măsuri pentru identificarea și integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale adoptat și implementat începând cu anul școlar 2019-2020 în toate unitățile școlare IPT A 4. Elevii cu risc de abandon timpuriu identificați și sprijiniți prin asistență specializată și consiliere A 5. Programe pentru a doua șansă oferite pentru toți elevii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nici o calificare			Precondiții și riscuri <i>Existența resurselor financiare</i> <i>Unitățile școlare și CL își asumă rolul de promotori de proiecte cu finanțare din surse naționale, locale și fonduri structurale</i>
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
2. Facilitarea mobilității elevilor în teritoriu (transport/internat, burse, etc.)	Anual	ISJ CJ CL	Existența resurselor financiare Unitățile școlare realizează proiecte cu finanțare POCU
3. Adaptarea Infrastructurii unităților școlare IPT pentru accesul elevilor cu deficiențe/nevoi speciale (rampe de acces, grupuri sanitare adaptate, etc.)	Anual	ISJ CJ CL	Existența resurselor financiare Unitățile școlare și CL își asumă rolul de promotori de proiecte pentru reabilitarea infrastructurii și dotarea școlilor.
4. Adoptarea unui program de măsuri pentru identificarea și integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în școlile din ÎPT	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Existența resurselor financiare Unitățile școlare realizează proiecte cu finanțare POCU
5. Asistență specializată, consiliere și sprijin oferite familiilor/elevilor cu risc de abandon timpuriu	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Existența resurselor financiare Unitățile școlare realizează proiecte cu finanțare POCU
6. Organizarea programelor de șansa a doua pentru tinerii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nici o calificare	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Existența resurselor financiare

PRIORITATEA 6: Dezvoltarea și diversificarea parteneriatului social în ÎPT			
Indicatori: Structuri partenariale funcționale și eficiente			
Obiectivul 6.1.: Dezvoltarea, diversificarea și creșterea eficienței relațiilor de parteneriat, pentru asistarea deciziei și furnizarea unor servicii de calitate prin sistemul de ÎPT Indicatori: Asistarea deciziei privind IPT se realizează cu eficiență la cele 3 nivele de management participativ: - <u>regional prin Consorțiul regional</u> - <u>local (judetean) prin CLDPS</u> - <u>școlii prin CA</u>		Preconții și riscuri Instituțiile reprezentate CLDPS își asumă rolurile pentru dezvoltarea parteneriatului ISJ, unitățile școlare IPT și agenții economici își asumă rolurile pentru dezvoltarea parteneriatului	
Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile) A 1. Reprezentarea în Consiliul de administrație al unităților școlare a cel puțin câte 1 partener social începând cu 2018-2019 A 2. Toți elevii din IPT beneficiază de locurile de practică și condiții de pregătire la operatorii economici parteneri începând cu 2018-2019 A 3. Implementarea de către unitățile de învățământ, în parteneriat cu agenții economici de proiecte prin POCU, pentru practica elevilor începând cu anul școlar 2018-2019		Preconții și riscuri <i>Instituțiile reprezentate în CR și CLDPS își asumă rolul de aplicant pentru proiectele POCU</i> <i>Existența resurselor financiare</i> <i>Agenții economici parteneri își asumă implicarea în CA</i> <i>Unitățile școlare își asumă rolul de aplicant pentru proiectele POCU</i> <i>Lansarea apelurilor la propuneri de proiecte POCU</i>	
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Preconții și riscuri
1. Revizuirea componenței Consiliilor de Administrație din sistemul de ÎPT prin cooptarea unor reprezentanți ai agenților economici reprezentativi pentru profilul școlii	Începând cu septembrie 2018	ISJ Unitățile școlare IPT	Agenții economici parteneri acceptă implicarea în CA
2. Asigurarea locurilor de practică și condițiilor de pregătire în întreprinderi pentru toți elevii, în conformitate cu Standardele de pregătire profesională și cerințele învățării centrate pe elev	Începând cu septembrie 2018	ISJ, CR, CLDPS Unitățile școlare IPT Agenții economici parteneri	Agenții economici parteneri acceptă realizarea practicii elevilor în întreprinderi ISJ, CR și CLDPS își asumă rolurile de consultanță pentru unitățile școlare IPT și agenții economici parteneri ISJ, CR și CLDPS își asumă rolurile de monitorizare a calității formării profesionale prin IPT
3. Elaborarea și implementarea proiectelor cu finanțare din FSE pentru desfășurarea practicii elevilor la agenții economici	Funcție de calendarul de lansare a apelurilor la propuneri de proiecte POCU	ISJ Unitățile școlare IPT Agenții economici parteneri	Unitățile școlare își asumă rolul de aplicant pentru proiecte POS DRU Existența resurselor financiare

11. Contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională

Strategia Națională pentru Învățământul Terțiar 2015-2020, potrivit căreia, pe termen mediu și lung, învățământul terțiar va constitui motorul creșterii economice, va contribui la creșterea productivității și va promova coeziunea socială, punând astfel fundamentele unei economii bazate pe cunoaștere.

Sprijinirea dezvoltării învățământului terțiar reprezintă atât unul dintre obiectivele de bază ale Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ET 2020, cât și o condiționalitate ex-ante pentru a putea beneficia de fonduri structurale și de investiții europene în perioada de programare 2014-2020.

Strategia Națională pentru Învățământul Terțiar 2015-2020 vizează două grupuri țintă, anume, beneficiarii principali ai învățământului terțiar (studenți și elevi, inclusiv din grupuri dezavantajate sau subreprezentate, personalul din instituțiile de învățământ superior, participanții adulți în învățământul profesional și tehnic continuu), precum și organizațiile și furnizorii de educație.

În ceea ce privește obiectivele Europa 2020, Strategia vizează creșterea numărului persoanelor cu vârstă cuprinsă între 30-34 de ani, absolvente ale învățământului terțiar, de la 23,8% (în trim. III 2014) la 26,7% (în 2020), cu impact direct asupra ocupării și creării unei forțe de muncă înalt calificate, capabilă să contribuie la dezvoltarea economică a țării. Astfel, Strategia are în vedere trecerea treptată către o economie bazată mai mult pe cunoaștere precum și satisfacerea cererii crescute de locuri de muncă înalt calificate, pregătind specialiști care pot să dezvolte o societate competitivă într-o economie globală.

Viziunea asupra dezvoltării învățământului terțiar din România 2015-2020 este elaborată ca o structură inter-relaționată de condiții de sprijin și piloni de acțiune, care va fi susținută prin mai multe măsuri și inițiative pe termen scurt, mediu și lung.

Pentru a face din această viziune o realitate, strategia se axează pe patru domenii principale de acțiune:

- i. consolidarea guvernancei, finanțării, monitorizării și evaluării învățământului terțiar („condițiile de sprijin”); respectiv următorii piloni de acțiune:
- ii. încurajarea și susținerea unei participări mai largi în învățământul terțiar, în special pentru grupurile dezavantajate și sub-reprezentate;
- iii. îmbunătățirea calității și relevanței învățământului terțiar;
- iv. dezvoltarea angajamentelor față de economie, în special legătura cu piața muncii și inovarea/antreprenoriatul.

Finanțarea necesară îndeplinirii măsurilor prevăzute în această strategie se realizează de către fiecare instituție/autoritate publică implicată, prin absorbția fondurilor europene nerambursabile și prin asigurarea resurselor financiare necesare pentru cofinanțarea acestora, precum și în limita fondurilor aprobate anual în bugetele instituțiilor publice implicate.

Costul total general estimat de implementare a Strategiei Naționale pentru Învățământul Terțiar 2015-2020 este de peste 2,1 miliarde de euro și vizează un număr aproximativ de 625.000 de beneficiari. Informații suplimentare Strategia Națională pentru Învățământul Terțiar 2015-2020 este esențială pentru a realiza obiectivele naționale în domeniu, în concordanță cu viziunea europeană. Strategia Europa 2020 își propune să transforme UE într-o economie inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii, pentru a oferi un nivel ridicat al ocupării forței de muncă, al productivității și pentru a asigura coeziunea economică, socială și teritorială.

Atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020 este condiționată de îmbunătățirea nivelurilor de educație și formare profesională, prin dezvoltarea învățământului terțiar în vederea reducerii șomajului, sărăciei și excluziunii sociale. Conform acestei strategii, România trebuie să sprijine eforturile de îmbunătățire a competențelor individuale, ceea

ce conduce la creșterea ocupării forței de muncă și a productivității, incluzând o mărire a numărului de persoane, cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani, cu studii terțiare finalizate.

Strategia Europa 2020 este pusă în aplicare și monitorizată în cadrul Semestrului European, ciclul anual de coordonare a politicilor bugetare și economice.

În cazul în care estimările actuale se dovedesc corecte, numărul elevilor va scădea cu 40% în 2025⁶⁹, determinând necesitatea unor reforme pentru educație care să abordeze calitatea, eficiența, echitatea și relevanța. Populația activă și numărul de studenți în scădere au implicații, imediate și pe termen lung, asupra capitalului uman din România și agendei macroeconomice pentru promovarea ocupării forței de muncă și a creșterii economice. Capitalul uman este esențial pentru toate sectoarele de activitate, îndeosebi pentru sectoarele servicii și agricultură, care utilizează cea mai mare parte a forței de muncă.

Populația rurală are cea mai scăzută rată de participare la educație și formare la diferite niveluri. Potrivit datelor curente de la INS, din cei aproximativ 45% tineri români care trăiesc în mediul rural, numai 24% din numărul total de studenți provin din mediul rural. Părăsirea timpurie a școlii este un fenomen cu precădere întâlnit în mediul rural din România: rata de abandon a fost de aproximativ 1,5 ori mai mare în unitățile de învățământ secundar, din mediul rural, decât în cele din mediul urban. Pe măsură ce tinerii avansează în sistemul de învățământ, sub-reprezentarea celor din mediul rural se amplifică, având cea mai mare valoare în învățământul superior.

Programele existente de învățare pe tot parcursul vieții (IPV) sunt adesea greu accesibile, în condițiile unui număr redus de centre de formare în mediul rural și în zonele dezavantajate, dar și dată fiind reducerea ofertei de pregătire disponibilă pentru învățământul profesional și tehnic începând cu anul 2009. Lipsa resurselor financiare, alături de gradul de redus de informare privind programele de IPV existente și oportunitățile pe piața muncii sunt cauze importante ale acestei stări de fapt.

Părăsirea timpurie a școlii și neparticiparea contribuie la nivelurile relativ scăzute înregistrate de România în învățământul obligatoriu. Pentru indivizii afectați, schimbările de viață, accesul la piața muncii și incluziunea socială sunt cu un nivel ridicat de risc.

Prezenta strategie trebuie să fie înțeleasă în contextul actualului cadru național de politici publice din România. Cadrul național include inițiative legislative și programe importante, cu un impact major asupra învățământului terțiar, elemente care au condus la o îmbunătățire semnificativă a învățământului terțiar, și aici menționăm autonomia crescută a instituțiilor, revizuirea modelului de finanțare, coordonarea cu procesul Bologna.

Prin Legea nr. 88/1993 privind acreditarea instituțiilor de învățământ superior și recunoașterea diplomelor s-a introdus un sistem de evaluare și acreditare pentru noile specializări și instituții. Acest fapt se datorează, în mare parte, creșterii explozive a numărului de universități private la acel moment. Legea nr. 288/2004 privind organizarea studiilor universitare a reorganizat sistemul de învățământ superior din România pe trei cicluri: studii universitare de licență, studii universitare de masterat și studii universitare de doctorat, compatibile cu Cadrul European al Calificărilor și Procesul Bologna. În anul 2005, a fost înființată Agenția Română pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (ARACIS) prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității.

⁶⁹ În comparație cu nivelurile din 2005.

Prin prezenta strategie se îndeplinește una dintre condiționalitățile ex-ante ale CE, privind accesul, participarea și calitatea învățământului terțiar din România. Stimularea accesului și participării în învățământul terțiar include următoarele grupuri dezavantajate: studenți cu dizabilități, studenți care provin din familii cu venituri scăzute, studenți orfani sau din centre de plasament, etnici români din afara granițelor, studenți romi și studenți din zonele rurale (de exemplu: alocarea de burse pe criterii sociale și de performanță; subvenții pentru transportul în comun; sistem de credite pentru studii).

Ministerul Educației și Cercetării Științifice și instituțiile sale au investit în dezvoltarea învățământului terțiar. Universitățile publice din România primesc în prezent aproape 1,8 miliarde lei pe an ca finanțare de bază. Spre exemplu, universitățile au ca ofertă educațională pentru ciclul de studii universitare de licență aproximativ 62.000 de locuri pe an pentru studenții finanțați de la bugetul de stat. Pe lângă aceasta, universitățile primesc o „finanțare complementară”. Această finanțare complementară acoperă cheltuielile pentru infrastructura universitară (clădiri noi și întreținere), achiziția de materiale și echipamente, fonduri de cercetare și, de asemenea, fondurile „sociale”, incluzând bursele și subvențiile pentru cazarea și masa studenților.

În intervalul 2012 – 2015, nivelul finanțării a înregistrat o tendință de creștere la toate capitolele. Pentru anul 2014, educației i s-au alocat cu aproape 2 miliarde de lei mai mult decât în anul 2013. Nivelul de finanțare chiar dacă a fost direcționat către o politică de creștere continuă este încă la un nivel care ridică mari așteptări atât la nivelul instituțiilor de învățământ cât și la nivelul de decizie ministerial și guvernamental. MECS va pleda, permanent, pentru creșterea bugetului dedicat învățământului, dar în concordanță cu nivelului de performanță a economiei românești.

Pentru promovarea calității sistemului de educație și formare profesională inițială și continuă, inclusiv a învățământului superior și a cercetării, în perioada 2007-2015 au fost implementate 337 de proiecte în valoare de 1.158.665.701,02 lei. Proiectele dezvoltate au vizat dezvoltarea și implementarea instrumentelor și mecanismelor pentru îmbunătățirea învățământului superior, dezvoltarea sistemului național al calificărilor în învățământul superior, dezvoltarea și implementarea sistemului de asigurare a calității în universități, creșterea accesului la educația universitară, dezvoltarea învățământului superior bazat pe competențe (programe de licență și masterat), sprijin pentru dezvoltarea rețelelor între universități, institute de cercetare și companii, promovarea antreprenoriatului, formarea continuă a cercetătorilor, stimularea și dezvoltarea carierei în cercetare.

Ca urmare a implementării acestora, au rezultat:

- 1090 calificări dezvoltate/actualizate din care 795 calificări validate;
- 1402 programe de licență/ masterat dezvoltate/adaptate conform CNCIS;
- 455 programe de licență/ masterat conform CNCIS implementate;
- 96 universități acreditate conform standardelor de calitate;
- 6690 doctoranzi sprijiniți;
- 5366 cercetători post doctorat asistați financiar;
- 17629 lucrări științifice prezentate – programe doctorale;
- 9160 lucrări științifice prezentate – cercetare post doctorală.

Un rol important l-a avut, în acest sens, utilizarea Fondului Social European pentru cofinanțarea unor intervenții care au susținut asigurarea calității în învățământul superior, derularea programelor doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării, facilitarea tranziției studenților de la universitate la piața muncii.

Inițiativele de sprijinire a tranziției de la învățământul terțiar la viața activă s-au materializat în 274 de proiecte dedicate studenților (pentru 156 dintre proiecte, instituțiile de învățământ superior au avut calitatea de beneficiar, în restul cazurilor

acestea participând la implementare, de cele mai multe ori, în calitate de parteneri). Suma contractată pentru implementarea acestor proiecte este 253,75 mil. €.

Aspectele menționate anterior fundamentează direcțiile de acțiune pentru prezenta strategie națională pentru îmbunătățirea participării, calității și eficienței învățământului terțiar.

Strategia se bazează, în fapt, pe trei considerente principale:

- i. România este angajată în valorificarea oportunităților oferite de Uniunea Europeană și Statele Membre și utilizează documentele de bază și directivele politice ale UE în dezvoltarea acestei strategii;
- ii. România folosește bunele practici pentru construirea unui învățământ terțiar relevant, eficient și eficace pe termen scurt, mediu și lung;
- iii. România este angajată în dezvoltarea învățământului terțiar ca instrument important în strategia generală de dezvoltare socio-economică, sprijinind toate celelalte planuri și inițiative de dezvoltare ale statului, în special, Programul Național de Reformă, Strategia Națională pentru Competitivitate 2014-2020 și Strategia Cercetare-Dezvoltare-Inovare.

Implementarea acestei strategii va fi realizată prin asigurarea unei finanțări adecvate, bazată pe o legislație relevantă, în colaborare cu întreaga comunitate a părților interesate din învățământul terțiar, incluzând instituții de învățământ superior, instituții de învățământ terțiar non-universitar, mediul economic, guvernul și partenerii internaționali. Poate fi constituit un Grup de coordonare pentru dezvoltarea învățământului terțiar, cu reprezentarea tuturor părților interesate relevante, incluzând: conducerea universităților, asociațiilor studențești, federațiilor sindicale și reprezentanți ai angajatorilor și ai societății civile. Acest Grup ar putea fi reprezentat de Consiliu Consultativ pentru Educație (cu posibilitatea extinderii acestuia) și va asigura cooperarea interinstituțională și angajamentul față de îndeplinirea obiectivelor acestei strategiei.

Viziunea asupra dezvoltării învățământului terțiar din România 2015-2020 este elaborată ca o structură inter-relaționată de *condiții de sprijin și piloni*, care va fi susținută prin mai multe măsuri și inițiative pe termen scurt, mediu și lung.

Strategia se axează pe patru domenii principale de acțiune:

- i. consolidarea guvernantei, finanțării, monitorizării și evaluării învățământului terțiar („condițiile de sprijin”);
- ii. încurajarea și susținerea unei participări mai largi în învățământul terțiar, în special pentru grupurile sub - reprezentate;
- iii. îmbunătățirea calității și relevanței învățământului terțiar;
- iv. dezvoltarea angajamentelor față de economie, în special legătura cu piața muncii și inovarea/antreprenoriatul

Acțiunile specifice pe care această strategie le propune pentru fiecare dintre domeniile cheie, se bazează pe analiza socio-economică contextuală a României și a situației învățământului terțiar. Acțiunile propuse vor încerca să depășească obstacolele (barierele) care afectează posibilitatea de a transforma în realitate viziunea asupra dezvoltării învățământului terțiar din România și să răspundă provocărilor identificate în analiză.

Costurile totale pentru fiecare condiție de sprijin, pilon și obiectiv au fost estimate folosind informațiile existente, puse la dispoziție de instituțiile publice centrale, cu privire la costurile unitare și la disponibilitatea Fondurilor Europene Structurale și de Investiții (FESI), precum și cu privire la proiecțiile beneficiarilor pentru perioada 2014- 2020.

Deoarece măsurile propuse diferă funcție de activitățile și grupurile țintă, costurile de implementare estimate variază în mod semnificativ.

Exemplu: Pilonul 1, care susține nevoia de a îmbunătăți participarea în toate domeniile învățământului terțiar, este estimat la peste 811,14 milioane €, în timp ce costurile pentru ceilalți piloni sunt estimate în total la 208,99 milioane €. Aceeași structură a estimării costurilor se aplică și condițiilor de sprijin. Pentru Condiția de Sprijin 1, asigurarea de fonduri adecvate și eficiente, costul estimat este de 1.075,44 milioane €, iar celelalte condiții ar putea costa în total 8,18 milioane €.

Această estimare a costurilor indică unde se vor concentra eforturile financiare pentru a atinge țintele stabilite în cadrul acestei strategii. Fondurile alocate pentru asigurarea unei finanțări adecvate și eficiente și costurile asigurării creșterii participării în învățământul terțiar reprezintă 96,9% din finanțarea totală necesară.

Costurile ridicate în vederea îndeplinirii acestor obiective pot fi explicate prin includerea celor mai importante activități, menite să acopere un număr important de beneficiari direcți, inclusiv asigurarea de burse și dezvoltarea unei scheme eficace și eficiente de creditare pentru studenți. Aceste scenarii de costuri diferite au fost întocmite pe baza finanțării disponibile, a nivelului finanțării anuale de bază, a nivelurilor finanțării de bază per student și a numărului prognozat de studenți și cadre didactice. Scenariile sunt realizate parțial pe baza creșterii/diminuării fondurilor pentru anumite obiective cu 20%, pentru altele fiind legate și de numărul de beneficiari, după cum se explică în Anexă. Potrivit scenariului moderat, costul integral al implementării strategiei este estimat la aproximativ 2,1 miliarde €, în perioada 2015– 2020, din care 465,51 milioane € din fondurile FESI, în baza Obiectivului Tematic 10. Toate aceste scenarii sunt prezentate integral în Anexa la prezentul cadru strategic.

Se preconizează că această strategie va avea impact asupra a peste 625.500 de persoane, din care aproape 58.000 de persoane absolvente de învățământ terțiar, cu vârste de 30-34 de ani. Acest număr este corespunzător țintei de 26,7 %, asumată de România până în anul 2020.

Acțiuni strategice cheie: stabilirea condițiilor și a pilonilor de sprijin

Condițiile de sprijin

MECȘ va aborda trei domenii principale: finanțare, guvernare și responsabilitatea publică, și instituționalizarea procesului de elaborare de politici bazate pe dovezi (date concrete). Aproape toate sistemele naționale de învățământ terțiar sunt recalibrate în funcție de aceste trei domenii, fie ca răspuns la preocupările curente, fie în anticiparea noilor obiective de politici publice– definite în această strategie drept „piloni”.

Îmbunătățirea acestor „condiții de sprijin” este fundamentală pentru progres în implementarea oricărei strategii. Astfel, această strategie pune accentul, în primul rând, pe condițiile de sprijin, deoarece acestea trebuie să fie suficient de robuste pentru a reflecta și/sau sprijini activitatea stabilă în cadrul pilonilor.

În contextul învățământului terțiar din România, caracteristicile cheie ale acestor condiții de sprijin reflectă următoarele elemente fundamentale pentru asigurarea succesului acestei strategii:

- i. **Este necesară crearea unui model de finanțare flexibil și de impact, care să promoveze eficiența și inovarea, necesare îndeplinirii obiectivelor strategice.**

Dezvoltarea învățământului terțiar trebuie sprijinită printr-un model de finanțare care să asigure folosirea eficientă a resurselor. Alocarea resurselor de finanțare în contextul performanței instituționale, pentru îndeplinirea obiectivelor strategice și a rezultatelor dorite, asigură flexibilitate pentru promovarea inovării și îmbunătățirea calității predării și cercetării.

ii. Autonomia și responsabilitatea publică sunt fundamentale pentru furnizarea unui învățământ terțiar flexibil și eficient la toate nivelurile.

Fără a îmbunătăți guvernanta și responsabilitatea publică, încrederea în capacitatea instituțiilor centrale de a direcționa schimbarea va fi semnificativ redusă. Un învățământ terțiar de înaltă calitate asociază nivelul autonomiei operaționale cu responsabilitatea publică în ceea ce privește atingerea performanței, pornind de la obiective bine definite, în concordanță cu cerințele mediului socio - economic. Acestea permit comunicarea periodică și deschisă cu părțile interesate și favorizează dezvoltarea managementului universitar de înaltă calitate, orientat spre rezultate.

iii. Procesul decizional trebuie să se bazeze pe date concrete, corecte, colectate cu exactitate și utilizate eficient.

Abilitatea de a monitoriza impactul și rezultatele inițiativelor strategice, precum și de a face ajustări de politici publice pe măsură ce evenimentele evoluează vor fi posibile doar în condițiile existenței unei capacități de analiză riguroase, pe baza datelor colectate. Un învățământ terțiar de înaltă performanță colectează și folosește date fiabile, unitare privind rezultatele procesului de învățământ și oferă mecanisme pentru evaluarea continuă a performanței la nivel de program, instituție și sistem. Este necesară asumarea și dezvoltarea unei culturi a calității, care să-i determine pe membrii comunităților academice să-și îmbunătățească în mod continuu activitatea, pe baza datelor furnizate.

MECS a avut în vedere compatibilizarea periodică a conținuturilor programelor de studii cu competențele cerute pe piața muncii (au fost evaluate sau reevaluate de către ARACIS 95% dintre programe). În consecință, au intrat în lichidare începând cu anul universitar 2012 – 2013, 468 programe de studii universitare de licență, reprezentând 17% din numărul total de 2718 programe de studii din anul universitar 2014 – 2015. De asemenea, ca urmare a evaluărilor instituționale, un număr de 10 instituții de învățământ superior particular au toate programele de studii intrate în lichidare.

O serie de schimbări semnificative trebuie operate în fiecare dintre domeniile prezentate anterior pentru a stabili bazele necesare implementării unei strategii naționale.

Pentru a implementa acțiunile prevăzute în prezenta Strategie, MECS va beneficia de suportul organismelor consultative cu atribuții în domeniul învățământului superior (Consiliul Național al Rectorilor (CNR), Consiliul Consultativ pentru Educație, Consiliul Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior (CNSPIS), Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU), Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS), Colegiul consultativ pentru cercetare-dezvoltare și inovare (CCCDI) și Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS)), **precum și a partenerilor de dialog social** (asociații studențești, federații sindicale, reprezentanți ai autorităților publice locale, ai angajatorilor și ai societății civile).

Condiția de sprijin 1: Asigurarea unei finanțări adecvate și eficiente

Cheltuielile cu învățământul terțiar din România sunt puțin peste 1,1% din PIB, cu un procent de aproximativ 0,8% din PIB alocat învățământului post-secundar din sectorul public. Deși acestea sunt comparabile în procente cu media la nivelul OCDE și a altor țări din regiune, PIB-ul României este mult sub media europeană (figura 5). De aceea, un nivel similar al cheltuielilor publice în procente înseamnă în realitate mult mai puțini bani în valoare absolută.

În plus, deși cheltuielile cu ÎS ca procent din PIB nu sunt departe de media europeană, de 1,3%, UE consideră că această investiție este prea scăzută în comparație cu SUA și Japonia unde investițiile în ÎS sunt de 2,7%, și respectiv 1,5%⁷⁰. Recomandarea UE privind investițiile în învățământul terțiar din statele membre este de 2% din PIB, așa cum este specificat în Comunicarea CE din 2005⁷¹ și reiterat în una din cele șapte inițiative emblematice ale Strategiei Europa 2020.

Proiectarea unor noi modalități de finanțare publică pentru studenți este necesară astfel încât să combine un sistem de burse cu unul de credite, pentru a acoperi atât cheltuielile de subzistență, cât și taxele de școlarizare, acolo unde este cazul. Documentul de însoțire a Comunicării CE menționată anterior recunoaște creșterea cheltuielilor private pentru învățământul superior –pentru studenți și familiile acestora –și încurajează Statele Membre să ia în calcul schimbări în cadrul finanțării publice, incluzând extinderea oportunităților de creditare a studenților și reevaluarea criteriilor prin care subvențiile publice sunt furnizate studenților. Se va efectua o analiză a nivelurilor taxelor de școlarizare și a oportunității acestora, astfel încât studenții și instituțiile să fie sprijinite cât mai eficient posibil.

MECS va evita suplimentarea în exces a fondurilor aferente bugetelor de bază. Prin reformarea modelului de finanțare, bugetele de bază ale instituțiilor vor fi mai consistente, astfel încât să nu fie nevoie de finanțări suplimentare. Aceste finanțări suplimentare din surse guvernamentale vor fi orientate fie pentru inițiative strategice (dezvoltarea capacității, inovare, echitate etc.), fie pentru stimularea instituțiilor, în baza rezultatelor imediate sau pe termen lung. Cu o astfel de planificare, ministerul poate avea o capacitate mai bună de a coordona învățământul terțiar prin crearea schemelor de finanțare alternativă și nu neapărat prin creșterea bugetelor de bază. Obiectivul este acela de a aloca cel puțin 10% din bugetul general pentru învățământul superior (fără orice sprijin din fonduri structurale) pentru atingerea obiectivelor strategice naționale.

Una dintre metodele de a obține, simultan, atât diversificarea ofertelor, cât și o bună calitate a rezultatelor, constă în stabilirea unui număr mai mare de criterii de finanțare, iar ÎS să fie în competiție pentru obținerea unor alocări financiare diferențiate pe baza acestor criterii.⁷² De exemplu, în baza unui indicator prestabilit și agreeat, o sumă de bani va fi alocată instituțiilor care au avut performanțe bune în ceea ce privește cercetarea științifică. O altă alocare, pe bază de competiție, s-ar putea axa pe obținerea excelenței în reformarea curriculei sau în crearea parteneriatelor cu economia locală. Alte granturi ar putea recompensa ratele de ocupare post-absolvire, nivelurile crescute ale înscrierii studenților din mediul rural și din grupuri sub-reprezentate, utilizarea strategiilor de predare inovatoare, excelența în învățământul la distanță ș.a. Finanțarea pentru aceste stimulente poate proveni din finanțarea suplimentară sau din surse proprii. Agenda UE pentru modernizarea învățământului superior recomandă adaptarea mecanismelor de asigurare a calității și a mecanismelor

⁷⁰ Comisia Europeană (2011) „Sprijinirea creșterii economice și a locurilor de muncă – o agendă pentru modernizarea sistemelor de învățământ superior din Europa”, *ibid*.

⁷¹ Investiția minimă necesară pentru economiile cu grad ridicat de cunoaștere (finanțare publică și privată combinată) este de 2% din PIB potrivit Inițiativei „Tineret în mișcare” care se referă la Comunicarea CE 17 COM (2005) Consultați: „Tineretul în mișcare. O inițiativă de declanșare a potențialului tinerilor de a obține o creștere economică inteligentă, durabilă și incluzivă în Uniunea Europeană”. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: p. 8. COM(2010) 477 versiunea finală.

⁷² O altă metodă este dezvoltarea clasificărilor precum U-multirank lansată de UE în 2012, <http://www.u-portal.org/u-multirank/>.

de finanțare pentru a recompensa succesul în echiparea studenților cu competențele necesare pieței muncii.

O astfel de strategie de finanțare este una de „stimulare și competiție”. Rezultatele specifice pot fi finanțate suplimentar, oferind instituțiilor de învățământ superior posibilitatea specializării în anumite domenii de nișă.

Aceste seturi de rezultate, pe care ministerul le poate alege pentru a stimula ÎIS, trebuie:

- a) să fie suficient de specifice;
- b) să stimuleze cu adevărat competiția.

Dacă finanțarea suplimentară acoperă în întregime unul sau două aspecte (de exemplu număr studenți înmatriculați, rezultatele cercetării), atunci stimulentele vor face ca toate instituțiile să se îndrepte în aceeași direcție.

Unele dintre aceste rezultate pot fi ușor de cuantificat (de exemplu: numărul de studenți romi, numărul de studenți proveniți din mediul rural, numărul de publicații științifice etc.); altele pot necesita un efort mai mare în vederea evaluării sau au un caracter puternic subiectiv (de exemplu: metode de predare inovatoare).

<i>Direcții și indicatori strategici</i>			
Obiectiv	Măsură/Acțiune	Domeniu de aplicare/ Audiența	Indicator
Asigurarea finanțării necesare pentru sprijinirea unui ÎT de bună calitate, relevant și eficient	Creșterea progresivă a finanțării alocate învățământului terțiar în următorii ani	Național; instituțional	% din PIB cheltuit pentru ÎT depășește media UE de 1,3%
Alocarea finanțării în contextul performanței instituționale în raport cu obiectivele de politică publică și rezultatele așteptate	Alocarea finanțărilor suplimentare (program pilot) pentru finanțarea performanței, pentru a îndrepta sistemul spre obiectivele de politică publică și rezultatele așteptate	Național; instituțional	% din bugetul ÎT alocat prin finanțarea performanței; progresul în raport cu indicatorii obiectivelor de politică publică pentru finanțarea performanței

Condiția de sprijin 2: Promovarea guvernantei eficiente

MECS atestă legalitatea și analizează tezele tuturor doctoranzilor, pentru a face o propunere cu privire la acordarea titlului de doctor. Similar, dreptul de a acorda diplome de doctor este administrat de minister și nu de comunitatea academică sau o instituție de învățământ superior. Spre exemplu, din anul academic 2009-2010, 58 de instituții au primit dreptul de a dezvolta programe de studii doctorale. Pentru a obține acreditarea, universitățile publice și private au trimis solicitări către CNATDCU cu privire la avizarea din punct de vedere al resursei umane și au fost supuse unei evaluări realizate de ARACIS privind capacitatea instituțională a acestora de a oferi diplomele. Verificarea suplimentară de către minister a calificărilor doctorandului este inefficientă și replică evaluarea efectuată atât de universități cât și de ARACIS în procesul de asigurare a calității.

În România, puterea de decizie în cadrul universităților aparține Senatului și Consiliului de administrație, organisme de luare a deciziilor, care nu au în mod

obligatoriu reprezentare externă. Conform legii, Senatul universitar este cel mai înalt for de decizie și deliberare la nivelul universității, fiind alcătuit din 75% cadre didactice și cercetători și 25 % studenți. Reprezentarea externă în structurile universității este posibilă, dar nu obligatorie. Conform Legii educației naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare, universitățile pot dezvolta structuri consultative cu membri din mediul extern, dar nu au obligația de a face acest lucru. Singura situație în care părțile interesate externe trebuie să fie incluse în activitatea universității este cea în care modalitatea de alegere a rectorului, votată de majoritatea cadrelor didactice și a studenților, este prin „concurs public” și nu prin „vot universal”. Astfel, 50% dintre membrii comisiei de selecție trebuie să fie din exterior; acești membri externi se definesc ca „personalități științifice și academice”. Prin promovarea unei mai mari participări la decizii din mediul extern universității, se va putea consolida încrederea publică în activitatea universitară și se vor crea premisele pentru consolidarea relațiilor dintre universități, mediul economic și societatea civilă, și chiar s-ar putea dezvolta gradul de internaționalizare al universităților românești.

Rezoluția din noiembrie 2007, a Consiliului UE privind competitivitatea,⁷³ reafirmă faptul că modernizarea învățământului superior și a cercetării este imperativă pentru creșterea competitivității Europei. Rezoluția încurajează Statele Membre să ia măsurile necesare pentru modernizarea instituțiilor de învățământ superior prin acordarea unei mai mari autonomii acestora și creșterea responsabilității publice, ceea ce le permite:

- să-și consolideze capacitatea de modernizare a curriculei pentru a răspunde mai eficient nevoilor pieței muncii și ale studenților;
- să-și îmbunătățească practicile de management;
- să-și dezvolte capacitatea de inovare.

Agenda UE din 2011 pentru modernizarea Europei s-a axat pe problema autonomiei și a importanței guvernantei și sistemelor de finanțare flexibile, care echilibrează autonomia crescută a instituțiilor de învățământ cu asumarea responsabilității publice față de toate părțile interesate. Autonomia ajută la creșterea diversificării în interiorul unei instituții de învățământ superior. CE promovează, de asemenea, autonomia ca cerință fundamentală pentru inovare.⁷⁴ Echilibrarea autonomiei și a asumării responsabilității publice a ÎS din România este o mare provocare. Aceasta, ca și alte provocări, ar putea constitui teme ale unui program de formare a conducătorilor actuali și viitori ai instituțiilor de învățământ superior.

O altă metodă de evaluare comparativă a calității constă în utilizarea clasificărilor bazate pe indicatori obiectivi. Pentru realizarea unor astfel de comparații se pot folosi informații indirecte, cum ar fi numărul de instituții care au obținut un loc în top 400 sau 500 al uneia dintre clasificările internaționale recunoscute. În afara centrelor academice majore ale lumii (de exemplu, SUA, Marea Britanie, Japonia), astfel de clasificări pot să ofere, de fapt, informații despre performanța relativă a unor instituții, nu a sistemului în întregime. Pentru analize de sistem, se pot consulta clasificările U21 ale sistemelor de învățământ, care au început să fie elaborate din 2012. Aceste clasificări măsoară sistemele naționale de învățământ în raport cu resursele, mediul, conectivitatea și

⁷³ Consiliul Uniunii Europene, Rezoluția Consiliului privind modernizarea universităților pentru competitivitatea Europei în economia globală a cunoașterii.

⁷⁴ „Introducerea agendei privind modernizarea în universități: educație, cercetare și inovare.” Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European. 10.5.2006. COM(2006) 208 versiunea finală. Accesată la adresa <http://bit.ly/1f0a6Me>; Citată în documentul de lucru al Comisie cu privire la elaborările recente; ibid: p. 48.

rezultatele. În cea mai nouă versiune a acestor clasificări, România se situează pe locul 39 din 50 de țări, înaintea Argentinei, Braziliei și Chinei.

Indicatori cum ar fi cei care evaluează rezultatele proceselor de predare/învățare și cercetare sau relevanța calificărilor pentru mediul socio – economic, rolul social și de motor al dezvoltării regionale al instituției, precum și gradul de internaționalizare a activităților trebui să fie la baza sistemului de clasificare.

Cele mai utile, dar încă subiective, surse de date comparative, privind educația în contextul competitivității, pot fi cele bazate pe anchete realizate în proiecte precum Raportul global al competitivității (RGC) al Forumului Economic Mondial.

Printre multe alte aspecte, RGC adresează directorilor de companii din 148 de țări mai multe întrebări privind calitatea învățământului terțiar, a absolvenților și a interacțiunii dintre învățământul terțiar și mediul economic. Deși răspunsurile nu ar putea fi clasificate ca fiind „științifice”, ele pot oferi percepții ale persoanelor care controlează efectiv investițiile din economie. Pentru ca învățământul terțiar să fie ”motorul” investițiilor viitoare și să ofere o bună calitate, percepțiile privind satisfacția acestor respondenți ar trebui să fie înțelese și în România.

Deși percepțiile pot fi subiective, acestea sunt indicatori importanți ai reputației educației și ÎIS pentru angajatorii locali și internaționali. Astfel de evaluări și altele similare privind competitivitatea ÎT ridică multe întrebări și oferă date comparative importante, pentru ca România să-și evalueze mai bine poziția în sistemul de educație și în sistemul economic european și internațional.

Directii și indicatori strategici			
Obiectiv	Măsură/Acțiune	Domeniu de aplicare/Audiența	Indicator
Implicarea părților interesate în procesul de identificare și urmărire a obiectivelor strategice	Creșterea rolului și a reprezentării părților interesate relevante, în special a părților interesate din mediul extern, în aspectele legate de guvernare	Părți interesate naționale și locale	Numărul părților interesate din exterior implicate în procesele/structurile formale de guvernare
Armonizarea nivelului de autonomie operațională cu asumarea responsabilității publice pentru performanță, în raport cu așteptări bine definite	Recalibrarea nivelului de autonomie instituțională în strânsă și echilibrată legătură cu asumarea responsabilității publice față de performanță, în raport cu așteptări bine definite ale mediului socio - economic	Național și local	Analiză comparativă a consecvenței României față de tendințele europene realizată
Asigurarea transparenței în procesul de clasificare a universităților	Desfășurarea unui exercițiu de clasificare bazat pe date care respectă misiunile instituțiilor	Național și local	Metodologie de clasificare, date relevante, și justificarea modului de realizare a clasamentului în raport cu toți parametrii importanți pentru activitatea instituției, publicate

Condiția de sprijin 3: Utilizarea monitorizării și evaluării datelor pentru elaborarea politicilor bazate pe evidente

Creșterea eficienței sistemului de învățământ superior din România este corelată cu deținerea unui set de date complet și complex. În acest context, pot fi luate decizii fundamentate la nivel de sistem și pot fi responsabilizate instituțiile. Fără date legate de rezultate, instituțiile de învățământ superior nu vor putea să-și evidențieze progresul și nici MECS nu va putea să evidențieze evoluțiile la nivel de sistem. În plus, datele deținute în prezent de MECS și de Institutul Național de Statistică, diferă. Fără compatibilizarea bazelor de date și a procedurilor de raportare, MECS și instituțiile aflate în subordonarea și coordonarea sa, nu vor avea sisteme de măsurare relevante, altele decât măsurările bazate pe intrări, folosite în prezent.

Pentru o eficiență mai mare, generarea și partajarea datelor trebuie să fie reglementate și standardizate, atât la nivel național, cât și instituțional. Ca prioritate principală, va fi adoptat un Cadru național al datelor din învățământul superior. Acest cadru se va axa în special pe domeniile acoperite în această strategie și va fi bazat parțial pe date colectate la nivel instituțional și parțial pe date naționale strânse prin diferite anchete. Printre elementele necesare în generarea și partajarea datelor se regăsesc următoarele:

Subiectul	Descrierea	Sursa datelor
Admitere	Date de la instituțiile de învățământ superior cu privire la studenții înmatriculați în funcție de program, locul de proveniență (internațional/național, urban /rural), educația anterioară etc. (colectare anuală)	Instituții de învățământ superior
Incluziune socială	Date privind istoricul socio-economic, etnic, privind dizabilitățile etc. al noilor studenți (colectare în ani impari)	Anchetă guvernamentală
Personalul academic	Date privind funcția, salariul și calificările personalului didactic și de cercetare (colectare anuală)	Instituții de învățământ superior
Finanțarea ministerială	Date privind plățile făcute fiecărei instituții (colectare anuală)	Date administrative ale ministerului
Finanțare instituțională	Date privind venituri din diferite surse (minister, studenți, altele), plus cheltuielile în funcție de tip (salariile personalului didactic și de cercetare, TIC etc.) (colectare anuală)	Instituții
Angajamentul studenților /anchetă financiară	Date despre studenți care descriu angajarea /experiența acestora, precum și date privind veniturile și cheltuielile acestora (colectare în ani pari)	Chestionare obligatorii cu sprijinul altor instituții centrale
Date privind abandonul și transferul	Date privind studenții înscriși în anul anterior care nu au continuat studiile și studenții nou înscriși care au fost anterior într-o altă instituție (colectare anuală)	Date instituționale
Date privind absolvirea	Numărul absolvenților pe program/domeniu de studiu	Instituțional

Ancheta privind absolvenții	Date colectate la 24 de luni după absolvire, referitoare la ocupare, venit, planuri privind continuarea educației, gradul de satisfacție etc.	Chestionare obligatorii cu sprijinul altor instituții centrale
Anchetă privind angajatorii	Studiu la nivelul angajatorilor cu privire la gradul de satisfacție asociat absolvenților, evoluția competențelor acestora, aspecte ce trebuie îmbunătățite	Chestionare obligatorii cu sprijinul altor instituții centrale

Dezvoltarea și implementarea unei anchete standard privind absolvenții– studiu de monitorizare –va fi desfășurată de fiecare instituție, pentru a se asigura că sunt disponibile date precise, comparabile.Ca parte a Cadrului național al datelor, o anchetă standard privind absolvenții (studiu de monitorizare) ar trebui să fie realizată periodic de instituții. Unele din aceste date vor fi utilizate pentru a crea statistici cantitative la nivel instituțional și național, referitoare la gradul de satisfacție al absolvenților și inserția pe piața muncii; alte date ar putea fi calitative și axate pe îmbunătățirea programului de studiu la nivel de facultate/departament. Instituțiile pot personaliza o parte din datele solicitate pentru a maximiza beneficiile unor astfel de anchete, menținând în același timp o bază de întrebări standardizate la nivel național pentru a permite construirea unor indicatori naționali fiabili.

Potrivit Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, foile matricole și sistemele IT ale tuturor universităților trebuie să fie integrate într-un program denumit „Registrul matricol unic” sau „RMU”. Un studiu de monitorizare va corela informațiile privind performanța universitară cu datele post-absolvire (de exemplu: ocupație, statut de angajat, salariu etc.), oferind informații utile pentru viitori studenți (de exemplu, în selectarea facultății în funcție de corelarea traseului academic cu cel profesional), angajatori (de exemplu, informații despre absolvenții diferitelor universități și domeniile specifice de ocupare) și instituții (de exemplu: cât de bine sunt pregătiți studenții pentru o anumită carieră). Datele post-absolvire vor fi colectate periodic sau, ca alternativă, baza de date RMU ar putea fi conectată cu alte baze de date administrative din România (de exemplu: pensii/asigurări sociale). Această abordare, similară cu implementarea în Bulgaria a sistemului BURS⁷⁵, va furniza date actualizate și fiabile pentru sprijinirea continuă a deciziilor pentru toți actorii interesați de învățământul superior.

⁷⁵ „Sistemul de clasificare a universităților din Bulgaria” sau BURS a fost creat de Ministerul Educației, Tineretului și Științei cu finanțare de la Fondul Social European. A fost dezvoltat pentru a informa actorii interesați despre poziția unei universități față de alte instituții și de a oferi informații studenților. Versiunea din 2012 a sistemului a conținut informații cu privire la 52 de domenii profesionale de la 51 de universități acreditate. Utilizatorul poate selecta indicatorul sau indicatorii care sunt cei mai importanți pentru acesta, iar sistemul produce apoi clasificarea în mod corespunzător. BURS compară universitățile în funcție de 49 de indicatori diferiți care se bazează pe date statistice și rezultatele anchetei sociologice. Un punct forte principal al BURS este acela că strânge date prin legături automate cu sistemul de învățământ superior oficial, piața muncii, registrele privind veniturile și administrația fiscală

Direcții și indicatori strategici			
Obiectiv	Măsură/Acțiune	Domeniu de aplicare/Audiența	Indicator
Implicarea părților interesate în procesul de identificare și atingere a obiectivelor strategice pentru învățământul terțiar	Creșterea rolului și a reprezentării părților interesate relevante, în special a actorilor interesați din exterior, în aspectele legate de guvernanta	Actorii naționali și locali interesați	Numărul actorilor interesați din exterior implicați în procesele/structurile formale de guvernanta
Armonizarea autonomiei operaționale a I.Î.S. cu responsabilizarea publică pentru rezultatele obținute, în raport cu așteptările părților interesate	Recalibrarea nivelului de autonomie instituțională cu responsabilizarea față de performanță, în raport cu așteptări bine definite	Național și local	Analiză comparativă a consecvenței României față de tendințele europene realizată
Publicarea datelor relevante pentru studenții și angajatorii eligibili în organisme necesare unei bune guvernante	Desfășurarea unui exercițiu de clasificare bazat pe date care respectă misiunile instituțiilor	Național și local	Sistem de clasificare (și justificarea sa în raport cu toți parametrii importanți pentru activitatea instituției - educație, cercetare, relevanța calificărilor pentru mediul socio – economic, rolul social și de motor al dezvoltării regionale, precum și gradul de internaționalizare a activităților instituțiilor respective) elaborat și publicat
Asigurarea transparenței datelor pentru părțile interesate, inclusiv a celor ce privesc calitatea programelor	Dezvoltarea unui studiu de monitorizare a performanței absolvenților	Național și local	Sistem de monitorizare recunoscut creat; Număr de studenți monitorizați.

Pilonii reformelor din învățământul terțiar românesc

Prin condițiile de sprijin menționate anterior, învățământul terțiar va beneficia de instrumente care să sprijine progresul în domeniile sale vitale, în termeni de rezultate, calitate și implicare. Aceste domenii relevante sunt considerate „piloni” care pot sprijini progresul în cadrul învățământului terțiar.

Îmbunătățirea participării în învățământul terțiar	Programe flexibile, relevante și de înaltă calitate	Angajament strategic față de sectorul economic
- Stabilirea unui traseu clar de la învățământul secundar profesional și de alt tip la învățământul terțiar - Completarea scutirii de la plata taxei în funcție de merite, cu un program de burse bazate pe necesități - Implementarea unui program de credite pentru studii - Încurajarea atragerii studenților din grupurile subreprezentate și a celor netradiționale, inclusiv a adulților - Creșterea transparenței informațiilor și furnizarea îndrumării cu privire la oportunitățile și rezultatele educaționale pentru alegerea informată a parcursului educațional și reducerea abandonului școlar.	- Revizuirea reglementărilor de acreditare a programelor în sprijinul modernizării acestora; - Extinderea capacității de reproiectare a programelor; - Dezvoltarea unei evaluări permanente a programelor pentru competențe transversale și de antreprenoriat; - Dezvoltarea de studii pentru monitorizarea performanței absolvenților; - Îmbunătățirea programei TIC pentru completarea ofertei existente; - Analiza posibilității extinderii formării de tip dual la nivelul învățământului terțiar din domeniul tehnic.	- Dezvoltarea unui program național pentru încurajarea dialogului dintre învățământ și sectoarele economice de activitate; - Înființarea unei funcții de legătură cu industria/agricultura în fiecare instituție; - Implicarea angajatorilor în proiectarea și furnizarea programelor, sprijinirea schimburilor de personal și includerea experienței practice în cursuri.

Caracteristici importante care definesc pilonii, de care va depinde succesul învățământului terțiar din România:

- În mijlocul unor schimbări demografice majore și cu obiectivul european stabilit ca 26,7% din populația cu vârste între 30 și 34 de ani să fie absolvenți de învățământ terțiar până în anul 2020, România va trebui să crească participarea în învățământul terțiar. Un învățământ terțiar cu înalte performanțe

crează și îmbunătățește capitalul uman prin extinderea participării, facilitarea transferului și avansarea/progresul studenților la toate formele și nivelurile sistemului de învățământ, în special de la cel secundar la cel terțiar și la învățarea pe tot parcursul vieții.

- ii. **Pentru ca instituțiile să răspundă la cerințele pieței muncii și să le anticipeze, corelat standardele de calitate academică, se vor dezvolta într-o manieră dinamică noi programe care să ofere studenților un mix de competențe disciplinare și aptitudini transversale, aflate mereu în schimbare.** Acestea, vor crește valoarea învățământului, stimulând astfel cererea. Un învățământ terțiar cu performanțe ridicate asigură:
 - o bună pregătirea absolvenților prin dobândirea de competențe transversale și o înțelegere comprehensivă a disciplinelor parcurse;
 - o menținerea nivelului de calitate a programelor de studii la nivelul așteptărilor părinților interesate relevante, printr-o cooperare permanentă cu acestea.
- iii. **Relația dintre mediul socio – economic și educație va fi consolidată și aprofundată la toate nivelurile.** Universitățile pot juca un rol important, atât în sprijinirea angajatorilor din industrie și agricultură să devină mai competitivi, prin creșterea receptivității acestora pentru cunoaștere și noi competențe, cât și prin adaptarea ofertei educaționale la cerințele acestora. Un învățământ terțiar cu performanțe înalte folosește feedback-ul de la angajatori pentru a-l include în crearea programelor, priorităților instituționale și politicilor sectoriale, stimulând dezvoltarea economică și socială.

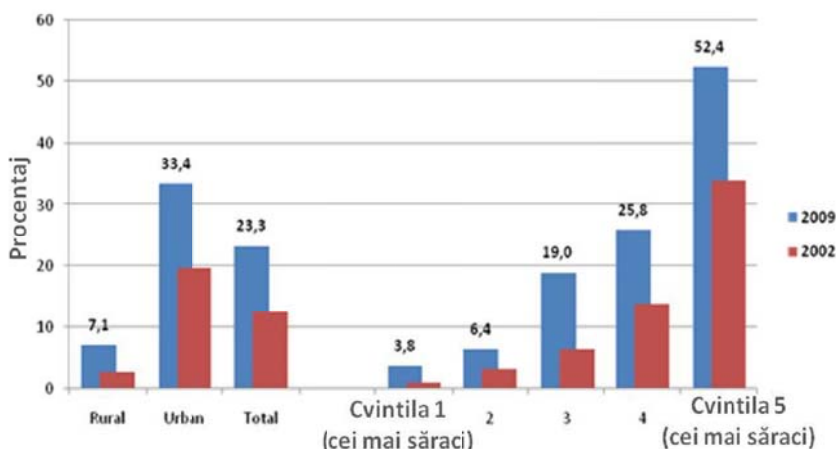
Acțiunea Pilonului 1: Îmbunătățirea participării în toate domeniile învățământului terțiar

La nivel global există o puternică corelație între statutul socio-economic și numărul celor care se înscriu și finalizează învățământul terțiar. Peste 50% din chintila cea mai bogată a tinerilor din România (25-29 de ani în 2009) sunt absolvenți de învățământ terțiar, în timp ce, în cadrul chintilei celei mai sărace, rata de absolvire a învățământului terțiar reprezintă 3,8% (figura 7). Cu toate că situația s-a îmbunătățit oarecum între 2002 și 2009, totuși studenții din familii mai sărace (și din zona rurală) continuă să fie semnificativ în urma colegilor lor din zone urbane cu o stare materială mai bună. Provocările cu care se confruntă persoanele/studenții din grupurile subreprezentate se observă din momentul admiterii, iar apoi pe tot parcursul studiilor până la finalizarea învățământului terțiar, astfel încât este necesar să li se acorde sprijin pe toată perioada desfășurării învățământului terțiar.

Subreprezentarea studenților cu venituri reduse în rândul absolvenților învățământului terțiar indică problema în rândul studenților mai săraci, care se reflectă într-un procentaj scăzut la admitere și în procentaj mare de abandon. În luna noiembrie a anului 2013, Banca Mondială a realizat un studiu privind cauzele abandonului studiilor universitare în România. Studiul a implicat o serie de interviuri cu foști studenți care au abandonat studiile înainte de absolvire, din universități din București, Cluj și Suceava. Printre motivele cel mai des întâlnite privind abandonul studiilor universitare se regăsesc probleme financiare, comunicare redusă între studenți și cadrele didactice și raportul inadecvat între cursurile obligatorii și cele opționale. Posibile soluții pentru aceste probleme se pot obține prin consolidarea reformelor curriculare, a finanțării învățământului dar și prin îmbunătățirea condițiilor sociale pentru populația care provine din medii/grupuri defavorizate.

Discrepanța semnificativă dintre mediul rural și cel urban în ceea ce privește participarea la învățământul terțiar din România poate fi explicată printr-o serie de factori. Discrepanța între proporția tinerilor din zona rurală și a celor din zona urbană se reflectă în lipsa de participare – nu doar la nivelul învățământului terțiar, ci și în învățământul liceal – reducând astfel numărul de elevi care „se califică” pentru a continua studiile în învățământul terțiar. Doar 37% dintre tinerii cu vârste între 19-21 de ani din zona rurală au absolvit liceul, comparativ cu 68% dintre colegii lor din zona urbană.⁷⁶ Mai mult, elevii din zone rurale care doresc să urmeze liceul sunt adesea nevoiți să se mute de acasă pentru a merge la o școală din mediul urban și să se confrunte cu costuri de trai deosebit de ridicate.⁷⁷

Discrepanțele dintre rezultatele în învățământul terțiar la nivelul comunităților rurale și rezultatele la nivelul comunităților urbane prezentate în figura 7 indică: doar 7,1% dintre tinerii cu vârste între 25-29 de ani din comunitățile rurale finalizaseră o formă de învățământ terțiar în 2009, pe când rata pentru același grup de vârstă din zone urbane era de 33,4%. Foarte probabil, această situație se datorează celor două caracteristici reflectate în tiparele migrației: universitățile se grupează în zonele urbane, atrăgând viitorii tineri angajați către centrele urbane, iar agenții economici tind să se grupeze acolo unde capitalul uman și infrastructura sunt mai dense, adică tot în centrele urbane. Acțiunea cumulată a acestor forțe determină migrarea din zonele rurale a tinerilor cu un nivel educațional mai înalt, iar revenirea acestora în comunitățile rurale este tot mai dificilă.

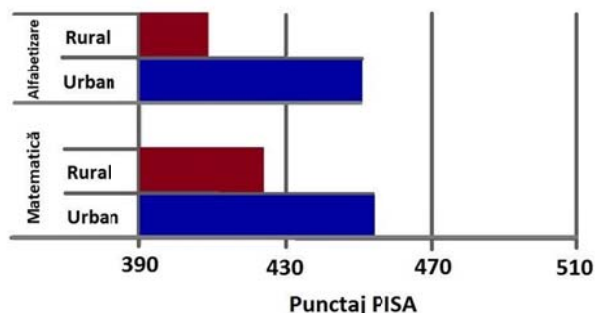

Procentul populației cu vârste între 25-29 de ani absolvenți de învățământ terțiar, per chintilă de venit și proveniență, 2002 și 2009 (Sursă: Banca Mondială, Studiu privind venitul per familie 2014)

Problema subreprezentării în mediul rural crește direct proporțional cu selectivitatea instituțiilor. După cum ilustrează figura 8, rezultatele obținute de elevii din mediul rural la matematică și limba română sunt mult mai slabe decât cele ale colegilor lor din mediul urban. La matematică, elevii din mediul rural sunt ca nivel, cu aproape o clasă în urma celor din mediu urban și cu o jumătate de clasă la limba română.

⁷⁶ ibid

⁷⁷ Notă a Băncii Mondiale privind învățământul (2007).

Sursa: OECD, 2012

Rezultate PISA urban versus rural, OECD 2012

Procentul absolvenților de învățământ terțiar cu vârste între 30-34 ani este de aproximativ 1% în rândul romilor, comparativ cu peste 20% în rândul populației generale⁷⁸. Cu toate că estimările variază, se consideră că, în România, mai puțin de un procent din tinerii romi sunt absolvenți de învățământ terțiar⁷⁹. Ca și în cazul participării reduse a tinerilor din zona rurală și a celor cu o situație socio-economică precară menționați anterior, principalele probleme constau în accesul și rata de absolvire a învățământului gimnazial și liceal de către aceștia. În prezent, politicile publice care au ca scop creșterea accesului la învățământul terțiar pentru elevii romi includ alocarea de locuri rezervate la fiecare universitate⁸⁰. Cu toate că aceste măsuri sunt binevenite și ar putea fi extinse, cel mai mare obstacol pentru tinerii romi este, în mod clar, accesul la ciclurile gimnazial și liceal, pentru care este nevoie de măsuri urgente. Un studiu recent al „Fundației Împreună” arată că în perioada 1998-2012, procentul de femei rome absolvente ale unei forme de învățământ terțiar s-a dublat, de la 0,7% la 1,6%, în timp ce în cazul bărbaților romi, acesta a rămas constant, aproximativ 1%⁸¹.

„Strategia de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2015 – 2020” își propune în mod explicit două obiective privind educația elevilor proveniți din grupuri dezavantajate și, în mod specific, a celor de etnie romă:

- Asigurarea accesului egal, gratuit și universal al cetățenilor români aparținând minorității rome la educație de calitate la toate formele și nivelurile din sistemul public de învățământ, pentru a sprijini creșterea economică și dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere;
- Promovarea educației incluzive în cadrul sistemului educațional, atât prin prevenirea și eliminarea segregării, precum și prin combaterea discriminării pe

⁷⁸ Diagnostic and policy advice for supporting Roma inclusion in Romania **Studiu de diagnosticare și consultanță pentru politicile de sprijinire a incluziunii romilor din România**, Banca Mondială 2014. INS, 2014

⁷⁹ Banca Mondială. (2011). Functional Review: Higher Education Sector (Romania) **Analiză funcțională: sectorul învățământului superior (România)**. Consultată pe 19 noiembrie 2013 accesând <http://bit.ly/1IEr7NE>

⁸⁰ See: http://www.anr.gov.ro/html/Politici_Publice.html

⁸¹ Duminică și Ivasiuc 2013

baze etnice, de statut social, dizabilități sau alți factori care au impact asupra copiilor și tinerilor proveniți din grupuri dezavantajate, inclusiv romi⁸².

Pentru populația care, în mod tradițional, nu participă la învățământul terțiar, îmbunătățirea opțiunilor privind învățământul primar, secundar și terțiar ar putea să nu fie de ajuns. Experiența internațională arată că sunt necesare și alte inițiative de politici, care se concentrează pe aspecte privind asistența financiară, barierele socio-culturale, dizabilități și egalitatea de gen. În multe cazuri, în mediul socio-cultural în care se formează un student, învățământul terțiar nu este prezentat ca un traseu „normal” de urmat în viață. Documentul de poziție al CE privind elaborarea Acordului de Parteneriat cu România evidențiază importanța concentrării eforturilor asupra unor categorii aflate în situații de risc: populația afectată sever de sărăcie, persoanele vârstnice (al căror număr este în creștere), minoritatea romă și populația rurală⁸³.

Rata natalității în scădere și modificările aduse examenului de bacalaureat au afectat înscrierile în universități în mod dramatic. De-a lungul anilor 2000, aproximativ 80% dintre absolvenții învățământului secundar promovau cu succes examenul de bacalaureat, ceea ce le dădea dreptul să se înscrie la învățământul terțiar. După modificarea metodologiei în anul 2011, rata de promovare a examenului de bacalaureat a scăzut la 62,6% în 2014. Împreună cu scăderea demografică, aceste reguli mai stricte de examen accentuează scăderea ratei de înscrieri în învățământul superior tradițional (tabelul 4). Asigurarea accesului – pentru toate generațiile din învățământul liceal – la învățământul terțiar trebuie să constituie o prioritate națională, pentru a asigura niveluri de înscriere rezonabile.

Tabelul 4 – Evoluția numărului de studenți înmatriculați în anul I de studii universitare, pentru perioada 2007 – 2014

An universitar	Total licență (public + privat)	Public (licență anul 1)	Public (licență anul 1) din care		Privat (licență, anul 1)	Total master (public, anul 1)	Total doctorat (public, anul 1)
			buget	taxă			
2013/ 2014	128.992	106.741	62.264	44.477	22.251	50.923	4.619
2012/ 2013	131.861	103.816	60.865	42.951	28.045	52.931	3.828
2011/ 2012	142.348	110.577	61.903	48.674	31.771	53.094	4.148
2010/ 2011	175.016	125.987	62.277	63.710	49.029	61.936	5.962
2009/ 2010	210.605	149.155	61.887	87.268	61.450	73.419	6.843
2008/ 2009	278.655	151.163	61.493	89.670	127.492	66.725	6.798
2007/ 2008	285.684	141.415	56.455	84.960	144.269	54.308	5.998

Sursa: INS, pentru datele privind învățământul universitar particular/privat (raportarea pentru începutul anului universitar);

CNFIS, pentru datele privind învățământul universitar de stat/public (pe baza raportărilor realizate de universități, cu data de referință 1 ianuarie a fiecărui an universitar, actualizate pentru ianuarie 2014 și 2015).

Creșterea rapidă a învățământului terțiar s-a bazat pe programe în domeniul științelor sociale, în timp ce domeniile ingineresti și științifice au înregistrat o scădere în termeni relativi (dar nu și în termeni absoluți).⁸⁴ Începând cu anul 2000,

⁸² Strategy of the Government of Romania for the Inclusion of the Romanian Citizens belonging to Roma Minority for the period 2012-2050 [Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor romi aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2050].

<http://bit.ly/Pshsfe>

⁸³ Poziția CE..., *ibid*: pp. 5, 6, 22.

⁸⁴ Banca Mondială. (2011). Functional Review: Higher Education Sector (Romania) *Analiză funcțională: sectorul învățământului superior (România)]. <http://bit.ly/1eeDrfW>.

63% din noile locuri pentru ÎS, create în România, au fost în domeniul științelor sociale, al științelor economice și juridice. Această orientare spre profilul umanist a fost declanșată de învățământul superior particular în plină dezvoltare, care s-a specializat în aceste domenii.

Ca urmare a acestei creșteri în rândul disciplinelor „umaniste”, România are, în prezent, cea mai mare proporție de absolvenți de științe socio – economice din UE. În 2008, 72% dintre studenți au absolvit programe de studii din domeniul „umanist”, iar 58% dintre absolvenții din România au obținut diplome în științe sociale. În schimb, doar 24% au obținut diplome pentru științele „reale” (inginerie, medicină, fizică, chimie și altele similare)⁸⁵. În concluzie, datorită faptului că majoritatea sectoarelor performante din economia românească sunt asociate științelor ingineresti (inclusiv agricultura), este absolut necesară corelarea ofertei actuale a învățământului terțiar cu nevoile pieței muncii.

Analiza situației studenților înmatriculați la programele de studii universitare evidențiază aspecte privind egalitatea de gen. Luând în considerare procentul de absolvenți ai unei forme de învățământ terțiar pe domenii de studiu, constatăm că în anul 2010 femeile reprezentau peste 85% dintre absolvenți în general și peste 60% dintre absolvenții domeniilor „medicină”, „studii umaniste și arte” și „științe sociale, economice și juridice”. Procentul femeilor în rândul absolvenților de „științe reale ” a fost peste 50%. Peste jumătate dintre absolvenții în domeniile „servicii”, „agricultură” și „inginerie, industria prelucrătoare și construcții” au fost bărbați⁸⁶. Rata participării în învățământul terțiar din România, exprimată ca procent al grupului de vârstă relevant, este de 68% pentru femei și 50% pentru bărbați. Comparativ cu Europa și Asia Centrală, aceleași procente înregistrează cote de 66%, respectiv 54%.⁸⁷ În concluzie, învățământul terțiar din România trebuie să continue monitorizarea și sprijinirea accesului și echității de gen.

Având în vedere contribuția importantă pe care universitățile o au în specializarea forței de muncă, în dezvoltare economică și încurajarea activităților de cercetare – inovare, este importantă dezvoltarea și modernizarea infrastructurii instituțiilor de învățământ terțiar și a resurselor relevante, ținând cont de tendințele de dezvoltare economică în raport cu cerințele pieței și politicile naționale în domeniu (SNC și SNCDI și strategia privind infrastructura educațională). Investiția în infrastructura din învățământul superior va spori capacitatea universităților de a anticipa și a răspunde cerințelor pieței privind standardele și calitatea academică, de a dezvolta noi programe, beneficiind de tehnologie modernă și echipamente pentru a oferi studenților competențe cros-disciplinare. Investițiile se vor face cu prioritate în domenii cu potențial de creștere care contribuie la creșterea angajabilității absolvenților învățământului superior în sectoare competitive și cu specializări inteligente.

De asemenea, trebuie acordată o atenție deosebită condițiilor de învățare ale studenților prin asigurarea unui nivel adecvat de calitate a acestora, menite să îmbunătățească accesul și participarea persoanelor dezavantajate la sistemul de învățământ superior și rezultatele acestora la acest nivel de învățământ, îndeosebi ale studenților netradiționali, ale celor care provin din mediul rural, dar și ale persoanelor de etnie romă și ale altor grupuri dezavantajate, precum și a măsurilor de aliniere a învățământului superior la nevoile pieței muncii.

⁸⁵ ibid

⁸⁶ 2010 Date furnizate de GenderStats (descărcate pe 10 septembrie 2013), UNECE, Inter-Parliamentary Union (1 septembrie 2013), și biroul central de statistic din România.

⁸⁷ ibid

Direcții și indicatori strategici			
Obiectiv	Măsură/Acțiune	Domeniu de aplicare/Audiența	Indicatori
Facilitarea transferurilor și a traseului profesional al tinerilor între diverse forme și niveluri de învățământ, în special de la învățământul secundar către cel terțiar și mai departe către învățarea pe tot parcursul vieții	Stabilirea unui parcurs clar de trecere de la învățământul profesional și secundar la învățământul terțiar	Național și local	Rate de înscriere; Rate de înscriere a studenților netradiționali
Eliminarea barierelor care împiedică potențialii și actualii studenți să își atingă obiectivele educaționale	Completarea sistemului de subvenționare a locurilor acordate studenților cu rezultate bune, cu extinderea programelor de burse sociale și implementarea unei scheme de creditare pentru studenți	Național și local	Numărul studenților înmatriculați; Rata de absolvire; Cuantumul bursei acordate; Rata de participare a tinerilor din medii defavorizate
Dezvoltarea capitalului uman specializat prin creșterea gradului de participare la învățământul terțiar	Încurajarea atragerii tinerilor din grupuri subreprezentate și a celor netradiționale, inclusiv a adulților	Național și local	Rata de înscriere și de absolvire pentru grupurile-țintă;
Consilierea tinerilor în a lua decizii informate cu privire la traseul lor profesional în învățământul terțiar	Creșterea transparenței și a profesionalismului informațiilor și asigurarea orientării privind oportunitățile și rezultatele educaționale pentru a sprijini alegerile făcute și a reduce abandonul	Național și local	Indicatori relevanți publicați pe website-ul fiecărei instituții; Studii privind gradul de satisfacție în urma sesiunilor de orientare; Rate de înscriere; Rate de menținere în sistem
Creșterea accesului și participării la sistemul de învățământ superior, inclusiv a persoanelor aparținând grupurilor dezavantajate și a studenților netradiționali	Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii instituțiilor de învățământ terțiar și a resurselor relevante, inclusiv a spațiilor de învățare ținând cont de tendințele de dezvoltare economică în raport cu cerințele pieței	Național și local	Număr de I.Î.S. cu infrastructură educațională reabilitată, modernizată și echipată

Activități în cadrul Pilonului 1

- **Crearea unor rute progresive clare de trecere de la învățământul secundar la învățământul terțiar**

Crearea unor rute de acces multiple de la învățământul secundar până la învățământul terțiar poate juca un rol esențial în creșterea ratei de înscriere și absolvire, în special pentru tinerii din grupurile vulnerabile, ale căror nevoi nu au fost, în mod tradițional, vizate. Sistemul de învățământ din România se va dezvolta asigurându-se că nu limitează oportunitățile tinerilor. Modalitățile multiple de intrare și de ieșire ale sistemului educațional vor oferi tinerilor mai multe opțiuni și vor crea o mai mare flexibilitate.

- **Consolidarea rețelei de trasee educaționale**

Conform studiilor, mulți tineri nu sunt pregătiți corespunzător pentru învățământul terțiar, în special cei ce aparțin grupurilor dezavantajate/vulnerabile. Ca soluții la aceste preocupări, toate sectoarele educaționale trebuie să împărtășească obiectivele strategice și ale programelor operaționale pentru a înțelege modalitățile prin care își pot corela așteptările și se pot sprijini reciproc (de ex.: revizuirea curriculei de pregătire a cadrelor didactice sau chiar a programelor de studii).

- **Îmbunătățirea sistemului de acordare a burselor prin creșterea numărului de burse sociale pe bază de nevoi**

Îmbunătățirea alocării burselor prin creșterea numărului de burse sociale pe bază de nevoi va sprijini sistemul pentru a deveni mai eficient și mai eficace, în special răspunzând la nevoile studenților din grupurile dezavantajate/vulnerabile. Această transformare trebuie să revină în sarcina unei agenții naționale, schimbarea constituind un element important în revizuirea finanțării învățământului superior.

- **Lansarea unui program de creditare pentru studenți**

După cum se menționează în studiul de fezabilitate întocmit de Banca Mondială privind posibilitatea implementării unei scheme de creditare pentru studenți în România⁸⁸, nu este necesară mai întâi crearea unui sistem de burse sociale și apoi punerea în practică a unui program de credite pentru studenți. Există deja studenți plătitori de taxe de școlarizare care au nevoie de sprijin. În această situație, elementul cheie constă în identificarea metodelor de atenuare a riscurilor și mobilizarea de fonduri publice sau private susținute prin garanții guvernamentale.

În proiectarea programului de creditare, trei factori vor fi luați în considerare:

- Asocierea introducerii sistemului de creditare a studenților cu o reformă mai amplă de sprijin în cadrul căreia sistemul de burse să fie orientat mai mult de cât în prezent către studenții cu nevoi. Ideea de pregătire în paralel a unei scheme de împrumuturi complementară sistemului de burse bazat pe nevoi va fi parte integrantă a strategiei de comunicare.
 - Introducerea unei scheme de creditare, denumită „grant de studii”.
 - Conștientizarea faptului că schema de creditare pentru studenți nu va avea capacitatea de a rezolva în totalitate problema abandonului sau a creșterii accesului.
- **Încurajarea atragerii studenților din grupuri subreprezentate sau netradiționale, inclusiv a adulților prin:**
 - Elaborarea strategiilor instituționale de atragere a grupurilor sub-reprezentate;
 - Acordarea de stimulente financiare pentru asigurarea atragerii și menținerii persoanelor din grupurile subreprezentate în cadrul învățământului terțiar;

⁸⁸ Banca Mondială. (2009). *Introducing a Student Loan Scheme in Romania (Introducerea unei scheme de credite pentru studenți în România)*. <http://bit.ly/1lsafqM>

- Încurajarea instituțiilor pentru echilibrarea numărului de studenți de gen feminin și masculin la nivelul fiecărui domeniu de studii, prin acordarea de stimulente financiare, pentru atingerea sau depășirea anumitor praguri de acces.

Pilonul 2: *Promovarea dezvoltării programelor de studii de înaltă calitate, flexibile și corelate cu cerințele pieței muncii*

Mecanismele de asigurare a calității educației din România respectă standardele europene, respectiv există un proces format din două etape - asigurarea internă a calității și asigurarea externă a calității. Asigurarea calității învățământului superior și a cercetării științifice universitare este o obligație a instituției de învățământ superior și o atribuție fundamentală a Ministerului Educației și Cercetării Științifice. În realizarea acestei atribuții, MECȘ colaborează cu ARACIS, organism independent, precum și cu alte organisme aflate în subordinea ministerului.

Asigurarea externă a calității este realizată, conform legii, de ARACIS sau de către alte agenții de asigurare externă a calității care se regăsesc înregistrate în EQAR. În procesul de evaluare externă a calității, potrivit atribuțiilor prevăzute în lege, acest organism independent are în vedere respectarea de către instituțiile de învățământ superior a standardelor de calitate (capacitatea instituțională, baza materială, norma didactică, raport studenți/cadre didactice etc.).

ARACIS are și rolul de a oferi publicului informații corecte și accesibile despre calitatea la nivel de instituții și de program, ceea ce poate sprijini studenții în luarea deciziilor privind traseul lor profesional/educațional. Acest fapt necesită asigurarea transparenței datelor la nivel instituțional și existența unei alte structuri care să asigure colectarea și raportarea acestor date în mod fidel și unitar.

Pentru a răspunde cerințelor reale ale calificărilor de pe piața forței de muncă, ARACIS actualizează standardele de evaluare. Universitățile pot modifica conținutul curriculumului pentru un procent de maxim 20% în vederea corelării programelor de studii cu cerințele mediului socio – economic.

Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC) analizează și asigură corelarea dintre programele de studii universitare, competențele și calificările obținute în concordanță cu diplomele eliberate. ANC are în responsabilitate Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (RNCIS) ca parte a Registrului Național al Calificărilor (RNC) ce reprezintă un instrument care stabilește structura calificărilor, asigură compatibilitatea și comparabilitatea internațională și vizează introducerea unei calificări din piața muncii, în concordanță cu Cadrul european al calificărilor. ANC are rolul de armonizare a calificărilor învățământului superior cu cerințele pieței muncii. Prin măsurile din cadrul acestei strategii se vor sprijini universitățile în proiectarea de curriculum universitar pornind de la competențe profesionale solicitate pe piața muncii, introducerea de noi calificări în RNCIS, noi programe de studii universitare/postuniversitare aferente respectivelor calificări. e realizează un proces periodic de redefinire a competențelor cerute pe piața muncii pentru fiecare calificare, realizat de către ANC, cu implicarea Comitetelor sectoriale.

Consolidarea capacității universităților de a dezvolta și furniza programe relevante pentru piața muncii – cu accent special pe asigurarea competențelor transversale (inclusiv competențe în domeniul TIC), dar și pentru dezvoltarea acelor competențe necesare în sectoarele economice cu potențial competitiv identificate conform SNC (industria auto și componente, TIC, procesarea alimentelor și a băuturilor, sănătate și produse farmaceutice, turism și eco-turism, textile/pielărie, lemn și mobilă, industrii creative, energie și management de mediu, bioeconomie (agricultura, silvicultură, pescuit și acvacultură) biofarmaceutică și biotehnologii) și domeniile de specializare inteligentă conform SNCDI (bioeconomia, tehnologia informațiilor și a comunicațiilor,

spațiu și securitate, energie, mediu și schimbări climatice, eco-nano-tehnologii și materiale avansate și sănătate).

Printre datele cheie care ar trebui să fie puse la dispoziția studenților cu privire la fiecare program se numără rata de absolvire, rata de angajare și, în măsura posibilului, veniturile post absolvire. Acestea impun anchete periodice privind angajarea absolvenților. De asemenea, datele privind absolvenții învățământului terțiar trebuie să poată fi asociate datelor din alte sisteme administrative pentru a corela electronic statutul de angajat al absolvenților cu salariul și alți indicatori relevanți. Pentru a oferi informații cu privire la opțiunile studenților și planificarea instituțională, un grup consultativ permanent format din reprezentanți ai pieței muncii și ai învățământului terțiar ar trebui să se reunească periodic pentru a publica estimări privind locurile de muncă pe termen mediu (de exemplu: cinci-șapte ani) și a discuta potențialul impact asupra ofertelor de programe și capacității învățământului terțiar.

Pentru asigurarea integrată a calității este esențială corelarea strategiei învățământului terțiar cu abordările/mecanismele privind învățarea pe tot parcursul vieții. România a elaborat Cadrul Național al Calificărilor din învățământul superior, armonizat cu Cadrul European al Calificărilor și are nevoie de un cadru comun de asigurare a calității pentru învățarea pe tot parcursul vieții, învățământ preuniversitar și învățământ terțiar. Necesitatea acestui cadru, recomandat de CE solicită reflecții cu privire la o abordare sectorială a asigurării calității și asupra posibilității de a identifica principii de bază și linii directoare aplicabile întregului domeniu de educație și formare profesională. CE susține dialogul și inițiativele legate de asigurarea calității în învățământul superior, ce sunt abordate într-un context cuprinzător care înglobează toate instrumentele pentru transparență și asigurarea calității.

În prezent, piața de formare oferă numeroase oportunități instituțiilor de învățământ superior. Universitățile dețin infrastructura și resursa umană cu o înaltă calificare, necesare pentru a răspunde cerințelor de formare continuă și perfecționare la standarde impuse de angajatori. MECS va promova prin Strategia Națională de Învățare pe Tot Parcursul Vieții, măsuri care vizează creșterea implicării instituțiilor de învățământ superior în învățarea pe tot parcursul vieții.

Actualizarea/îmbunătățirea reglementărilor elaborate de MECS/ARACIS reprezintă un alt domeniu care ar putea aduce beneficii privind modalitățile flexibile de învățare, inclusiv învățământul cu frecvență redusă, învățământ la distanță și stagiile de pregătire practică. Recunoașterea diverselor modalități de învățare schimbă modul în care persoanele percep învățământul terțiar și acesta trebuie să se adapteze noilor provocări, în special să asigure flexibilitatea sistemului. Un exemplu în acest sens, îl poate constitui promovarea sistemelor e-learning sau blended-learning.

Îmbunătățirea TIC și a inovației va avea de asemenea un rol semnificativ în asigurarea calității și a diversificării experiențelor de învățare. Legislația prevede posibilitatea ca ÎIS să ofere cursuri pentru învățământul la distanță și cu frecvență redusă, după reguli precise, cu condiția ca instituția de învățământ superior furnizoare să aibă același program și la forma de învățământ cu frecvență.

MECS și Guvernul României s-au angajat pentru dezvoltarea soluțiilor de e-learning și vor analiza care sunt opțiunile optime de a acționa în vederea îmbunătățirii reglementărilor în domeniu care să permită instituțiilor să se dezvolte și să valorifice beneficiile pe care noile forme de furnizare a formării le oferă, respectiv acces și noi oportunități.

În final, asigurarea calității învățământului superior și cercetării depinde într-o mare măsură de îmbunătățirea formării doctoranzilor și post-doctoranzilor. Una dintre cele mai importante verigi privind resursa umană pentru instituțiile de învățământ superior o reprezintă doctoranzii și cercetătorii cu titlul de doctor. Aceștia nu vor constitui numai baza de selecție pentru viitorii profesori care se vor ocupa de educația studenților, ci vor fi și cei mai productivi și inovativi cercetători, jucând un rol semnificativ atât în sporirea eficienței cheltuielilor publice pentru cercetare și dezvoltare, cât și în promovarea unui mai bun transfer tehnologic către sectorul privat.

<i>Direcții și indicator strategici</i>			
Obiectiv	Măsură/Acțiune	Domeniu de aplicare/Audiență	Indicator
Dobândirea de către absolvenți atât a competențelor transversale cât și a competențelor profesionale cu prioritate în sectoarele economice cu potențial competitiv și în domeniile de specializare inteligentă	Revizuirea curriculumului și elaborarea unor modalități de evaluare pentru competențele transversale și antreprenoriale	Național și local	Procese de proiectare și revizuire curriculară pentru competențele și abilitățile transversale vizate în procesul de asigurare a calității
Actualizarea/adaptarea curriculei cu referitor atât la conținuturi cât și didactica disciplinelor	Îmbunătățirea ofertelor TIC pentru a completa ofertele existente	Național și local	Program pilot vizând îmbunătățirile TIC pentru programe foarte solicitate, cu impact major
Promovarea unei formări de calitate a cadrelor didactice la toate nivelurile învățământului terțiar cu prioritate în sectoarele economice cu potențial competitiv și în domeniile de specializare inteligentă	Asigurarea oportunităților de formare pedagogică pentru doctoranzi; sprijinirea dezvoltării profesionale pe tot parcursul carierei personalului didactic	Național și instituțional	Procent al doctoranzilor care accesează oportunități de formare pedagogică; procent al personalului didactic care beneficiază anual de formare profesională
Diversificarea ofertei de programe de studii care să răspundă cerințelor pieței muncii și studenților	Introducerea unor programe de studii pentru învățământul non – universitar terțiar Actualizarea sistemului național de asigurare externă a calității prin fundamentarea programelor de studii pe evaluarea nevoilor de pe piața muncii în ceea ce privește învățământul terțiar universitar și nonuniversitar (dezvoltarea mecanismelor de anticipare a competențelor); Proiectarea de curriculum universitar pornind de la competențe profesionale solicitate pe piața muncii, introducerea de noi	Național și local	Analiza posibilității extinderii formării de tip dual la nivelul învățământului terțiar din domeniul tehnic, realizată; Numărul de programe disponibile; Sistem de asigurare a calității actualizat și corelat cu nevoile de pe piața muncii; Numărul de calificări corelate cu piața muncii și Cadrul European al Calificărilor

	calificări în RNCIS, noi programe de studii universitare/postuniversitare aferent respectivelor calificări.		
--	---	--	--

Activități în cadrul Pilonului 2:

- **Revizuirea reglementărilor MECS și ARACIS privind acreditarea programelor**

Reglementările actuale privind acreditarea programelor nu sunt percepute de personalul didactic, de studenți și de conducerea instituțiilor de învățământ superior ca stimulatoare sau contribuitoare la inovarea curriculară. Aceste reglementări privind asigurarea calității atât în învățământul superior cât și pentru învățământul profesional și tehnic continuu vor fi revizuite pentru a vedea modul în care pot fi flexibilizate și orientate spre rezultate directe, spre/impactul pe piața muncii.

- **Compatibilizarea domeniilor CNATDCU și ARACIS**

În momentul de față, fiecare din aceste două structuri de importanță capitală pentru învățământul universitar operează cu seturi diferite de domenii sau cu titulaturi diferite pentru același domeniu. Acest lucru generează dificultăți nejustificate în procesul de raportare și poate crea confuzii în rândul beneficiarilor finali ai informației.

- **Extinderea capacității de proiectare de curriculum**

În timp ce o libertate mai mare în luarea deciziilor este importantă, o atenție deosebită trebuie acordată dezvoltării curriculum-ului la nivelul facultăților și departamentelor, cu sprijinul managerilor. Se pot face mai multe lucruri pentru a integra competențele transversale ca elemente de bază ale curriculei, iar ÎS vor susține inovațiile curriculare, promovarea bunelor practici ș.a.

- **ARACIS va elabora un plan de evaluare a gradului de inovare curriculară în instituțiile de învățământ superior inclusiv a competențelor transversale și antreprenoriale, plan care să permită monitorizarea în perioada 2015-2020**

Având în vedere dezvoltarea inovării curriculare ca și obiectiv strategic, o evaluare este necesară în vederea stabilirii gradului de îndeplinire a Țintelor. În perioada 2015-2016, ARACIS trebuie să cerceteze și să identifice, atât la nivel național cât și la nivel internațional, metodele de măsurare și evaluare ce permit evaluarea modului în care competențele transversale și antreprenoriale au fost introduse în curriculum și să le aplice în următoarea perioadă.

- **Utilizarea de stimulente financiare (finanțarea suplimentară) pentru instituțiile care au elaborat programe noi cu privire la competențele transversale și antreprenoriale**

Se va oferi sprijin financiar pentru instituții în scopul îmbunătățirii și integrării competențelor transversale și antreprenoriale în curriculum. Acest tip de competiție va fi evaluat cu mijloace atât cantitative cât și calitative, iar pentru asigurarea transparenței cadrului de evaluare se vor coopă experți naționali/internaționali.

- **Sprijin financiar pentru programe TIC**

O altă contribuție majoră a MECS și a Guvernului României va fi aceea de a îmbunătăți infrastructura TIC ce va permite furnizarea programelor de învățământ la distanță. Această măsură va determina revizuirea reglementărilor privind învățământul la distanță și cu frecvență redusă pe de o parte, iar pe de altă parte va face programele

de învățământ mult mai atractive. Ca urmare a revizuirii regulamentelor pentru anul universitar 2015-2016, vor urma competiții pentru accesarea fondurilor de îmbunătățire a infrastructurii TIC.

Pilonul de acțiune 3: Angajament strategic față de sectorul economic

Instituțiile de învățământ terțiar cooperează cu angajatorii locali și comunitățile respective. Instituțiile de învățământ terțiar au o contribuție semnificativă la creșterea economică prin formarea și dezvoltarea capitalului uman într-un sens general, asigurându-le acestora competențe transversale pe tot parcursul vieții. Capacitatea de a furniza competențe specifice relevante oportunităților, în cadrul companiilor din interiorul comunității, constituie un avantaj-cheie pentru respectivul domeniu de activitate. Pentru ca acest lucru să aibă loc, reprezentanții învățământului terțiar și agenții economici din sectorul respectiv trebuie să dobândească o cunoaștere mult mai detaliată a nevoilor și capacităților fiecăruia.

Pentru creșterea relevanței lor, programele doctorale și post-doctorale trebuie să pună accent pe promovarea stagiilor de practică astfel încât să flexibilizeze traseele către și dinspre companii și universități. Din punct de vedere al inovării, acest aspect este esențial: doctoranzii și post doctoranzii din domeniile științifice și tehnice își aduc o contribuție mai mare privind inovarea atunci când sunt implicați în problemele reale cu care se confruntă domeniul respectiv, față de situația în care aceștia sunt implicați exclusiv în activități de cercetare fundamentală. Creșterea gradului de transfer al cunoașterii și stimularea investițiilor în învățământul terțiar sunt posibile prin colaborarea strânsă între instituțiile de învățământ terțiar și mediul de afaceri.

Există două provocări majore cu care se confruntă în prezent instituțiile de învățământ superior din România cu privire la atragerea și menținerea doctoranzilor și post-doctoranzilor în programe de înaltă calitate: nivelul finanțării și relațiile dintre instituții și mediul de afaceri. Alocarea de fonduri suficiente pentru a păstra doctoranzii și post-doctoranzii este o problemă actuală majoră pentru România; mulți dintre ei părăsesc mediul academic pentru a urma studii în străinătate sau pentru a lucra în țară în sectorul privat, din cauza salariilor necompetitive. Mai mult decât atât, abilitatea de a dezvolta parteneriate cu mediul economic care să creeze oportunități de dezvoltare fie în calitate de cercetători, fie ca experți într-un domeniu specific de activitate, reprezintă un aspect esențial în creșterea relevanței cercetării și inovării în contextul economiei românești.

Noțiunea de "triunghi al cunoașterii" – educație, cercetare și inovare – este un element central al Strategiei Comisiei Europene pentru Educație și Formare 2020 (ET2020),⁸⁹ fiind în continuare promovat de Raportul comun privind stadiul implementării strategiei ET2020⁹⁰. Consiliul European consideră că educația și formarea sunt condițiile unei bune funcționări a triunghiului cunoașterii, fiind esențiale pentru stimularea creșterii economice și a numărului locurilor de muncă. Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor Statelor Membre privind dezvoltarea rolului

⁸⁹ Educație și formare profesională 2020“ (ET 2020) este cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale, care oferă obiective strategice comune pentru statele membre, inclusiv un set de principii pentru atingerea acestor obiective, precum și metode de lucru comune cu domenii prioritare pentru fiecare ciclu de lucru

periodic http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/general_framework/ef0016_en.htm

⁹⁰ Ibid, March 2007

educației în cadrul unui triunghi al cunoașterii ⁹¹complet funcțional stabilesc șapte priorități de acțiune, printre care: reforma pedagogică, parteneriate cu mediul de afaceri, dezvoltarea unei culturi a inovării în cadrul instituțiilor de învățământ superior și noi abordări pentru evaluarea calității.

Se vor implementa sisteme pentru a colecta și evalua feedback-ul de la instituții și companii. O astfel de comunicare este vitală, atât pentru sistem, cât și pentru instituțiile de învățământ superior. Angajatorii informează universitățile cu privire la cantitatea și calitatea absolvenților lor, în timp ce instituțiile de învățământ terțiar pot oferi feedback-cheie pentru angajatori, evidențiind eventualele oportunități legate de necesarul de cunoștințe și competențe specifice.

Raportul intermediar privind ET2020 subliniază⁹², de asemenea, importanța parteneriatelor nu doar cu companiile private, ci și cu alte părți interesate. Printre prioritățile stabilite în raportul din cadrul celui de-al doilea ciclu de lucru al ET2020, se numără importanța dezvoltării unor forme eficiente și inovatoare de rețele, cooperarea și parteneriatul între furnizorii de educație și formare profesională și cu o gamă largă de actori interesați, inclusiv parteneri sociali, companii private, instituții de cercetare și societatea civilă.

Este necesară, de asemenea, aplicarea inițiativelor-cheie de internaționalizare în vederea asigurării relevanței și competitivității învățământului terțiar și care să se constituie ca mecanism de promovare a cunoașterii și inovației. MECȘ este angajat în dezvoltarea domeniilor cheie în cadrul unei strategii ample de internaționalizare identificată de către Comisia Europeană⁹³:

- Promovarea mobilității internaționale a studenților și personalului didactic și de cercetare;
- Promovarea internaționalizării învățământului superior inclusiv prin învățământ online;
- Consolidarea cooperării strategice, a parteneriatelor și dezvoltarea capacității administrative.

În plus, alte două obiective de politică legate de Agenda UE de internaționalizare și la care învățământul terțiar românesc s-a angajat să contribuie, includ:

- Creșterea atractivității ÎS european prin îmbunătățirea calității, creșterea transparenței;
- Creșterea cooperării la nivel mondial în domeniul inovării și dezvoltării⁹⁴.

⁹¹ Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor Statelor Membre, reuniți în cadrul Consiliului, din data de 26 noiembrie 2009 privind dezvoltarea rolului educației în cadrul unui triunghi al cunoașterii complet funcțional.

⁹² 2012 Raport intermediar comun al Consiliului și al Comisiei privind implementarea cadrului strategic ET2020. (2012/C 70/05) Consultare din 1 aprilie 2014 de pe <http://bit.ly/11ErJDa>, (pag. 17).

⁹³ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor pentru sprijinirea creșterii și a ocupării forței de muncă – un proiect pentru modernizarea sistemelor de învățământ superior din Europa. Consultare din 1 aprilie 2014 de pe <http://bit.ly/1sdSnnF>

⁹⁴ Ibid.

Direcții și indicatori strategici			
Obiectiv	Măsură/Acțiune	Domeniul de aplicare/Audiență	Indicatori
Colectarea feedback-ului de la angajatori care să fundamenteze politicile publice naționale și regionale în domeniu și prioritățile instituționale	Elaborarea unui program care să încurajeze dialogul dinamic și continuu între instituțiile de învățământ și mediul economic	Național și local	Programe elaborate, în cadrul unor grupuri de lucru
Conectarea învățământului terțiar la mediul de afaceri și la societate pentru a stimula dezvoltarea	Crearea unui punct de legătură cu agenții economici în cadrul fiecărei instituții; Dezvoltarea și implementarea de programe de formare în parteneriat - inclusiv pentru crearea și implementarea unor programe de învățare la locul de muncă.	Național și local	Birou sau departament care asigură conexiunea instituțiilor de învățământ superior cu mediul socio – economic, înființat; % din instituții care vor avea aceste puncte de legătură; Număr programe de formare în parteneriat ÎÎS și mediul de afaceri.
Pregătirea forței de muncă pentru a genera creștere economică la nivel național și regional	Implicarea angajatorilor în proiectarea și furnizarea de programe, sprijinirea schimburilor de personal și includerea experienței practice în cursuri	Național și local	Reglementări privind programele de stagii de practică revizuite și implementate; rate de participare; rata angajării absolvenților recenți; studii privind gradul de satisfacție a angajatorilor.

Activitățile din cadrul Pilonului 3

- **Dezvoltarea unui program național pentru încurajarea dialogului între instituțiile de învățământ terțiar și mediul socio - economic**

În elaborarea agendei privind politica de cercetare în România, încă primează interesul academic în defavoarea interesului privind inovarea și transferul tehnologic. În acest sens, este necesară eficientizarea colaborării părților interesate pentru promovarea unei agende coordonate care să se axeze pe domeniile ce necesită îmbunătățiri, în special cele ce privesc implementarea noii Strategii de Cercetare și Inovare (de exemplu: includerea unui cadru legal de garantare a drepturilor de proprietate intelectuală, procesul de transfer tehnologic etc). MECȘ se va consulta pe larg cu mediul universitar și cel economic pentru elaborarea unui program național de colaborare între universități și agenții economici. Se vor avea în vedere următoarele:

I. **Eliminarea barierelor în calea colaborării cu întreprinderile autohtone și străine**

Care sunt factorii cheie care împiedică întreprinderile să utilizeze mai mult cunoștințele științifice în cadrul proceselor de producție? Ce se poate face prin intermediul unor parteneriate pentru eliminarea acestor bariere?

II. **Recompensarea succesului instituțional**

Care sunt mijloacele de măsurare a succesului instituțional în promovarea relației dintre universități și agenții economici din respectivul sector de

activitate? Ce fel de stimulente pot fi introduse și aplicate pentru încurajarea acestei relații?

III. **Promovarea mobilității personalului didactic și de cercetare**

Care sunt modalitățile de plasare pe termen scurt a personalului didactic în companiile industriale în vederea creșterii nivelului de expertiză tehnică în aceste companii și al gradului de informare cu privire la nevoile de calificare și competențe ale studenților?

IV. **Evaluarea rolului stimulentei fiscale**

Care sunt modalitățile prin care sistemul fiscal poate contribui la extinderea cooperării între instituții și companii?

Odată adoptate, pentru implementarea acestor acțiuni vor fi atribuite responsabilități instituționale și vor fi stabilite termenele limită în decursul următorilor ani (de exemplu, până la jumătatea anului 2017).

- **Stabilirea specialiștilor responsabili cu menținerea legăturii cu agenții economici din sectorul respectiv în cadrul fiecărei instituții; instituțiile de învățământ terțiar trebuie să elaboreze planuri de sprijinire a afacerilor din comunitățile locale.**

Începând cu anul 2014, s-a reglementat înființarea și organizarea Centrelor de consiliere și orientare în carieră, la nivelul tuturor instituțiilor de învățământ superior. În cadrul acestor Centre vor funcționa unități de analiză și gestiune previzională a solicitărilor pieței muncii. În același sens, al facilitării corelării sistemului de învățământ cu piața muncii, se creează posibilitatea stabilirii, la nivelul universității, de structuri consultative formate din reprezentanți ai mediului economic, academic, cultural și profesional extern.

Ca parte integrantă a procesului de elaborare a unui Cadru național de date, este necesară efectuarea unui sondaj în rândul angajatorilor, care să evidențieze tipul competențelor necesare inserției profesionale a absolvenților și nivelul transferului de tehnologie. Chestionarul va fi elaborat în perioada 2015- 2016, cu implementare în anul următor. Nu în ultimul rând, se urmărește utilizarea chestionarului și a altor instrumentele similare în studiul dinamicii pieței muncii, care va oferi informații actualizate și date cu privire la inserția profesională și piața forței de muncă.

- **Implicarea angajatorilor în proiectarea și furnizarea programelor de studii, sprijinirea schimburilor de personal și includerea mai largă a experienței practice în curricula,** pot constitui rezultate ale chestionarelor menționate anterior.
- Atât studenții, cât și angajatorii susțin revizuirea calificărilor și a curriculei, adaptarea competențelor la standardele impuse de angajatori, instituirea unui sistem funcțional de stagii de practică, programe de internship, precum și modernizarea resurselor (ex. sisteme de informații). Prezenta strategie fundamentează dezvoltarea/revizuirea politicilor publice în domeniu, prin consultarea tuturor părților externe interesate și ținând cont de aspectele menționate anterior.
- **Elaborarea programelor de masterat cu scopul promovării cercetării și dezvoltării competențelor specifice domeniului de activitate**

Programele de masterat reprezintă instrumente deosebit de utile pentru învățarea practică, bazată pe competențe relevante pentru piața muncii, stabilind legătura între cunoștințe și competențele care se dobândesc printr-o instruire directă la locul de muncă. Standardizarea programelor de masterat impusă de Declarația de la Bologna oferă un instrument puternic pentru învățarea la nivel înalt, orientată, necesară într-o economie aflată în dezvoltare, bazată pe cunoaștere. Programele, care se întind pe o perioadă de 1-2 ani, sunt ușor de adaptat, permițând modificări rapide pe măsura apariției nevoilor. Spre deosebire de pregătirea generală, care reprezintă fundamentul unei prime diplome, programele de masterat oferă instrumente specifice asociate pieței

muncii pentru locurile de muncă/posturile care necesită cele mai înalte competențe. Universitățile trebuie sprijinite în identificarea avantajelor lor competitive, pentru îmbunătățirea sau dezvoltarea de noi programe de masterat, relevante pentru piața muncii locale, regionale sau naționale.

Pentru a monitoriza implementarea acestei strategii este nevoie să fie stabilit și desemnat un comitet format din reprezentanți ai părților interesate. Membrii comitetului vor fi selectați pentru a reprezenta interesele principalelor grupuri interesate (de exemplu: studenți, cadre didactice, manageri, angajatori, reprezentanți ai ministerului și altor autorități și instituții etc), care să stabilească programe/planuri de acțiune, termene eșalonate și responsabilități, indicatori și ținte pentru a asigura continuitatea orientărilor strategice asumate prin prezentul cadru, în interesul învățământului terțiar din România.

Acest document oferă o direcție generală importantă pentru învățământul terțiar, dar este nevoie de efort suplimentar în identificarea acțiunilor necesare pentru implementarea și monitorizarea succesului acestei strategii. Dintre aceste acțiuni menționăm următoarele:

- Identificarea programelor /planurilor de acțiune și a activităților aferente;
- Facilitarea colaborării între părțile interesate în implementarea prezentului cadru strategic;
- Monitorizarea progresului și atingerea obiectivelor prin utilizarea indicatorilor de performanță;
- Diseminarea informațiilor și a rapoartelor anuale privind progresul implementării cadrului strategic în întregul învățământ terțiar și în rândul părților externe interesate;
- Identificarea nevoilor de formare și a resurselor necesare pentru implementarea cadrului strategic;
- Adaptarea obiectivelor/acțiunilor cadrului strategic în perspectiva evoluțiilor viitoare sau în funcție de necesitate.

Aspecte demografice specifice învățământului superior

Dinamica generală

Transformările economice și sociale care au avut loc în România au determinat schimbări importante în evoluția fenomenelor demografice, în numărul și structura populației. Populația României a scăzut continuu, cauzele acestui fenomen fiind multiple, începând de la o scădere a ratei nașterilor, combinată cu o creștere a ratei deceselor, emigrare etc.

Cea mai semnificativă scădere se preconizează pentru populația din grupa de vârstă 15-24 ani, această scădere estimată fiind cu 41,19% față de anul 2003. Județele Brăila, Galați și Tulcea vor înregistra scăderi mai mari la nivelul regiunii.

Analiza ocupării după nivel de instruire, statut profesional, categorii de ocupații și forma de proprietate a locului de muncă

Procesul de restructurare și modernizare economică solicită o forță de muncă cu pregătire tot mai complexă și cu un nivel mai înalt de calificare.

Modificările din economia Regiunii de Dezvoltare Sud-Est au determinat schimbări semnificative în structura socio-profesională a populației ocupate.

Analizând dinamica structurii ocupării după nivelul de instruire în perioada 2000-2014 se constată o creștere a ponderii persoanelor ocupate cu studii superioare. Pentru aceeași perioadă ponderea persoanelor cu studii liceale și gimnaziale a fost în creștere

iar cea a persoanelor cu nivel de instruire primar sau fără școală absolvită, postliceal de specialitate sau de ucenici și profesional, complementar sau de ucenici în scădere.

Tabel nr.1.3

**Evoluția structurii pe grade de instruire a populației ocupate
din regiunea de Dezvoltare SE în anii 2000, 2005 și 2014**

- % -

Nivel de instruire	2000	2005	2014
Superior	9,0	10,4	15,01
Postliceal de specialitate sau tehnic de maiștri	5,4	4,6	3,70
Liceal	28,9	29,6	34,46
Profesional, complementar sau de ucenici	18,7	27,1	17,86
Gimnazial	23,6	19,3	24,95
Primar sau fără școală absolvită	14,4	9,0	4,01

Sursa: Anuarul statistic al României, INS, 2001 și 2006. Tempo-online

În anul 2014 ponderile cele mai mari se înregistrează la persoanele cu studii liceale (34,46%) și gimnaziale (24,95%).

Apar schimbări semnificative și în structura populației ocupate după statutul profesional. Acestea sunt determinate de diversificarea structurii profesionale cât și de modificările intervenite în formele de proprietate și încurajarea inițiativei private.

Tabel nr.1.4

**Structura populației ocupate după statutul profesional
în anii 2004, 2005 și 2014**

- % -

Statutul profesional	2004	2005	2014
Salariat	64,8	64,6	68,92
Patron	1,9	1,5	0,95
Lucrător pe cont propriu	20,1	20,5	19,98
Lucrător familial neremunerat	13,2	13,3	10,15

Sursa: Forța de muncă în România, ocupare și șomaj, 2004-2005, INS București, Tempo-online

Statutul profesional reprezintă situația unei persoane ocupate, în funcție de modul de obținere a veniturilor prin exercitarea unei activități.

Analiza seriei de date pentru anii 2004, 2005 și 2014 relevă o creștere cu 4,12% a ponderii salariaților, pe seama reducerilor nesemnificative de la celelalte statute profesionale.

Structura populației ocupate după statutul profesional relevă ponderea mare pe care o dețin persoanele cu statutul de salariat.

Aspecte economice specifice învățământului superior

Activitatea economică a regiunii în ultimii ani se caracterizează prin intrarea în declin a ramurilor industriale, generând lichidarea și/sau restructurarea marilor întreprinderi (cu impact negativ asupra șomajului) și înființarea de întreprinderi mici și mijlocii.

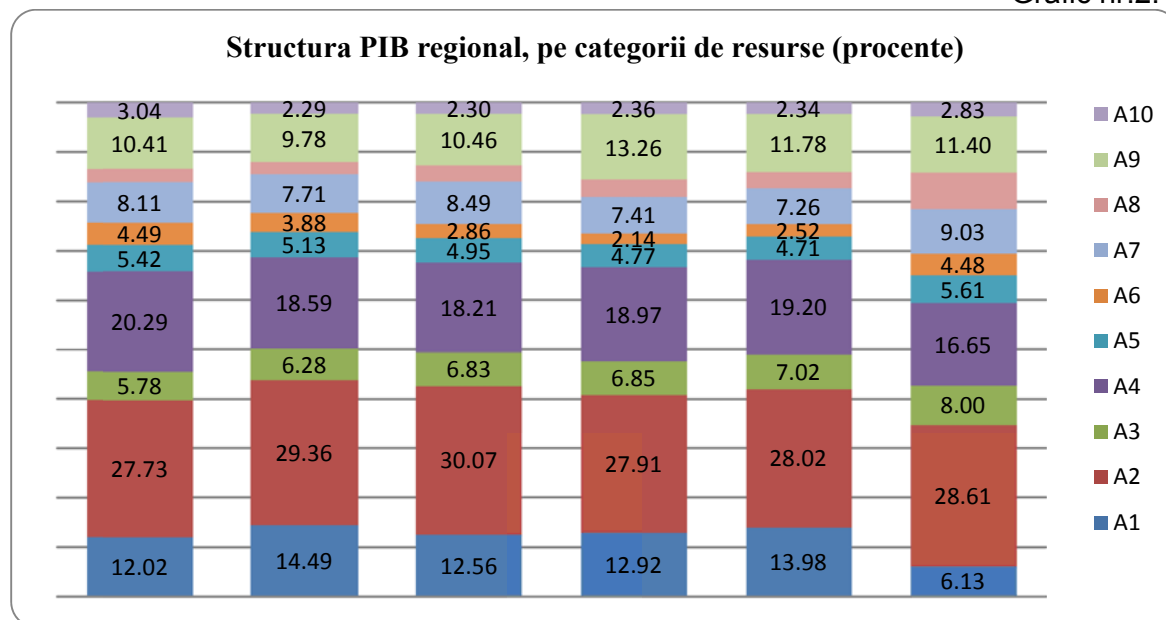
Conform datelor statistice la nivel regional, în ultimii ani ponderea în economia regiunii o dețin micro întreprinderile, întreprinderile mici și mijlocii. Majoritatea întreprinderilor mari activează în industria prelucrătoare, construcții, transport și depozitare.

Industria și serviciile sunt concentrate mai ales în centrele urbane. Aproape toate sectoarele industriale sunt reprezentate în zonă. Cele mai productive sectoare sunt industria textilă, cu fabrici în Brăila, Focșani și Măcin și industria alimentară, prezentă în aproape toate orașele.

Produsul intern brut

Specificul Regiunii Sud - Est îl reprezintă disparitățile dintre nodurile de concentrare a activităților industriale și terțiare (Brăila - Galați; Constanța - Năvodari), centrele industriale complexe, areale cu specific turistic (litoralul și Delta) și întinsele zone cu suprafețe de culturi agricole și viticole (Buzău, Focșani).

Grafic nr.2.1.

Sursa: INS Tempo online

A1 Agricultură, silvicultură și pescuit	A6 Intermedieri financiare și asigurări
A2 Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	A7 Tranzacții imobiliare
A3 Construcții	A8 Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport

A4 Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante	A9 Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială
A5 Informații și comunicații	A10 Activități de spectacole, culturale și recreative; reparații de produse de uz casnic și alte servicii

Ponderile principalelor sectoare de activitate la realizarea produsului intern brut regional (PIB) au avut evoluții diferite. Astfel, începând cu perioada 2000-2002, sectoarele: Construcții și Industrie au înregistrat creșteri ale ponderilor în PIB regional, în timp ce sectoarele: Comerț, Hoteluri și restaurante au înregistrat diminuări ale ponderilor în PIB regional.

În perioada 2003-2004 sectoarele: Construcții și Industrie cunosc o creștere a ponderii în PIB, în timp ce sectoarele: Administrație publică și apărare, Activități profesionale au înregistrat diminuări ale ponderilor în PIB regional. (Grafic nr.2.1). În anul 2013 agricultura contribuia în proporție de 6,13% la formarea PIB regional.

Se constată că evoluția alternantă a valorii PIB-ului a fost rezultatul direct al privatizării, cât și al lichidării acelor întreprinderi de stat care s-au dovedit lipsite de viabilitate economică, al efortului investițional intern și extern în restructurări, modernizări și re tehnologizări și, nu în ultimul rând, al mutațiilor structurale majore din economia națională și a regiunii.

Analiza activității și sectoarelor economice

Agricultura și mediul rural

Prin tradiție Regiunea Sud-Est este o zonă agricolă. Condițiile pedoclimatice din regiune favorizează cultivarea porumbului (în principal în nord), a grâului (în special în centrul regiunii), a orzului, a plantelor industriale, a florii soarelui, mai ales în Constanța (regiunea ocupa locul I la nivel național). Suprafața cultivată reprezintă peste 45% din total. La aceasta au contribuit și lucrările de îmbunătățiri funciare executate în Balta Brăilei, în special asanări, ce au permis reintroducerea în circuitul producției agricole o suprafață importantă de soluri aluvionare. Astfel, în Regiunea Sud-Est se află cea mai mare exploatare agricolă din România.

Suprafața agricolă a regiunii (2.326.564 ha) reprezintă 15,9 % din suprafața agricolă a țării, situându-se pe locul doi la nivel național, după Regiunea Sud-Muntenia. Suprafața agricolă a regiunii reprezintă 65,06% din suprafața totală a acesteia.

În pofida potențialului agricol ridicat, capacitatea de prelucrare a produselor agricole nu este foarte ridicată. Fragmentarea suprafețelor arabile în porțiuni mici este un alt obstacol în calea dezvoltării agriculturii. Potențialul economic scăzut al micilor ferme și managementul ineficient al exploatărilor agricole au determinat subdezvoltarea sectorului de prelucrare a produselor agricole.

În anul 2014 producția agricolă în regiune a înregistrat o valoare de 12.665.267 mii RON, reprezentând 16,99% din producția agricolă la nivel național. Componenta producției agricole regionale a fost similară cu cea națională.

Valoarea totală a producției agricole situează regiunea în anul 2014, pe locul III la nivel național.

În anul 2014 producția agricolă regională era în proporție de 97,70% în proprietate majoritar privată, apropiată de valoarea procentuală corespunzătoare la nivel național (97,74%).

Sectorul secundar - industria și profilul activităților de producție

Numărul de angajați în sectorul industrial și sectorul construcțiilor la nivel regional, era în 2014 de 171,3 mii persoane, înregistrând de la an la an o scădere continuă. (Tabel nr.2.1).

Majoritatea investițiilor străine în regiune sunt concentrate în industria construcțiilor navale și în industria alimentară, industrie ușoară.

Tabel nr.2.1

Evoluția numărului de întreprinderi și a numărului de angajați în industrie și construcții la nivel regional

	2003		2004		2005		2014		2014	
	Nr. unități	Nr. angajați (mii pers.)	Nr. unități	Nr. angajați (mii pers.)	Nr. unități	Nr. angajați (mii pers.)	Nr. unități	Nr. angajați (pers.)	Nr. unități	Nr. angajați (pers.)
Industria extractivă	70	5,1	75	4,6	78	4,6	150	3.732	1.325	57.317
Industria prelucrătoare	5.429	190,2	5.884	187,5	6.165	180,6	5.494	119.604	49.274	1.172.165
Energie electrică, termică, gaze, apa	101	19,5	102	18,5	103	18,4	157	8.345	1.643	60.557
Construcții	2.245	46,8	2.646	50,1	3.060	50,8	4731	39.641	48.176	364.083

Sursa: Tempo-online

Industria și serviciile sunt concentrate în principalele centre urbane:

- Industria petrochimică este reprezentată prin Combinatul de la Năvodari;
- Industria metalurgică în Galați și Tulcea;
- Industria constructoare de mașini în Brăila, Buzău, Constanța, Tecuci;
- Industria construcțiilor navale și platforme de foraj marin la Galați, Constanța, Brăila, Tulcea, Mangalia;
- Industria materialelor de construcții în Medgidia;
- Industria confecțiilor în Brăila, Buzău, Constanța, Focșani, Galați, Tulcea;
- Industria alimentară este prezentă în majoritatea orașelor.

Principalele caracteristici ale industriei regiunii:

- este concentrată în marile orașe și foarte puțin prezentă în mediul rural;
- industria prelucrătoare deține ponderea în privința cifrei de afaceri, a investițiilor brute și nete și a numărului de angajați în raport cu celelalte activități industriale.

2.2.3. Sectorul terțiar - Profilul industriei serviciilor

Valoarea adăugată generată de sectorul serviciilor în regiune în 2004 a fost de 12345,5 milioane lei, reprezentând 47,2% din valoarea adăugată regională.

În perioada 2008-2014, numărul de angajați în acest sector în regiune a scăzut cu cca. 11%. O prezentare detaliată a numărului de întreprinderi din sectorul serviciilor în perioada 2008-2014 este dată în tabelul următor:

Tabel nr.2.2

Evoluția numărului de întreprinderi

Secțiune CAEN Rev.2	2008	2012	2013	2014
G	29.090	22.130	22.115	22.327
H	4.680	4.658	4.837	5.184
I	3.337	3.313	3.360	3.509
J	1.346	1.076	1.133	1.187
K	777	791	811	791
L	1.388	1.179	1.222	1.229
M	4.612	4.152	4.284	4.442
N	2.001	1.685	1.798	1.850
P	281	303	327	358
Q	957	958	1.011	1.058
R	563	533	573	646
S	1.399	1.226	1.328	1.356
Total servicii	50.431	42.004	42.799	43.937

Sursa: INS, *Anuarul Statistic al României – edițiile 2003-2006*

În perioada 2012-2014 numărul unităților active din comerț (Secțiunea G) din regiune reprezenta peste 50% din numărul unităților active care aparțin sectorului serviciilor din regiune. Majoritatea întreprinderilor din sectorul comerțului la nivel regional aveau până la 9 angajați.

Tabel nr.2.3

**Cifra de afaceri în sectorul serviciilor comparativ cu nivelul național
în anul 2014**

-milioane lei-

Tipul serviciilor	Nivelul național	Nivelul regional
G COMERT CU RIDICATA SI CU AMANUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR SI MOTOCICLETELOR	442.338	44.521
H TRANSPORT SI DEPOZITARE	63.953	6.824
I HOTELURI SI RESTAURANTE	12.356	1.591
J INFORMATII SI COMUNICATII	41.809	1.136
TRANZACTII IMOBILIARE, INCHIRIERI SI ACTIVITATI DE SERVICII PRESTATE IN PRINCIPAL INTREPRINDERILOR (activități profesionale, științifice si tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport)	65.056	3.490
P INVATAMANT	782	58
Q SANATATE SI ASISTENTA SOCIALA	5.897	407
S ALTE ACTIVITATI DE SERVICII	10.209	848

Sursa:INS, *Tempo-online*

Turismul

Turismul în regiune este diversificat, aici existând aproape toate tipurile de turism: turism de litoral, montan, de croazieră, cultural, de afaceri, turism ecologic, balnear, agroturism, de agrement, de week-end, pescuit sportiv și de vânătoare, practicarea sporturilor nautice.

Turismul în regiune este caracterizat de existența unor resurse naturale specifice, cum ar fi litoralul Mării Negre și Delta Dunării. De asemenea, în regiune se află stațiuni balneo-climaterice renumite în țară (Lacu Sărat, Techirghiol, Sărata Monteoru, Balta Alba, Soveja), pensiuni agro-turistice (în special în zonele montane și în Delta Dunării). Turismul cultural este prezent în Regiune, în special prin mănăstirile din nordul Dobrogei și din munții Buzăului și Vrancei, precum și prin vestigiile culturale (situri arheologice, case memoriale).

O caracteristică a regiunii este potențialul turistic ridicat, ce este asigurat de existența unor lacuri naturale cu proprietăți terapeutice, de vulcanii noroioși, de rezervația Biosferei din Delta Dunării și de litoralul Mării Negre. Regiunea concentrează cca. o treime din structurile de cazare turistică ale țării a căror capacitate de cazare în 2015 era de 100.921 locuri. Indicele de utilizare netă a capacității de cazare își menține cel mai ridicat nivel din țară pe întreaga durată a anului (37,8% în anul 2005, față de media națională de 33,4%).

La nivelul anului 2015, peste 26% din capacitatea de cazare turistică a României, se regăsește în stațiunile de pe litoralul Marii Negre (care nu este valorificat decât 2-3 luni/an) și 1,21% în Delta Dunării, regiunea situându-se pe locul trei la numărul de turiști cazați (13,57 % din valoarea totală la nivel național).

Cel mai bine reprezentat este turismul de pe litoralul Mării Negre, ce include 13 stațiuni cu 58 structuri de primire turistică, situate de-a lungul a 70 de km de coastă între stațiunile Năvodari și Mangalia.

Regiunea mai prezintă un cadru propice pentru practicarea agroturismului, care a luat amploare în județele Buzău (Gura-Teghii, Lopătari, Bisoca, Cătina, Calvini), Tulcea (Delta Dunării) și Vrancea (Soveja, Lepșa, Greșu).

Structura întreprinderilor

Numărul unităților locale active din regiune a cunoscut o creștere mai lentă până în 1998, după care a înregistrat o scădere continuă. Regiunea Sud-Est se situează pe locul IV după Regiunile București-Ilfov, Regiunea Nord-Vest și Centru, în ceea ce privește numărul unităților locale active.

Industria și serviciile sunt concentrate mai ales în centrele urbane. Aproape toate sectoarele industriale sunt reprezentate în zonă. Cele mai productive sectoare sunt industria textilă (cu tradiție în județele Brăila, Buzău, Focșani, Tulcea) și industria alimentară, prezenta în aproape toate orașele.

Un alt punct reprezentativ al Regiunii de Sud-Est este industria construcțiilor navale care este prezentă în patru șantiere navale (Galați, Brăila, Mangalia și Tulcea) cu tradiție și caracterizată prin calitatea produselor sale, apreciate atât pe piața internă cât și pe cea externă. În porturi există de asemenea importante oportunități de afaceri. Două porturi fluviale (Basarabi și Medgidia) furnizează toată gama de servicii de încărcare și descărcare de mărfuri, de înmagazinare precum și transportul de pasageri.

Din punct de vedere al repartiției unităților active pe clase de mărime, cea mai mare pondere o deține la nivel regional în 2014, clasa de mărime 0-9 (87,9%), întreprinderi care au o durată de viață mai scurtă decât al celorlalte clase de mărime. De asemenea, cea mai mare pondere în totalul întreprinderilor active din

regiune este deținută de întreprinderile active din comerț cu 50,81%. Aproape toate întreprinderile active din regiune sunt private, respectiv 96 %.

Forța de muncă disponibilizată din marile întreprinderi afectate de procesul de restructurare economică are o capacitate de adaptare la alte activități redusă, datorită faptului că cei afectați de șomaj au, în general, o pregătire profesională strictă și în sectoare neperformante și/sau au o vârstă ridicată (peste 40 ani). În aceste condiții, adaptarea la cerințele pieței muncii este mai dificilă, determinând creșterea șomajului de lungă durată.

În perioada 2008-2014, cifra de afaceri din industrie față de anul de bază (2008) a înregistrat, o evoluție descendentă datorită, în principal, în industria prelucrătoare.

Sectorul IMM

O activitate antreprenorială cu o creștere rapidă joacă un rol deosebit de important în echilibrarea economiilor din întreaga lume și de aceea, stimularea firmelor este mai necesară ca niciodată. Un ritm rapid de creștere ar contura un potențial tot mai mare de creare de locuri de muncă într-o perioadă în care multe țări se confruntă cu șomaj ridicat.

În anul 2014, în Regiunea Sud-Est s-a înregistrat un număr de 57.888 întreprinderi, din care 99,76 % întreprinderi mici și mijlocii. Din totalul de 57.888 de IMM-uri din regiune, cea mai mare parte activează în domeniul comerțului. IMM-ul reprezintă forța în economie, având un rol vital în relansarea economică prin crearea de noi locuri de muncă. În ceea ce privește piața muncii se constată o atitudine flexibilă din partea IMM-urilor, fiind acel sector în care se concentrează lucrul temporar și în timp parțial.

Din totalul de 54.809 de IMM-uri din regiune (conform CAEN Rev.2), în anul 2011, cea mai mare parte (44%) activau în domeniul comerțului, 9,86% în "Industria prelucrătoare", 8,66% în domeniul "Transport și depozitare", 8,06% în „Construcții”. În mod firesc, dinamica IMM-urilor trebuia să fie pozitivă pentru întreprinderile regionale în ansamblu: creșterea de 54,1% în perioada 2002-2008 scoate totuși în evidență un dinamism redus, sub nivelul național, unde numărul de IMM-uri s-a mărit cu 69,17%. După această perioadă, din cauza crizei economice înregistrate la nivel internațional, numărul IMM-urilor a scăzut cu 18,56% în următorii trei ani (2009-2011).

În perioada 2000-2005, repartitia procentuala a IMM-urilor în Regiunea Sud-Est a înregistrat ușoară scădere de la an la an, regiunea ocupând locul IV (în 2005). Aceleași tendințe sunt înregistrate și de celelalte regiuni, cu excepția Regiunilor București-Ilfov și Vest. În plan regional, cea mai mare pondere a investițiilor în IMM-uri este deținută de județul Constanța.

La nivel regional, în anul 2005, prin comparație cu anii precedenți se constată o creștere a numărului de IMM-uri, a personalului angajat (situație asemănătoare și la nivel național), a cifrei de afaceri și a investițiilor brute, în timp ce numărul IMM-urilor din industrie și construcții au înregistrat scăderi în intervalul 2002-2003 și o creștere semnificativă în intervalul 2003-2005.

Analizând situația IMM-urilor la nivel județean, în anul 2011, ponderea cea mai mare a acestora o deține județul Constanța, cu 36,30%, urmat de Galați cu 18,98%, Buzău cu 15,27%, Brăila cu 10,98%, Vrancea cu 10,76% și Tulcea cu 7,68%. Din punctul de vedere al repartitiei IMM-urilor pe clase de mărime, la nivel județean, în anul 2011, cea mai mare pondere o dețineau microîntreprinderile. În județul Constanța, microîntreprinderile reprezentau 86,51% din totalul IMM-urilor, existente la nivelul regiunii, ocupând primul loc.

Cifra de afaceri înregistrată de IMM-uri a crescut în 2005, atât la nivel regional, cât și la nivel național, în toate sectoarele. Având în vedere vecinătatea regiunii cu

țări pentru care dezvoltarea sectorului IMM-urilor reprezintă de asemenea prioritate, se pot dezvolta o serie de proiecte de cooperare transfrontalieră între Regiunea de Dezvoltare Sud-Est și regiunile învecinate, proiecte care să conducă la dezvoltarea IMM-urilor din aceste regiuni și implicit la dezvoltarea acestor regiuni în ansamblul lor.

În perioada 2008-2011, întreprinderile mici și mijlocii s-au confruntat cu mari probleme, datorită declinului economic accentuat. Ca și în alte țări din lume și UE, acestea au făcut greu față crizei economice, situație ce se explică prin faptul că IMM-urile sunt în general mai vulnerabile la turbulențele contextuale decât firmele mari. Problema-cheie a IMM-urilor în următorii ani va fi creșterea concurenței din partea firmelor de pe piața externă. Creșterea competitivității va fi o condiție obligatorie pentru supraviețuirea agenților economici.

Măsurile care trebuie puse în aplicare pentru dezvoltarea IMM-urilor sunt:

- continuarea pregătirii sectoriale a IMM din punct de vedere al preluării standardelor europene;
- dezvoltarea serviciilor destinate micro-întreprinderilor, prin centrele de dezvoltare a IMM;
- susținerea orientării IMM-urilor în faza de inițiere a afacerilor, în special prin incubatoare de afaceri și tehnologice;
- specializarea, pe sectoare economice, a programelor destinate IMM (finanțate de bănci, din surse guvernamentale sau fonduri structurale);
- susținerea IMM inovative în special prin sistemul de garantare și de capital de risc;
- continuarea acțiunilor de dezvoltare a spiritului antreprenorial;
- continuarea acțiunilor de dezvoltare a serviciilor de consultanță specializate orientate către nevoile IMM-urilor;
- simplificarea și îmbunătățirea cadrului legislativ și administrativ;
- diminuarea fiscalității asupra IMM-urilor;
- stimularea exporturilor și implementarea tehnologiilor și tehnicilor de vârf;
- dezvoltarea parteneriatului public-privat;
- dezvoltarea unor rețele naționale de incubatoare de afaceri și parcuri științifice.

Cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare (C.D.I)

Activitatea de cercetare, dezvoltare și inovare este caracterizată la nivel regional prin:

- existența unei tradiții valoroase de activitate și rezultate ale domeniului cercetării;
- capacitatea ridicată de adaptare a sistemului CDI, care menține un nivel anual relativ stabil al activității și rezultatelor, în ciuda dificultăților cu care se confruntă;
- procesul de creștere (treptată) a gradului de vizibilitate și implicare internațională a comunității științifice și tehnice;
- problema finanțării insuficiente din fonduri publice, fondurile alocate pentru cercetare de la bugetul de stat continuă să se situeze mult sub nivelul necesar;
- problema infrastructurii de cercetare-dezvoltare depășite: decalajul dotărilor existente în laboratoarele din institute și universități (echipamente, aparatură), față de cerințele conforme standardelor actuale;
- problema resurselor umane: în ultimii ani, în privința personalului din cercetare se înregistrează două tendințe defavorabile: reducerea numărului și creșterea mediei de vârstă. Cauza o reprezintă în general plecarea spre alte sectoare, mai bine remunerate, combinată cu dificultatea de a atrage și menține tinerii specialiști în acest sector, datorită unei salarizări neatractive;
- capacitatea redusă a unităților și instituțiilor CD de a face față regimului concurențial și condițiilor de piață;

- legătura încă slabă dintre cercetare și economie și capacitatea relativ redusă de valorificare a rezultatelor cercetării;
- interesul și implicarea scăzută a agenților economici în activități de cercetare-dezvoltare și inovare;
- nivelul insuficient de dezvoltare a activităților și infrastructurii CDI la nivel regional;
- capacitatea încă redusă de colaborare științifică și integrare tehnologică pe plan european și internațional.

Activitatea de cercetare și dezvoltare este slabă în regiune. Toți indicatorii observați (numărul de cercetători, de angajați în sectorul C&D, cheltuieli în C&D) pun în evidență fie un mediu de cercetare relativ puțin dezvoltat, fie o performanță scăzută a actorilor din domeniu: regiunea este sub media națională și se clasifică pe ultimele poziții din Uniunea Europeană. Disparitățile intra-regionale sunt importante, județele mai active în cercetare și dezvoltare fiind Constanța, Galați și Tulcea. Cu toate că numărul de întreprinderi inovative a înregistrat o scădere ușoară în perioada 2008-2010, în mod surprinzător, Regiunea Sud-Est fiind a doua regiune din țară în această privință. În contextul inovării, activitățile de dezvoltare rămân totuși mai puțin importante decât achiziționarea de mașini, echipamente și software.

Există în regiune un număr important de centre de cercetare, localizate în Constanța remarcându-se în cercetări specifice mării (privind tehnica marină, precum și ecologia marină), Galați, un centru de importanță regională, care se remarcă prin specializări tehnice specifice, în special arhitectură navală și metalurgie, iar două centre de cercetare sunt localizate în Brăila, în cadru Facultății de Inginerie.

În anul 2010, regiunile României au o valoare a ponderii cheltuielilor cu cercetarea dezvoltarea din PIB, sub media națională de 0,46%, cu excepția Regiunii București-Ilfov care înregistrează o valoare peste media națională.

La nivelul Regiunii Sud-Est, în pofida creșterii valorii absolute, trendul cheltuielilor de C&D exprimate ca procent al PIB, nu este foarte pozitiv: reprezentând în anul 2007, 0,18% din PIB-ul regional, iar cheltuielile de C&D au scăzut până la 0,16% din PIB în anul 2010. În aceasta privință, regiunea se situează sub media națională de 0,46% din PIB și mult sub media UE27 de 2,00% din PIB, fapt ce conduce, contrar aspirațiilor, la accentuarea decalajelor.

Tabel nr. 2.4

Ponderea cheltuielilor totale cu Cercetarea & Dezvoltarea în PIB

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
UE27	1,82%	1,85%	1,85%	1,92%	2,01%	2,00%
Romania	0,41%	0,45%	0,52%	0,58%	0,47%	0,46%
Regiune Sud Est	0,12%	0,14%	0,18%	0,18%	0,17%	0,16%
Brăila	0,10%	0,06%	0,06%	0,04%	0,04%	0,05%
Buzău	0,03%	0,05%	0,03%	0,01%	0,06%	0,05%
Constanța	0,08%	0,10%	0,12%	0,13%	0,14%	0,13%
Galați	0,29%	0,36%	0,46%	0,53%	0,47%	0,35%
Tulcea	0,33%	0,28%	0,47%	0,33%	0,25%	0,34%
Vrancea	0,01%	0,01%	0,02%	0,01%	0,03%	0,03%

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – edițiile 2007- 2012 și date EUROSTAT

În perioada 2000-2005, cheltuielile totale pentru cercetare-dezvoltare la nivelul unui an, efectuate atât în sectorul public, cât și în cel privat, au înregistrat în general un nivel relativ stabil, dar care nu a depășit 0,40% din PIB:

O altă caracteristică nefavorabilă derivă din structura acestor cheltuieli, în anul 2011, la nivel național, doar 36,6% din acestea au fost realizate de către sectorul mediului de afaceri, principalele cauze fiind subcapitalizarea firmelor românești și lipsa unor stimulente fiscale care să sprijine activitățile de cercetare dezvoltare.

Pentru susținerea activităților de cercetare dezvoltare, raportat la bunele practici la nivel european, s-au formulat unele propuneri:

- creșterea plafonului deducerii suplimentare la calculul impozitului pe profit pentru cheltuielile de cercetare – dezvoltare de la 20% la:
 - 50 % pentru întreprinderile mari și
 - 75 % pentru IMM-uri;
- deducerea suplimentară din baza impozabilă a 50% din totalul veniturilor obținute din valorificarea brevetelor de invenție rezultate din activitățile de C-D derulate în regie proprie sau subcontractate;
- reglementarea deductibilității totale a cheltuielilor cu investiții (echipamente, licențe software) la momentul achiziției, dacă acestea sunt efectuate în scopul desfășurării activităților de cercetare-dezvoltare⁹⁵.

La nivelul Regiunii Sud-Est, în anul 2011, își desfășurau activitatea în sectorul cercetare-dezvoltare 1.515 salariați, mai puțin cu 198 salariați față de anul anterior, regiunea situându-se în ultimii 5 ani, pe ultimul loc în România, cu doar 15,4 salariați din C&D la 10.000 persoane ocupate, fiind sub media națională de 50,6.

Tabel nr. 2.5
Salariați în cercetare și dezvoltare, în perioada 2005-2011

	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile
România	41.035	48,9	42.220	49,9	42.484	48,7	43.502	49,7	42.420	50,4	39.065	46,7	42.363	50,6
Regiunea Nord Est	3.704	29,3	3.891	31,9	4.156	32,9	4.172	33,4	4.044	33,5	3.376	28,0	3.561	29,9
Regiunea Sud Muntenia	3.850	32,4	3.794	32,0	4.376	36,0	4.484	37,3	3.676	31,7	3.543	30,7	2.253	19,5
Regiunea Sud-Vest Oltenia	2.569	30,0	2.491	29,2	2.506	28,6	2.321	26,8	2.290	27,4	2.315	27,8	2.282	27,5
Regiunea Vest	1.855	22,2	1.587	18,9	2.321	26,7	2.186	25,5	3.051	37,4	4.055	50,0	3.183	39,1
Regiunea Nord Vest	2.690	23,5	3.484	30,2	3.923	33,1	4.146	34,9	4.185	36,2	4.018	34,8	3.809	32,9
Regiunea Centru	2.419	24	2.865	28,0	2.641	25,2	2.897	27,7	3.732	37,3	3.113	31,1	3.526	35
Regiunea București Ilfov	22.050	207,6	21.937	194,1	20.360	168,0	21.366	166,7	19.577	160,4	16.932	139,4	22.234	181,6
Regiunea Sud-Est	1.898	18,5	2.081	20,1	2.201	20,8	1.930	18,2	1.865	18,4	1.713	17,2	1.515	15,4
Brăila	122	9,7	114	8,9	92	7,0	83,0	6,3	73	5,7	30	2,4	13	1,1
Buzău	70	3,9	51	2,8	53	2,9	33,0	1,8	38	2,2	63	3,6	73	4,2
Constanța	454	15,8	600	20,4	620	20,5	672	21,7	735	24,9	663	22,7	787	27,4
Galați	1.136	55,6	1.204	59,3	1.307	63,3	900	43,6	794	41,4	812	44,2	458	25,2
Tulcea	98	11,2	98	11,1	118	13,4	226	26,0	210	25,4	127	15,8	176	22,0
Vrancea	18	1,3	14	1,0	11	0,8	16	1,1	15	1,1	18	1,3	8	0,6

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – edițiile 2007- 2012 și date EUROSTAT

⁹⁵ www.immromania.ro /Soluții formulate de CNIPMMR privind dezvoltarea activităților de cercetare dezvoltare din România în consonanță cu Strategia UE 2020

Salariații din activitatea de cercetare-dezvoltare sunt concentrați mai ales în județele Constanța (27,4/10.000 persoane ocupate civile), Galați (25,2/10.000 persoane ocupate civile) și Tulcea (22,0/10.000 persoane ocupate civile), având în vedere că primele două orașe sunt importante centre universitare iar în Tulcea mai funcționează centre de cercetare.

Ponderea dominantă a cercetătorilor din domeniul științelor tehnice și ingineresti reprezintă o premisă favorabilă pentru adaptarea la cererea din mediul economic. Salariile reduse, resursele materiale total neadecvate realizării de performanțe, ca și oportunitățile oferite de programele de cercetare din alte țări, au condus treptat la creșterea mediei de vârstă a personalului înalt calificat din activitatea de CD, astfel încât cei cu vârste de peste 40 de ani reprezintă, în prezent, aproximativ 60% din totalul cercetătorilor.

Nivelul cheltuielilor de inovare este însă foarte redus, reprezentând cca.3% din cifra totală de afaceri a întreprinderilor inovative.

Activitatea de cercetare-dezvoltare proprie nu reprezintă principala sursă de inovare în întreprinderile inovative. La nivelul regiunii Sud-Est, volumul cheltuielilor de inovare, reprezintă cca.8,8 % din totalul acestor cheltuieli la nivel de țară.

Aceste date reflectă capacitatea redusă și interesul scăzut al agenților economici pentru activitățile de cercetare-dezvoltare și inovare - atât pentru cele proprii, cât și pentru cele desfășurate în parteneriat cu instituțiile de profil CD, precum și capacitatea redusă de absorbție a rezultatelor cercetării.

Costurile scăzute rămân principala sursă de competitivitate și nu inovarea produselor și tehnologiilor. În marea majoritate, tehnologiile noi provin din import sau prin investiții străine directe și nu prin efort local.

Piața muncii din Regiunea Sud-Est

Analiza evoluțiilor și prognozelor privind piața muncii

Piața forței de muncă, joacă un rol hotărâtor în asigurarea creșterii economice și a productivității pe termen lung. Crearea condițiilor pentru creșterea competențelor profesionale, în scopul asigurării unui proces de producție performant, care să dea naștere unor produse competitive, capabile să facă față cerințelor pieței, devine o prioritate absolută.

Problemele cu care se confruntă Regiunea Sud-Est, și în egală măsură întreaga țară, sunt legate, în special de scăderea populației totale, active și ocupate.

Scăderea numărului total al populației, a avut repercusiuni majore și asupra pieței forței de muncă.

Structura după nivelul de educație, în anul 2015, a populației ocupate la nivelul Regiunii Sud Est arată că 26% din totalul populației ocupate are nivel de instruire scăzut (nivel gimnazial, primar sau fără școală absolvită) mai redus decât în 2006 (29%) și doar 16,1% are nivel superior de instruire, pondere aflată însă în ușoară creștere față de anii precedenți.

Evoluția structurii populației ocupate după nivelul de educație în perioada 2008- 2015 evidențiază creșterea ponderii populației cu nivel superior și scăderea ponderii populației cu nivel mediu (postliceal, liceal, profesional) și scăzut.

Structura pe sexe, în anul 2015 indică faptul că populația feminină cu nivel mediu de educație are o pondere cu peste 6 puncte procentuale mai mică decât populația masculină. Pentru nivelul superior populația feminină deține o pondere mai mare decât cea masculină cu peste 7 puncte procentuale. De remarcat este faptul că la nivelul scăzut de instruire populația feminină deține o pondere de 25%, cu 1,6 puncte procentuale mai puțin decât populația masculină.

Structura pe medii rezidențiale indică disparități majore. Astfel, în mediul rural 44,6% din populația ocupată are nivel scăzut de educație față de numai 10,1% în mediul urban.

Se remarcă faptul că ponderea populației din mediul rural cu nivel scăzut de educație s-a diminuat în 2015 față de 2014 (48,8%). Populația ocupată din mediul rural cu nivel superior de educație (5,5%) este în continuă creștere și este în 2015 de 5 ori mai puțin numeroasă decât cea din mediul urban cu același nivel de educație (25,1%). Ponderea populației ocupată cu nivel mediu de educație din mediul rural este de 49,9%. În anul 2015 decalajul dintre ponderea populației ocupate cu nivel mediu de instruire din mediul rural și cea din mediul urban este de 14,8 puncte procentuale

Schimbările structurale în economia regiunii au determinat scăderea șomajului. Astfel, se observă o scădere semnificativă a ratei șomajului înregistrat în regiune în 2014 față de 2002. În Regiunea Sud-Est rata șomajului înregistrat era de 6,9% în anul 2014 mai mare decât rata șomajului înregistrat la nivel național (5,4%). Comparativ cu celelalte regiuni de dezvoltare din România, Regiunea Sud-Est ocupă poziția a treia. (Anexa 3 a,b,c Sud-Est, Grafic Evoluția ratei șomajului înregistrat).

Se observă o creștere a ratei șomajului înregistrat în 2014 față de 2013 în toate județele regiunii, cu excepția județelor Constanța și Tulcea unde s-a înregistrat o scădere în 2014. La nivelul regiunii, cea mai mare rată a șomajului înregistrat la sfârșitul anului 2014 era în județul Buzău (9,7%).

Din totalul șomerilor înregistrați la nivelul Regiunii Sud-Est, în anul 2014, aproximativ 41% reprezintă șomeri de sex feminin, respectiv un număr de 29.790 persoane, mai redusă decât ponderea la nivel național (41,8%).

În anul 2015, la nivelul Regiunii Sud-Est, numărul șomerilor înregistrați era de 68.896 persoane (ceea ce reprezenta 15,79% din total șomeri înregistrați la nivel național), 82,9% dintre șomerii înregistrați aveau nivel de educație „Primar, gimnazial și profesional”, 16,9% nivel „Liceal și postliceal” și 3,2% aveau studii universitare.

Șomerii înregistrați cu studii superioare dețineau, în 2015, poderi diferite la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, Constanța 6,3%, Tulcea 3,7%, Brăila 3,4%, Galați 2,6% , Vrancea 2,6% și Buzău 1,9%. (Anexa 3e Sud-Est Grafic Evoluția ponderii numărului de șomeri înregistrați pe niveluri de educație în județele regiunii)

În perioada 2008 -2015, la nivelul Regiunii Sud-Est se observă că șomerii BIM au deținut cele mai ridicate ponderi în rândul populației cu vîrsta cuprinsă între 15-24ani și 25-34 ani.

Având în vedere că în anul 2014 față de anii precedenți, se înregistrează o scădere în ceea ce privește personalul din agricultură, industrie, construcții, comerț și alte servicii, județele Constanța și Galați se mențin pe primele locuri în ceea ce privește numărul persoanelor ocupate, depășind media pe regiune. Rata de participare la forța de muncă, reprezentând raportul dintre populația activă civilă și populația totală în vîrstă de muncă, a fost apropiată de valoarea la nivel național.

Implicațiile evoluțiilor pieței muncii pentru învățământul superior

Pentru învățământul superior, *grupele majore de ocupații COR*, se remarcă, în ordinea numărului de locuri de muncă vacante la nivel regional în 2015: Specialiști în diverse domenii de activitate (699 locuri de muncă vacante) și Membri ai corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori (126 locuri de muncă vacante). Așadar numărul locurilor de muncă vacante care necesită studii superioare, la nivelul Regiunii Sud-Est era în anul 2015 de 825 față de 2.194 șomeri cu studii superioare.

Ocupațiile care necesită studii superioare înregistrează o balanță negativă *locuri de muncă-șomeri și o cerere redusă pe piața muncii regională*.

Analizând dinamica structurii ocupării după nivelul de instruire în perioada 2000-2014 se constată o creștere a ponderii persoanelor ocupate cu studii superioare.

Rata șomajului peste media la nivel național, șomajul ridicat al tinerilor și șomajul de lungă durată - obligă sistemul de ÎS la:

- anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii
- acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a elevilor
- abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți
- implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea școlii.
- parteneriate active cu agenții economici, Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților – prioritate permanentă a managementului școlar.

Participarea scăzută a forței de muncă în programe de formare continuă - în contrast cu nevoile de formare în creștere (pentru întreprinderi, salariați, șomeri), decurgând din mobilitatea ocupațională accentuată de procesele de restructurare a economiei, nevoile de actualizare și adecvare a competențelor la cerințele în schimbare la locul de muncă etc. - oferă universităților oportunitatea unei implicări active ca furnizori de formare pentru adulți, având în vedere:

- creșterea nivelului de calificare a capitalului uman și formarea de noi competențe pentru adaptarea la schimbările tehnologice și organizaționale din întreprinderi
- reconversia profesională în funcție de nevoile pieței muncii
- diversificarea ofertei de formare și adaptarea la nevoile grupurilor țintă: ex. programe de formare la distanță, consultanță etc.

Evoluțiile sectoriale în plan ocupațional, analizele și prognozele privind evoluția cererii și ofertei de forță de muncă - trebuie avute în vedere pentru:

- Planificarea strategică pe termen lung a ofertei
- Identificarea și eliminarea unor dezechilibre între ofertele universităților din Reagiunea Sud-Est și nevoile de calificare

Decalajele privind nivelul de educație în mediul rural față de urban - obligă la:

- Asigurarea accesului egal la educație în condiții de calitate pentru tinerii din mediul rural
- Măsuri de sprijin pentru continuarea studiilor de către tinerii din mediul rural și din categorii defavorizate economic și social

Adaptarea ofertei instituțiilor de învățământ superior din Regiunea Sud-Est la nevoile anticipate ale pieței muncii.

Este de menționat totuși că în contextul economico-social actual, caracterizat de o dinamică accelerată a schimbărilor este necesară verificarea țințelor prognozate și, dacă realitățile pieței muncii o impun, corectarea și ajustarea acestora.

Învățământul superior din Regiunea Sud-Est

La nivel regional, în anul școlar 2015/2016, învățământul superior s-a desfășurat în 7 universități și 50 facultăți.

Tabel nr.4.1

ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR, PE MACROREGIUNI, REGIUNI DE DEZVOLTARE ȘI JUDEȚE, ÎN ANUL UNIVERSITAR 2015/2016

(învățământ de zi, seral, cu frecvență redusă și deschis la distanță, nivel licență, master, cursuri postuniversitare, doctorat și programe postdoctorale)

- număr -

Macroregiunea Regiunea de dezvoltare Județul	Instituții de învățământ superior	Facultăți	Studenți înscriși		Personal didactic	
			Total	din care: feminin	Total	din care: feminin
TOTAL România	99	567	535218	288432	26949	13480
MACROREGIUNEA 2	21	115	109554	58075	4987	2497
Sud - Est	7	50	40052	19980	1548	835
Brăila	-	2	765	313	13	7
Buzău	-	3	502	333	-	-
Constanța	5	27	23692	10677	906	492
Galați	2	16	14790	8403	629	336
Tulcea	-	-	-	-	-	-
Vrancea	-	2	303	254	-	-

Sursa: INS, Tempo-online

În ceea ce privește educația universitară la nivelul regiunii, se constată existența instituțiilor de învățământ superior aflate atât în sectorul public cât și în cel privat.

În regiune învățământul superior de stat este prezent prin numeroase facultăți, principalele centre universitare fiind la Constanța și Galați.

Așa cum reiese din tabelul de mai sus, în Regiunea Sud-Est există facultăți care funcționează ca filiale/centre, fără personalitate juridică, ale unor universități, care au studenți înscriși din județele respective, fără a avea personal didactic angajat acesta provenind din universitățile din regiune sau din afara regiunii. Această situație se regăsește în toate județele regiunii cu precădere în județele Vrancea și Buzău.

Evoluția ofertei învățământului superior din regiune

În timp ce numărul universităților aflate în proprietate publică a rămas constant (4 pe tot parcursul perioadei analizate), la nivelul Regiunii de dezvoltare Sud-Est numărul instituțiilor de învățământ superior s-a redus cu 30%, de la 10 universități în 2002 la 7 în anul 2015. Această evoluție a fost influențată de reducerea numărului de instituții de învățământ superior aflate în proprietate privată cu 50% (de la 6 universități în 2002 la 3 universități în 2015). ([vezi anexa 4.a Evoluția numărului de Instituții de învățământ superior din Regiunea Sud-Est, forme de proprietate și județe, în perioada 2002-2015](#))

Evoluția numărului de facultăți a înregistrat o creștere la începutul perioadei analizate, de la 57 în anul 2002, la 66 în 2005, urmată de o scădere semnificativă cu 11 facultăți în anul 2007, iar după o perioadă cuprinsă între 2008 și 2013 cu o evoluție relativ constantă aceasta a continuat trendul negativ, în anul 2015 se înregistrau 50 de facultăți. Numărul de facultăți s-a redus cu 12,2% la universitățile de stat și cu 12,5% la universitățile private, în anul 2015 față de anul 2002 ([vezi anexa 4.b Evoluția numărului](#)

[de facultăți pe forme de proprietate, din Regiunea de dezvoltare Sud-Est, în perioada 2002-2015\)](#)

Principalul centru universitar al Regiunii Sud-Est este Municipiul Constanța, 5 universități (3 de stat și 2 aflate în proprietate privată), 27 facultăți (25 ale 7 universități care au sediul în Constanța la care se adaugă Facultatea de Științe juridice și Științe Economice, Constanța a Universității „Spiru Haret” București și Facultatea de Management Turistic și Comercial din Constanța a Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” București). ([vezi Anexa 4.1 Tabelul 1 Lista universităților din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est](#))

Pentru anul universitar 2016-2017 și-au prezentat oferta pentru studii de licență un număr de 13 universități (6 de stat și 7 particulare), care au în total un număr de 50 de facultăți. Trebuie menționat faptul că printre cele 12 universități se regăsesc 5 universități care au sediul în Regiunea București-Ilfov (2 de stat: **ASE București**, Centrul teritorial de învățământ economic deschis la distanță Buzău cu Facultatea de Finanțe, Asigurări, Bănci și Burse de Valori (Finanțe și bănci 50 locuri), **Universitatea din București** centru studii Buzău și Vrancea cu Facultatea de Psihologie și Științele Educației (Pedagogia învățământului primar și preșcolar la Buzău și la Focșani) și 3 universități private: **Universitatea “SPIRU HARET” din București** Centrul teritorial Constanța cu Facultatea de Științe juridice și Științe Economice, Constanța, **Universitatea Creștină „DIMITRIE CANTEMIR” din București** cu Facultatea de Management Turistic și Comercial din Constanța, **Universitatea Bioterra București** cu filiale în Buzău și Vrancea cu Facultatea de Management Agroturistic din Focșani, jud. Vrancea, cu specializarea acreditată Inginerie și Management în Alimentație Publică și Agroturism; Facultatea de Management Agroturistic din Buzău, jud. Buzău, cu specializarea autorizată Inginerie și Management în Alimentație Publică și Agroturism; Facultatea Controlul și Expertiza Produselor Alimentare din Buzău cu specializarea autorizată Controlul și Expertiza Produselor Alimentare) și o universitate privată cu sediul în Regiunea Sud-Muntenia (Universitatea Constantin Brâncoveanu Pitești cu Facultatea de Management Marketing în Afaceri Economice – Brăila). ([vezi Anexa 4.1 Tabelul 1 Lista universităților din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est](#))

Astfel la Constanța funcționează, în sectorul de stat, Universitatea Ovidius (16 Facultăți), Universitatea Maritimă (2 Facultăți), Academia Navală Militară Mircea cel Bătrân (2 Facultăți), cu specializări diverse ([vezi Anexa 4.1 Tabelul 2 Universități de stat din Județul Constanța \(Facultăți - Domenii de licență și Specializări\)](#))

În Galați are sediul **UNIVERSITATEA “DUNĂREA DE JOS”** cu 13 facultăți. ([vezi Anexa 4.1 Tabelul 3 Universități de stat din Județul Galați \(Facultăți-Domenii de licență și Specializări\)](#))

În județele din regiune au fost înființate după 1989 facultăți care aparțin învățământului privat ([vezi Anexa 4.e Număr maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul universitar 2016-2017 aprobat prin HG nr.376/2016 din 18.08.2016](#)).

În **Galați** funcționează **Universitatea “DANUBIUS” Galați**, având 3 facultăți:

- Facultatea de Drept – Specializarea Drept
- Facultatea de Științe Economice, cu specializările:
 - Finanțe și bănci;
 - Economia comerțului, turismului și serviciilor;
 - Economia comerțului, turismului și serviciilor cu predare în limba engleză;
 - Contabilitate și informatică de gestiune;
- Facultatea de Comunicare și Relații Internaționale, cu specializările:
 - Comunicare și relații publice;

- Relații internaționale și studii europene;
- Psihologie.

În **Brăila** funcționează:

Universitatea "CONSTANTIN BRANCOVEANU" din Pitești – Filiala Brăila având o facultate:

- Facultatea de Management Marketing în Afaceri Economice din Brăila, cu specializările:
 - Management;
 - Contabilitate și informatica de gestiune;
 - Finanțe și bănci;
 - Administrație publică.

În **Constanța** funcționează:

Universitatea „ANDREI ȘAGUNA” din Constanța, cu 4 facultăți:

- Facultatea de Psihosociologie cu specializarea psihologie;
- Facultatea de Științe Economice cu specializările:
 - Finanțe și Bănci;
 - Contabilitate și Informatică de gestiune;
 - Management;
 - Marketing.
- Facultatea de Științele Comunicării și Științe Politice cu specializările:
 - Jurnalism;
 - Relații Internaționale și Studii Europene;
- Facultatea de Drept și Științe Administrative cu specializările:
 - Drept;
 - Administrație Publică.

Fundația „Gaudeamus” - Universitatea „TOMIS” din Constanța, cu specializările:

- Administrarea afacerilor;
- Economia comerțului turismului și serviciilor și managementul calității;
- Finanțe bănci.

Universitatea “SPIRU HARET” din București,

- Facultatea de Științe Juridice și Științe Economice Constanța, cu specializările:
 - Drept;
 - Contabilitate și informatica de gestiune;
 - Finanțe – bănci;
 - Management.

Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București

- Facultatea de Management Turistic și Comercial Constanța cu specializarea:
 - Economia comerțului, turismului și serviciilor

În **Focșani** funcționează:

Universitatea „Bioterra” din București, Facultatea de Management Agroturistic din Focșani, specializarea Inginerie și management în alimentația publică și agroturism.

În **Buzău** funcționează:

Universitatea „Bioterra” din București,

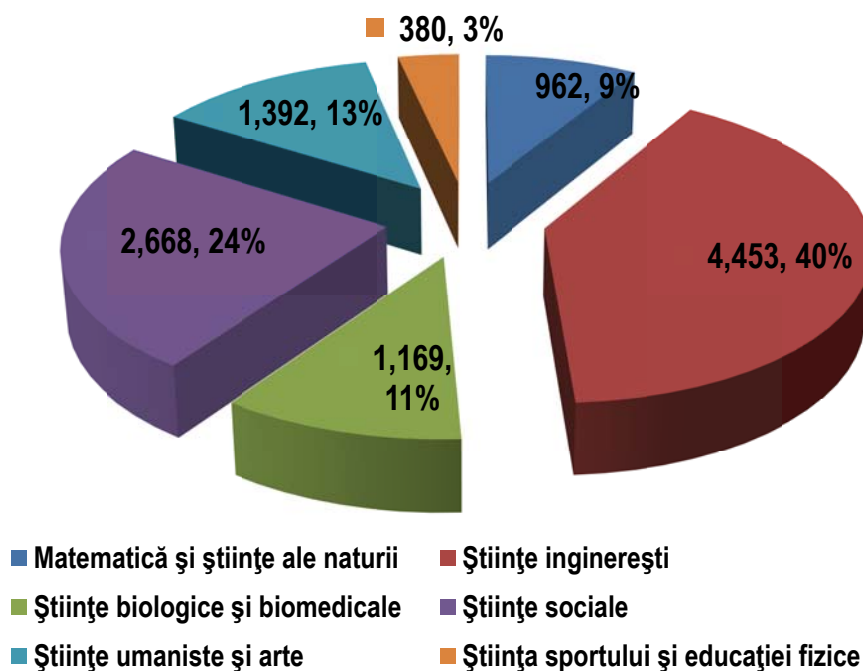
- Facultatea de Management Agroturistic din Buzău, cu specializarea:
 - Inginerie și management în alimentația publică și agroturism.
- Facultatea de Controlul și Expertiza produselor Alimentare din Buzău, cu specializarea:
 - Controlul și expertiza produselor alimentare.

Oferta universităților private pentru studii de licență la nivelul Regiunii Sud-Est cuprinde 4140 de locuri repartizate pe specializări din două domenii fundamentale de licență: **Științe ingineresti** (200 locuri, aflate în oferta Universității Bioterra, domeniul de licență Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală, specializarea Inginerie și management în alimentația publică și agroturism (150 locuri) și domeniul de licență ingineria produselor alimentare, specializarea Controlul și expertiza produselor alimentare (50 locuri) și **Științe sociale** (3940 de locuri repartizate astfel Universității „Danubius” din Galați 30,64%, Universitatea „Andrei Șaguna” din Constanța 20,43%, Universitatea „Spiru Haret” din București, Facultatea de Științe juridice și Științe Economice, Constanța 20,30%, Universitatea „Constantin Brâncoveanu” Pitești, filiala Brăila 16,11%, Fundația „Gaudeamus” Constanța – Universitatea “Tomis” din Constanța 6,34% și "Dimitrie Cantemir" București, filiala Constanța 6,34%). ([vezi Anexa 4.1 Tabelul 11 Oferta universităților private pentru studii universitare de licență, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, în anul universitar 2016-2017](#))

Universităților de stat din Regiunea Sud-Est pentru învățământul universitar de licență le-au fost repartizate în total 3501 locuri de la buget, din care 44 locuri pentru rromi ([vezi Anexa 4.1 Tabelul 7, Tabelul 8, Tabelul 9 și Tabelul 10](#)).

Grafic nr. 4.1

Structura ofertei universităților de stat din Regiunea Sud-Est pentru studii de licență pe domenii fundamentale, 2016-2017

Din analiza structurii ofertei pentru, anul universitar 2016-2017, studii nivel licență se observă că locurile în universitățile de stat au fost distribuite în ordine pe domenii fundamentale astfel: științe ingineresti 40%, Științe sociale 24%, Științe umaniste 13%, Științe biologice și biomedicale 11%, Matematică și Științe ale naturii 9%, Știința sportului și educației fizice 3% (Grafic 4.1).

Se constată un număr redus de locuri repartizat domeniului Horticultură specializarea horticultură (0,89%), 3,14% specializării agricultură, domeniul de licență Agronomie, ceea ce denotă că există o atracție scăzută a tinerilor pentru acest domeniu, cu toate că Regiunea Sud-Est dispune de un potențial agricol important. Această situație este o consecință a faptului că predomină agricultura de subzistență, fărâmițarea excesivă a suprafețelor agricole nu poate asigura resursele necesare desfășurării unei agriculturi moderne.

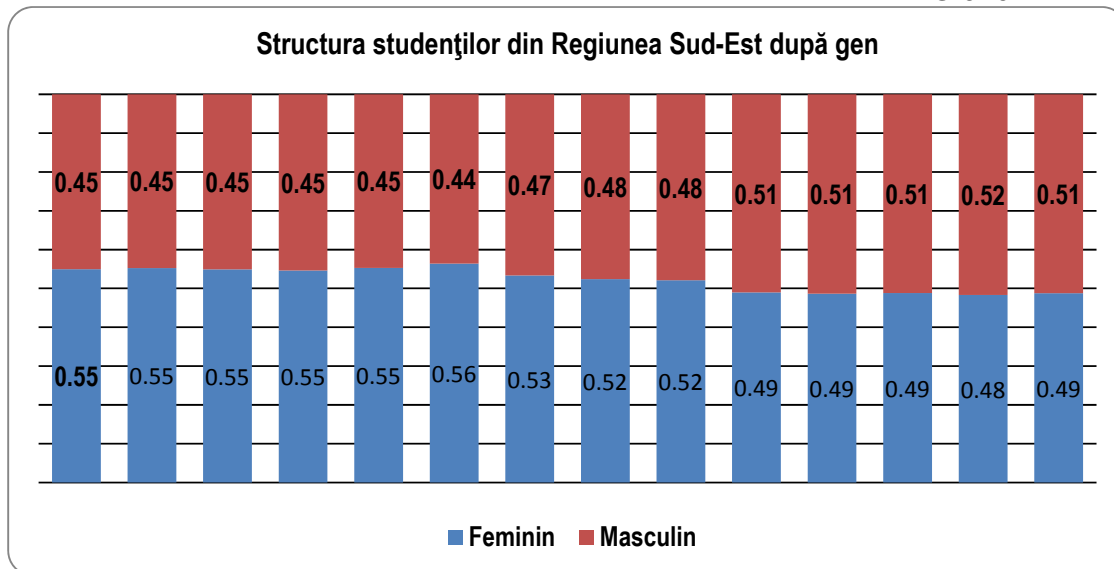
Analiza comparativă a ofertei generale pentru studii de licență existentă la nivel național cu oferta universităților din Regiunea Sud-Est evidențiază faptul că la nivelul regiunii nu sunt acoperite toate domeniile de licență ([vezi Anexa 4.1 Tabelul 6 - Domenii de licență și specializări din oferta generală care se regăsesc/nu se regăsesc în oferta universităților din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, pentru anul universitar 2016-2017](#)).

În acest sens se impune o analiză pentru a stabili dacă printre domeniile care nu se regăsesc în oferta universităților se află și domenii în care se resimte lipsa unor specialiști la nivel regional și de ce nu chiar național, mai ales dacă avem în vedere continuarea gestionării de către țara noastră a Fondurilor Europene Structurale și de Investiții (FESI) cu rol important în susținerea proiectelor care au ca obiectiv dezvoltarea regională/metropolitană/urbană/rurală.

Evoluția numărului de studenți înscriși la studii nivel licență la facultăți din Regiunea Sud-Est a înregistrat un trend crescător în perioada 2002-2008 (+18.337 persoane) urmat de un trend descrescător în perioada 2008-2015 (-30.550 persoane). ([vezi Anexa 4.d Evoluția numărului de studenți înscriși la studii nivel licență la facultăți din Regiunea Sud-Est, pe sexe și județe, în perioada 2002-2015](#))

Analizând **structura pe genuri**, se observă că, la începutul perioadei analizate persoanele de sex feminin reprezentau 55% din numărul studenților, ajungând să reprezinte 48,8% în anul 2015.

Grafic nr. 4.2

Cercetare-dezvoltare și inovație

Viziunea la nivel național privind CDI, pentru anul 2020, stabilește un set de principii de acțiune, având la bază 3 piloni principali:

- firmele devin actori cheie ai inovării pe o piață a cunoașterii dinamice și deschise, unde rezultatele cercetării publice sunt ușor accesibile, regimul de proprietate intelectuală încurajând competiția echitabilă;

- sectorul CDI constituie un spațiu de oportunități pentru cei capabili, unde educația susține comportamentul creativ antreprenorial în toate etapele sale și unde formarea cercetătorilor prin doctorate, postdoctorate și pregătirea pe parcursul carierei se concentrează în jurul unor domenii strategice;
- domeniile strategice beneficiază de programe pe termen lung, care vizează atât cercetarea fundamentală cât și tehnologii cheie, inclusiv prin integrarea acestora în parteneriate internaționale.

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați promovează dezvoltarea unui mediu de cercetare, centrat pe progres tehnologic și inovare, competitiv la nivel național și internațional, care să consolideze această instituție într-un pol de excelență axat pe generarea cunoașterii și a transferului tehnologic, cu impact direct asupra creșterii performanței științifice, a vizibilității și a calității serviciilor către mediul economic și social. Totodată sunt promovate principiile corecte ale deontologiei și eticii în cercetarea științifică, pentru formarea, dezvoltarea și motivarea resursei umane.

Serviciul Cercetare, Dezvoltare, Inovare la Universitatea Dunărea de jos

Serviciul cercetare – dezvoltare - inovare asigură cadrul organizatoric și informațional pentru implementarea și dezvoltarea politicilor și strategiilor de cercetare instituționale, precum și asistență, consiliere și sprijin logistic în vederea lansării și derulării proiectelor de cercetare științifică, centralizarea și raportarea rezultatelor cercetării, prin activități ce vizează:

- diseminarea informațiilor referitoare la competițiile de proiecte, granturi, contracte etc.;
- asistență tehnică și financiară pentru depunerea noilor propuneri de proiecte;
- gestionarea programelor de cercetare științifică și a proiectelor derulate în UDJG;
- monitorizare financiară pe parcursul derulării proiectelor, granturilor, contractelor etc.;
- conlucrarea dintre compartimentele administrative ale universității, implicate în derularea proiectelor;
- monitorizarea derulării proiectelor și informarea operativă a conducerii universității asupra derulării fiecărui proiect;
- gestiunea evidențelor privind activitatea de cercetare științifică în ansamblul ei;
- asigurarea asistenței la vizitele de auditare și vizitele la fața locului pentru proiectele derulate;
- evidența brevetelor de invenție deținute de UDJG;
- raportare statistică anuală privind activitatea de cercetare;
- raportare instituțională privind desfășurarea activității de cercetare și finanțarea acesteia;
- raportări privind finanțarea proiectelor din fonduri structurale.

Universitatea „Ovidius” din Constanța

Domeniile de cercetare ale UOC sunt foarte variate. Activitatea de cercetare este finanțată din fonduri naționale și internaționale. Proiectele de cercetare recente sunt granturi din cadrul Planului Național 2 de Cercetare – Dezvoltare - Inovare, precum și al Programului Cadru 7 al Uniunii Europene. De asemenea, există contracte de cercetare bilaterale, finanțate prin parteneriat cu universități din Elveția, Norvegia, etc. UOC este membru fondator și deține Secretariatul General al Rețelei Universităților de la Marea Neagră (BSUN), face parte din Asociația Universităților Europene (EUA) etc.

Universitatea Ovidius Constanța a înființat Departamente suport cercetare: Departament cercetare, Direcția Editorială, Carte universitară și Relații Publice și Departament Tehnologii Informaționale & Comunicații.

Universitatea Maritimă din Constanța reprezintă cea mai importantă componentă a învățământului de marină din România și a cercetării științifice de specialitate.

În contextul societății bazate pe cunoaștere, domeniul maritim suferă mutații importante, în aceste condiții Universitatea Maritimă propunându-și să contribuie la bunăstarea cetățenilor și a mediului socio-economic prin generarea și transferul de noi cunoștințe, prin abordări inovative în domeniul cercetării și prin implicarea universității în colaborări internaționale cu alte instituții similare din Europa și din lume.

În vederea îndeplinirii misiunii sale, Universitatea Maritimă din Constanța are ca obiectiv central asigurarea calității cercetării și a utilității rezultatelor cercetării.

Activitatea de cercetare este reglementată printr-un regulament dedicat, fiind coordonată la nivelul universității de către Consiliul Cercetării.

Din punct de vedere administrativ, la nivelul UMC există un prorector cu activitatea de cercetare care este și Președintele Consiliului Cercetării, iar la nivel de facultăți coordonarea

Administrativă se face de către un prodecan sau secretarul științific.

O parte consistentă a cercetărilor științifice se face în cadrul studiilor doctorale, în domeniile de doctorat: Inginerie Mecanică și Inginerie Electronică și Telecomunicații.

Valorificarea rezultatelor cercetărilor se face în principal prin publicare, brevetare, integrare în cursurile destinate studenților.

Universitatea Maritimă din Constanța organizează, anual, Sesiunea de comunicări științifice a studenților. O bună parte a cercetărilor efectuate se valorifică prin publicare în Analele UMC – publicație indexată în mai multe baze de date internaționale.

Gestiunea proiectelor de cercetare, a contractelor și a rezultatelor cercetării se face de către Departamentul de Cercetare și Programe Europene (DCPE) care menține și paginile de WEB dedicate activităților de cercetare, în cadrul site-ului Universității Maritime din Constanța.

Prin reglementările și practicile actuale, Universitatea Maritimă din Constanța aplică stimulente financiare pentru încurajarea diseminării rezultatelor în reviste și la conferințe de prestigiu, iar regia percepută din bugetele proiectelor din cercetare nu depășește 20% din

valoarea totală a proiectului. În aceste condiții, prestatorii activităților de cercetare beneficiază de cea mai mare parte a veniturilor atrase.

Orientarea cercetării științifice spre domeniile declarate prioritare în strategia

Națională de cercetare dezvoltare, cu accent pe domeniile în care Universitatea Maritimă din Constanța este bine reprezentată: Inginerie aerospațială, autovehicule și transporturi (subdomeniul Inginerie Marină și Navigație); Inginerie și management; Ingineria mediului; Inginerie electrică și energetică; Inginerie electronică și telecomunicații.

Academia navală „Mircea cel Bătrân”

Cercetarea științifică este unul din motoarele dezvoltării economice și sociale, constituit o parte importantă din cultura unei țări, perspectivă care justifică atenția deosebită și importanța prioritară de care se bucură acest domeniu în abordările academice. În acest context, strategia de cercetare a Academiei Navale „Mircea cel Bătrân” este elaborată pe baza Planului managerial al Rectorului pentru perioada 2012-2016, a Planului Strategic de Dezvoltare Instituțională și urmează îndeaproape dezideratele Strategiei naționale pentru cercetare, dezvoltare și inovare pentru 2014-2020, plecând în formulările sale instituționale de la prevederile Strategiei Europa 2020 și a programului cadru UE pentru cercetare și inovare „Horizon 2020”

Implicarea instituțională în cercetarea interdisciplinară prin parteneriate de cercetare vizate de ANMB presupune asumarea unei perspective coordonate, integrate asupra

sistemului de cercetare – dezvoltare - inovare (CDI) și exprimă un angajament pe termen lung în următoarele privințe:

- asigurarea resurselor;
- asumarea la nivel instituțional și departamental a unui set de priorități strategice;
- predictibilitate;
- credibilizarea parteneriatului public-privat;
- masa critică de cercetători.

Academia Navală „Mircea cel Bătrân” face parte din categoria instituțiilor de educație și cercetare științifică având ca obiective:

- deținerea unei poziții recunoscute la nivel național și internațional de profil, pe baza cercetării care se desfășoară în structurile de cercetare afiliate facultăților;
- dezvoltarea capacității de inovare;
- dezvoltarea capacității instituționale de cercetare și creșterea performanței

Desfășurarea activității de cercetare, dezvoltare și inovare științifică la nivelul ANMB se realizează în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare care reglementează cercetarea științifică la nivel național și european, cu respectarea prevederilor regulamentului ANMB și procedurilor interne privind activitățile de cercetare. Politica și strategiile ANMB privind cercetarea – dezvoltarea - inovarea aplicate la nivelul facultăților și a centrelor de cercetare urmăresc îndeaproape Strategia instituțională de dezvoltare și prevederile Planului managerial al Rectorului ANMB în raport cu direcțiile strategice de acțiune enunțate

ANMB își stabilește următoarele direcții prioritare de cercetare: Dezvoltare durabilă în industria navală; Aplicații ale managementului în transportul naval și operarea portuară; Tehnici și tehnologii de dezvoltare a transportului maritim și fluvial; Științe fundamentale aplicate în industria navală; Proiecte interdisciplinare în industria navală. Procese și produse inovative în ingineria electrică cu aplicare în industria navală; Mașini termice, instalații de propulsie, instalații auxiliare de bord; Modelarea și simularea proceselor din industria navală; Armament naval.

În cadrul ANMB funcționează 2 centre de cercetare: Centrul de Cercetare Interdisciplinar în Domeniul Navigației și Managementului Naval (CCINM) și Centrul de Cercetare Interdisciplinar în Domeniul Ingineriei Marine (CCIIM).

Universitatea „Danubius”, își propune o abordare sistemică a problematicii științifice, abordare în care își au locul toate părțile interesate – de la elevi și studenți până la instituții de profil și autorități locale și naționale. În opinia prorectorului cu cercetarea științifică „Această abordare asigură progresul și succesul, nu doar al nostru, ci al comunității în general.”

Structuri instituționale de coordonare și analiză

Comisia pentru cercetare științifică a Senatului universității - cu rol în proiectarea și coordonarea activităților și rezultatelor cercetării, dezvoltării și inovării la nivelul universității.

Biroul de administrare a cercetării - cu rol de administrare a sistemului resurselor, activităților și rezultatelor cercetării la nivelul universității, prin asigurarea suportului funcțional al acestuia. Biroul asigură managementul eficient al activităților de cercetare și coerența funcțională a structurilor de cercetare în universitate.

Comisia de avizare a proiectelor și rezultatelor cercetării - analizează propuneri de proiecte și armonizează inițiative și direcții de cercetare la nivelul universității, realizează apoi avizarea și validarea (împreună cu Comisia de Etică) a rezultatelor cercetării, autorizează difuzarea acestor rezultate de către persoanele în drept (autori, coordonatori de echipă – după caz).

Structuri cu rol de cercetare științifică

Centrul de Cercetări privind Dinamica Socio - Economică în Dezvoltarea Durabilă (DiSEDD) desfășoară activități de cercetare științifică, dezvoltare și inovare pluri- și inter-disciplinare din domeniile economic, social și juridic, în contextul dezvoltării durabile. Printre activitățile de cercetare-dezvoltare ale Centrului de Cercetări se numără:

- a) cercetări fundamentale și aplicative privind dezvoltarea economică și socială, competitivitatea și inovarea, impactul social și asupra mediului și resurselor a dezvoltării economico-sociale, cercetări în principal orientate către studiul și modelarea evoluției în timp a fenomenelor specifice acestor domenii;
- b) modelarea fenomenelor economico-sociale pentru previzionarea pe termen scurt, mediu și lung a evoluției lor, precum și a impactului economic, social și asupra mediului pe care acestea le pot provoca;
- c) analize și studii privind sistemele informatice și eficientizarea sistemelor informaționale în companii, administrație, educație și cercetare, ca mijloace de modelare și control computaționale; campanii de utilizare a sistemelor informatice în management și gestiune și predicție în dezvoltarea durabilă.

Centrul de Studii și Cercetări Danubiene (CSCD), centru de cercetare care își propune să devină un pol de promovare a valorilor științifice și culturale în zona Dunării, de mobilizare și integrare a eforturilor politice și administrative în dezvoltarea și inovarea regională, precum și în cooperarea cu națiuni și comunități plasate de-a lungul Dunării.

Centrul de cercetare „Vintilă Dongoroz”, centru care grupează cercetători din domeniul Dreptului public și privat, implicați în studierea fenomenului juridic în corelație cu fenomenele economice și financiar bancare, precum și a fenomenelor legate de evoluția socială privind aspectele juridice și legislative, de comunicare interumană, de relații internaționale și geopolitice.

Universitatea Andrei Șaguna

Activitatea de cercetare în cadrul Universității se desfășoară la nivelul catedrelor: la începutul fiecărui an universitar se completează planul de cercetare avizat de șeful catedrei. Planul cuprinde natura temelor, modul de desfășurare a activității, colectivul de cercetare, nivelul la care se desfășoară, rezultatele preconizate.

Planurile de cercetare ale catedrelor sunt discutate și aprobate în Senatul Universității, fiind apoi însumate într-un plan general de cercetare pe termen scurt și pe termen lung al Universității care urmărește următoarele obiective: desfășurarea unei activități de cercetare științifică performantă; creșterea competitivității Universității "Andrei Șaguna" Constanța pe scara calificărilor de vârf în domeniul cercetării științifice; sprijinirea instituțională a formării elitei performante din rândul tinerei generații și formarea tinerelor cadre pentru înalta cercetare; crearea unui mediu adecvat colaborării în vederea soluționării unor teme reprezentative de cercetare; dezvoltarea unei baze materiale și de informare adecvate cercetării; stimularea și susținerea propunerilor de proiecte și granturi la nivel național și internațional; - identificarea și activarea surselor de finanțare necesare proiectelor de cercetare științifică; dezvoltarea unui mediu atractiv pentru studenții interesați în activitățile de cercetare ale Centrului și stimularea cercetării studentești în general; crearea unui forum de prezentare de către doctoranzi a activității de cercetare desfășurate; acordarea de asistență de specialitate și realizarea de expertize și rapoarte (avize, opinii) legale, la cerere; includerea activității Centrului în circuitul național și european de valori științifice; organizarea Sesiunii de Comunicări Științifice anuale, din cadrul Universității "Andrei Șaguna"; susținerea participării membrilor Centrului la manifestări științifice, conferințe, seminarii, colocvii, sesiuni de comunicări științifice, legate de obiectivele Centrului; cooperarea cu alte centre de cercetare din țară și străinătate.

Programele de cercetare se desfășoară prin:

– Centrul de informatică și comunicații "Andrei Șaguna" în cadrul căruia se realizează studii privind proiectarea sistemelor informaționale financiar bancare, software pentru instituțiile bugetare și pentru administrația publică, cercetări aplicative în domeniul contabilității, auditului și informaticii de gestiune, studii și proiecte privind aplicarea modelării matematice în previziune și planificare;

- Centrul de studii și anchete socio-umane, care desfășoară cercetări în domeniul comportamentului opiniei publice, evaluarea efectelor media, studii electorale, cercetări privind comunicarea politică;

- Centrul de psihologie aplicată, centru acreditat care realizează evaluări ale potențialului intelectual, compatibilizarea aptitudinilor, profilul psihologic cu profesia și locul de muncă, evaluarea aptitudinilor manageriale, determinarea indicilor de relaționare, anxietate, depresie, testare pentru angajare, testare obținere permis auto, etc.

Datorită necesității ca universitatea să se constituie într-o interfață cu mediul economico-social și pentru a contribui la dezvoltarea comunității locale prin promovarea transferului de cunoștințe în scopul valorificării potențialului de cercetare și formare, universitatea este unic acționar sau acționar majoritar la următoarele firme:

- Societatea de Servicii Informatic Total DATA S.A.
- Societatea de Servicii Informatic INFOMAR S.A.
- S.C. MIORIȚA S.A.
- S.C. ROMMEGA S.A.

Acțiuni propuse:

Adoptarea unui pact între universitățile din Regiunea Sud-Est al cărui obiectiv principal să îl constituie dezvoltarea regională.

Urmărirea inserției absolvenților de învățământ superior pe piața muncii – realizarea de studii, analize care pot fi finanțate din FSE.

Crearea de rețele parteneriale între universități, unități de învățământ profesional și tehnic și agenți economici pe diverse domenii, de interes.

Crearea de rețele între facultăți, mediul de afaceri și institute de cercetare pe domenii specifice, la nivelul Regiunii Sud-Est.

Programe de învățământ pentru cadrele didactice din învățământul profesional și tehnic.

Cursuri de formare organizate în parteneriat, universitate - agent economic.

Proiectarea unei baze de date la nivelul Regiunii Sud-Est, utilă pentru a realiza o serie de documente de planificare, relevante, la nivel județean/regional.

Centrul Național de Dezvoltare
a Învățământului Profesional și Tehnic
Strada Spiru Haret nr. 10-12, Sector 1
010176, București, ROMÂNIA
Tel: +4021.311.11.62
Fax: +4021.312.54.98
E-mail: vet@tvet.ro

www.tvet.ro

Competența face diferența!

**Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă
cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European.**

**Titlul proiectului: Cadrul strategic pentru infrastructura educațională și sprijin în planificarea
strategică a educației și formării profesionale - INFRAED**

Editorul materialului: Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic
Data publicării: martie 2017

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială
a Uniunii Europene sau a Guvernului României

Material gratuit